

ฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่: ศึกษากรณีสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

นายสายชล ปัญญชิต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาสังคมวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FOOTBALL FANCLUB IN THE MODERN THAI SOCIETY: A CASE STUDY OF
MUANGTHONG NONGJORG UNITED FOOTBALL CLUB

Mr. Saichol Panyachit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Sociology

Department of Sociology and Anthropology

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่: ศึกษากรณีสโมสร
เมืองทองหนองจอกยูไนเต็ด

โดย

นายสายชล ปัญญชิต

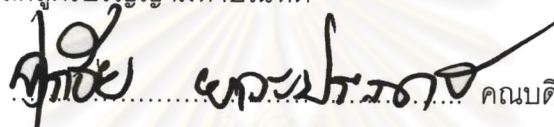
สาขาวิชา

สังคมวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

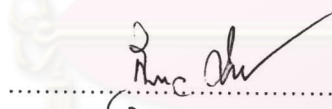
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี มิตรสมหวัง

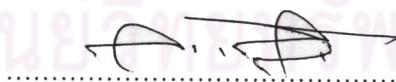
คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาส)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คุณินทร์พันธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี มิตรสมหวัง)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์)

นายสายชล ปัญญชิต: ฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่: ศึกษากรณีสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด. (FOOTBALL FANCLUB IN THE MODERN THAI SOCIETY: A CASE STUDY OF MUANGTHONG NONGJORG UNITED FOOTBALL CLUB) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ. ดร.สุภาวดี มิตรสมหวัง, 139 หน้า.

วิทยานิพนธ์เรื่องฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่: ศึกษากรณีสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมกับการเข้าเป็นสมาชิกแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด 2) เพื่อศึกษากิจกรรม การแสดงออกตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการชมฟุตบอลของสมาชิกแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด 3) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างตัวตนให้แฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดจนกลายเป็นทุนทางวัฒนธรรม

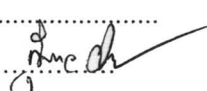
ผลการศึกษาพบว่า *ประการที่หนึ่ง* สมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมีปัจจัยที่ส่งเสริมให้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับผ่านภูมิหลังที่สำคัญได้แก่การที่ติดตามฟุตบอลต่างประเทศมาก่อน การที่ติดตามฟุตบอลไทยมาก่อนความชื่นชอบในท้องถิ่นนิยม

ประการที่สอง กิจกรรมที่นำไปสู่การถ่ายทอดและหลอมรวมให้เกิดความเป็นตัวตนของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดได้แก่ กิจกรรมทำบุญประจำปี กิจกรรมพัฒนาระบบการเชียร์ กิจกรรมของชมรมต่างๆ ทั้งสามกิจกรรมได้เปิดสนามของพื้นที่ทางสังคมให้เกิดการขยายเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม

ประการที่สาม เมื่อกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับซึ่งมีลักษณะตัวตนร่วมในฐานะสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด กลุ่มดังกล่าวได้ทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีทัศน์ที่ว่า “พวกเราจะสร้าง ปลุกฝัง และเป็นต้นแบบของวัฒนธรรมในการเชียร์อย่างอารยชน แต่เยาวชนรุ่นหลังพร้อมทั้งยกระดับมาตรฐานในการเชียร์ฟุตบอลสโมสรไทย ให้สู่ความเป็นมาตรฐานสากล” ได้อย่างประสบความสำเร็จจนกล่าวได้ว่ากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ได้ช่วยสร้างกลุ่มของตนเองให้เป็นทุนทางวัฒนธรรมให้กับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา สังคมวิทยา
ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อผู้เสนอ.....ส.ใน๑๑.....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5180761524 : MAJOR SOCIOLOGY

KEYWORDS : FIELD / FOOTBALL FANCLUB / MUANGTHONG NONGJORG UNITED /
MODERN THAI SOCIETY / SOCIOLOGY OF SPORT

SAICHOL PANYACHIT : FOOTBALL FANCLUB IN THE MODERN THAI SOCIETY: A
CASE STUDY OF MUANGTHONG NONGJORG UNITED FOOTBALL CLUB. THESIS
ADVISOR : ASST. PROF. SUPAVADEE MITRSOMWANG, 139 pp.

The objectives of this thesis are: 1) to study the factors that are conducive to the application as the fan club members of Muangthong Nongjorg United Football Club; 2) to investigate their activities, expressions, together with the transference of football watching culture engendered by themselves; 3) to examine the making of self-identity process for the fan club members of this club along its transformation into their cultural capital.

The results of the study are indicated as follows. Firstly, the propelling factors that led to the subscription as fan club members of Muangthong Nongjorg United Football Club are significantly due to their background components, including their previous penchant for watching international and Thai football matches, and a sense of localism esteem.

Secondly, the combined activities of this club, comprising the annual merit-making rite, the systematic cheering development, and the other ancillary activities, importantly gave rise to the opening of social spaces and expanded networking of social relations, thereby facilitating the construction of self-identity process and transference of their common identity.

Based upon the club's vision "We will create the civilized cheering culture, instruct it to younger generations and then be their exemplar. At the same time, we aspire to upgrade the standard of football cheering of Thai clubs until it meets the international standard," the dual achievement from the common identity construction of the fan club members as well as the realization of their activities in accordance with the vision of the club crucially generated the making of cultural capital for the Muangthong Nongjorg United Football Club itself.

Department : Sociology and Anthropology
Field of Study : Sociology
Academic Year : 2010.....

Student's Signature Saichol Panyachit
Advisor's Signature Supavadee Mitr

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ดีด้วยความกรุณาอบรมสั่งสอนและพัฒนาทักษะความรู้ด้านสังคมวิทยาให้กับผู้วิจัยโดยคณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คุวินทร์พันธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. สัณญา สัณญาวิวัฒน์ ประธานกรรมการและกรรมการภายนอกมหาวิทยาลัยที่เสียสละเวลาชี้แนะ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งคือความกรุณาและแรงสนับสนุนในยามที่ผู้วิจัยขาดจินตนาการทางวิชาการจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาวดี มิตรสมหวัง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เสียสละเวลาในการสั่งสอนและไม่เคยบ่นถึงความอ่อนแอทางวิชาการของผู้วิจัย ถึงแม้ผู้วิจัยจะแสดงความผิดพลาดให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ ดร. จักรกริช สังขมณี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิติ ภาวครพันธ์ สำหรับบทความทางวิชาการที่ทันสมัย ซึ่งสามารถเพิ่มมุมมองทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาให้กับผู้วิจัย อีกทั้งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยขอขอบคุณแกนนำกองเชียร์กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด ตลอดจนฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ และความเมตตาในการสละเวลาเพื่อตอบคำถาม ซักขอสาย รวมทั้งการใช้เวลาทำกิจกรรมและร่วมเดินทางไปไหนมาไหนร่วมกันกว่า 2 ปี สำหรับมิตรภาพที่ท่านมอบให้จะอยู่ในความทรงจำผู้วิจัยตลอดไป

สำหรับแรงบันดาลใจและพลังขับเคลื่อนที่ช่วยเหลือการทำงานของผู้วิจัยเสมอมาผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณเพื่อนๆ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ร่วมฟันฝ่าอุปสรรคและสร้างข้อถกเถียงทางวิชาการนอกห้องเรียนร่วมกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณการสนับสนุนที่ดีจากเพื่อนๆ และน้องๆ UCD แห่ง มศว ที่ไม่เคยหยุดการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบคุณมิตรภาพที่จะคงทนเช่นนั้นตลอดไป สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณการสนับสนุนอย่างเต็มที่และไม่มีเงื่อนไขจากคุณพ่อ คุณย่า พี่สาวและคนในครอบครัวของผู้วิจัย ทั้งนี้หากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อยู่บ้างผู้วิจัยขอยกเป็นคุณงามความดีให้กับคุณแม่และคุณยายของผู้วิจัย บุคคลซึ่งไม่เคยหยุดรักและเป็นห่วงผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของการมีชีวิตอยู่ของท่านทั้งสอง และหากการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความผิดพลาดประการใดผู้วิจัยขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อไทย.....	ง
บทคัดย่ออังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญรูปภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.6 นิยามศัพท์.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวคิดสังคมวิทยาการกีฬา.....	10
2.2 แนวคิดภาวะสมัยใหม่.....	11
2.3 แนวคิดจิตสำนึกร่วม.....	22
2.4 ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์.....	25
2.5 แนวคิดสนาม.....	32
2.6 แนวคิดทุน.....	36
2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
2.8 แนวทางการศึกษา.....	43
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	45
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย.....	46
3.2 การเก็บและรวบรวมข้อมูล.....	46
3.3 สนามของการวิจัย.....	49

บทที่	หน้า
3.4	50
3.5	51
3.6	53
3.7	55
3.8	56
4	57
4.1	57
4.2	67
5	73
5.1	74
5.2	87
5.3	95
6	101
6.1	101
6.2	106
6.3	107
รายการอ้างอิง	108
ภาคผนวก	113
ภาคผนวก ก	114
ภาคผนวก ข	134
ภาคผนวก ค	136
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	139

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ลักษณะของกลุ่มทางสังคม.....	30
2	แสดงอายุของกลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลาที่ดูฟุตบอล รวมทั้งระยะเวลาที่รู้จักทีม เมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด.....	58
3	แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่าง.....	59
4	แสดงอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งรายได้เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง.....	60
5	แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง.....	62
6	แสดงภูมิลำเนาและสถานที่พักอาศัยในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง.....	63
7	แสดงผู้ที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบและติดตามการแข่งขัน ฟุตบอล.....	64
8	แสดงลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม.....	65

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญรูปร่างภาพ

รูปร่างภาพที่		หน้า
1	กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด.....	80
2	กลุ่มเยาวชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด.....	94
3	ร้านขายสินค้าที่ระลึกของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด.....	136
4	บริเวณภายในร้านขายสินค้าที่ระลึก.....	136
5	บรรยากาศระหว่างทำกิจกรรมพัฒนาระบบการเชียร์ก่อนเปิดฤดูกาล.....	137
6	ภาพบรรยากาศการเดินทางออกไปทำกิจกรรมทำบุญประจำปี.....	137
7	บรรยากาศการเชียร์การแข่งขันที่สนามเหย้าของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด.....	138
8	บรรยากาศโดยรอบสนามแข่งขันของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด.....	138

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สังคมมนุษย์ตั้งแต่ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 15 ได้รับการขนานนามว่าเป็น “ยุคสังคมประเพณี” เพราะรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเน้นการให้ความสำคัญกับโครงสร้างทางสังคมและ ความเชื่อทางศีลธรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันศาสนาเป็นหลัก ทำให้ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงช่วงเวลาสุดท้ายของชีวิตจะมีความสัมพันธ์กับสถาบันศาสนาจนอาจกล่าวได้ว่าสถาบันศาสนามีความสำคัญต่อกรวิธีชีวิตของคนในสังคม นอกจากนั้นการที่ต้องปฏิบัติตามกรอบของประเพณีและวัฒนธรรมยังมีผลต่อการดำเนินชีวิตด้านอื่นๆด้วย เช่น การเล่นกีฬาหรือการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนซึ่งถูกจำกัดอยู่ในกรอบของความสัมพันธ์ที่จะต้องไม่ทำให้สังคมเสื่อมเสีย ส่งผลให้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกีฬาในสังคมยุคนั้นจะถูกกำหนดให้อยู่เฉพาะในกรอบชนชั้นทางสังคม ทั้งนี้เพื่อตอบสนองรูปแบบการจัดระเบียบทางสังคมที่มีความเคร่งครัดต่อกรอบทางสังคมประเพณีและวัฒนธรรมอันดั้งเดิม

อย่างไรก็ตามการที่สังคมมีความพลวัต ทำให้เกิดพัฒนาการทางความคิดและปรับรูปแบบความสัมพันธ์ของคนในสังคม รวมทั้งมีการกำหนดโครงสร้างทางสังคมให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะฉะนั้นท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมดังกล่าวจึงมีความพยายามค้นหาความรู้ใหม่ จนเกิดการพัฒนาวិทยาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ส่งผลให้เกิดการสร้างคุณค่าทางความรู้และวิทยาการรูปแบบใหม่ขึ้นในสังคม โดยเฉพาะในช่วงศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ถือได้ว่าองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะความรู้ดังกล่าวได้สร้างรูปแบบการผลิตที่เน้นอุตสาหกรรม มีการนำระบบเทคโนโลยีเพื่อการผลิตสินค้าและการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้จนกล่าวได้ว่าสังคมปัจจุบันที่มีระบบเทคโนโลยีอันทันสมัยก็เป็นผลส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนผ่านจากสังคมประเพณีดั้งเดิมเข้าสู่ “สังคมสมัยใหม่”

เช่นเดียวกับสังคมอื่นๆทั่วโลก สังคมไทยเองมีการปรับรูปแบบการผลิตให้เป็นอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการพยายามพัฒนาภูมิปัญญาทางการเกษตรของสังคมไทยในอดีตให้มาเป็นอุตสาหกรรมเกษตรที่ใช้ระบบเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้

แรงงานไทยสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก นอกจากนั้นสังคมสมัยใหม่ยังส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปเพราะได้ผลิตรบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆที่มีความทันสมัย จนคนในสังคมปัจจุบันสามารถติดต่อสื่อสารได้สะดวกขึ้นอีกทั้งยังสามารถแลกเปลี่ยนกิจกรรมหรือวัฒนธรรมกับสังคมอื่นได้อย่างรวดเร็วโดยไม่มีเส้นพรมแดนระหว่างสังคมปิดกันอีกต่อไป จากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิตนี้ วนหนึ่งทำให้เกิดการพัฒนาของกลุ่มทุนทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่างหรือพักผ่อนของคนในสังคมที่เป็นรูปธรรมและหลากหลายรูปแบบซึ่งหนึ่งในนั้นคืออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการชมกีฬาฟุตบอล

สำหรับวัฒนธรรมการชมฟุตบอลในสังคมไทย เริ่มครั้งแรกจากการถ่ายทอดสดฟุตบอลโลกปี พ.ศ.2509 หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2510 ถึงได้มีการถ่ายทอดเทปแข่งขันฟุตบอลลีกของประเทศไทย (เนตรนภา ประกอบกิจ, 2545: 50) จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2532 ได้เกิดเคเบิลทีวีที่ทำกรถ่ายทอดสดการแข่งขัน ผนวกกับสื่อประเภทหนังสือพิมพ์ในเครือสยาม สปอร์ตและรายการวิทยุ F.M. 99 Sport Radio ที่มีเนื้อหาของรายการส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับกีฬาฟุตบอลซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากในผู้สนใจกีฬาฟุตบอล จนส่งผลให้สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยได้มีการผลักดันให้เกิดการจัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพของไทยขึ้นมาในปี พ.ศ.2539 ซึ่งในระยะแรกของการจัดการแข่งขันฟุตบอลไทยลีก (Thailand football League) ยังไม่ได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้ชมมากนัก จนกระทั่งในฤดูกาลแข่งขัน พ.ศ. 2551 ถึง 2552 ที่สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยส่งเสริมให้สโมสรฟุตบอลต่างๆพัฒนารูปแบบการจัดการแข่งขันให้ตอบสนองต่อระบบอุตสาหกรรมกีฬามากขึ้น เช่น กำหนดให้คุณภาพสนามและรูปแบบการจัดการแข่งขันต้องได้มาตรฐานตามที่สมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย (AFC) กำหนด การสร้างทีมฟุตบอลประจำจังหวัด การพัฒนาสินค้าประจำสโมสร เป็นต้น ทำให้รูปแบบการจัดการแข่งขันมีมาตรฐานใกล้เคียงกับฟุตบอลต่างประเทศมากขึ้นส่งผลให้มีผู้ชมการแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกมีจำนวนมากขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน

จากการที่สโมสรฟุตบอลที่เข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีก (Thailand football premier league) ในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการจัดการทัวร์ทางธุรกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพด้านการจัดแข่งขัน ส่งผลให้เกิดการนำรูปแบบการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทั้งการแข่งขันและสินค้าของสโมสรผ่านช่องทางทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และเว็บไซต์อย่างเป็นทางการของสโมสร จนกล่าวได้ว่ากีฬาฟุตบอลได้ถูกกระบวนการของเศรษฐกิจทุนนิยมแปรเปลี่ยนให้สามารถสร้างเป็นมูลค่าทางสินค้าได้ สอดคล้องกับที่ รัสเซอร์ค์ ธนะพรพันธุ์ (2544) กล่าวว่าอุตสาหกรรมกีฬาได้ทำให้ผู้ชมในฐานะคนรับความบันเทิงติดตามและบริโภคกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นผ่าน

กระบวนการแปรวัฒนธรรมเป็นสินค้า (commudification) กระบวนการพาณิชย์ยานุวัตร (commercialization of culture) กระบวนการเทคโนโลยียานุวัตร(technologization of culture) กระบวนการโทรทัศน์ยานุวัตร(televisionization) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงอย่างไรรวมแดนทางสังคม จนทำให้วัฒนธรรมการชมฟุตบอลในสังคมต่างๆผูกโยงกับสินค้าและบริการทางธุรกิจ จนได้กลายเป็นกีฬาโลก (global sport) เพราะการบริโภคสินค้าไม่ได้เป็นเพียงการใช้ผลิตภัณฑ์ (product) เท่านั้น แต่ยังเป็นการหยิบยืมวัฒนธรรมของกระบวนการสร้างผลิตภัณฑ์มาเป็นตัวผู้บริโภคด้วยเช่น การรับชมกีฬาฟุตบอลจากต่างประเทศก็ทำให้สังคมไทยรับรูปแบบวัฒนธรรมการเชียร์ การผลิตสินค้าที่ระลึกหรือการใช้นักกีฬาเป็นตัวแทนของการโฆษณาประชาสัมพันธ์กิจกรรมและสินค้ามาด้วย

จากการที่การแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกสามารถพัฒนาองค์กรกีฬาให้เป็นสินค้าและบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มคนที่ติดตามกีฬาฟุตบอลได้ ทำให้เกิดจัดตั้งกลุ่มที่มีอยู่ในวงการกีฬาฟุตบอลปัจจุบันขึ้นเพื่อเชียร์และให้กำลังใจในการแข่งขัน ซึ่งในบรรดากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับดูเหมือนสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเป็นสโมสรที่มีกลุ่มผู้ชมเข้าไปชมการแข่งขันเป็นจำนวนมาก เห็นได้จากการที่สโมสรดังกล่าวได้ตัดสินใจเพิ่มความจุของสนามการแข่งขันให้รองรับผู้ชมได้มากกว่าหนึ่งหมื่นคนตามกระแสความนิยมที่มีมากขึ้น นอกจากนี้สื่อสารมวลชนได้หันมาให้ความสนใจกับปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดเป็นกระแสความสนใจต่อฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกในกลุ่มผู้ชมกีฬาจนจำนวนผู้เข้าชมในสนามและรายได้จากการขายสินค้าที่ระลึกของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง¹ และส่งผลให้สมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

สำหรับช่องทางสื่อสารหลักของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดจะเกิดขึ้นผ่านเว็บไซต์อย่างเป็นทางการของสโมสร(<http://www.mtutd.tv>) ที่เป็นช่องทางที่สามารถติดตามข่าวสารและกิจกรรมของสโมสร นอกจากนั้นแล้วสมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะมีเว็บบอร์ดของแฟนคลับ(<http://www.mtufc.net>) ซึ่งผู้สนใจต้องผ่านกระบวนการสมัครสมาชิกก่อนจึงสามารถเข้าไปแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองที่มีต่อประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดได้ โดยในพื้นที่ดังกล่าวส่วนมากจะมีการพูดคุยเกี่ยวกับสโมสรเมือง

¹ อ้างอิงข้อมูลจากสโมสรฟุตบอลเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดพบว่าในช่วงภายหลังจากการเพิ่มจำนวนผู้ชมของสนามแข่งขันพบว่าจำนวนผู้ชมมากกว่า 10,000 คนโดยตลอดและในภาพรวมของการแข่งขันฟุตบอลไทยลีกก็มีจำนวนผู้เข้าชมมากขึ้นทุกสนาม (อ้างอิงจากเว็บไซต์อย่างเป็นทางการของบริษัท ไทยพรีเมียร์ลีก จำกัด

ทองหนองจอก ยูไนเต็คนำมุ่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ข้อมูลของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ การให้กำลังใจนักฟุตบอลรวมทั้งเป็นสนาม (field) ของการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของสโมสร นักฟุตบอล และสมาชิกแฟนคลับ ทำให้เว็บไซต์แห่งนี้มีความสำคัญอย่างมากในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเป็นพื้นที่ทางสังคมของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ตรวมทั้งยังสร้างให้เกิดกระบวนการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่สำคัญของคนกลุ่มต่างๆ ที่เป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเข้าด้วยกัน การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ต ในสังคมได้สะท้อนมิติของการก่อตั้งองค์กรทางสังคมรูปแบบใหม่ผ่านสนาม(field)² ที่เป็นผลผลิตของภาวะทันสมัย ที่เกิดจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและการพัฒนาองค์กรทางธุรกิจที่เชื่อมโยงการดำเนินชีวิตด้านการใช้เวลาว่างและพักผ่อน จนในที่สุดได้เป็นปัจจัยหนึ่งส่งเสริมให้เกิดกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับขึ้นมาในสังคมไทย ซึ่งกลุ่มดังกล่าวได้สร้างกระบวนการกลุ่มที่มีการจัดระเบียบภายในและผลิตสัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ร่วมกันไม่ต่างจากวัฒนธรรมการเชียร์ฟุตบอลในต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น กรณีของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ตที่แฟนคลับจะใช้สัญลักษณ์หรือการสวมใส่เสื้อเชียร์สีแดงในการร่วมเชียร์การแข่งขัน ซึ่งถือเป็นการสะท้อนภาพการรับและผลิตซ้ำวัฒนธรรมการชมฟุตบอลต่างประเทศที่จะมีการผลิตสัญลักษณ์ประจำกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับแต่มีการปรับรูปแบบตลอดจนการแสดงออกให้เป็นเอกลักษณ์ที่เหมาะสมกับการติดตามการแข่งขันฟุตบอลในสังคมไทย

การศึกษาครั้งนี้จึงพยายามอธิบายกระบวนการเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่ในฐานะกลุ่มทางสังคมรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับภาวะสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความเจริญทางเทคโนโลยีและการสร้างสนาม(field) ของกลุ่มผู้สนใจการแข่งขันฟุตบอลในสังคมไทย โดยใช้การศึกษาวิจัยเพื่อทำความเข้าใจถึงปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้ปัจเจกบุคคลเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ต

² สนาม (Field) ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสถาบันในการสร้างพื้นที่ให้เกิดปฏิบัติการภายใต้ระบบคุณค่าและความหมายทางสังคมหนึ่งๆ สนามจึงเป็นเขตแดนของการต่อสู้ เป็นปริมาตรของการแข่งขันแย่งชิงทรัพยากร หรือแม้กระทั่งเป็นแหล่งของการต่อสู้เพื่อการยึดพื้นที่ รวมไปถึงการขยายขอบเขตอำนาจเหนือพื้นที่นั้นด้วย Bourdieu ใช้คำอุปมาในการอธิบายอาณาบริเวณดังกล่าวว่าเป็น “สนามของการเล่นเกม” (field as the playing field) การแข่งขันกันนั้นไม่เพียงแต่การเอาชนะคู่แข่งเท่านั้นแต่เป็นไปเพื่อที่จะครองกฎในสนามของการแข่งขัน รวมถึงเพื่อขยายพื้นที่ของการแข่งขันออกไป (Bourdieu, 1990)

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

ปรากฏการณ์กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมกับการเข้าเป็นสมาชิกแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด
2. เพื่อศึกษากิจกรรม การแสดงออกตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการชมฟุตบอลของสมาชิกแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด
3. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างตัวตนให้แฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดจนกลายเป็นทุนทางวัฒนธรรม

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาผ่านการติดตามและสังเกตปรากฏการณ์จากสนามสำคัญ 2 แห่งคือพื้นที่ทางกายภาพได้แก่บริเวณการจัดกิจกรรมรวมตัวของกลุ่มแฟนคลับได้แก่ กิจกรรมพัฒนาระบบการเชียร์ กิจกรรมทำอุปกรณ์การเชียร์และกิจกรรมทำบุญประจำปี ส่วนสนามกีฬา ระหว่างแข่งขันจริงผู้วิจัยได้ร่วมเดินทางไปในต่างจังหวัดได้แก่จังหวัดสมุทรสงคราม สมุทรสาคร ปทุมธานี ชลบุรี เชียงใหม่และสระบุรี ส่วนอีกแห่งคือพื้นที่ออนไลน์ได้แก่ เว็บไซต์อย่างเป็นทางการของสโมสร (<http://www.mtutd.tv>) และเว็บไซต์ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ (<http://www.mtufc.com>) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาการเก็บข้อมูลจากปรากฏการณ์และสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างอีก 10 กรณีศึกษาทั้งสิ้น 11 เดือนตั้งแต่ พฤศจิกายน 2552 – กันยายน 2553

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการเข้าเป็นสมาชิกและการจัดระเบียบทางสังคมของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในฐานะปรากฏการณ์ทางสังคมรูปแบบหนึ่ง
2. ทำให้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมรูปแบบใหม่เพื่อให้สังคมได้เรียนรู้และเข้าใจความหลากหลายของกลุ่มต่างๆทางสังคมได้มากขึ้น
3. สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปวิจัยวางนโยบายในการพัฒนางานการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศและการส่งเสริมการกีฬาที่เป็นอาชีพ

1.6 นิยามศัพท์

1. ฟุตบอลแฟนคลับ หมายถึงกลุ่มคนที่ติดตามการแข่งขันฟุตบอลจนสามารถรวมตัวเป็นสมาชิกของกลุ่มร่วมกัน การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะมุ่งไปที่กลุ่มแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอกยูไนเต็ด
2. ทฤษฎีวิวัฒนาการ หมายถึงสิ่งหล่อหลอมความรู้ ความสามารถในลักษณะต่างๆให้บุคคลหรือกลุ่มสมาชิกมีคุณสมบัติติดตัวที่เอื้อให้สามารถนำไปสร้างและพัฒนาเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับตนเองหรือกลุ่มที่ตนเองสังกัดได้ (ชนิดา เสงี่ยมไพศาลสุข, 2550)
3. จิตสำนึกร่วม หมายถึงความเชื่อและความรู้สึกทั้งหมดที่มาจากสมาชิกในสังคมร่วมกันทำให้เกิดระบบที่มีลักษณะเฉพาะของมันเป็นเองเพราะมีความโดดเด่นไม่ใช่ความเชื่อและความรู้สึกของปัจเจกแต่เป็นของทุกคนในสังคม ซึ่งสำนึกร่วมจะถูกส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นหรืออีกคำอธิบายหนึ่งคือความรู้สึกที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความเชื่อความรู้สึกร่วมกัน ถ้าคนในกลุ่มหรือสังคมไม่มีความเชื่อนี้กลุ่มหรือสังคมก็จะล่มสลาย สำนึกร่วมจึงทำหน้าที่ยึดเหนี่ยวสมาชิกในกลุ่มหรือสังคมให้มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Durkheim, 1995)
4. กระบวนการสร้างตัวตน หมายถึงกระบวนการที่มนุษย์เรียนรู้ในการสวมบทบาทและทำความเข้าใจกับปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นรอบตัว ทั้งนี้ก็เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นๆในสังคมได้ (วารุณี ภูริสินสินธ์, 2535)
5. สังคมสมัยใหม่ หมายถึงสังคมที่ระบบเศรษฐกิจส่วนใหญ่มีสภาพเป็นรูปแบบทุนนิยมรวมทั้งการผลิตเพื่อระบบเศรษฐกิจก็เปลี่ยนแปลงไปสู่การผลิตทางอุตสาหกรรม รวมทั้งสภาพสังคมก็ถูกเปลี่ยนแปลงไปสู่การกลายเป็นเมืองมากขึ้นจนเชื่อมโยงสังคมต่างเข้ากับระบบสังคม

โลกได้ ซึ่งแต่ละประเทศจะมีช่วงเวลาของการเข้าสู่สังคมสมัยใหม่แตกต่างกันออกไป (Giddens, 2005)

6. โครงสร้างและผู้กระทำกร หมายถึงมโนทัศน์ทางสังคมที่กล่าวถึงการกระทำทางสังคมของปัจเจกที่ขึ้นอยู่กับสถาบันทางสังคม ผลผลิตทางวัฒนธรรมที่ตนเองสังกัดอยู่ กับความพยายามสร้างพื้นที่ในการเลือกที่จะเข้าร่วมกิจกรรมภายใต้ความเป็นอิสระในการกระทำกิจกรรมต่างๆมากขึ้น อย่างไรก็ตามทั้งโครงสร้างและผู้กระทำกรก็มีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สถาบันทางสังคม และการเรียนรู้ต่างๆ ไม่ได้มีการแยกขาดจากกันโดยเด็ดขาดแต่อย่างใด(เชษฐา พวงหัตถ์, 2548)

7. สนาม หมายถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสถาบันในการสร้างพื้นที่ให้เกิดปฏิบัติการภายใต้ระบบคุณค่าและความหมายทางสังคมหนึ่งๆ สนามจึงเป็นเขตแดนของการต่อสู้ เป็นปริมณฑลของการแข่งขันแย่งชิงทรัพยากร หรือแม้กระทั่งเป็นแหล่งของการต่อสู้เพื่อการยึดพื้นที่ รวมไปถึงการขยายขอบเขตอำนาจเหนือพื้นที่นั้นด้วย Bourdieu ใช้คำอุปมาในการอธิบายอาณาบริเวณดังกล่าวว่า เป็น “สนามของการเล่นเกม” (field as the playing field) การแข่งขันกันนั้นไม่เพียงแต่การเอาชนะคู่แข่งเท่านั้นแต่เป็นไปเพื่อที่จะครองกฎในสนามของการแข่งขัน รวมถึงเพื่อขยายพื้นที่ของการแข่งขันออกไป (Bourdieu, 1990)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “ฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทย: ศึกษากรณีสโมสรเมืองทองหนองจอกยูไนเต็ด” เป็นการนำเสนอปรากฏการณ์ทางสังคมรูปแบบใหม่ในสังคมไทย ทั้งนี้เพื่อให้การอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวมีความชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยได้อธิบายปรากฏการณ์ผ่านแนวคิดสังคมวิทยา กีฬาเพื่อให้สามารถเข้าใจความสัมพันธ์และโครงสร้างพื้นฐานของกลุ่มทางสังคมทางการกีฬาในเบื้องต้น นอกจากนี้ยังได้นำแนวคิดภาวะสมัยใหม่(modernity) มาอธิบายการรับวัฒนธรรมการชมฟุตบอลต่างประเทศจนเกิดเป็นกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทย สำหรับในกระบวนการจัดตั้งกลุ่มรวมกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ ผู้วิจัยได้อธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวผ่านแนวคิดจิตสำนึกร่วม (collective consciousness) และทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์(symbolic interaction) สุดท้ายเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการสร้างกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับไปสู่การเป็น “ทุน” ของสโมสรฟุตบอล ผู้วิจัยได้อธิบายกระบวนการดังกล่าวผ่านแนวคิดสนาม(field) และ ทุน(capital) ของ Pierre Bourdieu โดยมีลำดับการนำเสนอดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดสังคมวิทยาการกีฬา(Sociology of sport)

2.2 แนวคิดภาวะสมัยใหม่(Modernity)

- ความหมายและข้อถกเถียงของภาวะสมัยใหม่

- คุณลักษณะของภาวะสมัยใหม่
- ผลกระทบต่อสังคมของภาวะสมัยใหม่
- การเชื่อมโยงภาวะสมัยใหม่กับการเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ

2.3 แนวคิดจิตสำนึกร่วม(Collective consciousness)

- ความหมายของแนวคิดจิตสำนึกร่วม

- กระบวนการสร้างสำนึกร่วมของกลุ่มแฟนคลับฟุตบอล

2.4 ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์(Symbolic interaction)

- ความหมายของทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์
- สาระสำคัญของทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์
- การสร้างกลุ่มทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกีฬา

2.5 แนวคิดสนาม(Field)

- ความหมายและกระบวนการสร้างสนาม (Field) ทางสังคม
- สนามของการสร้างพื้นที่ของวงการกีฬา

2.6 แนวคิดทุน(Capital) ของ Pierre Bourdieu

- ความหมายของแนวคิดทุน
- กระบวนการสร้างทุนกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ

2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8 แนวทางการศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1 แนวคิดสังคมวิทยาการกีฬา

การเกิดขึ้นของสังคมต่างๆนั้นจำเป็นที่จะต้องมีการรวมกลุ่ม การจัดระเบียบและความสัมพันธ์ภายในกลุ่มของตนเอง นอกจากนั้นความเชื่อ จุดมุ่งหมาย และโครงสร้างทางสังคมอื่นๆก็เป็นส่วนสำคัญที่ผูกให้สังคมอยู่ร่วมกัน กลุ่มทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกีฬาจะมีโครงสร้างและความสัมพันธ์ภายในสังคมที่เป็นเอกลักษณ์กล่าวคือมีการใช้ประสบการณ์และการรับรู้ร่วมกันของแฟนกีฬามาเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกร่วม นอกจากนี้ภายใต้การแข่งขันกีฬา (game) กิจกรรมดังกล่าวจะไม่นับอุปสรรคต่อการสร้างความสามัคคีภายในกลุ่มทางสังคมของคนที่ชอบกีฬา ในทางตรงกันข้ามการแข่งขันกีฬาสามารถสร้างระบบสัญลักษณ์และความเชื่อถือร่วมกันในลักษณะที่เป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การปฏิสัมพันธ์และแสดงออกถึงระบบคุณค่าที่แฟนกีฬามีร่วมกันได้ (Leonard, 1988: 9) ดังนั้นการทำความเข้าใจกีฬาหรือกลุ่มคนที่ชื่นชอบกีฬาจากมุมมองทางสังคมวิทยาจะทำให้เราสามารถอธิบายและเข้าใจความสัมพันธ์ของกลุ่มทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกีฬาได้ดียิ่งขึ้น Wilbert Leonard (1988) กล่าวว่าสังคมวิทยาการกีฬาคือการทำความเข้าใจโครงสร้างทางสังคมและกระบวนการทางสังคมผ่านมิติของกีฬาโดยประเด็นพื้นฐานที่มีความสนใจในเบื้องต้นคือการตีความ วิเคราะห์ และอธิบายกีฬาในมุมมองของการสร้างระเบียบให้กับสังคม ทั้งนี้ในมุมมองของนักสังคมวิทยาแล้ว กีฬาถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้เกิดจิตสำนึกร่วมของคนสังคม รวมทั้งยังสามารถทำให้คนแปลกหน้ารวมตัวเพื่อทำกิจกรรมต่างๆเสมือนเป็นคนกลุ่มเดียวกันได้

Janet Lever (1992) กล่าวว่าสังคมวิทยาการกีฬาเป็นกิจกรรมที่คนในสังคมให้ความสนใจผ่านการเข้าร่วมการแข่งขัน หรือติดตามชมทั้งในสนามและผ่านสื่อสารมวลชน อีกทั้งยังเป็นหัวข้อในการถกเถียงมากที่สุดในสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้กีฬายังเป็นกิจกรรมที่เข้าถึงคนทุกเพศทุกวัยเห็นได้จากการที่มีเด็กมากมายเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาในระดับมัธยมและมหาวิทยาลัยทั้งในฐานะตัวแทนสถาบันและปัจเจกเอง ในสังคมปัจจุบันกีฬาเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมในฐานะเป็นการพักผ่อนหรือใช้เวลาว่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อระบบธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมทางการกีฬามากขึ้นเช่น การขายบัตรการแข่งขัน โฆษณา ลิขสิทธิ์การถ่ายทอด ตลอดจนการผลิตและจำหน่ายอุปกรณ์กีฬาที่ทันสมัยทำให้กีฬากลายเป็นกิจกรรมทางสังคมที่คนในสังคมจะปฏิสัมพันธ์หรือสร้างอารมณ์ร่วมจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างและสถาบันทางสังคม

Joseph Maguire(2004) กล่าวว่า การเริ่มต้นสังคมวิทยาการกีฬาว่า มีงานเขียนที่ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกในประเทศเยอรมันในช่วงทศวรรษที่ 1920 จนกระทั่งในทศวรรษที่ 1960 จึงเป็นที่แพร่หลาย โดยประเด็นที่สังคมวิทยาการกีฬาให้ความสำคัญคือ การทำความเข้าใจปรากฏการณ์ในวงการกีฬาที่เกี่ยวข้องกับมิติทางสังคมวิทยา เช่น เพศวิถี ชนชั้น อัตลักษณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละสังคม กระบวนการขัดเกลาทางสังคมผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกีฬา กลุ่มทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกีฬา เป็นต้น การพัฒนาระบบกีฬาในสังคมสมัยใหม่ก็ยังคงเป็นประเด็นที่ทำให้กีฬาที่มีความเป็นสถาบันทางสังคมมากขึ้น เพราะกีฬาได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่แพร่หลายทั้งในด้านการติดตามของสาธารณะ หรือในด้านความสนใจทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจก็ตาม การที่วงการกีฬาในปัจจุบันสามารถพัฒนาโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมให้ครอบคลุมและหลากหลายต่อการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มทางสังคมในด้านต่างๆ ส่งผลให้วงการกีฬาได้กลายเป็นสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะในด้านการพักผ่อนในสังคมสมัยใหม่อย่างมาก

จากความหมายและประเด็นที่สังคมวิทยาการกีฬาให้ความสนใจจะพบว่า การเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับถือเป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของการศึกษาสาขานี้ เพราะกลุ่มทางสังคมลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นจากปัจเจกที่มีความสนใจในการชมฟุตบอลและเมื่อสามารถรวมตัวเป็นกลุ่มทางสังคมได้ กลุ่มประเภทนี้จะมีการจัดระเบียบทางสังคมภายใน ทั้งนี้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับยังมีการแสดงออกผ่านสัญลักษณ์ กิจกรรมและภาษาที่สะท้อนเอกลักษณ์ร่วมของกลุ่มตนเอง ดังนั้นกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจึงเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องและน่าสนใจ ในฐานะของแขนงหนึ่งในการศึกษาสังคมวิทยาการกีฬาว่า กลุ่มทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกีฬาที่เกิดขึ้นใหม่นั้นมีรูปแบบการรวมกลุ่มทางสังคมอย่างไร

2.2 แนวคิดภาวะสมัยใหม่

2.2.1 ความหมายและข้อถกเถียงของภาวะสมัยใหม่

ภาวะสมัยใหม่คือการเกิดขึ้นของสังคมอุตสาหกรรมและกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุนนิยมที่ไม่เพียงมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาความเจริญทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังมีส่วนให้เกิดการปรับความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้สอดคล้องกับรูปแบบเศรษฐกิจที่กล่าวไปในข้างต้นด้วย กล่าวโดยสรุปคือ ผลจากการพัฒนาไปสู่สังคมสมัยใหม่ทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีผ่านความรู้

ทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจของคนในสังคมสมัยใหม่จะอาศัยการผลิตแบบอุตสาหกรรมมากขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้สามารถตอบสนองระบบตลาดที่ขยายตัวและเชื่อมโยงกันเป็นสังคมไร้พรมแดนนั่นเอง

Therborn(1997) เห็นว่าหากพิจารณาจากเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์แล้วจะพบว่าเส้นทางเฉพาะของแต่ละชาติที่ถูกปรับเปลี่ยนให้เป็นสมัยใหม่นั้นถูกกำหนดผ่านเงื่อนไขสำคัญ 2 ประการคือ “ตำแหน่งในโครงสร้างระบบโลก” และ “ผู้ครอบครองทรัพยากรส่วนใหญ่ในประเทศหรือปัญญาชนผู้กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ” ซึ่งถือเป็นทิศทางที่เกิดขึ้นในสังคมส่วนใหญ่ของชาติตะวันตก

การเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมใหม่โดยเฉพาะในเอเชียนั้นจะมีองค์ประกอบเรื่องของปัจจัยภายนอกเข้ามาเสริมแรง เห็นได้จากการที่สังคมไทยและญี่ปุ่นถูกกระบวนการ Modernization มาจากภายนอกคือภัยคุกคามจากการล่าอาณานิคม ซึ่งหากพิจารณาจากเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์แล้ว ช่วงเวลาของการเข้าสู่สังคมสมัยใหม่ของสังคมไทยจะเป็นช่วงหลังการทำสนธิสัญญาเบาริงราวปี พ.ศ. 2398 เป็นต้นมา สอดคล้องกับธงชัย วินิจจะกุล(2544) ที่เห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าสังคมไทยมีประวัติศาสตร์คล้ายกับสังคมหลังอาณานิคม(post - colonial) อื่นๆ ในหัวข้อที่ว่าเดินตามโลกตะวันตกเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ตามเงื่อนไขทั้งของสากลและของตนเอง จึงมิใช่สภาวะสมัยใหม่อย่างในประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก แต่เป็นส่วนหนึ่งของระบบโลกทั้งทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมมาเกินกว่าหนึ่งศตวรรษแล้ว

นอกจากเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์แล้วการให้ความหมายความเป็นสังคมสมัยใหม่ ควรพิจารณาการพัฒนาไปสู่สังคมสมัยใหม่ด้านอื่นๆที่ส่งผลกระทบต่อทั่วโลก เห็นได้การที่สังคมสมัยใหม่ของไทยเองก็เกิดกระบวนการที่ทำให้เป็นอุตสาหกรรม (industrialization) ซึ่งเปลี่ยนแปลงการผลิตไปเน้นการทำงานของเครื่องจักร ดังที่สังคมสมัยใหม่ได้แบ่งโลกออกเป็นโลกที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา แต่ผลของกระบวนการโลกาภิวัตน์ทำให้ข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมถูกส่งต่อถึงกันรวดเร็วมากขึ้น(Giddens, 2005: 74) นอกจากนี้ยังสามารถกล่าวได้ว่าสังคมสมัยใหม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนเกิดการส่งต่อทางความคิด ข่าวสาร ทำให้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานที่หนึ่งของโลกสามารถส่งตรงผ่านสื่อชนิดต่างๆอีกซีกหนึ่งของโลกได้อย่างรวดเร็ว (Giddens, 2001: 45) ซึ่งในปัจจุบันเราสามารถเห็นภาพสะท้อนความเจริญที่ถูกส่งต่อข้ามโลกถึงกันอย่างรวดเร็วทำให้เกิดการเลียนแบบหรือการสามารถนำตนเองเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งสังคมอีกซีกโลกผ่านการค้นหาข้อมูล การพูดคุยผ่านโปรแกรมออนไลน์หรือการถ่ายทอดจากสื่อสารมวลชน

อย่างไรก็ตามยังเกิดข้อถกเถียงถึงความเป็นสังคมสมัยใหม่หรือภาวะสมัยใหม่ (modernity) ของแต่ละสังคม ซึ่งมีความแตกต่างกันในสภาพสังคม วัฒนธรรมและพื้นฐานความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนถึงการเกิดขึ้นของภาวะสมัยใหม่ในสังคมจึงมีความจำเป็นต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบที่ Giddens (2001) ได้อธิบายถึงสภาพพื้นฐานด้านต่างๆของภาวะสมัยใหม่อันได้แก่

1. ทุนนิยม หมายถึงสภาพของระบบเศรษฐกิจที่เน้นการเจริญเติบโตของธุรกิจภาคเอกชน

2. ลัทธิอุตสาหกรรมนิยมหมายถึงระบบการผลิตสินค้าที่ใช้กระบวนการทางอุตสาหกรรมเป็นหลักนอกจากนั้นแล้วยังหมายถึงการปรับเปลี่ยนระบบขนส่ง การสื่อสาร และการใช้ชีวิตในสังคมให้ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น

3. ระบบตรวจสอบขั้นสูงหมายถึงการตรวจสอบการทำงานในด้านต่างๆซึ่งไม่ได้หมายถึงแค่การตรวจสอบทางการเมืองแต่ยังขยายพื้นที่ไปยังการตรวจสอบในระบบธุรกิจ เป็นต้น

4. การพัฒนาด้านกำลังทหารหมายถึงการควบคุมความหมายของความรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตในอุตสาหกรรมทหารเพราะในสังคมที่เข้าสู่ภาวะสมัยใหม่นั้นต้องมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมให้สังคมทำหน้าที่ต่างๆ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ขณะที่ธีรยุทธ บุญมี(2546) ได้สรุปถึงยุคสมัยใหม่(modern) ว่าสังคมสมัยใหม่ที่มีลักษณะเป็นโลกาภิวัตน์เกิดจากการเชื่อมโยงสังคมต่างๆให้เป็นระบบโลก(world system) เดียวกันภายใต้ทุนนิยมอุตสาหกรรม(capitalism) ส่งผลให้เกิดการสถาปนาอำนาจทางเศรษฐกิจให้กับกลุ่มนายทุนและพ่อค้า โดยที่พัฒนาการของสังคมสมัยใหม่นั้นเริ่มต้นจากการปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม ทำให้ระบบการผลิตเกิดการแบ่งตลาดสินค้า(divisions of markets) จนได้นำไปสู่การเชื่อมโยงของระบบการเงิน ส่งผลให้ทุนทางเศรษฐกิจของประเทศมหาอำนาจต่างๆได้เคลื่อนย้ายและกระจายการลงทุนจนทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี ขณะที่ในทางสังคมเองการพัฒนาดังกล่าวทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ตลอดจนกิจกรรมทางสังคมมากขึ้นกว่าในอดีตโดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 20 ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านการเชื่อมโลก เพราะฉะนั้นเราจะเห็นได้ว่าการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกันในประเทศต่างๆถือเป็นผลประการหนึ่งของการเข้าสู่สังคมภาวะสมัยใหม่

ทั้งนี้หากพิจารณาเฉพาะสังคมไทยเราจะพบว่าสังคมไทยได้เข้าสู่ภาวะสังคมสมัยใหม่ตามที่ Giddens ได้กล่าวถึงคือสภาพสังคมปัจจุบันที่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมีส่วนสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาในเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาระบบขนส่ง การจ้างงานและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของสังคมไทย นอกจากนี้ระบบตรวจสอบขั้นสูงไม่ว่าจะเป็นในพื้นที่ทางการเมือง เช่น การเกิดขึ้นขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น ในขณะที่วงการการศึกษาเองก็เกิด หน่วยงานประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ขณะที่ในวงการธุรกิจได้เกิดระบบการตรวจสอบและประเมินผลเพื่อให้การบริหารงานในภาคเอกชนไปเป็นอย่างมีคุณธรรมและรับผิดชอบต่อประชาชนเช่น หลักธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กร (good governance) ความรับผิดชอบต่อสังคม(CSR) เป็นต้น เพราะฉะนั้นหากพิจารณาตามองค์ประกอบดังที่ Giddens ได้อธิบายถึงหลักพื้นฐานของภาวะสมัยใหม่แล้วจะพบว่าปัจจุบันสังคมไทยได้เข้าสู่ภาวะสมัยใหม่แล้ว

สอดคล้องกับที่ กัญญาณัฐ เสงบางแก้ว(2550) ได้ศึกษาและสรุปถึงความเป็นสมัยใหม่ของสังคมไทยว่าการแยกเวลาและพื้นที่คือการที่คนในสังคมไม่จำเป็นต้องถูกจำกัดอยู่เฉพาะพื้นที่และเวลาใดเวลาหนึ่ง แต่สามารถก้าวไปมาระหว่างพื้นที่และเวลาได้ เช่น การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ที่สามารถสร้างผลตอบแทนและกำไรผ่านระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยหรือการชำระค่าบริการต่างๆก็ถูกย่อช่องว่างของพื้นที่และเวลาให้จำกัดอยู่ในจุดบริการเดียวได้ ขณะที่การขยายตัวของระบบความสัมพันธ์หมายถึงระบบความสัมพันธ์ของคนในสังคมที่กระจายตัวมากขึ้นโดยใช้ระบบเทคโนโลยี ซึ่งทำให้คนในสังคมสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์บนพื้นที่ไร้สาย ส่วนการทบทวนคือการเกิดขึ้นของระบบตรวจสอบในสังคมอันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัย

2.4.2 คุณลักษณะของภาวะสมัยใหม่

ภาวะสมัยใหม่หรือสังคมสมัยใหม่เป็นช่วงเวลาที่มีความแตกต่างกันในแต่ละสังคม เพราะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทั้งทางประวัติศาสตร์ การเมือง สังคมและเศรษฐกิจของสังคมนั้นๆ อย่างไรก็ตาม Anthony Giddens นักสังคมวิทยา ซึ่งศึกษาและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับภาวะสมัยใหม่ (Modernity) ได้สรุปถึงคุณลักษณะที่สำคัญของภาวะสมัยใหม่หรือสังคมสมัยใหม่นี้

Anthony Giddens(1991,อ้างในจันท์ณี เจริญศรี,2544) ได้สรุปถึงคุณลักษณะของภาวะสมัยใหม่ว่าเป็นภาวะที่คนในสังคมมีวิถีชีวิตเฉพาะยุคสมัยนี้ที่มีความเป็นปัจเจกชนมากขึ้นและได้ส่งผลอย่างชัดเจนสามประการ³ คือ

1. การแยกของเวลา(time) และพื้นที่(space)

สำหรับมิติของพื้นที่ในงานเขียนของ Giddens คือสถานที่เกิดของปรากฏการณ์ซึ่งหมายถึงการใช้พื้นที่ในการกำหนดเงื่อนไขให้กับการกระทำร่วมกันเช่น สนามการแข่งขัน อินเทอร์เน็ต หรือแม้แต่สถานที่กว้างขวางก็ล้วนแล้วแต่ที่สามารถทำให้เกิดปรากฏการณ์ได้ ในแง่ที่ว่าเป็นการเชื่อมโยงตำแหน่งแห่งกายภาพเข้ากับแง่มุมที่มีความเป็นสถาบันมากยิ่งขึ้นของชีวิตทางสังคมหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือพื้นที่ต่างๆไม่ใช่เป็นเพียงพื้นที่ทางกายภาพเท่านั้น ทว่าพื้นที่ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์การดำเนินการที่เป็นเฉพาะรูปแบบต่างๆของการยอมรับสิทธิอำนาจก็มีความหมายในเชิงของพื้นที่เช่นเดียวกัน

2. การยืดขยายตัว(disembedding)

สำหรับการกล่าวถึงการแยกตัวนั้น มีความหมายถึงการขยายตัวของความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งในแง่ของเวลาและพื้นที่เพราะในสังคมประเพณี(tradition society) ชีวิตประจำวันของคนในสังคมจะมีความสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของความเรียบง่ายหรือมีปฏิสัมพันธ์แบบพบปะซึ่งหน้า(face to face)เสียส่วนใหญ่ แต่ในสังคมสมัยใหม่(modern society) เช่นปัจจุบันสังคมจะมีความสลับซับซ้อนขึ้น ชีวิตทางสังคมได้ถูกทำให้มีความเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันเป็นวงจรทำให้การติดต่อใดๆก็ตามสามารถขยายตัวออกไปได้ทั้งในมิติของเวลาและพื้นที่ เพราะรูปแบบเทคโนโลยีที่สามารถทำให้การติดต่อสื่อสารเชื่อมต่อกันได้จากทั่วทุกมุมโลกนอกจากนี้การแยกตัวเป็นกระบวนการที่ประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 2 ประการคือ

- การใช้ตัวแทนเชิงสัญลักษณ์(symbolic token) ซึ่งตัวแทนทางสัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุดคือเงิน ซึ่งก่อให้เกิดกระบวนการแยกตัวได้ เนื่องจากทำให้การแลกเปลี่ยนสินค้าไม่ต้องทำกันโดยตรงและสามารถทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้ามพื้นที่และเวลาได้ เงินจึงเป็นสัญลักษณ์ในสังคมสมัยใหม่ที่ถูกไว้วางใจว่าเป็นส่วนหนึ่งต่อการดำรงชีวิต(Giddens , 1994 : 89)

- ระบบผู้เชี่ยวชาญ(expert system) กล่าวได้ว่าระบบผู้เชี่ยวชาญถือว่ามีผลสำคัญกับสังคมสมัยปัจจุบันไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม คนในสังคมส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่พึ่งพาระบบ

³ ผู้วิจัยใช้งานเขียนของ จันท์ณี เจริญศรี(ดูอ้างอิงในรายการอ้างอิง)ในการอ้างอิงถึงความเป็นสังคมสมัยใหม่โดย

พิจารณาเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญและผู้คนส่วนหนึ่งในสังคมก็กลายเป็นส่วนประกอบของระบบผู้เชี่ยวชาญในสังคมสมัยใหม่ เช่น การรักษาพยาบาลและการป้องกันโรค การศึกษาตั้งระดับอนุบาลจนถึงอุดมศึกษา ระบบการประกันภัยต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ไม่มีความจำเป็นที่ผู้ใช้บริการกับคนในระบบผู้เชี่ยวชาญต้องมีความสัมพันธ์กันแต่ความไว้วางใจที่เกิดขึ้นจากความไว้วางใจของระบบผู้เชี่ยวชาญโดยที่ระบบผู้เชี่ยวชาญเองก็ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในสังคมขยายตัวและขอบเขตผ่านข้อจำกัดของเวลาและพื้นที่เพราะไม่มีความจำเป็นที่จะต้องสื่อสารกันโดยตรงแต่สามารถใช้เทคโนโลยีต่างๆ ผ่านสัญลักษณ์(เงิน)ได้ อย่างไรก็ตามอาจมีการสื่อสารทางตรงกันก็ไม่เป็นปัญหาของระบบดังกล่าว

3. การสะท้อนกลับ(reflexive)

สำหรับการสะท้อนกลับหมายถึงการที่สังคมสมัยใหม่จะใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ที่จะสร้างให้เกิดความรู้อันนำไปสู่การลดล้างความเชื่อต่อการนับถือธรรมชาติ โดยที่การสะท้อนกลับนั้นเป็นการพยายามสร้างให้เกิดการตั้งคำถามในเชิงวิวิธวิทยาต่อความรู้ต่างๆ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของการสะท้อนกลับอันเป็นรูปแบบที่จะทำให้เกิดความสงสัยต่อความรู้หรือการค้นพบชุดความหมายใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลาหรืออีกนัยหนึ่งคือการยกระดับความรู้ขึ้นเป็นสถาบัน เนื่องจากสังคมสมัยใหม่พยายามเฝ้าระวังภาวะสังคมเสี่ยงภัย(Risk Society)ซึ่งหมายถึงสังคมที่มีต้องเฝ้าระวังภัยพิบัติทางชีวภาพ อาชญากรรมที่แฝงมากับความเจริญของยุคสมัยหรือภัยจากสิ่งแวดล้อมท่ามกลางการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นต้น เพราะฉะนั้นสังคมสมัยใหม่จึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ช่วยในการตรวจทานการภาวะสังคมเสี่ยงภัยดังกล่าว ดังที่ Giddens(1991) กล่าวถึงกระบวนการดังกล่าวว่าเป็นกระบวนการสะท้อนกลับของความเป็นสถาบันคือการทบทวนถึงความหยั่งรู้เกี่ยวกับสภาพของสังคมมนุษย์ เช่น การแสดงให้เห็นว่าถึงการจัดระบบและการเปลี่ยนผ่านของสังคมที่มีเหตุผลของการเกิดขึ้นผ่านการให้การตั้งคำถามและอธิบายจากระบบผู้เชี่ยวชาญ

จากคุณลักษณะของภาวะสมัยใหม่ เราจะเห็นถึงผลประการหนึ่งที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ทางสังคมแบบดั้งเดิมมาเป็นระบบที่พึ่งพาเทคโนโลยีและการจัดองค์กรอย่างมีกฎเกณฑ์ทางสังคมสมัยใหม่ ซึ่งต้องแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่เจริญก้าวหน้าของเศรษฐกิจหรือแม้แต่การใช้อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเช่นเดียวกับประเทศตะวันตก โดยที่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการดังกล่าวถือเป็นกระบวนการนำไปสู่ความทันสมัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ 4 มิติดังต่อไปนี้

1. มิติด้านเทคโนโลยีคือสังคมจะเปลี่ยนแปลงการใช้เทคนิค วิทยาการอย่างง่ายไปสู่การใช้ความทางวิทยาศาสตร์ที่ผ่านการทดลองอย่างเป็นระบบ

2. มิติทางการผลิตแบบเกษตรกรรมคือสังคมได้เปลี่ยนจากการทำเกษตรเพื่อยังชีพไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรเพื่อการค้า ซึ่งหมายรวมถึงการปลูกพืชเพื่อประโยชน์ทางการพาณิชย์จนพัฒนาไปสู่การเกิดขึ้นของตลาดสินค้าเกษตร

3. มิติทางด้านอุตสาหกรรมคือการเปลี่ยนจากการใช้แรงงานมนุษย์และสัตว์ไปสู่การทำอุตสาหกรรมอย่างแท้จริงผ่านระบบเทคโนโลยีและเครื่องจักรกลที่มีความทันสมัยมาผลิตและช่วยในการกระจายสินค้าและบริการ

4. มิติด้านการเมืองคือภาวะสมัยใหม่ได้สถาปนาความเป็นประชาธิปไตยให้มีความสำคัญขึ้นมาในระบบสังคมโลก โดยในมิตินี้ประชาธิปไตยจะให้ความเป็นอิสระภาพและความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันในสังคม โดยเฉพาะความเป็นอิสระภาพในการสะท้อนความเป็นตนเองและกำหนดบทบาทหน้าที่ของตนเองที่สามารถนำไปสู่การตัดสินใจ การเลือกสรรและการแสดงออกในอำนาจ (authority) ที่เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

สำหรับในส่วนของวิถีชีวิตของคนในสังคมสมัยใหม่ด้วยความที่ระบบการผลิตเน้นความเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องตอบสนองต่อการปฏิวัติทางการเงิน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรทั้งในแง่ของอาชีพ ภูมิฐานะตลอดจนอัตลักษณ์ด้านต่างๆ จนคนในสังคมสมัยใหม่ต้องเรียนรู้ที่จะแสวงหาทักษะใหม่ๆ เพื่อปรับตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม ธรรมเนียมที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ในส่วนของความสัมพันธ์ใกล้ชิด (face to face) ที่ชุมชนเคยมีส่วนสำคัญต่อการสร้างและกำหนดพฤติกรรมจะมีบทบาทลดลงเพราะวิถีชีวิตและการกำหนดคุณค่า บทบาทของคนในสังคมไม่ได้ขึ้นอยู่กับชุมชน สังคมหรือรัฐเป็นสำคัญอีกต่อไป แต่บทบาทดังกล่าวจะถูกแทนที่ด้วยหน่วยงานมาตรฐานระดับโลก เช่น ISO, UN, World Bank จะเป็นผู้กำหนดและประเมินค่าแทน ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในสังคมจะได้รับอิสระจากกฎเกณฑ์ของระบบคุณค่าเดิมในสังคม แต่ก็ถูกแทนที่ด้วยระเบียบของความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในสังคมสมัยใหม่ภายใต้สิ่งที่เรียกว่า “ระบบผู้เชี่ยวชาญ”

ทั้งนี้ผลของสังคมสมัยใหม่ที่เข้ามามีบทบาทผ่านระบบเทคโนโลยี โดยเฉพาะสื่อในประเด็นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ วิถีชีวิตและการเปลี่ยนแปลงในบริบทสังคมและวัฒนธรรมทำให้วัฒนธรรมการชมกีฬาของต่างประเทศถูกถ่ายทอดมาสู่สังคมไทย ดังนั้นเมื่อมีกลุ่มคนให้ความสนใจต่อการชมฟุตบอล รวมทั้งช่องทางของการรับรู้ที่เพิ่มขึ้นจนสามารถเชื่อมต่อเข้ากับกิจกรรมที่สนใจได้โดยตลอดเนื่องจากพัฒนาการของระบบเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้เกิดสื่อที่ผลิตซ้ำทางความคิดทั้งหนังสือพิมพ์ที่แยกย่อยตามความต้องการของตลาด (ธุรกิจที่ตอบสนองระบบตลาด) มีทั้งกีฬา บันเทิง ทั่วไป การเมือง แล้วแต่ที่จะสามารถสร้างให้เติบโตทางธุรกิจอีกทั้งอินเทอร์เน็ตก็ดู

เหมือนเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถสร้างให้เกิดผู้สนใจและกลายเป็นกระบวนการสร้างแฟนคลับฟุตบอล

2.4.3 ผลกระทบต่อสังคมของภาวะสมัยใหม่

การที่สังคมสมัยใหม่หรือภาวะสมัยใหม่ได้สร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร ได้มีส่วนเปิดโอกาสของปัจเจกให้สามารถเลือกที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของตนเองมากขึ้น ส่งผลให้การดำเนินชีวิต(life style) ของคนในสังคมได้ผลิตและสร้างกิจกรรมที่สามารถตอบสนองต่อการเป็นสมาชิกของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยที่ตนเองชื่นชอบได้มากขึ้นตามไปด้วย แต่การที่ปัจเจกสามารถมีอิสระในการเลือกหรือไม่เลือกที่จะเข้าร่วมหรือต่อต้านกิจกรรมทางสังคมต่างๆ ไม่ได้หมายความว่าความถี่ของการหลุดจากกรอบของสังคมเพราะแต่ละสังคมก็ยังมีบรรทัดฐาน จารีตหรือกฎหมายเป็นเครื่องมือการควบคุมทางสังคม ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงแนวทางการสร้างกติการ่วมของสังคมที่จะทำให้ปัจเจกและกรอบโครงสร้างทางสังคมที่กำหนดการดำเนินชีวิตของปัจเจกสามารถดำเนินกิจกรรมทางสังคมร่วมกันไปได้

เชษฐา พวงหัตถ์(2548) กล่าวว่าที่ผ่านมาในทางสังคมวิทยาได้ให้ความหมายถึงคำว่า โครงสร้าง(structure) และ ผู้กระทำการ(agency) ไว้อย่างหลากหลาย แต่โดยรวมถือได้ว่าทั้งความเป็นโครงสร้างและผู้กระทำการมีความสัมพันธ์ในทางปฏิบัติต่อกัน หากพิจารณาความหมายของคำว่า โครงสร้าง อาจสรุปได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งเป็นตัวกำหนดบริบททางสังคมหรือสถานการณ์ที่มนุษย์กระทำอยู่ นอกจากนี้แล้วประสบการณ์เชิงภววิสัยก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดระเบียบทางสังคมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของมนุษย์ ขณะที่ผู้กระทำการเป็นลักษณะของความหลากหลายในการรวมกลุ่มทางสังคม ซึ่งไม่ได้มีความหมายถึงแต่นัยของคนๆ เดียวแต่เป็นการสะท้อนลักษณะการกระทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน

การทำความเข้าใจแนวคิดโครงสร้างและผู้กระทำการนั้น ควรเริ่มจากการทำความเข้าใจความหมายของแต่ละมโนทัศน์ โดยเริ่มจากคำว่า “โครงสร้าง” ในที่นี้จะเน้นให้ความสำคัญไปที่บริบททางสังคมที่มีส่วนต่อการกำหนดการตัดสินใจกระทำกิจกรรมทางสังคมของปัจเจก ซึ่งส่วนที่เป็นบทบาทสำคัญอันแสดงออกถึงการเป็นโครงสร้างอาจเป็นสถาบันทางสังคม วัฒนธรรม กระบวนการขัดเกลาทางสังคม บรรทัดฐานร่วมของคนในสังคม เพราะฉะนั้นโครงสร้างในมิติของการศึกษาครั้งนี้จึงหมายถึงการที่ความสัมพันธ์ของคนในสังคมเป็นตัวกำหนดบริบททางสังคมหรือการตัดสินใจกระทำกิจกรรมของคนในสังคม ซึ่งในแง่นี้เราจะเห็นได้ว่าทั้งสถาบันทางสังคม

ผลผลิตทางวัฒนธรรม และความคาดหวังร่วมของคนในสังคมล้วนเป็นโครงสร้างทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญ

สำหรับคำว่า “ผู้กระทำการ” นั้นมีความหมายเป็นไปทางปฏิบัติการของปัจเจกที่เน้นการเป็นอิสระของคนหรือกลุ่มความสัมพันธ์ในการสามารถเลือกที่จะกระทำกิจกรรมทางสังคม ทั้งนี้ความสัมพันธ์ทางสังคมก็เป็นสิ่งสำคัญอีกประการที่ทำให้เกิดการกระทำ (action) ที่เป็นอิสระได้ โดยการมองความเป็นอิสระของผู้กระทำการควรพิจารณาไปที่การหาพื้นที่ของปฏิบัติการในบริบททางสังคมหรือกรอบปฏิบัติต่างๆทางสังคม ที่จะสามารถสร้างพื้นที่ให้กับปัจเจกหรือกลุ่มทางสังคม เพื่อแสดงบทบาทของตนเองหรือกลุ่มที่สังกัดโดยไม่ต้องอยู่ในกรอบคิดแบบโครงสร้างทางสังคม ถึงกระนั้นก็ไม่ได้หมายความว่าผู้กระทำการไม่ว่าจะเป็นปัจเจกหรือกลุ่มทางสังคมจะสามารถเปลี่ยนแปลงหรือสร้างผลกระทบต่อสังคมได้อย่างเด็ดขาด เพราะท้ายที่สุดแล้วข้อจำกัดของทรัพยากรหรืออำนาจต่อรองของผู้กระทำการต่อโครงสร้าง ยังถือเป็นเครื่องมือในการควบคุมให้ปัจเจกต้องเคลื่อนไหวหรือกระทำกิจกรรมในพื้นที่ที่ไม่ส่งผลต่อระเบียบของโครงสร้างทางสังคม

อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ของโครงสร้างและผู้กระทำการไม่ได้แยกขาดจากกันในลักษณะคู่ตรงข้าม แต่ในมโนทัศน์ดังกล่าวกลับสะท้อนภาพความสัมพันธ์ที่ยึดโยงไว้ด้วยกัน กล่าวคือประสบการณ์ภูมิหลังทางสังคมของปัจเจกอันเกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันทางสังคม การปฏิสัมพันธ์จากคนในสังคมหรือประสบการณ์เชิงอัตวิสัยต่างๆได้ส่งผลต่อแบบแผนการกระทำต่างๆของปัจเจก ยังมีความจำเป็นต้องอิงแอบอยู่กับโครงสร้างทางสังคมที่ตนเองสังกัดอยู่ ถึงแม้ว่าสังคมสมัยใหม่จะสร้างกิจกรรม วัฒนธรรมย่อยที่หลากหลายมากขึ้น แต่ไม่ได้หมายความว่ามนุษย์จะเลิกการเรียนรู้และละเลิกต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับสถาบันทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นผลผลิตของคนรุ่นก่อนได้

สำหรับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับแล้วการที่สมาชิกสามารถจัดกิจกรรมที่แสดงความเป็นกลุ่มทางสังคมนรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยปรากฏอย่างเด่นชัดในสังคมมาก่อน ได้สะท้อนภาพของการพัฒนาปัจเจกมาเป็นกลุ่มทางสังคมที่เคลื่อนไหวในลักษณะผู้กระทำการ กล่าวคือทั้งปัจเจกที่เป็นสมาชิกฟุตบอลแฟนคลับและกลุ่มในทางหน่วยหนึ่งทางสังคมได้จัดกิจกรรม รวมทั้งผลิตระบบการสื่อสารร่วมกันของกลุ่มตนเอง ถือเป็นกรพยายามสร้างพื้นที่ทางสังคมในการทำกิจกรรม ซึ่งถ้าหากพิจารณาในแง่ของผลที่ตามมาแล้ว จะพบได้ว่าปัจจุบันสโมสรฟุตบอลในไทยลีกล้วนแต่พัฒนากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของตนเองเพื่อกระตุ้นกระแสกองเชียร์ของสโมสรทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตามกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับไม่ได้มีพื้นที่ที่เป็นอิสระจากสังคมแต่อย่างใด เพราะไม่ว่าจะเป็นสมาชิก รูปแบบการเชียร์ การจัดระเบียบภายในกลุ่มก็ล้วนเกิดจากการเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์จากสถาบันทางสังคมพื้นฐานทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น แกนนำและสมาชิกที่มีความอาวุโสสามารถกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวของกลุ่มได้มากกว่าสมาชิกธรรมดาทั่วไป ถือเป็นตัวอย่างของการที่ท่ายที่สุดความสัมพันธ์ของผู้กระทำกรก็ต้องกลับไปสัมพันธ์กับโครงสร้างโดยในมิตินี้ โครงสร้างยังทำหน้าที่ควบคุมผู้กระทำกรภายใต้การขัดเกลาทางสังคมที่ต้องยอมรับความเห็นของคนที่มีอาวุโสมากกว่า ดังนั้นเราจะเห็นว่าถึงแม้สมาชิกฟุตบอลแฟนคลับจะสามารถเคลื่อนไหวภายใต้ระบบคิดแบบผู้กระทำกรในบางกิจกรรมแต่ในท่ายที่สุดและโครงสร้างทางสังคมก็ยังมีส่วนเชื่อมโยงและสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก เพราะการที่สมาชิกมีการจัดระเบียบกติกาต่างๆที่เกิดจากข้อตกลงทางสังคมของสมาชิกภายในกลุ่มได้ส่งผลให้เกิดความเรียบร้อยในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จนกล่าวได้ว่าในท่ายที่สุดแล้วกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับได้นำจุดที่จะสามารถเอื้อประโยชน์ต่อกันทั้งจากความเป็นผู้กระทำ (actor) และโครงสร้างทางสังคม (social structure) มาสร้างกลุ่มของตนเองให้อยู่ร่วมกันได้

2.4.4 การเชื่อมโยงภาวะสมัยใหม่กับการเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ

เราจะเห็นได้ว่าตั้งแต่การแข่งขันฟุตบอลต่างประเทศมีการถ่ายทอดสดสู่สังคมไทย โดยเฉพาะเมื่อมีการถ่ายทอดสดทั้งฤดูกาล ส่งผลให้สื่อสารมวลชนและองค์กรธุรกิจต่างๆได้มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกีฬาฟุตบอล ตลอดจนการพัฒนาธุรกิจร่วมค้ากับกลุ่มทุนต่างชาติในธุรกิจฟุตบอล ยกตัวอย่างเช่น การส่งเสริมการทำบัตรเครดิตที่มีสัญลักษณ์ของสโมสรฟุตบอล การจัดชิงโชคเพื่อไปชมฟุตบอลในต่างประเทศ เป็นต้น กิจกรรมต่างๆประเภทนี้เป็นการสะท้อนภาพของสังคมสมัยใหม่ที่การแข่งขันฟุตบอลในถูกนำมาใช้เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ความเจริญของระบบเทคโนโลยีได้ทำให้ภาวะสมัยใหม่มีส่วนให้เกิดกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยดังต่อไปนี้

1. การแยกของเวลาและพื้นที่ คือการให้ความสำคัญกับวิธีการที่พฤติกรรมทางสังคมและการเผชิญหน้ากันของพฤติกรรมทางสังคมได้มีพัฒนาการของตัวเอง เช่นเดียวกับมิติของเวลาและพื้นที่เพราะในสังคมสมัยใหม่จะไม่ยึดติดกับที่ตั้งของเหตุการณ์ต่างๆอีกต่อไปเพราะฉะนั้นในมิตินี้เราจะเห็นได้ว่าการที่ฟุตบอลแข่งขันในสนามต่างๆทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดก็ไม่ได้ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการติดตามการแข่งขัน เนื่องจากในสังคมปัจจุบันมีการถ่ายทอดสดทำให้ถึงแม้จะมีระยะทางที่ห่างไกลแต่ก็มีระบบเทคโนโลยีที่ทำให้ติดตามการแข่งขันได้ เห็นได้จากการเกิดขึ้น

ของพื้นที่ออนไลน์ที่พร้อมต่อการรายงานผลการแข่งขันได้ตอบข้อมูลต่างๆ ทำให้ท่ามกลางเวลาที่แตกต่างกันกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างใกล้เคียงกัน

2. การยึดแยกตัวหรือการขยายตัว คือการที่ความสัมพันธ์ของคนในสังคมสามารถขยายพื้นที่ออกไปได้กว้างไกลมากขึ้นผ่านการอาศัยระบบเทคโนโลยี ทำให้คนในสังคมไม่จำเป็นต้องพบปะกันเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์เพราะสามารถใช้ตัวแทนทางสัญลักษณ์และระบบผู้เชี่ยวชาญเข้ามาประสานได้ กล่าวได้ว่าระบบผู้เชี่ยวชาญมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการแข่งขันฟุตบอลสมัยใหม่ เพราะระบบดังกล่าวได้มีส่วนช่วยให้การแข่งขันมีมาตรฐานและมีส่วนทำให้เกิดการถ่ายทอดภาพของการแข่งขันตามสถานที่ต่างๆ ได้ เช่น การดูกีฬาในปัจจุบันต้องใช้ผู้วิเคราะห์กีฬา ผู้บรรยายกีฬา ผู้ควบคุมและออกแบบการผลิตรายการหรือในสนามแข่งขัน นักกีฬาเองก็เป็นอาชีพที่ต้องอาศัยความสามารถเฉพาะบุคคล กรรมการ ผู้บริหารสโมสร เป็นต้น โดยสัญลักษณ์ที่คนในสังคมสมัยใหม่ใช้เพื่อการเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนหรือเข้าถึงระบบผู้เชี่ยวชาญได้คือเงิน

3. การทบทวนหรือการสะท้อนกลับ คือการเกิดขึ้นของระบบตรวจสอบอันเป็นผลมาจากการพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์และความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี สำหรับการแข่งขันฟุตบอลในสังคมไทยก็คือการตรวจสอบระบบความปลอดภัยที่ดูแลแฟนบอลทั้งก่อนและหลังการแข่งขัน การตรวจสอบสภาพสนามว่าอยู่ในสภาพพร้อมใช้แข่งขันหรือไม่อย่างไร การตรวจสอบบัญชีสโมสรเพื่อให้มีการจัดทำบัญชีที่เป็นระบบ โดยในสังคมสมัยใหม่เห็นว่าการสร้างระบบการทบทวนขึ้นมาจะทำให้ลักษณะสังคมเสี่ยง (risk society) ลดลงได้ การแข่งขันฟุตบอลไทย พรีเมียร์ลีก ลีกก็เช่นกัน การวางระบบรักษาความปลอดภัยหรือแม้แต่การตรวจสอบบัญชี เพื่อสร้างให้สโมสรฟุตบอลสามารถพัฒนาและไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับทางการเงิน จะเห็นได้ว่าการสะท้อนกลับมีนัยของการสร้างให้สังคมสมัยใหม่ใช้ความรู้ควบคู่ไปกับการตั้งคำถามต่อปรากฏการณ์และความรู้ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ระบบของความรู้หรือระบบผู้เชี่ยวชาญสามารถใช้ความสามารถเฉพาะเข้ามาในกระบวนการได้ โดยที่ถ้าเราสามารถเห็นวงจรดังที่ Giddens เสนอเราก็จะสามารถเข้าใจกระบวนการของสังคมสมัยใหม่ได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

4. มิติทางวัฒนธรรม เราจะเห็นได้ว่าภาวะสมัยใหม่ได้ทำให้เกิดวัฒนธรรมประชานิยม (popular culture) ซึ่งสามารถแยกออกเป็น 2 ส่วน

4.1 การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมเชิงศิลปะและพักผ่อน คือการที่ผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมต่างๆ ได้ให้ความสนใจกับการสร้างสินค้าที่ตรงกับรสนิยมของผู้บริโภค ทั้งนี้จะเห็นได้

จากการที่กลุ่มทุนต่างๆคัดเลือกผู้นำเสนอสินค้าหรือรางวัลจากการชิงโชคเพื่อตอบสนองความหลากหลายของรสนิยมทางสังคม ส่งผลให้กีฬาฟุตบอล(ตัวขมการแข่งขัน ของที่ระลึก) ถูกนำเสนอในลักษณะของรางวัลจูงใจเพื่อส่งเสริมให้สินค้าประเภทต่างๆด้วย

4.2 ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศได้ทำให้วัฒนธรรมเกี่ยวกับข่าวสารและความบันเทิงขยายตัวอย่างมหาศาลส่งผลให้เกิดการผลิตซ้ำรูปแบบการเชียร์กีฬาตลอดจนมีการสร้างพื้นที่และวัฒนธรรมของแฟนคลับร่วมกันถึงแม้ว่าจะมีข้อจำกัดของระยะทางและเวลาเป็นอุปสรรคก็ตาม

2.3 แนวคิดจิตสำนึกร่วม (Collective consciousness)

2.3.1 ความหมายของแนวคิดจิตสำนึกร่วม

Emile Durkheim เป็นนักสังคมวิทยาคนแรกที่กำลังกล่าวถึงแนวคิดจิตสำนึกร่วม โดยที่ Durkheim ได้ใช้วิธีวิทยาในการศึกษาสังคมให้มีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติทำให้แนวทางการศึกษาสังคมของ Durkheim จึงมีลักษณะเป็นภววิสัย(objective) Durkheim ได้อธิบายพฤติกรรมทางสังคมของปัจเจกว่าปฏิบัติภายใต้อิทธิพลของสังคม (มิได้เป็นอิสระตามธรรมชาติ) ที่มีอำนาจและยึดเหนี่ยวคนในสังคมไว้ด้วยกัน ทำให้การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในสังคมจะอยู่ภายใต้จิตสำนึกร่วมของคนในแต่ละคนสังคม

Durkheim(1995) กล่าวว่าสำนึกร่วมคือความเชื่อและความรู้สึกทั้งหมดที่มาจากสมาชิกในสังคมร่วมกันทำให้เกิดระบบที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองเพราะมีความโดดเด่นไม่ใช่ความเชื่อและความรู้สึกของปัจเจกแต่เป็นของทุกคนในสังคม ซึ่งสำนึกร่วมจะถูกส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นหรืออีกคำอธิบายหนึ่งคือความรู้สึกที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความเชื่อความรู้สึกร่วมกัน ถ้าคนในกลุ่มหรือสังคมไม่มีความเชื่อนี้กลุ่มหรือสังคมก็จะล่มสลาย สำนึกร่วมจึงทำหน้าที่ยึดเหนี่ยวสมาชิกในกลุ่มหรือสังคมให้มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

Ritzer(2003) กล่าวว่าสำนึกร่วมคือความรู้สึกที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มนั้นมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่ว่าจะเป็นกลุ่มขนาดเล็กระดับกลุ่มเพื่อน ครอบครัว ชนเผ่า หรือยกระดับขึ้นเป็นกลุ่มสังคมไม่ว่าจะเป็นในสังคมดั้งเดิมแบบสังคมที่ยึดถือประเพณีอย่างเคร่งครัดหรือสังคมสมัยใหม่ต่างมีสำนึกร่วมทั้งสิ้นเพียงแต่มีรายละเอียดที่มีความแตกต่างกันออกไปตามยุคสมัย

สุภาวดี มิตรสมหวัง(2551) กล่าวว่าจิตสำนึกกร่วม(collective consciousness) เป็นส่วนหนึ่งของกรอบอธิบายสังคมที่กล่าวถึงรูปแบบการกระทำต่างๆหรือความคิดการแสดงความรู้สึกของคนๆนั้น ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือสัญชาตญาณแต่เกิดจากอิทธิพลของสังคมที่มีอำนาจต่อการกระทำของมนุษย์และการที่จะเป็นกฎเกณฑ์ทางสังคมได้จะต้องมีจิตสำนึกกร่วมหมู่ของคนในสังคมอยู่ด้วย

กล่าวโดยสรุปจิตสำนึกกร่วมจึงเป็นเหมือนเครื่องยึดเหนี่ยวของคนในสังคมไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ให้สามารถดำเนินเรื่องต่างๆไปได้อย่างมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่มีการจัดตั้งขึ้นใหม่มีความจำเป็นที่จะต้องสัญลักษณ์ ความเชื่อหรือเครื่องยึดเหนี่ยวร่วมกันเพื่อทำให้กลุ่มนั้นๆสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมร่วมกันให้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือเพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลุ่มได้

2.3.2 กระบวนการสร้างสำนึกกร่วมของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ

Dunning(1999) กล่าวว่าสิ่งที่ทำให้กีฬาสมัยใหม่มีส่วนสำคัญคือการทำให้ผู้คนสามารถแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์และจิตสำนึกกร่วมของตนเองหรือกลุ่มที่สังกัดอยู่ รวมทั้งยังระบุความชื่นชอบที่มีความเฉพาะเจาะจงซึ่งเอกลักษณ์ของกลุ่มตนเองไปกับความชื่นชอบในทางกีฬาเพราะมันเป็นตัวแทนทั้งทางกลุ่มเล็กและกลุ่มสังคมระดับประเทศได้เลยทีเดียว

ขณะที่สมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดเองก็สร้างสำนึกกร่วมขึ้นมาภายในกลุ่มผ่านกระบวนการต่างๆในมิติของการเกิดสำนึกกร่วมได้ดังนี้

1. การสร้างภาษากลางกล่าวคือภายในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะมีสัญลักษณ์ที่เป็นลักษณะภาษากลาง(lingua franca) เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างให้เกิดปฏิสัมพันธ์ของต่างกลุ่ม ต่างวัยให้สามารถสื่อสารกันได้ชัดเจนขึ้น ทั้งนี้ภาษากลาง(lingua franca) อาจแสดงออกในรูปสัญลักษณ์ต่างๆเช่น ตราสัญลักษณ์ของสโมสร คำขวัญของสโมสร เพลงประจำสโมสร ยอดนักเตะ ยอดผู้จัดการทีม สัญลักษณ์ที่กล่าวไปในเบื้องต้นเป็นเครื่องมือในการสร้างความยึดเหนี่ยวและสร้างให้คนกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับมีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยที่สัญลักษณ์กลุ่มดังกล่าวได้สร้างข้อตกลงร่วมกัน(convention) เพราะในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะมีเครื่องมือ สัญลักษณ์ที่สามารถใช้สื่อสารและแสดงออกถึงความเป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งอาจเป็นการผลิตในลักษณะเพลงเชียร์ การแต่งกาย สีสัญลักษณ์หรือตราสโมสร การสถาปนาอำนาจและบทบาทให้กับสัญลักษณ์

เหล่านั้นเป็นภาษากลางในระบบการสื่อสารภายในกลุ่มสมาชิกที่ถือเป็นกระบวนการหนึ่งของการเกิดขึ้นของสำนึกร่วม

2. อัตลักษณ์ของกลุ่มคือการที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสร้างเอกลักษณ์ร่วมกันเพื่อแสดงออกถึงความเป็นสมาชิก โดยรูปแบบที่กลุ่มประเภทนี้ใช้สร้างอัตลักษณ์นั้นส่วนใหญ่คือการผลิต หีบ ยืมภาษา สัญลักษณ์ พิธีกรรม โครงสร้างความสัมพันธ์ วัฒนธรรมหรือชุดความคิดความหมายหนึ่งใดก็ตามเพื่อให้การปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มเกิดความเชื่อและระบบที่สามารถยึดถือให้สมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสามารถตระหนักถึงคุณค่าหรือภาระรับผิดชอบที่มีต่อสถานะของการเป็นของสมาชิกที่ตนเองสังกัดอยู่ เช่น ในการแข่งขันฟุตบอลกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะมีความรู้สึกว่าการใส่เสื้อสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดยูไนเต็ดและร้องเพลงเชียร์ระหว่างการแข่งขันเป็นอัตลักษณ์ของความเป็นสมาชิกที่จะแสดงออกร่วมกัน เป็นต้น

3. กิจกรรมหรือพิธีกรรมคือการที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับใช้กิจกรรมหรือพิธีกรรมสร้างให้เกิดสำนึกร่วมของสมาชิกภายในกลุ่ม ทั้งนี้ในกรณีของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดยูไนเต็ดคือการที่สมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะมีการนัดหมายเพื่อทำกิจกรรมตั้งแต่ ช้อมร้องเพลงเชียร์ นัดสังสรรค์ประจำเดือน เป็นต้น โดยที่กิจกรรมจะเป็นเครื่องมือที่ทำให้สมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสามารถกระชับความสัมพันธ์และลดช่องว่างของความแตกต่างในสถานภาพทางสังคมส่งผลให้ในกลุ่มสมาชิกที่แม้ว่าจะมีกลุ่มคนในสังคมที่แตกต่างกันระหว่างช่วงวัย เพศหรืออาชีพก็สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันได้ นอกจากนั้นแล้วพื้นที่ออนไลน์ไม่ว่าจะเป็น เว็บไซต์อย่างเป็นทางการหรือเว็บบอร์ดของแฟนคลับยังเป็นช่องทางที่ให้สมาชิกจัดกิจกรรมออนไลน์ เช่น การประกวดแบบสัญลักษณ์หรือเสื้อเชียร์ ซึ่งทำให้ท้ายที่สุดแล้วสมาชิกทุกคนจะสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีพื้นที่ให้แลกเปลี่ยนทางความคิดร่วมกันได้ ทำให้สมาชิกผ่านได้ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดยูไนเต็ด ทำให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสามารถรวมตัวและสร้างวัฒนธรรมการเชียร์ที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ทั้งนี้เพราะถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างในลักษณะทางสังคมแต่การที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสามารถใช้เครื่องมือทางสังคมมาเป็นกลไกสร้างจิตสำนึกร่วมขึ้นได้ส่งผลให้สมาชิกในกลุ่มมีความกลมเกลียวและแสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างกัน รวมทั้งยังสามารถจัดกิจกรรม วัฒนธรรมการเชียร์ที่แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มตนเองได้อีกด้วย

2.4 ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic interaction)

2.4.1 ความหมายของทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์

สำหรับทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์เป็นทฤษฎีหลัก (grand theory) ถูกพัฒนาขึ้นมาภายใต้ศาสตร์แนวคิดทางจิตวิทยาสังคมซึ่งพยายามทำความเข้าใจการกระทำที่แสดงออกมาระหว่างคนและสัญลักษณ์ในชีวิตประจำวัน ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์พยายามทำความเข้าใจถึงการกระทำและพฤติกรรมที่แสดงออกของคนในสังคมเพื่ออธิบายและทำความเข้าใจการกระทำ พฤติกรรม รวมทั้งการให้ความหมายต่อระบบสัญลักษณ์ (symbol) ต่างๆ ในสังคมอีกด้วย

Farganis (1993) กล่าวว่าสาระสำคัญของทฤษฎีนี้คือการชี้ให้เห็นว่าความเป็นจริงทางสังคมจะถูกให้ความหมายโดยปัจเจกผ่านการสร้างปฏิสัมพันธ์หรือการกระทำที่เกิดขึ้นทั้งจากตัวเองและตัวเองกับคนอื่น โดยนัยของการทำความเข้าใจก็เพื่อแสดงให้เห็นว่ากระบวนการสร้างความสัมพันธ์เกิดจากทั้งปัจจัยนอกตัวเราด้วยที่ทำให้เราเข้าใจสัญลักษณ์ต่างๆ เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราเห็นและเข้าใจในชีวิตประจำวันก็คือการที่คนพยายามปรับพฤติกรรมเข้าหากันเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่คนมีร่วมกัน

Ritzer (2003) อธิบายว่าทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ให้ความสนใจในผลที่เกิดขึ้นจากการสร้างความหมายและสัญลักษณ์บนพื้นฐานของการกระทำระหว่างคนด้วยกัน นักคิดคนสำคัญ G.H. Mead ที่สนใจในประเด็นของกระบวนการคิดและการแสดงออกทางพฤติกรรมของคนในสังคมทั้งในความหมายและสัญลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นต่างส่งผลให้เกิดทั้งการกระทำของคนเพียงคนเดียวและการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มคนด้วย นอกจากนั้นแล้วในกระบวนการของการกระทำที่คนมีต่อสัญลักษณ์ ส่งผลให้คนเราจะสื่อสารตีความและตอบสนองต่อสัญลักษณ์บนพื้นฐานของการตีความในแต่ละบุคคลหรืออีกนัยหนึ่งคือคนเราจะเข้าใจต่อสัญลักษณ์ต่างกันเพราะอิทธิพลของประสบการณ์ภูมิหลังนั่นเอง

เสริณ ปุณณะหิตานนท์ (2537) กล่าวว่าทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์มักให้ความสนใจในเรื่องความสำคัญของสัญลักษณ์ในการสร้างรูปแบบและนำกระบวนการปฏิสัมพันธ์ไปใช้ โดยที่นักสังคมวิทยาสายปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ยังมีความเห็นว่าคนเราไม่ได้สนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างกะทันหันแต่เป็นสิ่งแวดล้อมที่ถูกกำหนดให้มีความหมายทางสัญลักษณ์

(symbolic environment) ทำให้คนเลือกที่จะนำวัตถุสิ่งของต่างๆมาสร้างเป็นสัญลักษณ์ ซึ่งในที่นี้สัญลักษณ์จะเป็นเหมือนผลผลิตของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมด้วยความหมายของสัญลักษณ์นั้นส่วนใหญ่เราได้รับมาจากการที่เห็นคนอื่นใช้อยู่ จึงนำมาผลิตและเลือกที่จะให้ความหมายและปฏิบัติตามความหมายที่สังคมนั้นๆสร้างขึ้น

การที่ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ให้ความสำคัญกับการให้ความหมายต่อสัญลักษณ์และการกระทำระหว่างกันของคนในสังคมทำให้ทฤษฎีดังกล่าวได้พยายามทำความเข้าใจสัญลักษณ์ ตลอดจนพื้นฐานทางการเรียนรู้ของมนุษย์ที่มีผลต่อการกระทำหรือละเว้นการกระทำในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพราะสัญลักษณ์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจและสร้างปรากฏการณ์ทางสังคมในชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก

สัญญา สัญญาวิวัฒน์(2550) กล่าวว่าสัญลักษณ์จะมีความหมายได้หลายอย่างขึ้นอยู่กับช่วงเวลาและสถานการณ์ โดยที่การจะเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ได้ จึงจำเป็นต้องตีความตามบริบท สถานการณ์ ตามบุคลิกภาพของผู้ใช้รวมทั้งประสบการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ความสัมพันธ์ ดังนั้นตามทฤษฎีปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์การที่เราจะรู้ความหมายจึงไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ต้องพิจารณาจากจากองค์ประกอบหลายอย่างดังที่กล่าวมา ซึ่งในทางปฏิบัติหรือในชีวิตประจำวันก็ไม่ใช่ของยากที่จะสามารถเข้าใจและเรียนรู้ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในขณะนั้นได้

เพราะฉะนั้นการศึกษากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจต่อการสร้างความหมายและสถาปนาสัญลักษณ์ต่างๆที่ใช้อยู่ในกลุ่มของผู้ที่ชื่นชอบฟุตบอลจึงควรทำความเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจสัญลักษณ์ในชีวิตมนุษย์ นอกจากนี้แล้วแนวคิดจิต อัดตา สังคม ของ G.H. mead ซึ่งให้ความสำคัญการกับการเรียนรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมในประเด็นกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับได้ชัดเจนมากขึ้น

2.4.2 สาระสำคัญของทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์

สำหรับสาระสำคัญของทฤษฎีดังกล่าวคือการที่มนุษย์สามารถตีความและทำความเข้าใจสัญลักษณ์ได้ ซึ่งแนวคิดจิต อัดตา สังคม เป็นกลยุทธ์สำคัญในการวิเคราะห์พฤติกรรมทางสังคมของคน นักสังคมวิทยาอย่าง G.H. Mead ได้ใช้จิตใจกับอัดตาทายใต้บริบทของปฏิสัมพันธ์ทาง

สังคมแล้วโยงเข้าหาการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม หลังจากนั้นก็แสดงให้เห็นว่าสังคมจะอยู่รอดได้ก็เพราะสมาชิกมีความสามารถที่จะใช้ความนึกคิดรู้จักตัวเองและเข้าใจคนอื่น ดังนั้นผลงานของ Mead ในกรอบของปฏิสัมพันธ์ทางสัญลักษณ์จึงอยู่ที่การวิเคราะห์ความเกี่ยวพันระหว่างจิตใจ อัตตา และสังคม

Mead(1934) กล่าวว่า จิตสำนึกและตัวตนของคนสามารถอธิบายผ่านพัฒนาการเรียนรู้ในช่วงวัยต่างๆที่จะมีการสวมบทบาทเป็นผู้อื่นและมองผลการกระทำของตนเองจากจุดยืนของผู้อื่น จนสามารถนำไปสู่การพัฒนาให้เข้าร่วมกับคนอื่นในสังคมได้ ทั้งนี้ Mead ได้อธิบายถึงขั้นตอนของพัฒนาการขั้นต่างๆไว้ดังนี้

1.จิต(Mind) คือพัฒนาการของการเรียนรู้ที่จะสวมบทบาทตั้งแต่ในวัยเด็กโดยสิ่งที่ช่วยกระตุ้นการแสดงออกหรืออากัปกริยา(gesture) คือสัญลักษณ์ที่ผ่านเข้ามาจากการเห็นและเรียนรู้จนทำให้สามารถเข้าใจความหมายและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นได้

2.ตัวตน(Self) คือความสามารถในการตอบโต้ทางความคิดกับตัวเองและกับผู้อื่น ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขสำคัญภายในกระบวนการทางสังคม โดย Mead ได้แบ่งขั้นตอนการเรียนรู้ในกระบวนการดังกล่าวเป็น

2.1 ขั้น Play stage คือการที่เด็กจะเรียนรู้ที่จะเข้าใจและสวมบทบาท (generalized other) ในสถานการณ์ของปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อตนเอง ซึ่งในขั้นนี้จะเป็นบทบาทที่ไม่ซับซ้อน เช่น เด็กเรียนรู้ที่จะเข้าใจว่าผู้หญิงที่เล่นด้วยคือ “แม่ของตนเอง” แต่ยังไม่สามารถแยกแยะความซับซ้อนได้ว่าแม่ก็คือลูกของยาย เป็นต้น

2.2 ขั้น Game stage ในส่วนนี้การเรียนรู้จะทำให้เกิดความแตกต่างในพื้นฐานของการทำความเข้าใจ เนื่องจาก Mead ได้พยายามชี้ให้เห็นว่าในขั้นนี้ผู้เล่นจะต้องอยู่ในกฎกติกา เพราะมีผู้เล่นหลายคนในเกมทำให้ในท้ายที่สุดเด็กหรือคนที่ร่วมเรียนรู้ก่อนเข้าสังคมจะสามารถกำหนดพฤติกรรมที่เหมาะสมจากการที่สวมบทบาทของผู้อื่นภายใต้กระบวนการคิดเพื่อสังคมส่วนรวมหรือความสามารถในแสดงออกแบบบุคคลนัยสำคัญ (significant others) ได้

นอกจากนั้นแล้วเมื่อมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เขาก็จะถูกทำให้ต้องสวมบทบาท (generalized other) ในสังคมที่เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

โดยที่อัตตา(Self) จะประกอบด้วย เราที่เป็นประธาน(I) เราที่เป็นกรรม(Me)

I หมายถึง การแสดงออกจริงๆของพฤติกรรมว่าตัวเราต้องการทำอะไร

Me หมายถึง ตัวเราที่ถูกควบคุมจากสังคมหรือคนอื่น ๆ ด้วยความคาดหวังของสังคมที่เราคิดว่าสังคมอยากให้เราให้ทำ อยากให้เราเป็น

เพราะฉะนั้น Me จึงเกิดขึ้นภายหลังที่การเข้าไปสู่ชุดของความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคม และรับรู้ว่าการแสดงออกอย่างไรก่อนที่ประเมินจะเมินคุณค่าและสร้างตัวตน (self) ที่สังคมจะยอมรับขึ้น

3.สังคม(Society) คือสังคมที่คนในสังคมมีการจัดระเบียบความสัมพันธ์เพราะจะมีความสัมพันธ์ที่หลากหลายและซับซ้อนซ่อนอยู่ ซึ่งทำให้มีความจำเป็นต้องร่วมเรียนรู้ในการกำหนดบทบาทของตนเองเพื่อประโยชน์สูงสุดของสังคม

สัญญา สัญญาวิวัฒน์(2550) ได้สรุปถึงแนวคิดจิต อัดตา สังคมไว้ว่าเกิดจากการที่มนุษย์ต้องการมีสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องมีกลุ่มสังคมเพื่อช่วยเหลือและตอบสนองความต้องการของตนเองรวมทั้งมนุษย์จะมีการเลือกปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับการสร้างสังคมและไม่ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมขึ้น นอกจากนั้นยังได้สรุปถึงแนวคิดที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.จิต(Mind) คือผลผลิตทางสังคม(social product) ไม่ได้มีมาตั้งแต่กำเนิดจิตเกิดจากการที่มนุษย์สัมพันธ์กันโดยเริ่มต้นจากระดับครอบครัวไปจนถึงระดับสังคม ทำให้จิตพัฒนาไปจนสามารถเข้าใจท่าทางอากัปกริยาต่างๆ จนถึงการพัฒนาไปสู่การสวมบทบาทของผู้อื่นและสามารถฝึกซ้อมแนวทางปฏิบัติตามทางเลือกต่างๆในใจได้หรืออีกนัยหนึ่งจิตคือการคิดซึ่งเป็นการตอบสนองเชิงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์เพราะฉะนั้นจึงหมายถึงการที่เขาต้องให้ความหมาย (meaning) กับพฤติกรรมที่แสดงออกมา

2.อัตตา(Self) คือการที่มนุษย์สามารถให้ความหมายและกำหนดปฏิสัมพันธ์ที่จะแสดงออกต่อผู้อื่นได้ จนนำไปสู่การประเมินตนเองผ่านสายตาของผู้อื่นและในที่สุดกลายเป็นความคิดเกี่ยวกับตนเอง(self - conception) ที่ปฏิบัติหรือแสดงออกเช่นนั้นอย่างสม่ำเสมอ จนมีความเคยชินถาวรและกลายเป็นอัตตาทางสังคมของคนๆนั้นไปในที่สุด

3.สังคม(Society) คือการกระทำระหว่างกันที่จัดระเบียบแล้วและมีแบบแผนของบุคคลต่างๆ โดยที่สังคมยังต้องขึ้นกับอัตราด้วยเพราะอัตราเกิดจากทัศนคติของผู้คนเพราะฉะนั้นสังคมจึงเป็นแบบแผนที่ประสานสอดคล้องกันของกิจกรรมที่มนุษย์ก่อขึ้น ซึ่งดำรงรักษาไว้และเปลี่ยนแปลงไปตามการกระทำระหว่างกันกันด้วยสัญลักษณ์ระหว่างบุคคล

กล่าวโดยสรุปเราจะเห็นได้ว่ามนุษย์นั้นกระทำต่อวัตถุต่างๆจากพื้นฐานของความหมายที่มนุษย์ประเมินคุณค่าของสิ่งเหล่านั้น โดยที่ว่าการเลือกแสดงพฤติกรรมไม่ได้มีผลมาจากการจิตสำนึกเท่านั้นแต่ขึ้นอยู่กับกรให้นิยามและความหมายของวัตถุต่างๆหรือความสัมพันธ์ชุดต่างๆที่มนุษย์เผชิญอยู่ด้วย ทั้งนี้ความหมายของวัตถุหรือพฤติกรรมไม่ได้อยู่ที่วัตถุนั้นและไม่ได้ปรากฏอยู่ในความคิดของบุคคลแต่ความหมายและการแสดงออกมีรากฐานอยู่ที่ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่ต้องให้แสดงบทบาทด้วย

2.4.3 การสร้างกลุ่มทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกีฬา

การเกิดขึ้นของกลุ่มทางสังคมมีจุดเริ่มต้นและองค์ประกอบที่แตกต่างกันออกไป เพราะฉะนั้นเพื่อทำความเข้าใจกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่ มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาลักษณะของกลุ่มทางสังคม เนื่องจากการเกิดขึ้นของกลุ่มที่มีจิตสำนึกร่วมกัน จะเกิดปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มสมาชิกจนนำไปสู่การเกิดจิตสำนึกกลุ่ม ซึ่งถือเป็นการที่ปัจเจกบุคคลรู้สึกถึงความพร้อมที่ตนเองจะเข้าไปเป็นสมาชิกเพื่อให้กลุ่มที่ตนเองมีความเชื่อในจิตสำนึกร่วมกันสามารถบรรลุผลอย่างใดอย่างหนึ่งในเป้าประสงค์ของกลุ่มของตน กลุ่มทางสังคมมักเกิดจากการรวมตัวของสมาชิกในสังคมที่เห็นพ้องและมีความเชื่อร่วมกันในประเด็นทางสังคมหรืออีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นลักษณะพื้นฐานของกลุ่มทางสังคมคือเกิดขึ้นพร้อมๆกับความเป็นสมาชิกติดตัวตั้งแต่วัยเด็กเช่น ครอบครัว กลุ่มละแวกท้องถิ่น กลุ่มความเชื่อหรือชาติพันธุ์ เป็นต้น ทั้งนี้กลุ่มทางสังคมยังมีลักษณะที่หลากหลายออกไปตามลักษณะที่นำมาใช้ในการพิจารณาแบ่งประเภทด้วย

สำหรับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับกีฬาถือเป็นการกลุ่มทางสังคมประเภทหนึ่งที่น่าสนใจเพราะกลุ่มในลักษณะดังกล่าวจะถูกจัดตั้งขึ้นภายใต้ประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องของหลายประการ กลุ่มกีฬาหลายประเภทถูกสร้างขึ้นด้วยสำนึกที่แข็งแกร่งของความรู้สึกถึงความเป็นชาติ สมพันธ์ หรือท้องถิ่นแต่ถ้าหากจะกล่าวเฉพาะกีฬาฟุตบอลแล้ว กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจึงมีลักษณะมากกว่าแค่ความเป็นฝูงชนที่ติดตามการแข่งขันเฉพาะในสนามแข่งขันและหลังจากออกจากสนามก็ละทิ้งความร่วมมือหรือวัตถุประสงค์ที่เข้มขึ้น เพราะกลุ่มลักษณะดังกล่าวจะมีวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงความเป็นสมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในสโมสรฟุตบอลที่ตนเองชื่นชอบร่วมกัน

เกษม เพ็ญพินันท์(2552) ได้กล่าวถึงกีฬาฟุตบอลในฐานะของกลุ่มที่มีวัฒนธรรมและสำนึกร่วมกันไว้อย่างน่าสนใจว่า ในอดีตกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะผูกติดอยู่กับท้องถิ่นของสโมสรเป็นหลักเท่านั้น นอกจากนี้ในบางประเทศความเป็นแฟนบอลจะขึ้นอยู่กับเชื้อชาติ แต่ในปัจจุบันกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับได้กระจายไปตามพื้นที่ต่างๆทั่วโลก เพราะกลุ่มแฟนคลับสามารถสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มของตนเองภายใต้การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถทำให้เกิดสำนึกร่วมกัน โดยไม่ต้องรู้จักกันมาก่อนเลยก็ตาม ทั้งนี้เราจะเห็นได้ว่าสำนึกของความเป็นสมาชิกร่วมกันในกลุ่มแฟนบอลหล่อเลี้ยงทัศนะร่วมของความเป็นคนกลุ่มเดียวกัน

ทั้งนี้ Stangor(2004) ได้แบ่งกลุ่มทางสังคมออกเป็นประเภทดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1

ลักษณะของกลุ่มทางสังคม		
กลุ่ม	คำจำกัดความ	ตัวอย่าง
1.กลุ่มอ้างอิง	กลุ่มที่ปัจเจกบุคคลมีสำนึกหรือความตระหนักว่าตนเองเป็นสมาชิกของกลุ่ม ทั้งนี้กลุ่มอ้างอิงมีความสำคัญในฐานะของการสร้างความเชื่อ ทัศนคติและพฤติกรรมพื้นฐานทางสังคมด้านต่างๆ	- ครอบครัว - เพื่อนสนิท - ศาสนา - กลุ่มผู้เล่น/ติดตามกีฬา
2.กลุ่มในการทำงาน	กลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวของสมาชิกมากกว่า 3 คนขึ้นไป โดยมีการจัดตั้งขึ้นเพื่อทำกิจกรรมหรืองานที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะด้าน	- กลุ่มนักธุรกิจ - กลุ่มคณะกรรมการ - คณะทำงานเฉพาะกิจ
3.กลุ่มประเด็นทางสังคม	เป็นกลุ่มที่มีเคลื่อนไหวภายใต้ประเด็นทางสังคมด้านใดด้านหนึ่ง โดยที่สมาชิกในกลุ่มจะมีความผูกพันกันภายใต้วัตถุประสงค์พิเศษของกลุ่ม แต่ไม่ได้มีข้อตกลงที่เคร่งครัดหรือสัญญาใดๆ ที่ทำให้สมาชิกต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือเข้าเป็นสมาชิกองค์กร	- กลุ่มประชาสังคม - กลุ่มเคลื่อนไหวร้องเรียกทางเพศ/ชาติพันธุ์ - กลุ่มผู้สูงอายุ

4. กลุ่มทางวัฒนธรรม	ถือเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในสังคม เพราะเกิดจากการรวมตัวของปัจเจกชนที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงในด้านถิ่นฐาน ภูมิลำเนา วัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนาหรือภาษา มารวมตัวกัน	- กลุ่มคนจีนโพ้นทะเล - กลุ่ม แอฟริกัน - อเมริกัน - กลุ่มชาวไทยในต่างประเทศ
5.กลุ่มฝูงชน	ถือเป็นกลุ่มทางสังคมที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะชั่วคราว โดยเกิดจากการรวมตัวของสมาชิกในสังคม ณ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง เพื่อจัดทำกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ	- มีอบ/กลุ่มผู้ชุมนุม - กลุ่มผู้ชมกีฬา/คอนเสิร์ต

ที่มา: (Stangor , 2005 : 3 – 7)

จากตารางข้างต้น เราจะพบว่ากลุ่มทางสังคมมีลักษณะบางประการที่ซ้อนทับกันอยู่ เพราะฉะนั้นถ้าหากเราพิจารณาจากลักษณะเฉพาะของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับแล้ว จะพบว่าท่ามกลางความเจริญของระบบเทคโนโลยีในปัจจุบันกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับไม่ได้แอบอิงอยู่กับลักษณะพื้นฐานทางครอบครัวและสังคมท้องถิ่นเช่นในอดีต กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจึงมีลักษณะเป็นทั้งกลุ่มอ้างอิงและกลุ่มทางวัฒนธรรมที่มีสำนึกและพฤติกรรมที่แสดงออกร่วมกัน

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Russell(1993) ที่ว่ากลุ่มทางสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มกีฬาจะเกิดขึ้นผ่านการที่สมาชิกในกลุ่มรู้สึกตระหนักถึงความขึ้นชอบประเด็นใดประเด็นหนึ่งในที่มาร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นผู้เล่นหรือสัญลักษณ์ของสโมสรจากนั้นจะทำให้แฟนคลับเกิดซึ่งที่เรียกว่า “ความซื่อสัตย์ต่อสโมสร(club loyalty)” กลุ่มแฟนประเภทที่มีสำนึกและพฤติกรรมร่วมกันนี้เองที่ส่งผลให้กลุ่มกีฬาสามารถขยายตัวมากขึ้น

เราจึงเห็นได้ว่าการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเป็นการสร้างกระบวนการกลุ่มแล้วจึงพัฒนาไปสู่ระดับแฟนคลับ ซึ่งถือว่าการอบคืดของความสัมพันธ์ระหว่างคนและสัญลักษณ์ มีความสำคัญในการทำความเข้าใจการเข้าไปรับรู้ถึงกลุ่มความหมาย สัญลักษณ์ และการให้คุณค่าของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ ดังนั้นคนที่สนใจก็จะต้องกำหนดพฤติกรรม ทำที่ให้เหมาะสมกับสังคมนั้น รวมทั้งเรียนรู้ที่จะเข้าใจในระบบสัญลักษณ์และความหมายที่แสดงออกทั้งที่เหมือนและแตกต่าง เพื่อที่จะสามารถเข้าไปสวมบทบาทของการเป็นส่วนหนึ่งได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การที่คนเราเข้าไปเป็นสมาชิกในกลุ่มสังคมได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่กลายเป็นส่วน

หนึ่งของสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับย่อมแสดงออกถึงกระบวนการที่เรียกว่า “สังคม” ซึ่งได้สะท้อนผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์จนสามารถที่จะสร้างชุดของความสัมพันธ์และกรอบของการทำความเข้าใจต่อท่าทีของสังคมนั้นๆ เพื่อกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจึงเป็นเหมือนความสามารถในการตีความนัยสำคัญสามารถเข้าไปสวมบทบาท(role-taking) จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของแฟนคลับไปโดยปริยาย ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เองที่สะท้อนกรอบคิดทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์(symbolic interaction) เห็นได้จากการที่เมื่อคนเราสามารถเข้าใจและเลือกที่จะเข้าไปสวมบทบาทต่อกลุ่มบุคคลทั่วไป(generalized other) หรือการที่ปัจเจกเลือกที่จะแสดงพฤติกรรมและเข้าไปสร้างปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มสังคมแฟนคลับหนึ่งใดที่มีโครงสร้างภายในชัดเจนในระดับกลุ่มได้ ทำให้พฤติกรรม ความหมายและสัญลักษณ์ที่จะเลือกแสดงออกก็จะติดอยู่กับกรอบของการอ้างอิงร่วม(common frame of reference) เมื่อเกิดพฤติกรรมและเข้าใจในกลุ่มแล้วจะส่งผลให้ผู้ที่เป็สมาชิกและเลือกเข้าไปสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวก็จะกลายเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับไปในที่สุด

2.5 แนวคิดสนาม (Field)

การจัดวางพื้นที่ในสนาม(field) ของกิจกรรมต่างๆย่อมมีปฏิบัติการ(practice) ที่นำไปสู่การสร้างพื้นที่และอำนาจให้กับกิจกรรมนั้น สนามของการสร้างพื้นที่ในวงการกีฬาจึงถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดแฟนคลับในปัจจุบันเพราะการที่กีฬาต้องสร้างบทบาทของตัวเองและแย่งชิงพื้นที่ในทางสังคมส่งผลให้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบกีฬาในโลกปัจจุบันก็ต้องแข่งขันกันในการสร้างพื้นที่สำหรับคนที่ชื่นชอบการชมกีฬา นอกจากนั้นก็กีฬาในฐานะสินค้าก็ต้องแย่งชิงพื้นที่ทางธุรกิจกับสินค้าประเภทและลักษณะที่แตกต่างกันออกไปด้วยเพราะฉะนั้นการทำความเข้าใจเรื่อง การสร้างพื้นที่ของกีฬาจนสามารถสอดแทรกกลายเป็นส่วนหนึ่งของการบริโภคในอุตสาหกรรมของสินค้าเวลาว่าง(leisure industries) ได้นั้น เราควรเข้าใจพื้นฐานของแนวคิดเรื่องสนาม(field) และเชื่อมโยงกับกีฬาฟุตบอลที่ส่งผลให้เกิดกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับฟุตบอลเช่นในปัจจุบัน

ประสิทธิ์ ตั้งมหาสถิตกุล(2552) กล่าวว่าพื้นที่ของวงการฟุตบอลในโลกของการพักผ่อนได้รุกรายทางของตนจนกลายเป็นเสาหลักของวัฒนธรรมโลกในศตวรรษที่ 21 จุดเดียวกับที่วงการบันเทิงเคยมีความสำคัญเพราะประเด็นเรื่องฟุตบอลได้มีความเกี่ยวข้องกับทั้งมิติของการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ซึ่งได้สะท้อนผ่านการเชื่อมต่ออย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบันทำให้ฟุตบอลถูก

นำมาใช้ในประโยชน์ในทุกมิติเท่าที่จะทำได้จนกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมการดูบอลได้กลายเป็น “เกมของโลก” ไปแล้ว

ขณะที่ Bourdieu (1993a) กล่าวว่าภาพรวมของการเปลี่ยนผ่านของวงการกีฬาในยุคปัจจุบันคือการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความต้องการบริโภคอันเป็นผลของวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของคนในสังคมปัจจุบันที่ทำให้เกิดสนามของการสร้างตัวตนของปัจเจกและการเปลี่ยนแปลงในระบบการขายที่เน้นการสร้างคุณค่าของนักกีฬาที่มีชื่อเสียงตลอดจนสถาปนาคุณค่าของการกีฬาตั้งแต่ผู้ฝึกสอน ผู้เล่น ที่ทำให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคมปัจจุบัน

เราจะเห็นได้ว่าในสังคมสมัยใหม่ที่กิจกรรมทางสังคมรูปแบบต่างๆ สามารถเชื่อมต่อกันได้อย่างไร้พรมแดน ส่งผลให้อุตสาหกรรมกีฬาเองก็พยายามปรับตัวเพื่อให้สามารถสร้างพื้นที่ของตนเองได้ การแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกมีการปรับตัวทั้ง โฆษณา ประชาสัมพันธ์ การจัดรูปแบบการแข่งขันให้มีลักษณะเป็นสากลมากขึ้นเพื่อให้สามารถสร้างความประทับใจและสร้างอำนาจในการต่อรองเพื่อสร้างพื้นที่ให้กับกิจกรรมหรือองค์กรของตนเอง

2.5.1 ความหมายและกระบวนการสร้างสนาม (Field) ทางสังคม

Bourdieu (1990) กล่าวว่าอาณาบริเวณของสนามหรือพื้นที่ (field) เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจเจกบุคคลกับสถาบัน มโนทัศน์เรื่องอาณาบริเวณของสนาม (field) นี้มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นการสร้างพื้นที่ให้เกิดปฏิบัติการภายใต้ระบบคุณค่าและความหมายทางสังคมหนึ่ง พื้นที่ในสนามนี้จึงเป็นเขตแดนของการต่อสู้ เป็นปริมาตรของการแข่งขันแย่งชิงทรัพยากรหรือแม้กระทั่งเป็นแหล่งของการต่อสู้เพื่อการยึดพื้นที่ และขยายขอบเขตอำนาจเหนือพื้นที่นั้นด้วย ซึ่ง Bourdieu ใช้คำอุปมาในการอธิบายอาณาบริเวณว่า เป็น “สนามของการเล่นเกม” (field as the playing field) การแข่งขันกันนั้นไม่เพียงเอาชนะคู่แข่งตรงข้ามเท่านั้น แต่เพื่อจะครองกฎหรือออกกฎในการควบคุมแข่งขัน ควบคุมผู้เล่นครองเกมการแข่งขันและการขยายพื้นที่ของการแข่งขันออกไป

อย่างไรก็ตาม Bourdieu มิได้พิจารณาสนามในฐานะพื้นที่ที่สามารถสร้างปฏิบัติการของเครือข่ายทางสังคมขึ้นมาได้อย่างเอกเทศ เขาได้นำเสนอแนวคิดที่เรียกว่า “habitus” หรือ แนวจิตซึ่งมีความหมายถึงกรอบคิดหรือโครงสร้างความรู้ที่คนในสังคมมีต่อสภาพแวดล้อมและ

สถานการณ์ที่เผชิญหน้า ซึ่งเป็นผลผลิตจากการเรียนรู้และภูมิหลังทางสังคมของบุคคลนั้น (Bourdieu, 1984: 468) สำหรับคำถามที่น่าสนใจเกี่ยวกับอิทธิพลของโลกาภิวัตน์หรือสังคมสมัยใหม่ต่อ “habitus” นั้นถูกหยิบยกขึ้นมาถกเถียงในงานเขียนชิ้นหนึ่งของ Arjun Appadurai โดยเขาได้วิเคราะห์ว่าโลกปัจจุบันซึ่งการควบคุมในระบบข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนระบบวัฒนธรรมต่างๆ ได้ลดระเบียบลง เหตุผลประการหนึ่งเพราะการเจริญเติบโตของเทคโนโลยีได้มีส่วนช่วยให้มีการเชื่อมต่อข้อมูลและถ่ายทอดเรื่องราวทางสังคมและวัฒนธรรมไปสู่พื้นที่ที่ต่างกันมากขึ้น ทำให้คนในสังคมสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทั้งในลักษณะเสียง ภาพและกิจกรรมต่างๆ ที่ตนเองสนใจจากทั่วทุกมุมโลกได้มากขึ้นตามไปด้วย ส่งผลประการหนึ่งคือคนในสังคมปัจจุบันจะสามารถนำแบบแผนพฤติกรรมหรือโครงสร้างทางสังคมที่ถูกรับกับจิตตนเองมาเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ของตนเองได้รวดเร็วขึ้น (Appadurai, 1997: 6)

ซึ่งในกระบวนการการสร้างพื้นที่ (field) ทางสังคมนั้น Bourdieu ได้เปรียบเทียบ ให้เป็นการเล่นเกมชนิดหนึ่ง สนามแข่งขันจึงเป็นพื้นที่/บริบทที่ปัจเจก กลุ่มหรือสถาบันทางสังคมรูปแบบต่างๆ เข้ามาแข่งขันต่อสู้เพื่อจะได้ทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งต่างต้องรู้ถึงวิธีเล่น เพื่อการหลบหลีกความผิดพลาดหรือต้องครองเกมในการแข่งขันเพื่อความเป็นต่ออยู่เสมอ ดังนั้นปัจเจกแต่ละคนที่เข้ามาในสนามการแข่งขันโดยมีเป้าหมายของการแข่ง ซึ่งแท้ที่จริงถูกกำหนดโดยสังคมอยู่แล้วผ่านปฏิบัติการ (practice) ที่แสดงให้เห็นถึงการกระทำและปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์นั่นเอง ดังนั้นในสนามจึงมีปฏิบัติการ (practice) ที่เราเลือกทำเพื่อต่อกรในสนามแข่งขันหนึ่งๆ อันเป็นผลจากแรงผลักดันของปฏิบัติการในสนามของวงวนนั้นร่วมกับแนวจิต (habitus) ชุดหนึ่งของผู้เล่นหรือกลุ่มทางสังคมในสนามแข่งขัน ดังนั้นในสนาม (field) จึงมีแนวจิตเป็นเครื่องนำทางที่เด่นชัดว่าปฏิบัติการของผู้เล่นจะเป็นไปอย่างไร ภายใต้สนามหรืออาณาบริเวณของการแข่งขันหากผู้เล่นหรือผู้ศึกษาไม่เข้าใจแนวจิตของผู้เล่นอีกฝ่ายก็ไม่สามารถเข้าใจปฏิบัติการในพื้นที่ได้อย่างสมบูรณ์แบบ

2.5.2 สนามของการสร้างพื้นที่ของวงการศึกษา

สำหรับสนาม (field) เป็นขอบเขตพื้นที่ที่เป็นเครือข่ายทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ในทางรูปธรรมระหว่างตำแหน่งต่างๆ โดยแต่ละตำแหน่งจะถูกนิยามอย่างเป็นรูปธรรมและยังกำหนดความสัมพันธ์ที่เป็นรูปธรรมกับตำแหน่งอื่นๆ ด้วย อาทิ การเป็นศิลปินเป็นการใช้ตำแหน่งภายในขอบเขตพื้นที่ที่เรียกว่าโลกศิลปะ ขอบเขตพื้นที่จึงเป็นระบบของความสัมพันธ์ที่ความเป็นอิสระของผู้คนถูกกำหนดความสัมพันธ์

Bourdieu and Wacquant(1992) ให้ความหมายของสนามว่าหมายถึงโครงสร้างของความสัมพันธ์ที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้นๆ ระหว่างตำแหน่งในชุดความสัมพันธ์ของพลังต่างๆที่อยู่ภายใต้การบังคับกับการนำทางโดยยุทธศาสตร์ที่ดำรงอยู่ในตำแหน่งเหล่านั้น เพื่อการแสวงหาวิถีปกป้องหรือปรับปรุงตำแหน่งของตน ไม่ว่าจะปัจเจกหรือกลุ่มทางสังคมต่างพยายามกำหนดตำแหน่งเพื่อจะมีส่วนร่วมในการผลิตชุดความหมายที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มตนเอง

Ritzer(2000) กล่าวว่าพื้นที่คือสนามของการแข่งขันในการจัดวางตำแหน่งของกิจกรรมที่แข่งขันให้สามารถมีตัวตนในพื้นที่นั้นๆได้ โดยที่สนามเองสร้างให้ปัจเจกรู้สึกถึงความอิสระที่หลากหลายในการสามารถขยับออกมาจากโครงสร้างทางสังคมเพื่อให้ตนเองได้เลือกที่จะทำหรือได้เลือกภายใต้อิสระที่ตนเองมีอยู่ต่อการสร้างกิจกรรมต่างๆในสังคม ทั้งนี้ถึงแม้ว่าปัจเจกจะรู้สึกถึงความ เป็นอิสระที่มีอยู่ของการจัดวางตำแหน่งในสนามแต่โครงสร้างก็ยังควบคุมความเป็นอิสระดังกล่าวอยู่

นลินี ตันภูวนิตย์(2550) กล่าวว่าสนามหมายถึงโครงข่ายความสัมพันธ์ของตำแหน่งต่างๆ ความสัมพันธ์นี้ดำรงอยู่เหนือจิตสำนึกและความปรารถนาของปัจเจก บางสนามในโลกทางสังคมมีลักษณะกึ่งอิสระ โดยที่สนามเป็นเวทีแห่งการต่อสู้ผ่านโครงสร้างของความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งจะสนับสนุนและนำทางให้กับผู้ที่อยู่ในที่นั้น สนามจึงเปรียบเสมือนเป็นตลาดที่มีการแข่งขัน มีทุนหลายประเภทคือทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคมและทุนทางสัญลักษณ์โดยที่ Bourdieu ได้แยกย่อยหน่วยของการวิเคราะห์ “สนาม(field)” ออกเป็น 3 ชั้นตอนคือ

1. การสะท้อนให้เห็นสนามของอำนาจว่าสนามต่างๆนั้นมีความเกี่ยวข้องกับอำนาจทางการเมืองอย่างไร
2. แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์หรือตำแหน่งแห่งที่ระหว่างตำแหน่งต่างๆในสนามเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความสับสนระหว่างผู้เล่น
3. วิเคราะห์ธรรมชาติของแนวจิต(habitus) ของคนที่อยู่ในตำแหน่งต่างๆของสนาม

สำหรับการดูตำแหน่งของความสัมพันธ์ระหว่างคนในสนามนั้นสามารถดูได้จากการใช้ทุน เพราะทุนสามารถที่จะควบคุมคนอื่นในชุดความสัมพันธ์ได้ เพราะฉะนั้นในการทำความเข้าใจ

แนวคิดเรื่อง “สนาม (field)” นั้นมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษารายละเอียดของแนวคิดเรื่อง “ทุน”⁴ ของ Bourdieu เทียบเคียงกันด้วยเพราะทั้งสองแนวคิดมีความสัมพันธ์กันในฐานะตัวส่งเสริมให้อีกแนวคิดหนึ่งมีพลังและอำนาจต่อรองในโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม

ชนิดา เสงี่ยมไพศาลสุข(2550) กล่าวว่า ในความหมายทั่วไปทุนคือทรัพย์สินที่สามารถก่อให้เกิดทรัพย์สินมากขึ้นอาจเป็นเงิน เครื่องจักร ที่ดิน เป็นต้น แต่ในทางสังคมวิทยา “ทุน” ได้ถูกนำมาใช้ในความหมายที่กว้างขึ้นนอกเหนือไปจากทุนในเชิงเศรษฐกิจเช่น ทุนทางสังคม ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา เป็นต้น แนวความคิดเหล่านี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าสังคมประกอบขึ้นด้วยองค์ประกอบต่างๆอันหลากหลายและซับซ้อน การพิจารณาแต่มิติเศรษฐกิจซึ่งเป็นเพียงองค์ประกอบเดียวจึงไม่น่าเพียงพอต่อการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ของสังคมทั้งสังคม

เราจะเห็นได้ว่าการเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับคือการแสดงพลังของกีฬาฟุตบอลในสนามของการต่อรองระหว่างกีฬาชนิดต่างๆในโลกสมัยใหม่ ท่ามกลางตัวเชื่อมระหว่างกีฬากับคนในสังคมไม่ว่าจะเป็นสื่อประเภทต่างๆ กีฬาฟุตบอลยังถือได้ว่ามีฐานะของการสร้างอำนาจต่อรองของตนเองได้มากที่สุดในวงการกีฬาปัจจุบัน ซึ่งเกิดจากความนิยมที่มีต่อกีฬาประเภทนี้ทำให้ค่าลิขสิทธิ์การถ่ายทอดสด สินค้าและอุตสาหกรรมธุรกิจต่างๆที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ดังกล่าวด้วย ทำให้พื้นที่การนำเสนอรูปแบบผ่านสื่อประเภทต่างๆของวงการกีฬาได้ถูกกีฬาฟุตบอลครอบครองสนาม(space of position taking)และชิงความได้เปรียบ โดยกระบวนการที่ทำให้อำนาจต่อรองของฟุตบอลมีมากขึ้นคือทุนด้านต่างๆที่มีส่วนเสริมแรงและยังส่งผลให้เป็นประโยชน์ต่อการสร้างกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับผ่านสนามของการชิงพื้นที่ได้อีกด้วย

2.6 แนวคิดทุน (Capital) ของ Pierre Bourdieu

2.6.1 ความหมายของแนวคิดทุน

สำหรับการทำความเข้าใจกระบวนการสร้างทุนกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรทำความเข้าใจความหมายของ “ทุน” ด้านต่างๆ ที่ Pierre Bourdieu พยายามนำเสนอก่อน

⁴ ผู้วิจัยใช้งานเขียนของ ชนิดา เสงี่ยมไพศาลสุข(ดูอ้างอิงในรายการอ้างอิง)ในการอ้างอิงถึงแนวคิดเรื่องทุนโดยพิจารณาเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา

เพื่อสามารถพิจารณาถึงความเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับกับทุนด้านต่างๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสนามและปฏิบัติการทางสังคมในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับอย่างชัดเจน

Bourdieu (1977) ทุนทางวัฒนธรรมหมายถึงสิ่งหล่อหลอมให้บุคคลมีคุณสมบัติติดตัวที่เอื้อให้นำไปสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ โดยทุนลักษณะนี้จะแสดงออกผ่านพฤติกรรมที่ผ่านการปลูกฝังมาตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งอาจเป็นการรับรู้หรือเรียนรู้จากภูมิหลังทางสังคมหรือในสถาบันการศึกษาที่เคยเข้ารับการเล่าเรียน โดยทุนทางวัฒนธรรมที่ติดตัวบุคคลนั้นๆ มาเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยให้คนที่มีทุนทางวัฒนธรรมสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ เครือข่ายทางสังคมและเศรษฐกิจไปสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้

Bourdieu (1977) ได้สรุปถึงความหมายของทุนทางสัญลักษณ์(symbolic capital) ว่าหมายถึงคุณสมบัติที่ทำให้บุคคลหรือกลุ่มมีการแสดงออกที่เหนือกว่าคนทั่วไปในสังคม ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการตีความในกลุ่มสมาชิกในสังคมที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเดียวกัน จึงจะเข้าใจคุณค่าของทุนทางสัญลักษณ์ได้อีกมิติหนึ่งทุนทางสัญลักษณ์เป็นการสร้างความแตกต่างทางสังคมผ่านกระบวนการที่ทำให้มีลักษณะพิเศษเฉพาะเหนือกว่าคนอื่นในสังคม นอกจากนี้ทุนทางสังคมก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด ซึ่ง Bourdieu and Wacquant (1992) ได้ให้ความหมายของทุนทางสังคม (Social Capital) ว่าเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่สามารถสร้างมูลค่าและแปรเปลี่ยนเป็นผลประโยชน์ได้ โดยที่ทุนทางสังคมสามารถทำให้เกิดกระบวนการผลิตซ้ำ (reproduction) ของชุดความเชื่อและรูปแบบพฤติกรรมในฐานะหนึ่งที่จะทำให้รักษาและเพิ่มผลประโยชน์ในหน่วยการวิเคราะห์หนึ่งๆ ได้ ตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว

ถึงแม้ว่า Bourdieu จะพยายามอธิบาย “ทุน” ทั้งวัฒนธรรม สัญลักษณ์และสังคม ในฐานะของการมีส่วนสำคัญของการสร้างทุนทางเศรษฐกิจหรืออีกนัยหนึ่งเพื่อให้เข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อการครอบงำทางเศรษฐกิจหรือหาประโยชน์จากเศรษฐกิจของชนชั้นผ่านการสะสมทุนด้านต่างๆ แต่เข้าเองก็ให้ความสำคัญกับทุนทางเศรษฐกิจเช่นกัน โดยเข้าได้ให้ความหมายถึงทุนทางเศรษฐกิจ (1977) หมายถึงทุนที่เมื่อมีการครอบครองแล้วจะสามารถช่วยให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและช่วยให้ปัจเจกตลอดจนกลุ่มทางสังคมที่สังกัดอยู่สามารถเขาครอบครองทรัพยากรทางสังคมและเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ ได้ ทั้งนี้ทุนทางเศรษฐกิจสามารถเปลี่ยนให้เป็นรูปแบบของเงินตราได้อย่างรวดเร็วและสะดวกกว่าทุนประเภทอื่น

การทำความเข้าใจทุนในมิติต่างๆที่ครอบคลุมทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมนั้นจะสามารถสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ทางสังคมโดยเฉพาะปรากฏการณ์ฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่ ซึ่งมีสนาม(Field) ที่กระจายทั้งบนพื้นที่กายภาพทั่วไปและพื้นที่ออนไลน์ นอกจากนี้ยังเกิดทั้งจากกิจกรรมที่สโมสรฟุตบอลพยายามผลักดันเพื่อให้สโมสรของตนเองได้รับความนิยมนิยมและผลกำไรทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันก็มีกิจกรรมอีกส่วนซึ่งเกิดจากกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเอง ถึงอย่างไรก็ตามพื้นที่และกิจกรรมที่หลากหลายต่างสามารถผลักดันให้เกิด “ทุน” กับสโมสรฟุตบอลได้ ดังจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

2.6.1 กระบวนการสร้างทุนกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ

การที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดสร้างกลุ่มทางสังคมของตนเองเพื่อดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะส่งเสริมให้เกิดการขยายเครือข่ายทางสังคมและสนับสนุนสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดร่วมกันนั้น ถือเป็นรูปแบบการสนับสนุนสโมสรฟุตบอลหรือกิจกรรมทางสังคมที่ตนเองชื่นชอบที่ทำให้องค์กร(กีฬา) อย่างสโมสรเมืองทองจอก ยูไนเต็ดสามารถต่อยอดการสนับสนุนของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับไปพัฒนาเป็น “ทุน” ด้านต่างๆให้กับสโมสรของตนเองได้

Abercrombie and Longhurst (1998) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าการให้ความหมายกับคำว่า “แฟน” จะเน้นไปที่คนที่ชื่นชอบการชมกีฬาหรืออีกนัยหนึ่งคือผู้ที่ติดตามและชื่นชอบในการทำกิจกรรม ตลอดจนการแข่งขันต่างๆของบรรดาผู้มีชื่อเสียงโดยที่บางครั้งก็แสดงออกผ่านการเขียนของคอลัมนิสต์ ซึ่งในนัยของนักเขียนเหล่านั้นจะพูดถึงการแสดงออกที่ชอบจนผิดปกติของแฟนเหล่านี้ ในช่วงแรกจะหมายถึงบรรดาแฟนเบสบอลในสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก เพราะฉะนั้นเราจึงเห็นได้ว่าในปัจจุบันจะเกิดแฟนคลับประเภทหนึ่งที่เราสามารถเรียกได้ว่าแฟนแบบสุดซึ้ง (frenzied fan) ที่จะมีความคลั่งไคล้ในกลุ่มหรือคนที่ตนเองชื่นชอบอย่างบ้าคลั่งจนบางครั้งสามารถมองได้ว่าไม่มีเหตุผลในการชื่นชอบแต่ก็ได้สร้างกลุ่มประเภทใหม่ที่มีพลังในทางสังคมมากทีเดียว

สำหรับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดแล้วการที่มีกลุ่มสมาชิกแฟนคลับที่สามารถสร้างเครือข่ายทางสังคม ทั้งในลักษณะของการขับเคลื่อนกิจกรรม การพัฒนาระบบการเชียร์ การสนับสนุนสินค้าของที่ระลึกของสโมสร ต่างช่วยให้สโมสรฟุตบอลแห่งนี้สามารถขยายเครือข่ายของผู้ติดตามและพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กรทางเศรษฐกิจไปได้อีกด้วย ที่เรา

สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนคือ ภายหลังจากเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดที่มีความเหนียวแน่นนั้น ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของสินค้าไม่ว่าจะเป็นบุคคล กลุ่มบุคคลหรือผลิตภัณฑ์เพราะกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะให้การสนับสนุนสินค้าและบริการ รวมทั้งสร้างกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความชื่นชอบของตน การแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกในปัจจุบันก็เช่นกันการเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ ทำให้สโมสรฟุตบอลและกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสามารถร่วมกันพัฒนาให้เกิด “ทุน” ด้านต่างๆให้กับสโมสรและกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของตนเองดังที่ผู้วิจัยได้สรุปไว้ดังนี้

1. สังคมปัจจุบันเชื่อมั่นว่ากีฬาเป็นกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ทั้งการใช้เวลาว่างในกลุ่มเยาวชน การส่งเสริมสุขภาพส่งผลให้ภาพพจน์ของกีฬาต่อสังคมเป็นเหมือนทุนทางวัฒนธรรม ผลดังกล่าวทำให้ฟุตบอลในฐานะกีฬาประเภทหนึ่งสามารถครอบครองสนามในพื้นที่ของการจัดกิจกรรมทางสังคมได้อย่างมากมายไม่จำกัดพื้นที่และเวลา นอกจากนั้น Bourdieu ยังเห็นว่าสนามในการแข่งขันกีฬามักจะมีการเติมพันเข้าไปด้วยซึ่งในแง่หนึ่งทุนทางวัฒนธรรมก็แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างของแต่ละสนาม (วงการกีฬาหรือรายการแข่งขันไม่ใช่สนามกีฬา (stadium)) ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการต่างๆค่อยๆเสริมสร้างขึ้นมาทั้งนี้เพื่อสังคมนั้นดังกล่าวได้ไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด(ชนิดา เสี่ยงมไพศาลสุข, 2550: 79-81) ขณะที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับมีส่วนสร้างให้สโมสรฟุตบอลสะสมทุนทางวัฒนธรรมของตนเองด้วยเพราะการแสดงออก กิจกรรมหรือสัญลักษณ์ ตลอดจนการซื้อสินค้าและติดตามการแข่งขันของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับส่งผลให้กิจกรรมดังกล่าวกลายเป็นวัฒนธรรมในการติดตามการแข่งขันฟุตบอล ในการชมฟุตบอลของสโมสรนั้นๆซึ่งถือเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถนำไปสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้เพิ่มขึ้นได้ สำหรับการที่มีนักฟุตบอลที่มีชื่อเสียงในสังคมไทย ตลอดจนการนำสื่อสารมวลชนด้านกีฬาที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายของผู้ชื่นชอบฟุตบอลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างบรรยากาศการเชียร์และติดตามผลการแข่งขันคือการสร้างทุนทางวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านวงการกีฬา นักสื่อสารมวลชนที่มาร่วมงานกับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด ได้สร้างบรรยากาศให้การแข่งขันของสโมสรแห่งนี้เอื้อต่อการเปิดสนาม(field) ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

2. กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเปรียบเหมือนทุนทางสัญลักษณ์ให้กับสโมสรฟุตบอลได้ เพราะการที่สโมสรฟุตบอลมีกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเป็นการแสดงออกถึงทุนทางสัญลักษณ์แบบหนึ่งว่ามีผู้ให้การสนับสนุนและยังเป็นที่ยอมรับจากคนที่สนใจฟุตบอล ซึ่งทำให้สโมสรฟุตบอลต่างๆสามารถสร้างมูลค่าได้ด้วยการขายสินค้าหรือหาผู้สนับสนุน

ทางธุรกิจที่เห็นศักยภาพในการขยายฐานทางธุรกิจจากแฟนคลับหรือกลุ่มผู้ชมฟุตบอลทั่วไปให้เพิ่มมากขึ้นได้

3. กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมีส่วนสำคัญที่ทำให้สโมสรสามารถผลิตและพัฒนาสินค้าของที่ระลึกหรือเงินในการลงทุนพัฒนาสโมสรในด้านต่างๆ เพราะการที่สโมสรฟุตบอลสามารถพัฒนามาเป็นการแข่งขัน ผู้เล่นหรือการจัดโครงการส่งเสริมการขาย เช่น การตามไปเชียร์ฟุตบอลในการแข่งขันที่ต่างประเทศ การซื้อผู้เล่นที่มีค่าตัวสูงถือเป็นการตลาดที่เป็นทุนทางเศรษฐกิจให้สโมสรสามารถดึงดูดความสนใจจากกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับและองค์กรทางธุรกิจต่างๆ ที่หันมาให้การสนับสนุนในรูปแบบของการเป็นสปอนเซอร์ติดเสื้อการแข่งขัน ป้ายโฆษณาในสนามหรือแม้แต่หุ้นส่วนทางธุรกิจ ทั้งนี้ทุนทางเศรษฐกิจถือเป็นส่วนสำคัญอย่างที่จะช่วยสามารถผลักดันให้วงการกีฬาเติบโตขึ้น ภายใต้โลกที่มีการเชื่อมโยงองค์กรทางธุรกิจเข้ากับกิจกรรมเวลาว่างของคนในสังคมเช่นในปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุปแนวคิดเรื่อง “สนาม” และ “ทุน” มีความสัมพันธ์กันในฐานะที่ทุนจะเป็นตัวเสริมแรงในการสร้างอำนาจของพลังต่อรองที่สร้างให้ปัจเจก กลุ่ม หรือสัญลักษณ์สามารถหาตำแหน่งแห่งที่ของตนเองในสนามของตัวเองได้ ซึ่ง “สนาม” ของการแย่งชิงพื้นที่ในกีฬาฟุตบอลและการเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ “ทุน” ได้เข้ามามีบทบาทในฐานะพลังต่อรองของแต่ละชนิดกิจกรรมให้สามารถครอบครองสนามที่ต้องการแย่งชิงพื้นที่ได้ ในส่วนของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด ทุนที่เกิดจากกีฬาฟุตบอลหรือการลงทุนผ่านการใช้นักกีฬา นักสื่อสารมวลชนด้านกีฬาตลอดจนใช้สื่อที่อยู่ในเครือจนเป็นที่นิยม แลได้รับความเชื่อถือจากบรรดาผู้ชื่นชอบกีฬาฟุตบอล ถือเป็นกระบวนการสร้างพื้นที่ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับอย่างทรงพลังและนำไปสู่การขยายตัวของจำนวนสมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ

2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้ศึกษาเห็นว่าการศึกษาในสังคมไทยจะเน้นการเปิดพื้นที่ของแฟนคลับโดยเน้นไปที่กิจกรรมการแสดงออกและนำประเด็นหรืออิทธิพลของการเผยแพร่และผลิตซ้ำของสื่อสารมวลชนมาอธิบายต่อปรากฏการณ์ดังกล่าว ทั้งนี้งานวิจัยที่สร้างมีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยมีดังนี้

2.7.1 เอกสารและงานวิจัยในประเทศ

เนตรนภา ประกอบกิจ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการของวัฒนธรรมฟุตบอลต่างประเทศในสังคมไทย พ.ศ. 2509 – 2544 พบว่าความเจริญก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีและกระบวนการเศรษฐกิจแบบการค้ามีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการถ่ายทอดฟุตบอลเข้ามาสังคมไทย และเป็นเสมือนการเริ่มต้นของความคลั่งไคล้การชมฟุตบอลในสังคมไทย ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันวัฒนธรรมการชมฟุตบอลได้กลายเป็นกระบวนการของการเกิดทุนทางวัฒนธรรมผ่านการแปรวัฒนธรรมให้กลายเป็นสินค้าทำให้ภาคธุรกิจให้ความสนใจสร้างสินค้าและบริการที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมการชมฟุตบอลจนกล่าวได้ว่าทั้งสินค้าและการชมฟุตบอลได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและทำให้ในปัจจุบันธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการชมฟุตบอลมีการเติบโตและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย

ณัฐสุพงศ์ สุขไสต (2548) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของการสื่อสารกับกระบวนการสร้างและสืบทอดวัฒนธรรมแฟนบอลในสังคมไทยโดยในงานศึกษาชิ้นนี้ได้สร้างความเข้าใจประเด็นของเวลาที่ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างจากสังคมไทยแต่ก็ทำให้เกิดช่วงเวลาที่สามารถกิจกรรมการชมฟุตบอลคนกลุ่มแฟนบอลในสังคมไทยที่ทำให้เกิดพื้นที่ส่วนตัวที่เขี้ยวกันในกลุ่มเพื่อนที่มีความชื่นชอบฟุตบอลเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีการรวมตัวในการทำกิจกรรมพิเศษนอกสถานที่ เช่น การแข่งขันในนัดสำคัญที่มีแฟนบอลให้ความสนใจเป็นจำนวนมากซึ่งในกิจกรรมพิเศษเหล่านี้ก็คือเป็นพิธีกรรมที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างแฟนบอลด้วยกันและทำให้มีการขยายพื้นที่และจำนวนของกลุ่มแฟนบอลเพิ่มไปอีกทั้งนี้มีการเชื่อมโยงความสำคัญของการสื่อสารในการสร้างกิจกรรมและกลุ่มแฟนบอลขึ้นมาซึ่งถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการที่ทำให้เกิดการสืบทอดกิจกรรม อุตลักษณ์ของการเป็นแฟนบอล

ภัทรนันท์ หนูนุกัดดี(2550) ได้ศึกษาเรื่องแฟนคลับ: กระบวนการกลุ่มและพฤติกรรมสมาชิกที่เน้นศึกษากลุ่มแฟนคลับของศิลปินพบว่ากลุ่มแฟนคลับที่ศึกษาจะมีความชอบในศิลปินคนเดียวกันและจะมีพื้นที่สื่อกลางการสร้างพื้นที่และใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทั้งนี้เว็บไซต์เป็นศูนย์กลางของการเกิดความสัมพันธ์ทางสังคมโดยผู้วิจัยได้สรุปถึงความเป็นสังคมของกลุ่มแฟนคลับว่ากลุ่มที่ศึกษามีโครงสร้างความสัมพันธ์ที่ชัดเจน มีการแสดงบทบาทหน้าที่รวมทั้งบรรทัดฐานของกลุ่มก็ไม่ขัดต่อบรรทัดฐานของสังคม นอกจากนี้สมาชิกยังแสดงพฤติกรรมผ่านการแต่งกายหรือสร้างสัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นมาจากกลุ่มของตนเองเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นสมาชิก

ของกลุ่มและประเด็นสำคัญคือสื่อก็ยังคงมีบทบาทต่อการเผยแพร่และผลิตซ้ำความคิดเรื่องของพฤติกรรมเหล่านี้ด้วย

กฤษณ์ เล็กเริงสินธุ์(2551) ได้ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการเป็นแฟนคลับในงานศึกษาเรื่อง แจ็ค แฟนคลับ : กรณีศึกษา เมธัส ตีร์รัตนวาริสิน จากรายการเรียลลิตีโชว์อะเคเดมี่ แฟนตาซี แจ็ค เอเอฟ 4 พบว่ากลุ่มแฟนคลับสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทได้แก่ 1.กลุ่มแฟนคลับระดับต้นคือมีลักษณะของความเป็นปัจเจกบุคคลซึ่งมีความชอบที่เกิดจากบทบาทของสื่อมวลชนเข้ามา มีส่วนเป็นอย่างมากแต่ยังไม่มี การติดต่อกันโดยตรงในบรรดาผู้ที่มีความชื่นชอบในสิ่งเดียวกัน 2.กลุ่มแฟนคลับระดับกลางซึ่งจะมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มลัทธิพิธีหรือกลุ่มวัฒนธรรมย่อย (Cult and Subculture) กลุ่มแฟนคลับในลักษณะนี้ จะมีความชื่นชอบหลงใหลในตัวละครป็น รายการ และประเภทรายการที่เด่นชัดโดยมีการใช้สื่อในการสร้างเครือข่ายและรับส่งข้อมูลข่าวสาร ต่างๆโดยเฉพาะการใช้สื่อทางอินเทอร์เน็ต 3.กลุ่มแฟนคลับในระดับสูงที่พบว่ากลุ่มแฟนคลับ ประเภทนี้ จะมีความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นและการรับข้อมูลข่าวสาร การหาข้อมูลข่าวสารจะเต็มไปด้วยความกระตือรือร้นโดยสื่อสารมวลชนจะมีบทบาทในกลุ่มนี้น้อยเพราะกลุ่มแฟนคลับประเภทนี้ จะอาศัยการสร้างสื่อของตนเองที่ทรงพลังในกลุ่มแฟนคลับมากกว่า ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าการก่อตัวของเครือข่ายแฟนคลับรายการเรียลลิตีโชว์ กรณีศึกษา แจ็ค เอเอฟ 4 ได้แสดงให้เห็นถึง พัฒนาการของการรวมตัวจากระดับปัจเจกไปสู่ระดับกลุ่มที่สร้างเครือข่ายของความสัมพันธ์ วัฒนธรรม อัตลักษณ์ในพื้นที่ทางสังคมสมัยใหม่

2.7.2 เอกสารและงานวิจัยในต่างประเทศ

ในส่วนของงานศึกษาต่างประเทศที่ผู้ศึกษาหยิบยกมาอธิบายในประเด็นนี้จะเน้น ความสำคัญไปที่กระบวนการสร้างแฟนคลับผ่านแนวคิดทางสังคมวิทยาทั้งเรื่องของการเปิดพื้นที่ ของกีฬาในทางสังคม การอธิบายของลักษณะแฟนคลับที่มีความหมายในเชิงสังคม

Robert (2004) ได้ศึกษา “กีฬา” ในมุมมองของการเป็นสินค้าในอุตสาหกรรมเวลาว่างโดย เอกสารชิ้นนี้จะบ่งชี้ว่าการเกิดขึ้นของแฟนคลับในทางกีฬาทำให้สโมสรกีฬา ได้พยายามลงทุนทาง ธุรกิจเนื่องจากในปัจจุบันธุรกิจดังกล่าวได้ขยายขอบเขตและจำนวนเงินเพิ่มมากขึ้นโดยได้มีการ ลงทุนทั้งการก่อสร้างสนาม สิ่งอำนวยความสะดวกและขยายฐานของแฟนคลับให้เพิ่มมากขึ้น เพราะในสังคมสมัยใหม่วิถีชีวิตของคนได้สร้างการใช้เวลาว่าง (leisure) ที่สามารถสร้างความ

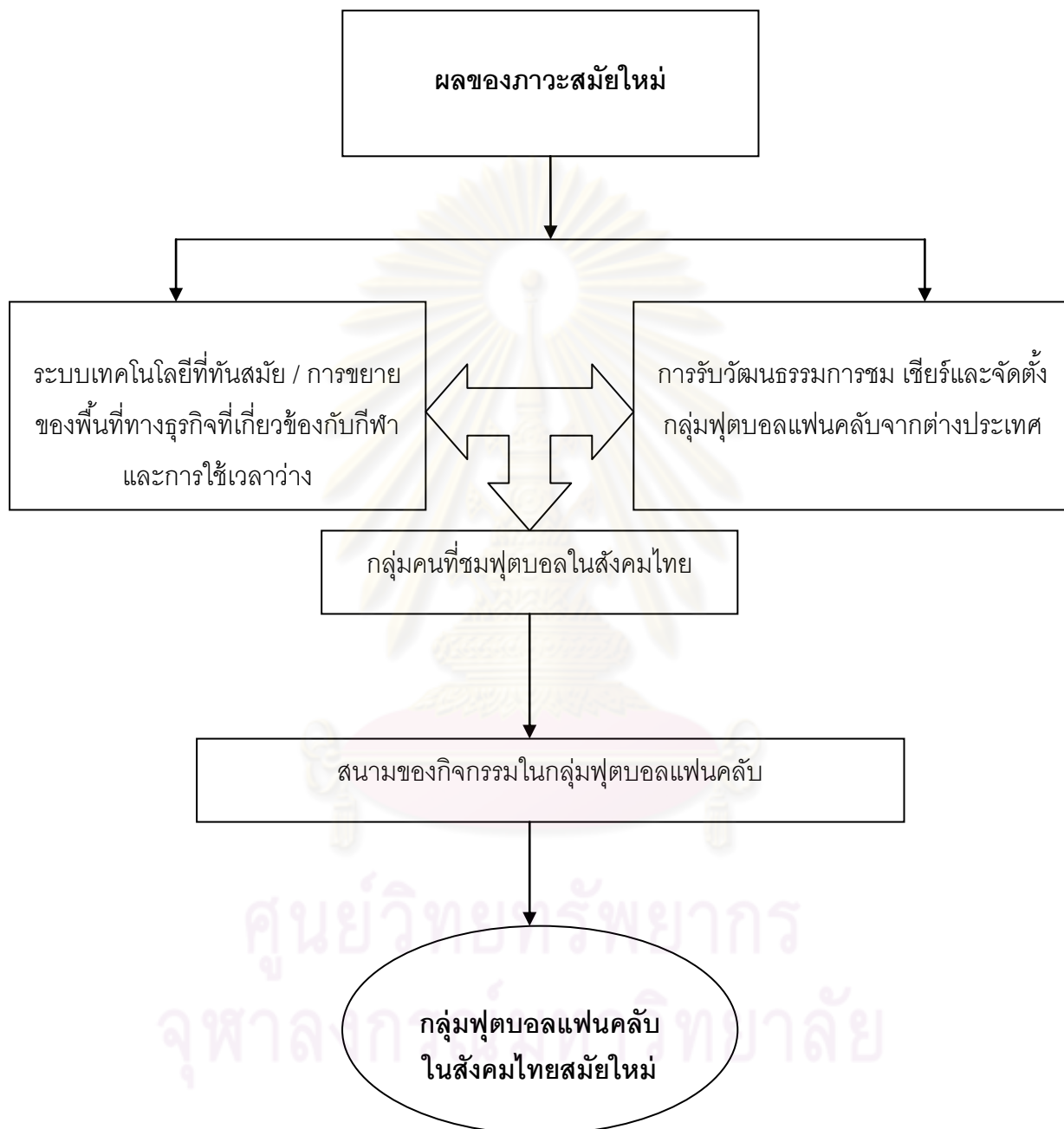
บันเทิง(entertainment) ให้กับผู้สนใจได้และด้วยความหลากหลายของกิจกรรมที่สะดวกมากขึ้น เพราะระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้นนั่นเอง

Donnelly (2007 อ้างใน Bryant และ Peck) ได้ศึกษาทบทวนถึงบทบาทของสังคมวิทยาการกีฬา (sociology of sport) แล้วพบว่าสังคมวิทยาการกีฬาถือเป็นสหวิทยาการ (interdisciplinary) เพราะมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ ในมุมมองทางสังคมวิทยาทั้งเรื่อง สุขศึกษา สังคมวิทยาการศึกษา รวมทั้งเรื่องวัฒนธรรมศึกษาผ่านการดูบริบทของสื่อและการเล่น แต่ละท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมกีฬาประจำชาติ นอกจากนี้การเมืองเรื่องของกีฬาก็มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยเพราะในทางสังคมวิทยาการกีฬาจะพยายามอธิบายถึงอำนาจที่ครอบงำการกีฬาทั้งเรื่องของชนชาติ เพศและวัฒนธรรมกีฬาโดยในเอกสารดังกล่าวได้ ยกตัวอย่างผู้นำในองค์กรกีฬาระดับโลกว่ามักเป็นคนผิวขาวเพศชายเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้เอกสารชิ้นนี้ยังชี้ให้เห็นถึงอนาคตว่าสังคมวิทยาการกีฬาจะมีความเกี่ยวข้องกับสังคมสมัยใหม่มากขึ้นผ่านการศึกษาวิจัยในแง่มุมมองของกีฬา กับชนชั้นทางสังคม กีฬากับอัตลักษณ์ กีฬากับสื่อ ซึ่งประเด็นเหล่านี้คือรูปแบบของความสัมพันธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการศึกษาวิจัยในแนวทางสังคมวิทยาการกีฬาในอนาคต

2.8 แนวทางการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่ โดยพิจารณากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเป็นหลัก ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยพบว่าการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ควรพิจารณาภาวะสมัยใหม่หรือสังคมสมัยใหม่ในฐานะปัจจัยที่สร้างให้เกิดสนาม(field) อันเป็นพื้นที่ทางสังคมที่ส่งผลให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดสามารถสร้างกิจกรรมและหลอมรวมความเป็นกลุ่มของตนเองขึ้นมา นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เข้าไปอยู่ในสนามของกิจกรรมทางสังคมและการถ่ายทอดวัฒนธรรมของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ เพื่อให้สามารถตีความและรับรู้ถึงประสบการณ์ต่างๆ ที่สมาชิกของกลุ่มมีส่วนร่วมกัน จนในท้ายที่สุดผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ในระดับปัจเจกและกลุ่มที่เป็นชมรมย่อยควบคู่กับการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในกลุ่มใหญ่ ด้วยแนวทางการศึกษาดังกล่าวส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจถึงระบบคุณค่าตั้งระดับปัจเจกถึงระดับสังคมของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดได้อย่างดี

แผนภาพแนวทางการศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

สำหรับการศึกษาวิจัยเรื่อง “ฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทย: ศึกษากรณีสโมสรเมืองทอง หนองจอก ยูไนเต็ด” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(qualitative research) เพื่อให้สามารถค้นหาข้อมูลเชิงลึกที่นำมาอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเน้นให้ความสำคัญกับทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษานั้น การมองปรากฏการณ์จากทัศนะดังกล่าวจะทำให้ผู้วิจัยเข้าใจปรากฏการณ์ ระบบความคิด และการให้ความหมายตลอดจนคุณค่าต่อการแสดงออกได้ดียิ่งขึ้น โดยในส่วนของกรรายละเอียดจะมีการนำเสนอต่อไปนี้

- 3.1 ระเบียบวิธีวิจัย
- 3.2 การเก็บและรวบรวมข้อมูล
- 3.3 สนามของการวิจัย
- 3.4 กลุ่มผู้ให้ข่าวสำคัญในการวิจัย
- 3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.6 การวิเคราะห์และตีความข้อมูล
- 3.7 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล
- 3.8 จริยธรรมการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่: ศึกษากรณีสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(qualitative research) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยวิทยาในการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมดังกล่าว นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้การวิจัยเอกสารเป็นเครื่องมือหนึ่งในการทำความเข้าใจและอธิบายการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ทางสังคมนี้ด้วย สำหรับวิธีการศึกษาแบบปรากฏการณ์นิยมนั้นจะได้ทำให้เกิดความเข้าใจปรากฏการณ์ที่ศึกษาซึ่งเป็นลักษณะที่มนุษย์แต่ละคนแสดงออกถึงพฤติกรรมในเชิงของชีวิตประจำวัน(everyday life) โดยในการศึกษานั้นผู้วิจัยจะเข้าไปเรียนรู้และคลุกคลีกับชุมชนเพื่อทำความเข้าใจและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ , 2550 : 195 -204)

3.2 การเก็บและรวบรวมข้อมูล

สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีคือกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด เป็นปรากฏการณ์ใหม่ในสังคมทำให้ข้อมูลที่จะทำการเก็บรวบรวมจึงจำเป็นต้องค้นหาข้อมูลพื้นฐานในหลายลักษณะเช่น ข้อมูลเกี่ยวกับสโมสรฟุตบอลเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด อีกส่วนหนึ่งคือข้อมูลเชิงคุณภาพ(qualitative data) อันได้แก่ข้อมูลทุกรูปแบบทั้งที่อยู่ในรูปคำพูด (text) ข้อมูลข่าวสารอื่นๆ เช่น แถบบันทึกเสียง บันทึกการสัมภาษณ์ บันทึกจากการสังเกต และข้อมูลที่เผยแพร่ผ่านหน่วยงานที่เชื่อถือได้ทาง Internet เป็นต้น ในการเลือกใช้ข้อมูลนั้นผู้วิจัยต้องการใช้ประโยชน์จากข้อมูลทุกชนิดเพื่อช่วยบรรลุดังความเข้าใจประเด็นที่ศึกษาทุกด้าน ซึ่งในกรณีของงานศึกษาชิ้นนี้ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 แหล่งที่มา

- 1.ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง(documentary research) ได้แก่การที่ผู้วิจัยทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมในประเด็นที่เกี่ยวข้องผ่านเอกสารทางวิชาการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่นำไปสู่การตั้งคำถามการวิจัยและสร้างกรอบของการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการศึกษาในส่วนนี้ผู้วิจัยมุ่งทำการศึกษาเพื่อให้ได้แนวทางในการทำการวิจัยในงานชิ้นนี้ให้สามารถค้นคว้าข้อมูลที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาปรากฏการณ์นี้มากที่สุด สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ข้อมูลชนิดอื่นผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลสิ่งพิมพ์ นิตยสารต่างๆ ข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์ในเว็บไซต์อย่าง

เป็นทางการของสโมสร ที่มีการเผยแพร่อย่างเปิดเผยซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาขึ้นนี้เป็นอย่างมาก สำหรับการค้นคว้าจากฐานข้อมูลในเว็บไซต์ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลจากเว็บไซต์ถือเป็นการเปิดช่องทางและขอบเขตในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมผ่านมุมมองของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้ดีขึ้น อีกทั้งในปัจจุบันประสบการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนการเรียนรู้ของกลุ่มคนจะถูกถ่ายทอดสู่เว็บไซต์ที่เป็นสื่อกลางของกิจกรรมหรือกลุ่มคนนั้นๆได้อย่างรวดเร็วและมีคุณค่าต่อการศึกษาทางสังคมเป็นอย่างยิ่ง (Wilson, 2004: 41)

2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม (field research) ใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่ พฤศจิกายน 2552 ถึงเดือน กันยายน 2553 ใช้เวลาประมาณ 11 เดือน โดยแบ่งเป็น

2.1 การสัมภาษณ์กับผู้ให้ข่าวสำคัญ (key informants) สำหรับการสัมภาษณ์ในการวิจัยทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาถูกนำมาใช้ครั้งแรกในการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งภายหลังจากข้อมูลจากการสัมภาษณ์ดังกล่าวได้รับการตีพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ Life and Labour of the people in London (1902-1903) อย่างไรก็ตามในระยะต่อมาการสัมภาษณ์ลักษณะแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructure Interviewing) ได้ถูกหยิบมาใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพมากขึ้น เพราะการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาปฏิบัติการวิจัยได้อย่างความหลากหลายขึ้นอยู่กับการที่ผู้วิจัยจะเลือกรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาของตนเอง อย่างไรก็ตามผู้วิจัยควรต้องคำนึงถึงหลักสำคัญในการสัมภาษณ์ดังนี้ 1) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล 2) ต้องมีความเข้าใจภาษา วัฒนธรรมและบริบททางสังคมของสนามของการวิจัยที่จะใช้ไปทำการศึกษา 3) ต้องนำเสนอตนเองในฐานะผู้วิจัยได้อย่างสร้างสรรค์ 4) การเลือกที่ตั้งและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยที่ให้ข้อมูลได้อย่างเป็นประโยชน์สูงสุด 5) กำหนดบทบาทอย่างเป็นทางการเป็นมิตรกับสังคมและวัฒนธรรมสนามของการวิจัย 6) ควรเลือกสนามของการวิจัยที่สามารถนำไปสู่การเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ให้ได้มากที่สุด (Fontana and Frey, 1994: 361-376)

ในการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ต ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ทั้งจากกลุ่มตัวอย่างการวิจัยที่เข้าชมการแข่งขัน และกลุ่มตัวอย่างการวิจัยที่เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับและจากชมรมต่างๆของสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ โดยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยมากที่สุด ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่มีกรอบประเด็นคำถามที่ยืดหยุ่นเป็นเครื่องมือในการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการสัมภาษณ์ทั้งทั่วไปและการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกออกเป็น 3 กลุ่มสำคัญได้แก่ 1) ผู้บริหารสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย

2) ผู้บริหารสโมสรสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด 3) สมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

2.2 การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (participant observation) สำหรับการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมถือเป็นวิธีการเข้าถึงข้อมูลที่เหมาะสมกับความต้องการทำความเข้าใจประสบการณ์ การเรียนรู้ และการให้ความหมายต่อระบบคุณค่าของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยต่อปรากฏการณ์ทางสังคมที่ผู้วิจัยทำการศึกษาอยู่ (Adler and Adler, 1994: 377-392) ทั้งนี้การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมที่จะสามารถเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาได้ดีที่สุด ต้องมีการแบ่งช่วงของการสังเกตอย่างมีประสิทธิภาพ โดย Bernard (1994) ได้สรุปถึงช่วงเวลาของการทำงานภาคสนามไว้เป็นช่วงดังนี้

1. ช่วงเข้าสู่สนามของการวิจัย นักวิจัยต้องมีความเข้าใจระบบข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างและสนามวิจัยที่ทำการศึกษา อีกทั้งต้องพึงระวังในการเก็บข้อมูลในระยะแรกเพราะเป็นช่วงที่กลุ่มตัวอย่างการวิจัยกำลังตระหนักถึงการเข้ามาของผู้วิจัยและเป็นช่วงที่ผู้วิจัยกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัยศึกษาท่าทีของกันและกัน ดังนั้นผู้วิจัยต้องสร้างความคุ้นเคยและพยายามปรับตัวให้เหมาะสมกับสนามของการวิจัยให้ได้

2. ช่วงเก็บข้อมูล ในระยะนี้ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงภาวะของการวิจัยเป็นสำคัญเพราะเป็นช่วงเวลาที่มีผู้วิจัยมีบทบาทชัดเจนในสนามของการวิจัยแล้ว ดังนั้นผู้วิจัยจำเป็นต้องวางตัวให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของสนามของการวิจัย อีกทั้งควรหลีกเลี่ยงการเป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้งเพื่อให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเป็นกลางมากที่สุด

3. ช่วงก่อนออกจากสนามของการวิจัย การตัดสินใจว่าช่วงเวลาใดคือช่วงเวลาที่เหมาะสมในการออกจากภาคสนามนั้น ผู้วิจัยควรพิจารณาควบคู่กับการจดบันทึกภาคสนาม (field notes) ว่าข้อมูลที่ได้รับในช่วงนั้นลดความน่าสนใจหรือความตื่นเต้นที่ผู้วิจัยมีต่อปรากฏการณ์ที่รับรู้แล้วหรือไม่ หากผู้วิจัยเริ่มตระหนักถึงความเสถียรของข้อมูลที่ได้รับแล้วอาจแสดงถึงความเพียงพอต่อการศึกษภาคสนาม อย่างไรก็ตามผู้วิจัยต้องตระหนักเสมอว่าในการทำวิจัยเชิงคุณภาพไม่มีวันสิ้นสุดจริงๆ เพราะยังผู้วิจัยมีความรู้ในเชิงแนวคิด ทฤษฎีมากขึ้น ผู้วิจัยจะยิ่งเกิดคำถามในเชิงสังคมศาสตร์ต่อปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยทำการศึกษามากตามไปด้วย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอาศัยการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมประกอบการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม ตามความเหมาะสมของช่วงเวลาและกิจกรรมที่ผู้วิจัยต้องการทำการศึกษา โดยกิจกรรมที่ผู้วิจัยสามารถเข้าไปสังเกตการณ์ เช่น การติดตามการเชียร์ใน

สนามแข่งขัน กิจกรรมที่จัดโดยกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับและจากชมรมต่างๆ เป็นต้น กิจกรรมที่ได้กล่าวไปข้างต้นได้สร้างความเข้าใจในเชิงปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มสมาชิกแฟนคลับต่อระบบความเชื่อ สัญลักษณ์ กิจกรรม การจัดระเบียบภายในกลุ่มสมาชิกและวิถีชีวิตโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยที่ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่ทำการศึกษาค้นคว้าได้ดียิ่งขึ้น

3.3 สนามของการวิจัย

การคัดเลือกสโมสรฟุตบอลเพื่อเป็นสนามของการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจง โดยมีหลักการที่สำคัญคือเลือกพื้นที่ที่มีปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรที่เข้าร่วมการแข่งขันในรายการไทยพรีเมียร์ลีกที่สามารถสะท้อนถึงความตื่นตัวในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในมิติที่หลากหลายต่างๆ เช่น การทำกิจกรรมภายใน-ภายนอกสนาม การพัฒนาระบบการเชียร์ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ เป็นต้น

สำหรับการเข้าสู่การทำงานภาคสนาม ผู้วิจัยเริ่มต้นตั้งแต่ช่วงการแข่งขันรายการไทยพรีเมียร์ลีกประจำปีการแข่งขัน 2552 กล่าวคือ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจจำนวนและความตื่นตัวในวงการฟุตบอลไทยของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด นอกจากนี้ผู้วิจัยยังประสานงานและติดต่อกับผู้บริหารของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดและผู้บริหารกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเพื่อสร้างความคุ้นเคยและไว้วางใจต่อการที่ผู้วิจัยจะเข้าไปในสนามเพื่อทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เมื่อสามารถตัดสินใจและเลือกสนามการวิจัยได้อย่างชัดเจนผู้วิจัยได้เริ่มต้นเขียนแนวคำถาม (guideline) เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ทั้งนี้เมื่อเข้าสู่สนามของการวิจัยแล้วผู้วิจัยพบว่าแนวคำถามในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นจะเป็นประโยชน์อย่างสูงสุดเมื่อมีการปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นไปตามสถานการณ์

เมื่อผู้วิจัยเข้าสู่การทำงานภาคสนามอย่างจริงจังนั้น ผู้วิจัยพบว่าการที่เข้าไปร่วมกิจกรรมตั้งแต่การเข้าชมฟุตบอลการแข่งขันในสนามโดยผู้วิจัยเข้าชมการแข่งขันครบทุกด้านของที่นั่ง (ทุกมุมสเตนด์เชียร์) การร่วมกิจกรรมพัฒนาระบบการเชียร์ การร่วมกิจกรรมของชมรมต่างๆ จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจมุมมองในระดับชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยที่มีต่อปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าอยู่ การทำงานภาคสนามของผู้วิจัยเป็นไปอย่างต่อเนื่องถึงฤดูกาลแข่งขัน 2553 ซึ่งเกิดเหตุการณ์ตีกันระหว่างแฟนบอลของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดและสโมสรการท่าเรือแห่งประเทศไทยส่งผลให้การทำงานภาคสนามของผู้วิจัยต้องมีความระมัดระวังในการแฝงตัวเข้าไปเป็นคนในซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมากขึ้น

อย่างไรก็ตามท่ามกลางความวิตกกังวลในการเข้าถึงข้อมูลด้านต่างๆภายหลังเกิดความรุนแรงภายในสนามฟุตบอลขึ้น ผู้วิจัยได้พบกับสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจำนวนหนึ่งซึ่งมีความไว้วางใจผู้วิจัยเนื่องจากความคุ้นเคยและความช่วยเหลือซึ่งมีต่อกันในเหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าว ทำให้ตลอดระยะเวลาของการแข่งขันฟุตบอลรายการไทยพรีเมียร์ลีก 2553 ผู้วิจัยเป็นที่ไว้วางใจในความเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้ปกปิดสถานภาพของความเป็นนักวิจัยแต่อย่างใดทำให้ในหลายกรณีผู้วิจัยได้รับคำเชิญชวนให้เข้าร่วมสังเกตการณ์กิจกรรมอย่างไม่ได้เตรียมการวางแผนไว้ล่วงหน้า เช่น การนัดหมายจัดเลี้ยงที่บ้านของแกนนำกองเชียร์ การนั่งรถกระบะหรือรถตู้ที่สมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ไปเชียร์ฟุตบอลที่ต่างจังหวัดร่วมกัน เป็นต้น การเข้าร่วมกิจกรรมที่มีลักษณะต้องอาศัยความเป็นคนในเช่นนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจธรรมชาติของปรากฏการณ์ รวมทั้งวิถีชีวิต การให้ความหมายต่อระบบคุณค่า เครือข่ายทางสังคมของสนาม (field) ในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยุในแต่เดิมมากขึ้น

3.4 กลุ่มผู้ให้ข่าวสำคัญในการวิจัย

จากการศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพทำให้ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างแบบยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก(purposive sampling) โดยวิธีการเช่นนี้ ซาย โพรธิตา (2550) ได้สรุปว่าเป็นการที่เราเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สามารทำให้ข้อมูลที่ประโยชน์กับการวิจัยมากที่สุด ซึ่งเราจะเรียกกลุ่มตัวอย่างเหล่านั้นว่าผู้ให้ข่าวสำคัญ(key informants) โดยการที่ผู้วิจัยใช้พื้นที่หลายพื้นที่เพราะจะเป็นการยืนยันว่าข้อมูลที่ได้นั้นมีความหลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยมากที่สุด(ซาย โพรธิตา , 2550: 127 – 129) ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข่าวแบบยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลักจากสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยุในแต่เดิมที่เป็นสมาชิกของกลุ่มไม่ต่ำกว่า 1 ปี และส่วนหนึ่งก็ได้เลือกผู้ร่วมจัดตั้งกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับรวมจำนวน 10 คน นอกจากนี้ยังสัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสโมสรเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสโมสรให้ครอบคลุมมากขึ้นโดยได้แยกย่อยประเด็นในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. ประเด็นของการจัดตั้งกลุ่มและองค์กรของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยุในแต่เดิม โดยในส่วนนี้จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กร ความสัมพันธ์และการจัดระเบียบภายในกลุ่มของสมาชิกเพื่อให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจระบบการรวมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับได้

2. ประเด็นของเรื่องกิจกรรมและการแสดงออก ในส่วนนี้จะเน้นหาความอธิบายถึงการทำความเข้าใจสัญลักษณ์ ความหมายตลอดจนระบบคุณค่าของสมาชิกในกลุ่มที่มีร่วมกันเพื่อให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจถึงกิจกรรม การแสดงออกตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการชมฟุตบอลของสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

3. ประเด็นเรื่องพื้นที่และทุน โดยในส่วนนี้จะเน้นการทำความเข้าใจถึงบริบทของการเลือกพื้นที่ในการแสดงออก ทั้งนี้ในประเด็นนี้จะเกี่ยวข้องกับทุนในรูปแบบต่างๆทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สัญลักษณ์ เพราะทุน(ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบเงินตราหรือคุณสมบัติอื่น) จะเป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสามารถเปิดพื้นที่การแสดงออกให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับได้

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การเก็บและรวบรวมข้อมูลเป็นไปอย่างมีทิศทางที่นำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงสร้างแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกและถือเป็นกรอบเบื้องต้นที่สามารถปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์และกลุ่มให้ชาวสำคัญได้ตามความเหมาะสม สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามเป็นลักษณะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่อย่างกว้างๆ เพื่อให้มีความยืดหยุ่นต่อการทำงานภาคสนามได้อย่างเป็นประโยชน์สูงสุด

3.5.1 ตัวอย่างคำถามสำหรับการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

- สำหรับผู้บริหารสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย

1. ภูมิหลังของท่านต่อความสนใจในวงการกีฬา
2. การเริ่มต้นทำงานของท่านในวงการฟุตบอล
3. คิดว่าเพราะเหตุใด สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ถึงมีแฟนคลับมากขึ้น และหากเปรียบเทียบกับสโมสรอื่น ๆ มีความเหมือน / ต่างอย่างไร
4. ท่านคิดว่าสื่อ และการติดต่อที่ทันสมัย มีส่วนสำคัญต่อการเติบโตของวงการฟุตบอลไทยอย่างไร
5. ท่านคิดว่าฟุตบอลกับคนดูหรือแฟนคลับมีความสำคัญเพียงใด และอย่างไร
6. ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาฟุตบอลอาชีพของไทยควรเป็นอย่างไร
7. ท่านคิดว่ากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในการแข่งขันไทยพรีเมียร์ลีกควรมีการพัฒนาอย่างไร

8. ท่านคิดว่าสโมสรฟุตบอลในการแข่งขันไทยพรีเมียร์ลีก ควรมีแนวทางการพัฒนาและบริหารอย่างไรให้สามารถเป็นส่วนหนึ่งของการผลักดันมาตรฐานฟุตบอลไทย
9. เป้าหมายที่ท่านอยากเห็นและต้องการผลักดันในวงการฟุตบอลไทย
10. ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดจึงมีคนเข้าร่วมชมการแข่งขันที่เมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด และทีมอื่นๆในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาเป็นจำนวนมาก
11. ท่านคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้สโมสรแห่งนี้ประสบความสำเร็จในการมีฟุตบอลแฟนคลับ
12. ภายใต้การเป็นสมาชิกสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดหรือสโมสรอื่นๆ ท่านคิดว่าเหตุผลใดดังต่อไปนี้สำคัญที่สุดที่ทำให้มีคนจำนวนมากเข้าร่วม
13. การจัดการของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมีส่วนในการตัดสินใจเข้าเป็นแฟนคลับของทีมฟุตบอลเมืองทองฯหรือทีมอื่นๆ หรือไม่

ฯลฯ

- สำหรับผู้บริหารสโมสรสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

1. ภูมิหลังของท่านต่อความสนใจในวงการกีฬา
2. การเริ่มต้นทำงานของท่านในวงการฟุตบอล
3. คิดว่าเพราะเหตุใด สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดถึงมีแฟนคลับมากขึ้น และหากเปรียบเทียบกับสโมสรอื่นๆมีความเหมือน / ต่างอย่างไร
4. ท่านคิดว่าสื่อ และการติดต่อที่ทันสมัย มีส่วนสำคัญต่อการเติบโตของวงการฟุตบอลไทยอย่างไร
5. ท่านคิดว่าฟุตบอลกับคนดูหรือแฟนคลับมีความสำคัญเพียงใด และอย่างไร
6. เป้าหมายที่ท่านอยากเห็นและต้องการผลักดันในวงการฟุตบอลไทย
7. ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดจึงมีคนเข้าร่วมชมการแข่งขันที่เมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด และสโมสรอื่นๆในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาเป็นจำนวนมาก
8. ท่านให้ความสำคัญกับการตอบสนองข้อเรียกร้องของสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับอย่างไรบ้าง
9. ท่านคิดว่ากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมีความสำคัญในด้านสัญลักษณ์ หรือการเป็นเครือข่ายทางสังคมอย่างไร
10. ท่านมีพื้นที่ทางสังคมในการติดต่อกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับฯ อย่างไรบ้าง

ฯลฯ

- สำหรับสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองจอก ยูไนเต็ด

1. ท่านมีความสนใจกีฬาประเภทใดบ้าง และ เพราะอะไร
2. ทำไมท่านถึงสนใจกีฬาฟุตบอล
3. ท่านติดตามการแข่งขันผ่านทางวิธีการใด
4. ในการเข้าร่วมเชียร์ฟุตบอลท่านเดินทางไปกับใคร
5. อิทธิพลของสื่อมีผลต่อการเข้าชมฟุตบอลมากน้อยเพียงใด
6. ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดจึงมีคนเข้าร่วมชมการแข่งขันที่มเมืองทองจอก ยูไนเต็ด และสโมสรอื่นๆในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาเป็นจำนวนมาก
7. ท่านคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้สโมสรแห่งนี้ประสบความสำเร็จในการมีฟุตบอลแฟนคลับ
8. ภายใต้การเป็นสมาชิกสโมสรเมืองทองจอก ยูไนเต็ดหรือสโมสรอื่นๆ ท่านคิดว่าเหตุผลใดดังต่อไปนี้สำคัญที่สุดที่ทำให้มีคนจำนวนมากเข้าร่วม
9. การจัดการของสโมสรฯมีส่วนในการตัดสินใจเข้าเป็นแฟนคลับของทีมฟุตบอลเมืองทองจอก ยูไนเต็ดหรือสโมสรอื่นๆ หรือไม่ อย่างไร
10. ท่านคิดว่าท่านให้การสนับสนุนสโมสรแห่งนี้อะไรบ้างและแต่ละข้อทำอย่างไร
11. ท่านมีพื้นที่ทางสังคมในการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มของท่านอย่างไรบ้าง
12. กิจกรรมของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่ท่านชื่นชอบและให้ความสำคัญมีอะไรบ้าง

ฯลฯ

3.6 การวิเคราะห์และตีความข้อมูล

Marshall and Roseman (1989, อ้างถึงในชาย โพธิ์สิตา, 2550: 359) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพไว้ว่าเป็นกระบวนการจัดระเบียบ หาโครงสร้างและหาความหมายของข้อมูลที่เรารวบรวมมา ซึ่งเป็นกระบวนการที่ยากและละเอียดอ่อนไม่มีขั้นตอนชัดเจนต้องใช้เวลามากและต้องการความคิดสร้างสรรค์มากด้วย

สำหรับกระบวนการวิเคราะห์และตีความข้อมูลนั้นผู้ศึกษาใช้องค์ประกอบหลัก 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดระเบียบข้อมูล (data organizing) คือการที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องของปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ โดยผู้วิจัยได้จัดระเบียบข้อมูลตามหมวดหมู่

ตั้งแต่เรื่องของข้อมูลสโมสร การจัดตั้งกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เป็นต้น เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างเป็นระบบและลดความสับสนของข้อมูลที่มีจำนวนมาก ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจทานข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ การวิจัยเชิงเอกสารและการสังเกตตลอดระยะเวลาของการศึกษาภาคสนาม ขณะเดียวกันผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตประกอบเป็นบันทึกช่วยจำ สำหรับการเก็บข้อมูลในครั้งต่อไป ส่งผลให้เมื่อกลับมาทบทวนข้อมูลทั้งหมดเพื่อการเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์สามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว

2. การแสดงข้อมูล (data display) สำหรับในการแสดงข้อมูลนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์และตีความปรากฏการณ์ที่เข้าไปศึกษาวิจัยและนำเสนอผลการวิจัยผ่านการพรรณนาซึ่งได้มีการเชื่อมโยงข้อมูลที่จัดระเบียบเข้าด้วยกันตามกรอบแนวคิด โดยได้นำเสนอข้อมูลทั้งในเชิงพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลเชิงพรรณนาที่ผ่านการวิเคราะห์และเรียบเรียง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แยกการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนสำคัญคือ (1) การนำเสนอข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ในรูปแบบของตารางข้อมูลพื้นฐานในบทที่ 4 ของรายงานฉบับสมบูรณ์ (2) อีกส่วนผู้วิจัยนำเสนอในลักษณะงานชาติพันธุ์นิพนธ์หรือการเล่าเรื่องผ่านการวิเคราะห์และถอดความสนับสนุน ทั้งนี้งานในลักษณะดังกล่าวเป็นการที่ผู้วิจัยเน้นการนำเสนอผลวิเคราะห์ที่ได้รับการร่วมใช้ชีวิต พุดคุย และมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มที่ศึกษาอย่างใกล้ชิด ดังนั้นการนำเสนอข้อมูลภายใต้วิถีวิทยาแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnomethodological) จึงเป็นการให้ความหมายทางสังคมต่อปรากฏการณ์ต่างๆ ในมุมมองของกลุ่มผู้ถูกศึกษา รวมถึงการที่ผู้วิจัยสามารถอธิบายและตีความปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์เชิงเช่นคนในสังคม โดยอาจอาศัยบริบทและข้อมูลจากการศึกษามาสนับสนุน (Holstein and Gubrium, 1994: 264-272)

3. การหาข้อสรุป การตีความและตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็นของผลการวิจัย (conclusion, interpretation and verification) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่ศึกษาจากปรากฏการณ์มานำเสนอข้อค้นพบและสามารถสรุปเนื้อหารายละเอียดในเรื่องที่ศึกษาเพื่อสามารถนำมาเขียนรายงานการวิจัยเพื่อต่อยอดความรู้ให้กับสังคมได้รับรู้และศึกษาต่อไป โดยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยได้แก่แนวคิดสังคมสมัยใหม่ แนวคิดจิตสำนึกร่วม ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ แนวคิดสนาม และทุน ที่ทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และอธิบายผลการวิจัย

3.7 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

สำหรับการทำวิจัยเชิงคุณภาพการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับมาจากการเก็บและรวบรวมข้อมูล ทั้งจากการตีความข้อความหรือการรับการถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆของกลุ่มตัวอย่าง มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะการทำความเข้าใจความหมายและเนื้อหาทางความคิดจากปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาวิจัย ถือเป็นส่วนประกอบสำคัญของการได้มาซึ่งข้อมูลและการนำมาถ่ายทอดออกในรูปแบบงานเขียนเชิงชาติพันธุ์วรรณา รวมทั้งการสามารถนำข้อมูลมาอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เราศึกษาได้อย่างครบถ้วนชัดเจน (Denzin and Lincoln, 1994: 495 - 499)

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบแบบผู้ให้ข่าวสำคัญเป็นผู้ตรวจสอบ (member check) ซึ่ง Lincoln and Guba (1995) ได้เสนอว่าเป็นวิธีการที่นักมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาในอดีต ได้ใช้วิธีการดังกล่าวสำหรับหลังจากทำการเก็บข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้วจะให้ผู้ให้ข่าวสำคัญตรวจสอบสมมุติฐานที่ภาคสนามเพื่อตรวจสอบถูกต้องและน่าเชื่อถือของการตีความปรากฏการณ์ของผู้วิจัย แต่ในปัจจุบันเนื่องจากการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมมักใช้กลุ่มตัวอย่างหลายกรณีการเปิดข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วให้สาธารณชนทั่วไปได้รับทราบด้วย (public open to public) จะช่วยให้มีการตรวจสอบข้อมูลที่มีการตีความทั้งจากผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่างได้ดียิ่งขึ้น หากกล่าวสำหรับการศึกษาวิจัยเรื่องฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่: ศึกษากรณีสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปนำเสนอกับกลุ่มตัวอย่างและสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ ทั้งอย่างเป็นทางการกล่าวคือในการประชุมประจำเดือนของสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดจำนวน 1 ครั้ง และอย่างไม่เป็นทางการกล่าวคือระหว่างกิจกรรมของชมรมต่างๆอีก 3 ครั้ง ทั้งนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้การตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาต่าง ๆ กันคือจากข้อมูลหลายแห่ง (data triangulation) เพื่อให้ได้คำอธิบายหลายๆสภาพการณ์ และหลากหลายในมิติของช่วงเวลาและประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษา นอกจากนี้การสังเกตและใช้สนามการวิจัยที่แตกต่างกันทั้งจากการเข้าชมฟุตบอล การพัฒนาระบบการเชียร์ การประชุมประจำเดือน การนัดพบปะสังสรรค์ ได้ช่วยให้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลในหลากหลายวิธีวิจัย (methodological triangulation) มากขึ้นไปด้วย

อย่างไรก็ตามท้ายที่สุดความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากการวิจัยจะอยู่ในดุลยพินิจของผู้วิจัยในการตัดสินใจว่าข้อมูลนั้นมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ซึ่งความถูกต้องน่าเชื่อถือ

เหล่านี้ อาจเกิดขึ้นได้เมื่อผู้วิจัยใช้เวลาอยู่ในภาคสนามมากเพียงพอ อีกทั้งสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข่าวสำคัญจนเกิดความไว้วางใจในผู้วิจัยจนสามารถเข้าไปมองเห็นปรากฏการณ์อย่างชัดเจน (ฐาสุข จันประเสริฐ, 2553: 80) สำหรับผู้วิจัยการทำงานในภาคสนามเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการ 11 เดือนคือระหว่าง พฤศจิกายน 2552 ถึงกันยายน 2553 ส่งผลให้ที่ผ่านมาผู้วิจัยสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย รวมทั้งยังมีระยะเวลาในการตรวจสอบข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข่าวสำคัญอีกด้วยถึงจำนวน 4 ครั้ง ผู้วิจัยถึงได้นำข้อมูลเหล่านี้มานำเสนอในรูปแบบรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

3.8 จริยธรรมการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลทุกราย โดยสำหรับการเก็บและรวบรวมข้อมูลระหว่างการทำงานภาคสนามนั้น ผู้วิจัยได้อาศัยระยะเวลาเพื่อให้สามารถเข้าใจปรากฏการณ์ได้จากมุมมองของคนใน (emic view) ในการสัมภาษณ์ทั้งโดยทั่วไปและสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้วิจัยจะสอบถามความสมัครใจของผู้วิจัยและอธิบายวัตถุประสงค์ของการเข้ามาศึกษาวิจัย ทั้งนี้รวมถึงการขออนุญาตบันทึกเสียงสัมภาษณ์ การเก็บรายละเอียดที่สำคัญระหว่างการสัมภาษณ์และการนำข้อมูลไปเปิดเผยในรายการวิจัยฉบับสมบูรณ์ด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข่าวสำคัญสามารถถามคำถามผู้วิจัยในกรณีที่มีข้อสงสัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังรักษาความลับในกรณีที่ต้องอ้างอิงข้อมูลดังกล่าวในที่สาธารณะ เช่น กรณีของการเชื่อมโยงคำถามสู่ประเด็นอื่น หรือการอ้างอิงในบทความวิชาการหรือการนำเสนอข้อมูลกับสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอกยูไนเต็ดคนอื่นๆ เป็นต้น สุดท้ายผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยที่ผ่านการเก็บและรวบรวมข้อมูลด้วยระเบียบวิธีวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบ นำเสนอชื่อผู้ตัวอย่างวิจัยที่เป็นนามสมมติ และเป็นไปเพื่อประโยชน์ในทางวิชาการเท่านั้น

บทที่ 4

ข้อค้นพบ

ในบทที่ 4 ผู้วิจัยได้แบ่งข้อค้นพบออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

4.1 ตารางแสดงรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

4.2 เรื่องราวของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ทที่เกี่ยวข้องกับบริบทของการเกิดขึ้นและการพัฒนากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ

4.1 ตารางแสดงรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือประชากรที่เป็นแฟนคลับสโมสรเมืองทองจอก ยูไนเต็ทจำนวน 10 กรณีศึกษา โดยมีลักษณะสำคัญที่เป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่ดังนี้ อายุของกลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลาที่ดูฟุตบอล รวมทั้งระยะเวลาที่รู้จักทีมเมืองทองจอก ยูไนเต็ท ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ภูมิฐานะและสถานที่พักอาศัยในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบและติดตามการแข่งขันฟุตบอล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 แสดงอายุของกลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลาที่ดูฟุตบอล รวมทั้งระยะเวลาที่รู้จักทีมเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

คนที่	อายุของกลุ่มตัวอย่าง (ปี)	ระยะเวลาที่ติดตามการแข่งขันฟุตบอลต่างประเทศ (ปี)	ระยะเวลาที่เริ่มให้ความสนใจสโมสรเมืองทองฯ (ปี)
1	19	6	2
2	28	5	4
3	29	14	4
4	38	25	1.6
5	51	20	2
6	50	35	3
7	33	20	3
8	46	30	3
9	26	20	3
10	26	16	1.6
ค่าเฉลี่ย	34.6 ปี	19 ปี	2ปี 6 เดือน

จากตารางที่ 2 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ยที่ 34.6 ปี โดยผู้ที่อายุน้อยที่สุดคือ 19 ปี และผู้ที่มีอายุมากที่สุดคือ 51 ปี ขณะที่กลุ่มตัวอย่างทุกคนติดตามการแข่งขันฟุตบอลทั้งไทยและต่างประเทศมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี นอกจากนี้มีกลุ่มตัวอย่างถึง 8 คนที่ติดตามการแข่งขันมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี ซึ่งจากตารางที่ 2 เราจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 คนให้ความสนใจติดตามการแข่งขันของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมากกว่า 1 ปี

จากตารางดังกล่าวเราจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะติดตามการแข่งขันฟุตบอลต่างประเทศมาก่อนถึงเริ่มมารู้จักสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด เพราะฉะนั้นเราสามารถกล่าวได้ว่าฟุตบอลต่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งที่ดึงดูดความสนใจของแฟนบอลในสังคมไทยให้หันกลับมาสนใจฟุตบอลไทยได้ ขณะที่ช่วงอายุของการเริ่มต้นดูฟุตบอลไทยหรือให้ความสนใจจนกลายเป็นแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดนั้น ไม่ได้ถูกจำกัดอยู่ในช่วงวัยใดเพียงช่วง

วัยหนึ่ง เพราะจากการเก็บข้อมูลเราจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความหลากหลายในช่วงอายุอันเป็นการสะท้อนภาพของปรากฏการณ์ฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยว่าไม่ได้ถูกจำกัดหรือได้รับความสนใจจากช่วงวัยหนึ่งช่วงวัยหนึ่งเป็นสำคัญ

ตารางที่ 3 แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่าง

คนที่	เพศชาย	เพศหญิง
1	✓	
2	✓	
3	✓	
4	✓	
5	✓	
6		✓
7	✓	
8	✓	
9	✓	
10	✓	
ผลรวม	9	1

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีเพศชายทั้งสิ้น 9 คนส่วนผู้หญิงมี 1 คน ซึ่งแสดงออกให้เห็นถึงความนิยมชมกีฬาฟุตบอลและติดตามการแข่งขันสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดว่าส่วนใหญ่ยังเป็นเพศชาย

ตารางที่ 4 แสดงอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งรายได้เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

คนที่	อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง	รายได้เฉลี่ยเฉพาะของกลุ่มตัวอย่าง (บาท/เดือน)
1	นักศึกษาปริญญาตรี (นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ)	8,000
2	ธุรกิจส่วนตัว (ขายสินค้าออนไลน์)	25,000
3	พนักงานราชการ (นิติกร)	19,000
4	ธุรกิจส่วนตัว (โรงเรียนสอนพิเศษ)	70,000
5	พนักงานบริษัทเอกชน	60,000
6	ธุรกิจส่วนตัว (เจ้าของห้องเสื้อ/ร้านเสริมสวย)	150,000
7	ธุรกิจส่วนตัว (นักร้องแบบภายใน/มัณฑนากร)	80,000
8	รัฐวิสาหกิจ (ธนาคาร)	40,000
9	นักศึกษาปริญญาโท (สื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเอกชน)	10,000
10	นักศึกษาปริญญาโท (รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ)	10,000

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งส่วนใหญ่ทำธุรกิจส่วนตัวจำนวน 4 คน รองลงมาเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท 2 คน ขณะที่พนักงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ นักศึกษาระดับปริญญาตรีและพนักงานบริษัทเอกชนมีจำนวนอย่างละ 1 คน สำหรับรายได้เฉลี่ยนั้นเมื่อพิจารณาถึงรายได้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่าผู้ที่มีรายได้มากที่สุดคือ 150,000 บาทต่อเดือน และผู้ที่มีรายได้น้อยที่สุดคือ 8,000 บาทต่อเดือน ซึ่งถ้าพิจารณาถึงกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่นักศึกษาทั้ง 7 คนเราจะพบว่าส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท ขณะที่จากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ผู้วิจัยพบว่านักศึกษาทั้ง 3 คนยังมีผู้ปกครองให้การอุปการะในส่วนของค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับ

การศึกษาอยู่ เพราะฉะนั้นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาจึงสามารถใช้จ่ายเงินเดือนส่วนใหญ่ในการทำกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเอง

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 4 ประกอบกับการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างแล้วผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดีและพร้อมให้การสนับสนุนสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดในด้านการซื้อสินค้า ร่วมกิจกรรม และให้กำลังใจติดตามการแข่งขันอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าจะต้องออกไปทำการแข่งขันที่ต่างจังหวัด กลุ่มตัวอย่างทุกคนก็สามารถเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปร่วมเชียร์การแข่งขัน ทั้งนี้ผู้วิจัยยังพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนเคยเดินทางไปชมการแข่งขันที่ต่างจังหวัดมาแล้วทุกคน ขณะที่มียุทธศาสตร์ 3 คนที่เคยเดินทางไปชมการแข่งขันที่ต่างประเทศมาแล้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

คนที่	ระดับการศึกษา		
	ม.6 หรือเทียบเท่า	ปริญญาตรี	ปริญญาโท
1	✓		
2		✓	
3			✓
4	✓		
5		✓	
6		✓	
7		✓	
8		✓	
9		✓	
10		✓	
รวม	2	7	1

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งส่วนใหญ่จำนวน 7 คน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือมีการศึกษาระดับมัธยมปลายหรือเทียบเท่าจำนวน 2 คน และสุดท้ายคือสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทแล้วจำนวน 1 คนด้วยกัน ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบสถิติผู้สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2544 พบว่าประเทศไทยมีสถิติผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลายเพียงร้อยละ 8 (UNDP, 2003) ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงถือว่าเป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาค่อนข้างดี ซึ่งมีความสัมพันธ์กับฐานะทางเศรษฐกิจดังที่กล่าวไปในตารางที่ 4

ตารางที่ 6 แสดงภูมิลำเนาและสถานที่พักอาศัยในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง

คนที่	ภูมิลำเนาของกลุ่มตัวอย่าง (จังหวัด)	ที่อยู่ในปัจจุบัน
1	ตราด	กรุงเทพฯ
2	กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ
3	กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ
4	พิจิตร	นนทบุรี
5	อยุธยา	กรุงเทพฯ
6	นนทบุรี	นนทบุรี
7	กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ
8	นครราชสีมา	นนทบุรี
9	กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ
10	กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นถึงภูมิลำเนาและสถานที่พักอาศัยในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน นอกจากนั้นแล้ว เป็นชาวตราด พิจิตร พระนครศรีอยุธยา นนทบุรี และนครราชสีมา จังหวัดละ 1 คน สำหรับในปัจจุบันพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 7 คนอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ขณะที่เหลืออีก 3 คนอาศัยอยู่ในจังหวัดนนทบุรี

จากตารางดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ได้ว่า การที่สโมสรแห่งนี้ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี และเป็นพื้นที่ที่คนกรุงเทพฯสามารถเดินทางมาได้อย่างสะดวก ทำให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งถึงแม้ว่าแต่เดิมจะไม่ได้เป็นคนในท้องถิ่นทั้ง 2 จังหวัดดังกล่าว แต่สนใจติดตามการแข่งขันฟุตบอลก็สามารถเข้าถึงพื้นที่ที่จัดการแข่งขันได้อย่างสะดวก อีกทั้งเมื่อมีสโมสรฟุตบอลอาชีพที่มีความเป็นท้องถิ่น ในฐานะตัวแทนคนหนองจอก คนย่านเมืองทองธานี แจ้งวัฒนะ งามวงศ์วาน จึงส่งผลให้ปัจจัยเรื่องท้องถิ่นนิยมทางตรงต่อคนย่านนั้นๆ ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจเข้าร่วมเป็นกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

ตารางที่ 7 แสดงผู้ที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบและติดตามการแข่งขันฟุตบอล

คนที่	เพื่อน	คนในครอบครัว	ตนเอง	นักฟุตบอล
1				✓
2	✓			
3		✓		
4			✓	
5			✓	
6			✓	
7		✓		
8			✓	
9				✓
10		✓		

จากตารางที่ 7 แสดงผู้ที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบและติดตามการแข่งขันฟุตบอล ซึ่งพบว่ามีการกระจายของคำตอบ สำหรับผู้ที่ชื่นชอบและติดตามการแข่งขันฟุตบอล โดยมีตนเองเป็นส่วนสำคัญมีจำนวนมากที่สุด 4 คน รองลงมาคือคนในครอบครัวมีส่วนสำคัญที่ทำให้ชื่นชอบและติดตามการแข่งขันฟุตบอลมีจำนวน 3 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่านักฟุตบอลและเพื่อนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ชื่นชอบและติดตามการแข่งขันฟุตบอลมีจำนวน 2 และ 1 รองลงมาตามลำดับ

จากตารางดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีบุคคลที่ชักนำให้ชื่นชอบและติดตามการแข่งขันฟุตบอลที่หลากหลาย เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างมีส่วนสำคัญที่สุดที่ทำให้กลายเป็นผู้ที่ชื่นชอบและติดตามการแข่งขันฟุตบอล ขณะที่สภาพแวดล้อมหรือสภาพสังคมที่ใกล้ชิดรอบตัวทั้งเพื่อนและคนในครอบครัว ถือได้ว่ามีส่วนสำคัญเช่นกันในการที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความชื่นชอบและติดตามการแข่งขันฟุตบอลมาจนถึงปัจจุบัน

ตารางที่ 8 แสดงลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม

คนที่	อายุของ กลุ่ม ตัวอย่าง (ปี)	ระยะเวลา ที่ดู ฟุตบอล (ปี)	ระยะเวลา ที่รู้จัก MTU	อาชีพของกลุ่ม ตัวอย่าง	รายได้ เฉลี่ย (บาท/ เดือน)	ระดับ การศึกษา	ภูมิลำเนา ของกลุ่ม ตัวอย่าง (จังหวัด)	ที่อยู่ใน ปัจจุบัน	ผู้ที่มีส่วนสำคัญทำ ให้กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบกีฬาฟุตบอล
1	19	6	2 ปี	นักศึกษาปริญญาตรี (นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ)	8,000	ม.6 หรือ เทียบเท่า	ตราด	กรุงเทพฯ	นักฟุตบอล
2	28	5	4 ปี	ธุรกิจส่วนตัว (ขายสินค้า ออนไลน์)	25,000	ปริญญาตรี	กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	เพื่อน
3	29	14	4 ปี	พนักงานราชการ (นิติกร)	19,000	ปริญญาโท	กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	คนในครอบครัว
4	38	25	1 ปี	ธุรกิจส่วนตัว (โรงเรียน สอนพิเศษ)	70,000	ม.6 หรือ เทียบเท่า	พิจิตร	นนทบุรี	ตนเอง
5	51	20	2 ปี	พนักงานบริษัทเอกชน	60,000	ปริญญาตรี	อยุธยา	กรุงเทพฯ	ตนเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6	50	35	3 ปี	ธุรกิจส่วนตัว (เจ้าของห้องเสื้อ/ร้าน เสริมสวย)	150,000	ปริญญาตรี	นนทบุรี	นนทบุรี	ตนเอง
7	33	20	3 ปี	ธุรกิจส่วนตัว (นักออกแบบภายใน/ มัณฑนากร)	80,000	ปริญญาตรี	กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	คนในครอบครัว
8	46	30	3 ปี	รัฐวิสาหกิจ (ธนาคาร)	40,000	ปริญญาตรี	นครราชสีมา	นนทบุรี	ตนเอง
9	26	20	3 ปี	นักศึกษาปริญญาโท (สื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเอกชน)	10,000	ปริญญาตรี	กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	นักฟุตบอล
10	26	16	1 ปี 6 เดือน	นักศึกษาปริญญาโท (รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ)	10,000	ปริญญาตรี	กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	คนในครอบครัว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2 เรื่องราวของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ทที่เกี่ยวข้องกับบริบทของการเกิดขึ้นและการพัฒนาของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ

กลุ่มฟุตบอลแฟนบอลที่เข้าชมการแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกจนเรียกตัวเองได้ว่าเป็น “แฟนคลับ” นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นสโมสรที่มีประวัติศาสตร์มายาวนานเช่น การท่าเรือไทย ทหารอากาศ หรือ ธนาคารกรุงเทพ เป็นต้น จนกล่าวได้ว่าในอดีตฟุตบอลไทยถือว่ามีผู้ชมให้ความสนใจเป็นอย่างมากแต่ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาของการก่อตั้งฟุตบอลลีกอาชีพของไทย ความล้มเหลวด้านจำนวนผู้ชมและความสนใจของสปอนเซอร์เป็นเครื่องหมายการค้าที่ไม่หน้าจดำจำเป็นอย่างยิ่งจนในที่สุดด้วยกฎระเบียบและการลงทุนที่จริงจังของสโมสรกีฬาฟุตบอลที่เกิดขึ้นใหม่ ได้ปลุกกระแสให้เกิดสโมสรฟุตบอลอาชีพในไทยที่พยายามพัฒนารูปแบบทางการตลาด การจัดการองค์กรและระบบการแข่งขันให้มีความเป็นมืออาชีพด้านการกีฬาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะเมื่อการแข่งขันไทยพรีเมียร์ลีกประจำฤดูกาล 2552 เป็นต้นมา ความตื่นตัวจากปรากฏการณ์ฟุตบอลแฟนคลับทั้งสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ท ชลบุรี เอฟ.ซี บางกอกก๊าช เอฟ.ซี. และสโมสรในระดับภูมิภาค ซึ่งมีความผูกพันกับความเป็นท้องถิ่นนิยมได้พัฒนาขึ้นจากการผลักดันของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ที่เรียกร้องให้สมาคมฟุตบอลไทยต้องปฏิบัติตามกฎหมายมาตรฐานด้านผู้ชม ส่งผลให้ทุกสโมสรจำเป็นต้องพัฒนาจำนวนแฟนบอลให้มากขึ้น ซึ่งแนวทางการจัดการก็แตกต่างกันออกไป เช่น การที่สโมสรเข้ามาร่วมจัดตั้งกลุ่มแฟนคลับ การที่ย้ายสนามไปที่จังหวัดที่มีการตื่นตัวเรื่องฟุตบอล การทำการตลาด หรือการเปิดโอกาสให้กลุ่มแฟนบอลเข้ามาจัดตั้งกลุ่มเอง เป็นต้น

สำหรับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ทนั้นแรกเริ่มได้ก่อตั้งขึ้นจากความร่วมมือของกลุ่มแฟนคลับจำนวน 7 คนที่ประชุมกันครั้งแรกในวันที่ 11 กันยายน 2551 และมีมติว่ากลุ่มดังกล่าวจะทำเว็บไซต์เพื่อรณรงค์และประชาสัมพันธ์กลุ่มตนเอง โดยสโมสรจะทำหน้าที่เพียงอำนวยความสะดวกตามที่ร้องขอ (สโมสรไม่ได้สนับสนุนเรื่องทุนในการก่อตั้งและทำกิจกรรมในระยะแรกแต่อย่างใด) หลังจากการประชุมในวันนั้นได้ทำให้เกิดการแบ่งหน้าที่ว่าใครจะทำหน้าที่และรับผิดชอบภารกิจด้านใด เช่น นำร้องเพลง แต่งเพลงเชียร์ รูปแบบการเชียร์ เรื่องการประสานงานกับทางสโมสร เรื่องแฟนคลับ เป็นต้น การเกิดการประชุมครั้งนี้จึงเปรียบเสมือนจุดเริ่มต้นของการขยายตัวของกลุ่มแฟนคลับสโมสรแห่งนี้ เพราะให้หลังเพียง 2 เดือนก็เกิดการรวมตัวและซื้อร้องเพลงเชียร์อย่างต่อเนื่อง จนเมื่อเปิดฤดูกาลการแข่งขันในปี 2552 (มีนาคม 2552) การขยายตัวของกลุ่มผู้ที่สนใจและยิ่งพลังของโลกชุมชนออนไลน์ในปัจจุบันส่งผลให้ในวันเปิดการแข่งขันวันแรกมีคนมาชมเกินกว่าเป้าหมายมาก ดังที่เจ้าหน้าที่สโมสรที่ดูแลเรื่องแฟนคลับให้ข้อมูลว่า

“นัดแรกของไทยลีกปี 2009 เปิดบ้านเจอท่าเรือ นัดการแข่งขันนั้นถือว่าประสบความสำเร็จ เพราะเราคิดว่าอย่างมากที่สุดมีแค่ 700-800 คน มานั่งบนอัฒจันทร์ ตอนนั้นอัฒจันทร์มีข้างเดียว อัฒจันทร์ปูน เรากะว่า 800 คนคือหุแล้ว พิมพ์ตัวมาแค่ 1,000 ใบ สุดท้ายคนมาเกือบ 3,000 คน นัดแรกเลยประมาณ 2,700-2,800 คน เราทำตัวมาไม่พอ เราต้องฉีกกระดาษเขียนเอา ถือว่ามันเกินความคาดหมาย แล้วก็มีมามากขึ้นเรื่อยๆ เลย”

การเพิ่มจำนวนขึ้นของแฟนบอลส่งผลให้จำนวนคนเชียร์บอลที่ต้องการเข้าร่วมเป็นแฟนคลับเพื่อร้องเพลงเชียร์และทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันก็มีมากขึ้น จนท้ายที่สุดก็มีการจัดตั้งกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองจอก ยูไนเต็ด ซึ่งมีเว็บไซต์ทางอินเตอร์เน็ตเป็นพื้นที่การสื่อสารแรกและยังคงความสำคัญถึงปัจจุบัน สำหรับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองจอก ยูไนเต็ดนั้น ได้มีการจัดทำวิสัยทัศน์ ภารกิจ และค่านิยมดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์ Vision ของกลุ่มอุลต้าเมืองทองแฟนคลับ

“พวกเราจะสร้าง ปลุกฝัง และเป็นต้นแบบของวัฒนธรรมในการเชียร์อย่างอารยชน แต่เยาวชนรุ่นหลัง พร้อมทั้งยกระดับมาตรฐานในการเชียร์ฟุตบอลสโมสรไทย ให้สู่ความเป็นมาตรฐานสากล”

ภารกิจ Mission ของกลุ่มอุลต้าเมืองทอง

“พวกเราจะสามัคคีร่วมยืนเคียงข้างเป็นกำลังใจ ให้กับนักฟุตบอลของสโมสรด้วยการร้องเชียร์อย่างสุดเสียง ตลอด 90 นาทีเต็ม โดยไม่คำนึงถึงผลของการแข่งขัน”

ค่านิยม Slogan กลุ่มอุลต้าเมืองทอง

“อารยชน คนเมืองทอง”

- ข้อบังคับของสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชียกับการกระตุ้นให้เกิดกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ⁵

สมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย (Asia Football Confederation) ได้กำหนดให้สมาคมฟุตบอลต่างๆ ในทวีปเอเชียต้องได้รับการประเมินความพร้อมด้านการจัดการแข่งขันในภาพรวม เพื่อที่จะได้สิทธิ์ในโควตาเข้าแข่งขันในรายการชิงแชมป์สโมสรแห่งเอเชีย โดยในการประเมินรอบที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2551 ประเทศมีคะแนน 221.5 จากคะแนนเต็ม 500 ได้เกรดแค่ C ซึ่งทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้แก่สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย บริษัท ฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีก จำกัด และสโมสรฟุตบอลที่เข้าแข่งขันอยู่ในรายการไทยพรีเมียร์ลีก ลีกจึงต้องปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ เพื่อให้เมื่อการประเมินในรอบปี พ.ศ. 2553 ประเทศไทยจะสามารถมีคะแนนที่มากขึ้นจนสามารถได้สิทธิ์เข้าแข่งขันในรายการ ชิงแชมป์สโมสรฟุตบอลแห่งเอเชีย (AFC Champion league) โดยอัตโนมัติ⁶ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เรียบเรียงกฎระเบียบที่สำคัญต่อการพัฒนาการแข่งขันฟุตบอลอาชีพของไทยมาดังนี้

1. ข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับสโมสรฟุตบอลอาชีพ

สโมสรที่ร่วมแข่งขันไทยพรีเมียร์ลีกต้องเป็นบริษัทที่มีพันธกิจหลักคือ เลี้ยงตัวเองได้ด้วยกำไรที่มาจากสโมสรฟุตบอล เช่น ค่าบัตรผ่านประตู รายได้จากสปอนเซอร์ ขายผลิตภัณฑ์ เงินจากการซื้อขายตัวผู้เล่น ส่วนแบ่งรายได้จากลีก ไม่ทำธุรกิจอื่นเคลือบแฝง ไร้การแทรกแซงทางการเมือง มีผู้บริหารทำงานเต็มเวลาและห้ามควบสโมสร มีการจัดงบประมาณ ตรวจสอบบุคคล กำไรขาดทุนชัดเจนและต้องส่งรายละเอียดให้ TPL⁷ เพื่อส่งต่อให้ AFC ให้คะแนนวัดมาตรฐานเงื่อนไขนี้ทำให้สโมสรต่างๆ ต้องพยายามปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารงานลักษณะเดิม เพราะเดิมทีในไทยพรีเมียร์ลีกเป็นที่บอลที่จัดตั้งเพื่อประชาสัมพันธ์องค์กร เช่น สโมสรฟุตบอลประจำธนาคารต่างๆ หน่วยงานรัฐอย่างกรมตำรวจ ทีมทหารเรือ ฯลฯ กระทั่งทีมบริษัทเอกชนบางแห่งจำต้องฝ่าตัดจำกัดก่อนแยกออกมาทำสโมสรกันจริงจัง ลงทุนกันใหม่เพื่อให้ถูกต้องตามเงื่อนไขที่สมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชียกำหนด

⁵ ผู้วิจัยเรียบเรียงจากนิตยสาร A Day ฉบับไทยพรีเมียร์ลีก ประจำเดือนเมษายน 2553 และ <http://www.the-afc.com/en/resources/regulations-a-guidelines>

⁶ เมื่อมีคะแนนในการประเมินรอบที่ผ่านมาอยู่ในเกรดที่ส่งผลให้สโมสรที่ชนะเลิศการแข่งขันรายการฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกต้องไปเล่นรอบคัดเลือกถึง 2 ครั้งเพื่อให้ได้สิทธิ์เข้าแข่งขันในรายการชิงแชมป์สโมสรฟุตบอลแห่งเอเชีย และถ้าตกรอบในรอบคัดเลือกจะได้สิทธิ์ไปแข่งขันชิงแชมป์สโมสรฟุตบอลแห่งเอเชียระดับรอง (AFC Cup) ซึ่งมีสิทธิประโยชน์ เงินรางวัลต่าง ๆ น้อยกว่า

⁷ บริษัทไทยพรีเมียร์ลีก จำกัด เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดการแข่งขัน ควบคุมการบริหาร และรับผิดชอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับฟุตบอลอาชีพของประเทศไทย

2. จำนวนผู้เข้าชม

นอกจากต้องมีคนเข้าชมยังต้องมีการขายตั๋วซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่มีลักษณะทั้งลด แลก แจก แถม ก็ยังไม่ค่อยมีผู้สนใจเข้าชม ตามมาตรฐานแล้วแต่ละนัดการแข่งขันต้องขายตั๋วได้ไม่ต่ำกว่า 5,000 ใบ มีการประกาศจำนวนผู้ชมในสนามชัวร์ให้ถูกต้องแม่นยำ สำหรับที่ผ่านมาแล้วในการแข่งขันไทยพรีเมียร์ลีกในลีกแรกเมื่อปี 2552 มีผู้ชมเฉลี่ยราว 5,000 คน ตรงตามเงื่อนไข (จริงแล้วต่ำกว่านิดหน่อย) ส่วนเลกสองมีจำนวนเพิ่มทวีคูณ จนปัจจุบันเมื่อประกาศจำนวนคนดูก็เป็นที่พอใจของผู้รับผิดชอบเพราะว่าหลายสนามการแข่งขันมีผู้ชมมากกว่าตามที่กำหนดโดยตลอด)⁸

3. คุณภาพบุคลากรผู้จัดการแข่งขัน

มีอนุกรรมการควบคุมการแข่งขันทุกนัด ส่วนที่เหลือต้องมีผู้ดูแลที่เป็นลักษณะ LOC (Local Organizing Committee) ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลสนาม พนักงานรักษาความปลอดภัย แพทย์สนาม เพื่อความปลอดภัยในทุกที่ของสนามไม่ว่าหนักกีฬา ผู้ชม กรรมการ ผู้สื่อข่าว ฯลฯ โดยหลักแล้วเป็นความรับผิดชอบของทีมเหย้าที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย จัดการสนามให้พร้อมในทุกนัดการแข่งขัน หากต้องต้องใช้สนามกลาง บริษัทไทยพรีเมียร์ลีก จำกัดจะเป็นผู้ดูแล ปัจจุบันแต่ละนัดการแข่งขันของไทยพรีเมียร์ลีกมีปริมาณเจ้าหน้าที่ในฝ่ายต่างๆ เหล่านี้เพิ่มขึ้นเยอะมาก ทุกนัดใช้ไม่ต่ำกว่า 350-400 คน

4. ความเป็นมืออาชีพของผู้ฝึกสอน

แต่ละทีมต้องมีนักเตะอาชีพที่รับเงินเดือนเต็มเวลาจากสโมสรไม่ต่ำกว่า 20 คน และใช้ได้ระดับใบอนุญาตชั้นเอ(A-License) ตามมาตรฐานสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย ผู้ช่วยโค้ชต้องเป็นระดับ B-License และทุกคนต้องเป็นลูกจ้างรับเงินเดือนของสโมสร นอกจากนี้ในอนาคตต้องมีทีมเยาวชนเพื่อเป็น โรงเรียนฝึกหัดเยาวชน(Academy) ส่งเสริมพัฒนาหาตัวนักเตะฝีเท้าดีเสริมทัพต่อไป ปัจจุบันมีการปรับค่าตอบแทนนักเตะขึ้นมากทำให้เป็นนักฟุตบอลอาชีพเต็มตัว ไม่ต้องเตะบอลแบบพาร์ทไทม์เหมือนเมื่อก่อน (นักฟุตบอลอาชีพต้องมีรายได้จากการเล่นฟุตบอลมากกว่ารายจ่ายต่อเดือน) ส่วนโค้ชก็มีการอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญจากสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชียที่มาเปิดคอร์สสอนกันถึงเมืองไทยจนได้ระดับ A-License ส่วนทีมเยาวชนเดิมที่หลายทีมมีโรงเรียน-สถานศึกษาในเครือขายอยู่แล้ว เช่น สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ตัวเองก็มีความ

⁸ ผู้วิจัยได้ลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลในวันที่ 28 พฤษภาคม 2553 นัดการแข่งขันระหว่างเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ กับ ชลบุรี เอฟซี พบว่าตามรายงานของทางสโมสรมีผู้เข้าชมการแข่งขันประมาณหนึ่งหมื่นเก้าพันหนึ่งร้อยคน

พยายามสร้างนักฟุตบอลตั้งแต่ระดับเยาวชน อีกทั้งยังมีความร่วมมือกับสโมสรฟุตบอลภูเก็ตที่ได้รับนักฟุตบอลระดับเยาวชนของสโมสรแห่งนี้ไปเล่นเพื่อหาประสบการณ์ เป็นต้น

5. ปฏิสัมพันธ์กับชุมชนที่สโมสรตั้งอยู่

ต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนที่สโมสรสังกัดเพื่อพัฒนาความผูกพันและสร้างฐานแฟนบอลของสโมสร วัตถุประสงค์จุดนี้ถือว่ามีความสำคัญอย่างมากเพราะทีมฟุตบอลจะประสบความสำเร็จได้ต้องจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ให้มีแฟนคลับ หรือฐานสมาชิกที่จะช่วยในการเชียร์ ประชาสัมพันธ์และสนับสนุนสโมสรด้านต่างๆ

6. สื่อประชาสัมพันธ์

ผู้จัดการแข่งขันต้องจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์รายละเอียดเกี่ยวกับการแข่งขัน เช่น โกดบุ๊ก สถิติบัตรโปรแกรมการแข่งขันชัดเจนในเว็บไซต์ หรือสิ่งอื่นๆ ส่วนนี้บริษัทไทยพรีเมียร์ลีกมีการออกสถิติรายละเอียดการแข่งขันแต่ละฤดูกาลชัดเจนอยู่แล้ว รวมถึงโปรแกรมการแข่งขัน เว็บไซต์สมาคมจุฬาร ฯลฯ ถึงแต่ละอย่างค่อนข้างทุลักทุเล เพราะจำนวนบุคลากรในสมาคมอาจไม่พอแต่ก็เป็นสัญญาณที่ดีว่ามีสิ่งที “เป็นทางการ” อยู่บ้าง

7. ระบบการจัดการแข่งขัน

มีทีมร่วมลงแข่งขันอย่างน้อย 12 ทีม แข่งระบบพบกันหมดเหย้าเยือน ฤดูกาลกินเวลาไม่น้อยกว่า 8 เดือน รวมถึงย่อยไม่เกิน 10 เดือน มีการเลื่อนชั้น-ตกชั้น มีกฎเกณฑ์ควบคุมระเบียบวินัยชัดเจนไม่ว่าการโยกย้ายทีม วิธีปฏิบัติของนักเตะและผู้ตัดสินมีจัดอบรม-ใช้ผู้ตัดสินระดับนานาชาติอย่างน้อย 6 คน ผู้ช่วย 8 คน และมีการประเมินคุณภาพอยู่สม่ำเสมอ สำหรับในรายการไทยพรีเมียร์ลีก ลีกทำได้ตามเงื่อนไขหมดเรียบบรร้อย โดยปีนี้ลีกสูงสุดมีชื่อว่า Sponsor Thai Premier League 2010 มีทั้งหมด 16 ทีม แข่งกัน 2 เลก รวม 240 นัดการแข่งขัน ชี้แจงระเบียบชัดเจน มีการลงทะเบียนผู้เล่นหรือสโมสรที่ผิดมารยาทจริงจัง มีการเก็บข้อมูลการแข่งขัน-สถิติผู้เล่นที่ชัดเจนที่ TPL

8. การเตรียมการสำหรับสื่อมวลชน

เปิดลงทะเบียนผู้สื่อข่าวทุกคน มีตัวแทนสโมสรคอยแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ตลอดเวลา รวมถึงรายละเอียดในการแข่งขันที่กำลังจะเริ่มแข่ง ภายในสนามต้องมีห้องสำหรับสื่อมวลชน เช่น ห้องรับรองสื่อ ห้องแถลงข่าว จุดอำนวยความสะดวก เช่น อินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์เกี่ยวกับงานเอกสาร เพื่อให้ข่าว-ผลการแข่งขันได้ถูกรายงานออกไปทางสื่อ เพราะมีข้อบังคับว่าลีกต้องได้รับการถ่ายทอดสดอย่างน้อย 30 เปอร์เซ็นต์ของฤดูกาล ต้องมีรายงานผ่าน

หนังสือพิมพ์ นิตยสารฟุตบอล เพื่อให้ข้อมูลแฟนบอล ถึงก่อนหน้านี้อีซูเคยเป็นปัญหาใหญ่ที่บั่นทอนฟุตบอลไทย แต่ฤดูกาลที่ผ่านมาสมาคมกีฬาช่วยเหลือให้ได้กลับมาฟื้นอีกครั้ง และทุกสนามก็จัดต้อนรับสื่อมวลชนอย่างดี การถ่ายทอดสดช่วงแรกอาจไม่ค่อยได้รับความสนใจจากสื่อโทรทัศน์มากนัก แต่ปัจจุบันเริ่มมีการซื้อลิขสิทธิ์ถ่ายทอดสดทั้งจาก UBC ช่อง 7 สทท.11 และ NBT19 สยามกีฬาทีวี

9. การสนับสนุนการแข่งขันจากองค์กรภายนอก

สำหรับเรื่องผู้สนับสนุนการแข่งขันต้องมีการจัดให้มีกลุ่มทุนให้การสนับสนุน อุปกรณ์กีฬาซื้อลิขสิทธิ์ ถ่ายทอดสดเพื่อสนับสนุน ฯลฯ หรือกิจกรรมอื่นเพื่อหารายได้มาหล่อเลี้ยงบริษัทเองได้ เช่น ออกผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับลีก เช่น เสื้อทีมฟุตบอล ปลอกแขน ธงที่ระลึก ไปสเตอร์ ของสะสมที่มีตราสัญลักษณ์ของลีกหรือสโมสร ปัจจุบันนอกจากบที่สมาคมฟุตบอลไทยและภารกิจกีฬาแห่งประเทศไทยให้มา ไทยพีบีเอสก็ยังคงได้รับการสนับสนุนจาก ปตท. (ปี 2551-2552) และเครื่องดื่มสปอนเซอร์ (ปี 2553) ด้วยเงินจำนวนหลายสิบล้านต่อปี

10. มาตรฐานของสนามการแข่งขัน

กำหนดให้มีสนามระดับ A-Class ในประเทศ 4 สนาม เพื่อใช้ในการแข่งขัน ACL เป็นเงื่อนไขที่ทุกทีมต้องซัดขวานกันมากุมขมับหมู่เดียว เพราะสนามกีฬาที่มีล้วนสร้างมาเพื่อรองรับกิจกรรมระดับท้องถิ่นไม่ใช่ระดับประเทศหมายความว่าต้องมีการลงทุนมหาศาลซึ่งส่วนนี้มีความจำเป็นที่ภาครัฐต้องช่วยในการสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนเพื่อผลต่อวงการกีฬาในระยะยาว ดังนั้นการสร้างสนามต้องใช้เงินทุนสร้างสนามใหม่หรือไม่ก็เช่า-ต่อเติมไปก่อนในระยะเบื้องต้น แต่ในอนาคตหลายสโมสรก็มีความพร้อมในการจะลงทุนเพื่อพัฒนาสนามและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ในกรณีของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด ในฤดูกาล 2554 จะมีการรื้อฟื้นสนามเพื่อทำระบบทางเดินน้ำป้องกันน้ำท่วมในช่วงฝนตก รวมทั้งการพัฒนาที่นั่งและระบบความปลอดภัยต่างๆของสนามการแข่งขันด้วย

ศูนย์วิจัยกีฬากีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

เปิดโลกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ: สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

“จงลุกขึ้น ดูผู้กล้า ของเรา....
เปล่งเสียงร้อง กำลังใจ ให้กับเขา
รวมพลัง พันฝ่าชัย สู่จุดหมาย....
เราคือแชมป์ บอลไทย พรีเมียร์ลีก....

เมืองทอง เมืองทอง เมืองทอง
เมืองทอง เมืองทอง ยูไนเต็ด
เมืองทอง เมืองทอง เมืองทอง....
เราคือแชมป์ บอลไทย พรีเมียร์ลีก...”

หากถ่วงทำนองและเนื้อร้องดังที่ปรากฏข้างต้นดังขึ้นในสนามการแข่งขันฟุตบอลแล้ว ถือเป็นสัญญาณที่บรรดาสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ เจ้าหน้าที่สโมสรหรือแม้แต่ักฟุตบอลจะต่างลุกขึ้นยืนเพื่อฟังการขับร้องเพลงของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด และถ้าหากสมาชิกพันธุ์แท้แล้วการยืนตรง เปล่งเสียงร้องพร้อมกางฝ่าพันคอหรือตีธงตราสัญลักษณ์ของสโมสรไปด้วยก็เป็นภาพชินตาที่จะเกิดขึ้นทุกนัดการแข่งขันของสโมสรแห่งนี้ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการปลุกพลังทั้งนักฟุตบอล โค้ชและกองเชียร์ก่อนการแข่งขัน ซึ่งถือเป็นบรรยากาศที่ชวนให้นึกถึงความยิ่งใหญ่ของสโมสรแห่งนี้สมเพลงที่ว่า “แชมป์เปี่ยนเมืองทอง” และที่น่าสนใจที่สุดก็คือการติดตามภาพของบรรดากองเชียร์ที่จะปลดปล่อยพลัง ทำที่และสัญลักษณ์ประจำสโมสรที่ตนเองรักอย่างเต็มที่ทั้งนี้ก็เพื่อกระตุ้นพลังให้กับนักกีฬาสามารถสร้างผลงานให้ดีที่สุดนั่นเอง บรรยากาศเช่นนั้น ทำให้ผู้วิจัยนึกถึงประโยคหนึ่งที่สมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับมักจะพูดเสมอว่า “ตอนนี้ฟุตบอลนอกแค่สะใจ แต่ฟุตบอลไทยอยู่ในสายเลือด”

ในส่วนของบทที่ 5 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยโดยนำเสนอผ่านหัวข้อต่างๆดังต่อไปนี้

- 5.1 กว่าจะมาเป็นฟุตบอลแฟนคลับ
- 5.2 สนามของกิจกรรม: การสร้างและถ่ายทอดวัฒนธรรมกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ
- 5.3 ทูณ: ฟุตบอลแฟนคลับ

5.1 กว่าจะเป็นฟุตบอลแฟนคลับ

สำหรับการแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกนั้น มีการจัดการแข่งขันตั้งแต่ปี 2539 ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการแข่งขันและชื่อมาหลายครั้งแต่ในเรื่องของกระแสความสนใจของสังคมไทย เริ่มเห็นได้อย่างเด่นชัดในช่วงฤดูกาลแข่งขัน 2552 และสโมสรเมืองทองหนองจอกยูไนเต็ดก็เป็นสโมสรหนึ่งที่อาศัยความสามารถในการบริหารจัดการด้านองค์กรกีฬาและความร่วมมือจากกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ ซึ่งมีความตั้งใจจะพัฒนาระบบการเชียร์ฟุตบอลจนสามารถสร้างกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรขึ้นมาเป็นที่นิยมได้

กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดที่เกิดขึ้นจากความพยายามของคนกลุ่มหนึ่งที่รักและศรัทธาในการเชียร์ฟุตบอลจนเกิดการรวมตัวและสามารถสร้างเครือข่ายของกลุ่มคนที่ต้องการทำกิจกรรมเพื่อสโมสรฟุตบอลแห่งหนึ่งร่วมกันได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าภายใต้การรวมกลุ่มดังกล่าวจะมีลักษณะหรือเส้นทางของการเข้าเป็นสมาชิกที่คล้ายคลึงกัน ทำให้ผู้วิจัยคิดว่า การทำความเข้าใจปัจจัยที่ส่งเสริมให้เป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้จะช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ดังกล่าวได้ดีมากขึ้น โดยเฉพาะในบทวิเคราะห์เส้นทางของการ “กว่าจะเป็นฟุตบอลแฟนคลับ” จะเน้นไปที่ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจากการวิจัยที่นำไปพวกเขาเหล่านั้นได้เข้ามาเป็นกลุ่มแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

กลุ่มติดตามฟุตบอลต่างประเทศมาก่อน

..... ผมดูฟุตบอลมาก่อนใครเลยนะจริงๆ ตั้ง 30 ปีมาแล้ว คิดดูสิว่าสมัยก่อนคนไทยจะรู้จักบอลอังกฤษได้ยังไง

..... ไปอยู่ที่เยอรมัน กับ ฝรั่งเศสมานาน พี่ไปดูที่สนามมาบ่อยนะ เห็นเป็นผู้หญิงยังงี้แต่เราชอบบรรยากาศ มันสนุก นักกีฬาที่เล่นเก่ง แฟนบอลก็สร้างสีสัน สโมสรในยุโรปต่างๆ พี่ไปมาเยอะ

..... ผมบ้าแมนยูมาตั้งแต่เด็ก อ่านหนังสือบอลมากกว่าหนังสือเรียนเลยดีกว่า แต่ตอนนี้อารมณ์มันเปลี่ยนไป เพราะผมได้รู้จักเมืองทอง ฯ

หากกล่าวถึงการชมและเชียร์ฟุตบอลในสังคมไทยต้องยอมรับว่าอิทธิพลและกระแสของฟุตบอลต่างประเทศได้ครอบครองส่วนแบ่งการตลาดในสังคมไทยเรื่อยมา ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีการจัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ก็ตาม แต่ด้วยรูปแบบของการจัดการแข่งขันและการบริหารจัดการที่เป็นลักษณะตัวแทนองค์กร(รัฐวิสาหกิจ ภาครัฐ กลุ่มบริษัทเอกชนขนาดใหญ่) มากกว่าการเป็นตัวแทนท้องถิ่น ผนวกกับการที่ช่องทางการสื่อสารต่อสาธารณะของฟุตบอลต่างประเทศที่เข้ามาในสังคมไทย เปิดกว้างต่อการรับรู้ของสังคมและแฟนฟุตบอลได้มากกว่าทั้งในแง่การตลาด การถ่ายทอดผ่านสื่อสารมวลชนหรือการจัดการองค์กรกีฬาที่ดูทันสมัยและเป็นมืออาชีพ(professional) ส่งผลให้ที่ผ่านมามีความนิยมของฟุตบอลต่างประเทศในสังคมไทยมีมากกว่าฟุตบอลไทยเรื่อยมา

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันกระแสความสนใจฟุตบอลต่างประเทศในสังคมไทยไม่ได้มีที่ท่าว่าจะลดลง แต่การพัฒนารูปแบบการแข่งขันให้มีความทันสมัยมากขึ้นของการแข่งฟุตบอลอาชีพในไทย ส่งผลให้เกิดกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับประจำสโมสรต่างๆมีมากขึ้น และกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเด็ตนเองก็มีแฟนคลับจำนวนไม่น้อยที่ติดตามชมการแข่งขันฟุตบอลในรายการต่างๆของฟุตบอลต่างประเทศมาก่อน จนเมื่อมาได้รู้จักกับสโมสรแห่งนี้และเข้ามาเป็นกลุ่มแฟนคลับในที่สุด

เบนซ์เป็นคนหนึ่งที่เรียกได้ว่าคลั่งฟุตบอลต่างประเทศมากกว่า 30 ปี ทำให้เขามีโอกาสได้เห็นและได้ยินชื่อสโมสรฟุตบอลไทยแห่งนี้บ่อยๆทั้งจากหนังสือพิมพ์กีฬาและสถานีวิทยุเพื่อแฟนกีฬาที่เขาจะติดตามเป็นประจำทุกวัน ยิ่งเมื่อเขาเห็นว่าการแข่งขันของสโมสรแห่งนี้มีคนเข้าไปชมการแข่งขันเป็นจำนวนมาก อีกทั้งสถิติเรื่องจำนวนผู้ชมและยอดการขายสินค้าที่มีการรายงานผ่านสื่อสารมวลชนก็มากอย่างที่เขาไม่คิดว่าจะเกิดขึ้นในวงการฟุตบอลไทยมาก่อน เขาจึงคิดว่าน่าจะเข้าไปลองหาประสบการณ์ดูบ้าง เพราะก่อนหน้านี้เขาเองก็เคยติดตามชมการแข่งขันของทีมนี้มาบ้างและก็รู้สึกประทับใจกองเชียร์ของทีมนี้เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จากวันแรกที่เบนซ์เข้าไปชมการแข่งขันที่สนาม เขาตัดสินใจบอกกับคนรอบข้างว่าต่อไปนี้จะมาติดตามการแข่งขันของสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเด็เพราะเขาประทับใจภาพกองเชียร์ที่ร่วมกันเชียร์อย่างแข็งขันตลอดช่วงการแข่งขัน อีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เบนซ์รู้สึกว่าการแข่งขันแห่งนี้เหมาะสมที่เขาจะเป็นแฟนคลับมากที่สุดคือการที่ภรรยาของเขาที่ไม่เคยชอบกีฬาอะไรมาก่อนเลย แต่กลับรู้สึกประทับใจในสโมสรแห่งนี้เช่นเดียวกับเขา จนถึงขณะนี้ทั้งเขาและภรรยาจะตระเวนตามเชียร์สโมสรแห่งนี้และทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเบนซ์เองถึงกับบอกว่าการที่เขาเข้ามาเป็นกลุ่ม

ฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดยังทำให้ชีวิตเขาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างมาก

“จากวันนั้นชีวิตผมเปลี่ยนเลย ทุกวันนี้ผมใช้สโลแกนที่ผมเขียนในบอร์ด เมืองทองฯทำให้ผมเปลี่ยนไป อันนี้เป็นสโลแกนผมเลย แล้วก็อีกอันที่เป็นลายเซ็นในบอร์ด ความสุขที่ได้จากเมืองทองฯทั้งนั้น” (แบงค์, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2553)

ขณะที่ ต้อง ก็ถือเป็นตัวอย่างที่ดีของคนที่ชอบฟุตบอลต่างประเทศอยู่ก่อนมาสนใจการแข่งขันฟุตบอลลีกอาชีพของไทย ต้องเล่าว่าอันที่จริงเขาเป็นคนที่ชอบทีมแมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ดยุโรปสโมสรชื่อดังของประเทศอังกฤษมานานกว่า 10 ปี ถ้าหากสโมสรแห่งนี้เดินทางมาแข่งขันที่ไทยหรือมีกิจกรรมของแฟนคลับ (กลุ่มแฟนคลับสโมสรแมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ดยุโรป) ทั้งการฉลองแชมป์หรือเชียร์บอลในการแข่งขันที่สำคัญๆ เขาก็จะเข้าร่วมตลอด แต่หลังจากที่เขาเริ่มมีสโมสรฟุตบอลที่เล่นอยู่ในรายการไทยพรีเมียร์ลีกย้ายมาอยู่แถวละแวกบ้าน ต้องจึงสนใจและตะลุยเดี่ยวไปชมการแข่งขัน จนในที่สุดทั้งกิจกรรมทั้งเพื่อนฝูงที่พบเจอกันก็ทำให้เขาเองเริ่มเอาใจออกห่างสโมสรชื่อดังแต่อยู่อีกซีกโลกเพื่อหันมาให้เวลากับสโมสรแห่งนี้มากขึ้น

“ผมบ้าแมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ดยังตั้งแต่เด็ก อ่านหนังสือบอลมากกว่าหนังสือเรียนเลยดีกว่า แต่ตอนนี้อารมณ์มันเปลี่ยนไป เพราะผมได้รู้จักสโมสรเมืองทองฯ ยิ่งเมื่อรวมกลุ่มเพื่อนที่รักการเตะฟุตบอลด้วยกัน ยิ่งทำให้ผมมีอะไรหลายอย่างที่ผูกพันกับสโมสรแห่งนี้ ทั้งเพื่อน ทั้งท้องถิ่น ทั้งกองเชียร์ จนเรียกได้ว่าเป็นครอบครัวของผมไปแล้ว” (ต้อง, สัมภาษณ์, 30 พฤษภาคม 2553)

อีกคนที่ผู้วิจัยเข้าไปพูดคุยและทราบว่าเธอได้แรงบันดาลใจในการเข้ามาเป็นกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้เพราะเธอติดตามฟุตบอลต่างประเทศมาก่อนคือ สาว เพราะการที่เธอไปใช้ชีวิตในต่างแดนอยู่นาน ทำให้เธอมีโอกาสสัมผัสกับบรรยากาศฟุตบอลต่างประเทศมาทั่วยุโรปจนเรียกได้ว่าเธอติดใจในบรรยากาศที่เร้าใจ สนุกสนาน

“ตอนที่พี่ไปอยู่ที่เยอรมัน กับ ฝรั่งเศสมานาน พี่ไปดูที่สนามมาบ่อยนะ เห็นเป็นผู้หญิงยั้งนี้ แต่เราชอบบรรยากาศ มันสนุก นึกก็พาก็เล่นเก่ง แฟนบอลก็สร้างสีสัน สโมสรในยุโรปต่างๆพี่ไปมาเยอะ จนกลับมาบ้านเราหาทีมเชียร์ไม่ได้ เพราะไม่มีทีมที่เชียร์สนุก จนมาเจอเมืองทองฯ เชียร์ดีดนตรีเร้าใจ นักฟุตบอลก็เป็นกันเอง พี่เลยชอบ เลยติดใจ” (สาว, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2553)

การที่สาวมีความสนใจในฟุตบอลต่างประเทศเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เมื่อได้รับการกระตุ้นจากกระแสของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็เดียมเข้าไปก็ทำให้เธอสนใจและอยากเข้าร่วมด้วย ทั้งๆที่แต่เดิมเธอเป็นแฟนบอลไทยตั้งแต่สมัยปิยะพงษ์ ผิวอ่อนอยู่กับสโมสรทหารอากาศ (ปัจจุบันคือแอร์ฟอร์ซ ยูไนเต็ด-Air Force United ดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.airforceunited.com>) แต่เธอบอกอย่างเข้าใจธรรมชาติของคนที่ชอบติดตามชมฟุตบอลว่า ถ้าเกิดติดใจบรรยากาศที่เป็นมืออาชีพ ไม่ว่าจะเป็นนักกีฬา แฟนบอล ผู้จัดการแข่งขัน ระบบการถ่ายทอดและอื่นๆของการแข่งขันในยุโรปแล้ว มาเจอสภาพการแข่งขันฟุตบอลไทยก็อาจรู้สึก ไม่มีความสุข ขาดอรรถรส ต่างๆนาๆ เหมือนเธอในช่วงที่ผ่านมา จนกระทั่งได้มาเห็นการยกระดับคุณภาพของสโมสรแห่งนี้ ทำให้บ๊อมนสนใจอยากจะทำมาร่วมกับเป็นกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้

การที่ติดตามฟุตบอลต่างประเทศอยู่ก่อนแล้วส่งผลให้คนกลุ่มนี้จะมีความคาดหวังว่าวันหนึ่งสโมสรการแข่งขันลีกอาชีพของไทยจะสามารถก้าวข้ามอุปสรรคต่างๆและยืนหยัดได้อย่างฟุตบอลอาชีพในยุโรป แต่ภายหลังจากที่พวกเขาได้เข้ามาใกล้ชิดกับสโมสรแห่งนี้มากขึ้นได้สัมผัสกับบรรยากาศและปัญหาต่างๆจากการเข้ามาอยู่ในวงของคนทำงานด้านกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจริงๆจะพบว่าเส้นทางไปสู่ความเป็นมืออาชีพระดับนั้นยังห่างไกลมาก ทำให้ส่วนมากแล้วกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดจะสะท้อนความคิดเห็นว่า อยากให้สโมสรแห่งนี้ก้าวขึ้นไปถึงระดับเอเซียอย่างญี่ปุ่นหรือเกาหลีได้ก่อน หลังจากนั้นค่อยว่ากันอีกที

การที่มีแฟนบอลของสโมสรแห่งนี้จำนวนไม่น้อยที่ติดตามการชมฟุตบอลต่างประเทศมาก่อน ส่งผลให้ช่วงเวลาที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับทำกิจกรรมและรณรงค์ในการร้องเพลงตลอดจนการสร้างบรรยากาศเพื่อปลุกใจความเป็นหนึ่งเดียวกันและจะถูกตอบรับและซึบซับไปอย่างรวดเร็ว เพราะส่วนมากจะมีความเข้าใจและความได้เปรียบของสโมสรหากกองเชียร์ทุ่มเทกันอย่างเต็มที่ในทุกมิติ อย่างที่แกนนำของกองเชียร์คนหนึ่งเคยบอกกับผู้วิจัยว่า “ ถ้าเราทำได้แบบเวลาดูบอลต่างประเทศ คือทุกคนมาแล้ว ส่งเสียงร้องเพลง ช่วยสนับสนุนสินค้าที่ถูกต้องตามลิขสิทธิ์ นักกีฬาก็มีแรงใจ สโมสรก็มีพลังในการไปพัฒนา ความสุขก็กลับคืนมาให้ทุกคน ”

กลุ่มติดตามฟุตบอลไทยมาก่อน

ถึงแม้ว่าในช่วงระยะเวลาปัจจุบันฟุตบอลต่างประเทศโดยเฉพาะการแข่งขันลีกอาชีพในยุโรปโดยเฉพาะอย่างยิ่งอังกฤษ สเปน อิตาลีและเยอรมันจะเป็นที่สนใจของแฟนฟุตบอลและสื่อมวลชนกีฬาของไทย แต่ทว่ายังมีคนกลุ่มหนึ่งที่เฝ้าติดตามบอลไทยมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่สมัยที่ตัวเองยังเป็นเด็กนักเรียนมัธยมรวมระยะเวลาที่ผ่านพ้นมาก็เกือบ 30 ปี หรือแม้แต่แฟนบอลรุ่นใหม่บางคนก็เพิ่งถึงวัยเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาแต่ก็ติดตามฟุตบอลไทยระดับทีมชาติและสโมสรมาหลายปี โดยที่บางคนบอกว่าติดตามฟุตบอลไทยอย่างเดียว ฟุตบอลต่างประเทศจะดูก็แต่รายการสำคัญๆอย่างฟุตบอลโลก ฟุตบอลชิงแชมป์ทวีปหรือฟุตบอลในการแข่งขันโอลิมปิกเท่านั้น

“ผมชอบฟุตบอลทีมชาติไทยมาก ผมตามดูทุกนัดตั้งแต่อยู่ม.ปลาย พอตอนหลังสโมสรเริ่มดังผมก็ตระเวนเชียร์ทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพราะผมคนภาคนั้น แต่มาเชียร์เมืองทองเพราะตอนนั้นรู้ว่าธีรศิลป์ แดงดาอยู่ก็เลยอยากดู พอดูผมก็ติดใจ” (เอ, สัมภาษณ์, 24 พฤษภาคม 2553)

เอถือเป็นคนรุ่นใหม่ที่แตกต่างกันจากเพื่อนที่ชอบชมฟุตบอลด้วยกันเพราะเขามักให้ความสนใจและติดตามข่าวสารของวงการฟุตบอลไทยเป็นหลัก ขณะที่เพื่อนฝูงในวัยเดียวกันมักจะไปติดตามฟุตบอลลีกของต่างประเทศ แต่เขากลับมองในมุมที่ต่างออกไปว่าการที่ดูฟุตบอลไทยมันสัมผัสกับอารมณ์ได้ดีกว่าเพราะได้เห็นในสนามสดๆไม่ต้องดูผ่านโทรทัศน์ แค่นี้ก็สนุกกว่าแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งตอนนี้เอมองว่าสถานการณ์ของฟุตบอลอาชีพของไทยสูงงอมพร้อมเจริญเติบโตเป็นอย่างมาก ทั้งกระแสฟุตบอลอาชีพของไทยในสื่อสารมวลชน นักฟุตบอลที่มีทั้งไทยและต่างประเทศ การบริหารสโมสรต่างๆที่เริ่มมีความเป็นมืออาชีพมากขึ้นและที่สำคัญที่สุดคือแฟนบอลด้วยกันเอง ส่งผลให้เขาเชื่อว่าในอนาคตคนไทยจะให้กลับมาให้ความสนใจกับฟุตบอลไทยก่อนฟุตบอลต่างประเทศได้ ยิ่งถ้ากระแสเรื่องท้องถิ่นนิยมแพร่หลายมากขึ้น โอกาสที่ความนิยมในการแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกจะเพิ่มมากขึ้นก็มีสูง

ส่วนกรณีของพี ถือเป็นตัวอย่างของคนที่ชอบฟุตบอลไทยและมีนักฟุตบอลไทยในดวงใจหรือเรียกได้ว่าเธอตามเป็น “แม่ยก” ให้กำลังใจนักฟุตบอลคนนี้มาตั้งแต่เล่นให้กับสโมสรอื่น โดยที่เธอเล่าให้ฟังว่าเธอตามเชียร์ฟุตบอลมาตั้งแต่เกือบ 20 ปีแล้วโดยเฉพาะฟุตบอลไทยด้วย เธอมีสโมสรที่ชื่นชอบคือสโมสรราชประชา (ปัจจุบันคือราชประชา นนทบุรี) แต่ที่เข้ามาเป็นกลุ่มฟุตบอล

แฟนคลับของสโมสรแห่งนี้เพราะว่าชื่นชอบนักฟุตบอล พอรู้ว่ามีนักฟุตบอลคนดังกล่าวย้ายมาอยู่สโมสรนี้ซึ่งอยู่ใกล้บ้านเราก็เริ่มหาเวลาว่างมาเชียร์

จากที่เริ่มสนใจเพราะชอบนักฟุตบอลทีมชาติไทยคนหนึ่ง แต่เมื่อเวลาผ่านไปทั้งเธอและครอบครัวก็พากันมาดูฟุตบอลเป็นประจำและได้รู้จักเพื่อนๆที่เป็นกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้เช่นกัน เธอบอกว่าบางคนเธอสนิทถึงขั้นฝากซื้อบัตรชมการแข่งขันแล้วค่อยจ่ายเงินคืนกันก็มี

“พี่รู้จักเขาเพราะมาดูบอลที่นี้บ่อยๆ เห็นหน้าบ่อยๆ ก็เข้าไปทักทายเพราะยืนเชียร์อยู่ด้วยกัน หลังจากนั้นก็แลกเปลี่ยนโทรศัพท์กัน เพราะเราคุยกันว่าบ้านพี่อยู่เข้าไปทางนนทบุรี ออกมาซื้อตั๋วลำบาก พอเพื่อนพี่รู้เค้าก็บอกว่าช่วยจัดการให้ได้เพราะทำงานอยู่แถวสยาม ซื้อสะดวกเนื่องจากมีคอนเสิร์ตที่ขายเยอะ” (พี, สัมภาษณ์, 11 สิงหาคม 2553)

นอกจากความประทับใจที่มีต่อเพื่อนๆในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับแล้ว เธอยังสะท้อนความคิดเห็นต่ออนาคตของการแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกว่าจริงๆแล้วเด็กนักเรียนก็เป็นแฟนคลับของสโมสรในเมืองไทยเยอะเพราะค่าเข้าชมถูกและได้สัมผัสกับบรรยากาศในสนาม ซึ่งแตกต่างจากการไปดูฟุตบอลต่างประเทศเนื่องจากต้องอาศัยช่องสัญญาณที่ต้องเสียค่าสมาชิกเป็นหลัก ทำให้จริงๆแล้วฟุตบอลไทยใกล้ตัวกับคนไทยมากกว่าแต่การที่ทำการตลาดได้ไม่ดี เมื่อไปสู้กับมืออาชีพอย่างฟุตบอลต่างประเทศเราจึงส่งผลให้ผลฟุตบอลไทยค่อนข้างเจ็บบ้างในแง่ของกระแสตอบรับ อย่างไรก็ตามการที่เธอตามเชียร์สโมสรแห่งนี้มาเกือบ 2 ปี ทำให้เธอได้พบปะกับแฟนบอลทีมอื่นมาากหน้าหลายตาแต่ที่เธอจำได้อย่างแม่นยำคือการไปเล่นที่สนามไทยญี่ปุ่น-ดินแดง เมื่อปี 2552 แล้วมีกลุ่มวัยรุ่นเดินมาหาเธอพร้อมกับขอคำแนะนำในการตามไปเชียร์สโมสรแห่งนี้

“เด็กวัยรุ่นกลุ่มหนึ่ง เขาเดินเข้ามาหาพี่กับครอบครัว แล้วถามว่าจะนั่งรถเมย์สายอะไรไปดูทีมนี้ เพราะเขาชอบอยากตามไปเชียร์ พี่ก็ขับรถไม่เป็นปกติแฟนก็ขับพาไป เส้นทางก็รู้น้อย เลยบอกว่าจะไปที่เมืองทองธานีที่จัดงานแสดงสินค้าOTOPอะ เจอแน่ ” (หญิง, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2553)

กล่าวได้ว่าผู้ที่สนใจกีฬาฟุตบอลหันมาให้ความสนใจกับรายการที่แข่งขันในประเทศไทยมากขึ้น ทำให้โอกาสที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะขยายตัวก็มีมากขึ้นตามไปด้วย ด้วยเหตุผลเบื้องต้นนี้เองที่ทำให้สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดและกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับพยายามรณรงค์ให้คนที่เข้ามาชมฟุตบอลในสนามพยายามใช้การเชียร์ที่ไม่ก้าวร้าว แสดงน้ำใจนักกีฬาต่อ

แฟนบอลและนักฟุตบอลฝั่งตรงข้ามเพื่อให้มาตรฐานและรูปแบบดังกล่าว เพื่อให้มาตรฐานดังกล่าวปรากฏและเป็นส่วนหนึ่งของการกระตุ้นให้แฟนฟุตบอลชาวไทยสนใจฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกมากขึ้น

รูปที่ 1 กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

ทั้งนี้ไม่ได้มีเพียงแต่เรื่องการพัฒนาคุณภาพของสโมสรฟุตบอลเท่านั้นที่เป็นประเด็นสำคัญในการเข้าติดตามชมฟุตบอลไทย แต่ในหลายกรณีของการพูดคุยผู้วิจัยพบว่าการดำเนินงานของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยและบริษัทไทยพรีเมียร์ลีก จำกัด ก็เป็นประเด็นที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจเข้ามาติดตามการแข่งขันด้วย เพราะที่ผ่านมามาผลงานของทีมชาติไทยและนโยบายเกี่ยวกับการแข่งขันฟุตบอลอาชีพของไทยไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรทำให้กลุ่มคนที่สนใจฟุตบอลไทยนับวันยิ่งจะลดน้อยลง เพราะฉะนั้นท่ามกลางการกลับมาที่มีความหวังอีกครั้งของบรรดาแฟนฟุตบอลไทยภายหลังการขยายในเรื่องความนิยมของการแข่งขันรายการไทยพรีเมียร์ลีก จึงทำให้แฟนบอลหลายคนคิดว่าถือเป็นการเป็นบรรยากาศที่ดีที่สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยจะเรียกความเชื่อมั่นของแฟนฟุตบอลชาวไทยกลับมา

ผู้วิจัยพบว่าการพูดคุยกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดที่ติดตามฟุตบอลไทยก่อนนั้น หลายคนสะท้อนความเห็นว่าเป็นปัจจุบันสื่อสารมวลชนแขนงต่างๆมีส่วนทำให้ภาพลักษณ์ของวงการฟุตบอลไทยเสื่อมถอยลง ยิ่งประกอบกับการพัฒนาอย่างรุกหน้าของ

ฟุตบอลต่างประเทศยิ่งทำให้ฟุตบอลไทยดูโบราณ น่าเบื่อและรุนแรง อย่างที่ชัยแฟนฟุตบอลคนหนึ่งบอกกับผู้วิจัยว่า

“ สื่อมีส่วนสำคัญนะ ภาพลักษณ์บอลไทยมันเสีย ส่วนใหญ่มีแต่ข่าวนักฟุตบอลตีกัน ประท้วงทำรุนแรงกับกรรมการ บางครั้งสู้กับแฟนบอลก็มี ภาพที่ออกมาอย่างนี้ ทำให้คนเบื่อไม่อยากดูเพราะมันไม่ได้ขายภาพของกีฬาเหมือนในต่างประเทศ คนก็เลยไม่ค่อยอยากดูบอลไทยอันนี้เราก็เข้าใจ แต่ถ้าพี่เลือกได้ ต่อไปนี่อยากให้สื่อมวลชนชวนเสนอภาพของเชียร์ที่ดีๆ อย่างเรา รับรองคนกลับมาดูบอลไทยแน่นอน” (ชัย, สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2553)

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันภาพลักษณ์ของฟุตบอลไทยในกระแสของแฟนฟุตบอลจะดีขึ้นแต่ขณะเดียวกันหลายคนยังเฝ้ามองการกลับมาเติบโตอีกครั้งว่าจะมีความยั่งยืนมากเพียงใด เพราะถ้าหากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแข่งขันสามารถยกระดับคุณภาพวงการฟุตบอลไทยให้สูงขึ้นได้จะถือเป็นการเปิดโอกาสให้การแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกสามารถพัฒนาให้ทัดเทียมการแข่งขันในลีกต่างประเทศได้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าท่ามกลางการแข่งขันอย่างเสรีของการเปิดตลาดด้านกีฬา ทั้งการถ่ายทอดผ่านสื่อแขนงต่างๆ การสร้างกิจกรรมเชื่อมโยงคนไทยกับสโมสรฟุตบอลในต่างประเทศ ถือได้ว่าสร้างทั้งข้อดีและข้อเสียให้กับวงการฟุตบอลไทย กล่าวคือ ในส่วนข้อดีนั้นทำให้คนไทยตื่นตัวด้านกีฬาและได้เรียนรู้ความก้าวหน้าในมิติต่างๆ ของการชมและเชียร์กีฬาฟุตบอล ขณะที่ข้อเสียคือทำให้คนไทยหันไปสนใจฟุตบอลต่างประเทศมากขึ้นด้วยปัจจัยและแรงสนับสนุนด้านต่างๆ ที่มีความพร้อมกว่าฟุตบอลไทย เพราะฉะนั้นปัญหาสำคัญของการลดลงอย่างมากของจำนวนแฟนฟุตบอลไทยที่ดูแต่ฟุตบอลไทยหรือดูฟุตบอลไทยเป็นหลักคือการที่วงการฟุตบอลต่างประเทศถูกกระแสของสังคมสมัยใหม่ผลักดันให้เข้ามาใกล้สังคมไทยและถูกนำไปสู่การบริโภคของแฟนฟุตบอลได้อย่างสะดวก แต่หากมองในมุมกลับแล้วอาจเป็นประโยชน์ต่อวงการฟุตบอลไทยเพราะเราจะได้เรียนรู้ประสบการณ์เพื่อนำมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์กับวงการฟุตบอลไทย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสังคมไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้จัดการแข่งขันและบรรดาแฟนฟุตบอลชาวไทยว่าจะมีความอดทนและร่วมเรียนรู้ต่อก้าว่างของการพัฒนาไปข้างหน้าของการแข่งขันฟุตบอลอาชีพในไทยได้มากน้อยแค่ไหน

กลุ่มท้องถิ่นนิยม

กล่าวได้ว่ารูปแบบพื้นฐานที่สุดของการเพิ่มจำนวนสมาชิกในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับต้องอาศัยประเด็นท้องถิ่นนิยมเข้ามาเป็นสำนึกร่วม ตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือการเจริญเติบโตขององค์กรกีฬาและการขยายตัวของกระแสความนิยมอย่างไร้ขอบเขตของพรมแดนในหลายชนิดกีฬา เช่น การแข่งขันฟุตบอลต่างประเทศ การแข่งขันอเมริกันเกมส์ (เบสบอล บาสเกตบอล อเมริกันฟุตบอล ฮอกกี้น้ำแข็ง) เป็นต้น จากตัวอย่างข้างต้นสามารถกล่าวได้ว่ารากฐานที่สำคัญของการพัฒนาสโมสรกีฬาให้ได้รับการสนับสนุนในเรื่องจำนวนผู้ชมนั้น กลุ่มท้องถิ่นนิยมบทบาทในการผลักดันเป็นอย่างมาก

ในระยะแรกของการแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกนั้น สโมสรที่เข้าร่วมการแข่งขันจะเป็นสโมสรที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรที่ต้องการประชาสัมพันธ์องค์กรตนเองผ่านการสนับสนุนกีฬา แต่แฟนฟุตบอลชาวไทยมักให้ฉายาหรือเรียกอย่างติดปากว่า “ทีมองค์กร รั้งง่าย เบื่อก็ไป” ซึ่งเป็นการอธิบายถึงการก่อตั้งสโมสรฟุตบอลขึ้นมาแต่ไม่ได้มีการสร้างฐานแฟนฟุตบอลตั้งแต่ในระดับท้องถิ่นและไม่มีจัดการองค์กรกีฬาที่มีการวางแผนทำงานในระยะยาว อีกทั้งในสถานการณ์ที่องค์กรประสบวิกฤตทั้งความไม่แน่นอนของผู้บริหารชุดใหม่ ความผันผวนทางเศรษฐกิจ ก็มักมีการยุบทีมฟุตบอลทิ้ง ส่งผลให้แฟนฟุตบอลชาวไทยเบื่อหน่ายกับความไม่ต่อเนื่องของการสร้างทีมฟุตบอล ซึ่งแตกต่างจากสโมสรฟุตบอลที่สร้างจากฐานแฟนบอลท้องถิ่นที่จะมีมวลชนท้องถิ่นให้การสนับสนุนและการทำงานของสโมสรก็จะมีอย่างต่อเนื่องเพราะมีฐานของการสนับสนุนที่ชัดเจนกว่าทีมองค์กร ดังที่อดีตเจ้าหน้าที่ของสโมสรฟุตบอลแห่งหนึ่งเคยกล่าวกับผู้วิจัยว่า

“เหตุผลที่วงการฟุตบอลไทยเดินถอยหลังในช่วงแรกของการก่อตั้งลีกอาชีพ เพราะองค์กรต่างๆกระโดดเข้ามาทำทีมฟุตบอลกันใหญ่เลย แต่พอวิกฤตเศรษฐกิจก็ทยอยพังกันไป ยุบกันไปจากการที่องค์กรแม่ประสบปัญหาแฟนบอลท้องถิ่นที่ตามอยู่เขาก็เบื่อ พอมาระยะ 2 ปีที่ผ่านมาทีมท้องถิ่นเริ่มเกิดทีมขององค์กรที่ยังมีอยู่ได้เริ่มปรับตัวเข้ากับท้องถิ่น เช่น การทำเรือ ทหารอากาศ ถ้าทำอย่างนี้ได้คนในท้องถิ่นก็ตอบรับ” (วิทย์, สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2553)

สโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดคือมีความเข้าใจหลักการตลาดพื้นฐานในการสร้างทีมฟุตบอลเป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าในช่วงเริ่มของการทำทีมฟุตบอลนั้นสโมสรแห่งนี้จะมีกลุ่มฟุตบอล

แฟนคลับจำนวนไม่มาก แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปมากการที่สโมสรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรม และสร้างฐานแฟนฟุตบอลในละแวกนนทบุรี เมืองทองธานี งามวงศ์วาน ทั้งจากการบอกต่อของ บรรดาแฟนฟุตบอลและการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อในเครือข่ายกีฬาเป็นหลักได้ช่วยให้เกิดการ สนับสนุนจากคนกลุ่มนี้เป็นอย่างมาก ถึงแม้พลังของสื่อในสังคมสมัยใหม่จะมีอิทธิพลเป็นอย่างมาก แต่ในความรู้สึกของคนที่เขามาเป็นกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับแล้ว หลายคนได้สะท้อนว่าการได้ ฟังจากปากต่อปากเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตัวเองและครอบครัวเข้ามาเป็นกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ ได้ ประโยชน์เองเป็นคนหนึ่งที่เข้ามาเป็นแฟนบอลสโมสรแห่งนี้เพราะประทับใจในความเป็น ตัวแทนของสโมสรฟุตบอลแห่งนนทบุรี

“ผมรู้จักสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดเพราะเพื่อนบ้านผมเขาชอบไปดู ฟุตบอลทุกวันอาทิตย์ พอได้คุยกับผมก็ถามว่าหายไปไหนทั้งบ้านทุกอาทิตย์ พอรู้ว่ามาดูบอล ก็เลยขอติดรถดูเข้ามาด้วย ยิ่งเราผู้ชายตัวคนเดียวก็อยาก หากิจกรรมทำ แล้วผมก็สังเกตมานานแล้วว่าคนแถวบ้านหลายคนชอบที่มัน เพราะบอกว่าอยู่ใกล้บ้านเราเป็นตัวแทนคนนนทบุรีได้ ยิ่งเห็นว่าเป็นประโยชน์ กับบ้านเราผมก็เลยมาทำกิจกรรมกับกลุ่มแฟนบอลเขาตลอด” (ประโยชน์, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2553)

นอกจากนี้แฟนบอลของสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดที่ติดตามมาก่อนการเข้าซื้อกิจการและย้ายจากหนองจอกเขตชานเมืองของกรุงเทพฯ มาสู่เมืองทองธานีนั้นก็ว่ามีอยู่จำนวน ไม่น้อย ผู้วิจัยได้พูดคุยกับชายหลังจากการเจอกันครั้งแรกตอนที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลที่หนองจอกใน ฤดูกาลแข่งขัน 2551 ถึง 2552 และหลังจากนั้นก็พบปะที่สนามยามาฮ่า สเตเดียมที่เมืองทองธานี บ้าง จนวันหนึ่งผู้วิจัยได้พูดคุยถึงการเขาเป็นคนหนองจอก แต่ยังเดินทางตามมาเชียร์สโมสรแห่งนี้ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งชายได้ถ่ายทอดความรู้และความเห็นของเขาเกี่ยวกับการเข้ามาฟุตบอลแฟน คลับให้ผู้วิจัยได้รับฟัง

“จริงๆแล้วเมื่อซัก 5 ปีที่แล้ว หนองจอกจะมีสโมสรฟุตบอลอยู่หลายแห่งแต่ ผมก็ไปดูบ้าง ไม่ได้ดูบ้าง จนช่วงหลังสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดตั้ง ขึ้นมา ผมก็คิดว่าทำไมเขาย้ายไปแล้วยังใช้ชื่อหนองจอกอยู่ แสดงว่าเขาให้ เกียรติกับการที่สโมสรแห่งนี้ก่อตั้งขึ้นที่หนองจอก เพราะฉะนั้นผมจึงตามเชียร์ เพราะมีชื่อหนองจอก ใครที่รักบ้านผม ผมก็พร้อมสนับสนุนเต็มที่ ถ้าผมมี โอกาสมาได้ ผมมาตลอด สินค้าผมก็สนับสนุนเต็มที่ หายห่วงได้เลย ” (ชัย, สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2553)

การให้ความสำคัญกับการพัฒนากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับโดยวางรากฐานที่กลุ่มคนในท้องถิ่นถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาสโมสรฟุตบอลไทยในปัจจุบัน เนื่องจากทุกสโมสรต่างตระหนักเป็นอย่างดีว่าการสนับสนุนของคนในท้องถิ่นจะสามารถสร้างพลังขับเคลื่อนในมิติต่างๆ เช่น จำนวนผู้ชม งบประมาณ กำลังใจของนักฟุตบอล เป็นต้น ให้กับสโมสรได้ตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือการก้าวขึ้นสู่การแข่งขันไทยพรีเมียร์ลีก ลีกของสโมสรที่พัฒนามาจากระดับท้องถิ่น เช่น ชลบุรี เอฟ.ซี. ศรีสะเกษ เมืองไทย เอฟ.ซี. พัทยา เอฟ.ซี. เป็นต้น ซึ่งเป็นรายการแข่งขันสูงสุดในวงการฟุตบอลไทย

ในกรณีของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด ต้องยอมรับว่ากิจกรรมที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจัดขึ้นมีส่วนช่วยสร้างฐานแฟนบอลในท้องถิ่นเป็นอย่างมากเพราะส่วนใหญ่แล้ว กิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเตะฟุตบอลระดับมิตร ช่อมร้องเพลงเชียร์ หรือนัดพบปะสังสรรค์ จะเลือกใช้พื้นที่ย่านเมืองทองธานีเป็นศูนย์กลาง เพราะฉะนั้นกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่อยู่ตามวงศักรวณ แจ็งวัฒนะ นนทบุรีก็จะเป็นแกนนำในการจัดเตรียมสถานที่และอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่สำคัญไปกว่านั้นคือไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมรูปแบบใดก็ตามจะมีสมาชิกใหม่นั้นย่านนั้นเข้ามาร่วมเสมอ อาจเป็นเพราะสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเป็นสโมสรที่มีความพร้อมในด้านต่างๆมากที่สุด จึงทำให้สามารถดึงดูดฐานแฟนบอลท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบันกล่าวได้ว่านอกจากการแข่งขันในสนามการแข่งขันข้างสนามและนอกสนามระหว่างสโมสรต่างๆ ในการแข่งขันลีกอาชีพของไทยก็เป็นไปอย่างเข้มข้นด้วย เพราะฉะนั้นในด้านหนึ่งสโมสรแห่งนี้จึงพยายามพัฒนาผู้เล่นระดับเยาวชน นอกจากนี้แล้วยังลงทุนในการซื้อผู้เล่นฟุตบอลทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อพัฒนาการแข่งขัน ขณะที่ในระดับกองเชียร์ข้างสนามทั้งสโมสรและกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับก็พยายามกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นเข้ามาสนับสนุนสโมสรแห่งนี้มากขึ้น เพราะกลุ่มคนย่านนี้ถือเป็นฐานแฟนบอลที่จะสร้างให้เกิดความเหนียวแน่นและเข้มแข็งได้ง่ายกว่า

หากกล่าวถึงการสนับสนุนที่ชัดเจนสำหรับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในท้องถิ่นแล้ว การชมการแข่งขันฟุตบอลถือเป็นเรื่องปกติวิสัยของพวกเขาแต่ถ้ามีกิจกรรมพิเศษที่มักจัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทำาง ทำป้าย ทำเสื้อยักรักของสโมสร กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่มีที่อยู่ในย่านนี้จะออกมารวมตัวเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมเหมือนเป็นแนวหน้าของการทำงานก็ว่าได้

การพัฒนาขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดค่อนข้าง เป็นไปอย่างรวดเร็วกล่าวคือไม่ได้พัฒนาภายใต้คนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่เมื่อเวลาผ่านไปแล้วทั้ง สโมสรและแกนนำกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับต่างตระหนักรวมกันว่า แฟนบอลกลุ่มนี้สำคัญและจะทำให้ สโมสรยั่งยืนหยัดอยู่ได้ถึงแม้ว่ากระแสความนิยมในฟุตบอลไทยอาจลดลง ปัจจุบันจึงพยายาม สร้างกิจกรรม(ดูเพิ่มเติมในหัวข้อ สนามของกิจกรรม: การสร้างและถ่ายทอดวัฒนธรรมกลุ่ม ฟุตบอลแฟนคลับ)ที่ทำให้เกิดการขยายตัวของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในกลุ่มนี้มากขึ้น

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าถึงแม้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด จะมีเส้นทางที่แตกต่างกันในการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ แต่ผู้วิจัยจะพบตัวตนบาง ประการที่สมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้มีร่วมกัน ดังที่ผู้วิจัยจะนำเสนอดังต่อไปนี้

ลักษณะตัวตนร่วมของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

1. **ชอบกีฬาฟุตบอลมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง** ไม่ว่าจะเป็นคนที่อยู่ในช่วงอายุหรือเพศใดก็ตาม ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับกลุ่มนี้ไม่ได้เริ่มสนใจฟุตบอลจากการรู้จักกับสโมสรเมืองทอง หนองจอก ยูไนเต็ด แต่อาจมีความแตกต่างในเรื่องของประสบการณ์และการเรียนรู้ทางสังคมที่ เกี่ยวข้องกับฟุตบอล เช่น เป็นนักกีฬาฟุตบอล ชอบดูฟุตบอลต่างประเทศ ชอบดูฟุตบอลไทย เป็นต้น เพราะฉะนั้นกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะมีความเข้าใจกฎกติกา วินัยการเชียร์ วัฒนธรรมที่ดีของ การอยู่ในสังคมกีฬา จึงทำให้การพัฒนาของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

2. **มีทุนทางเศรษฐกิจ** ความหมายของการมีทุนทางเศรษฐกิจในที่นี้คือมีความสามารถในการ สนับสนุนการเข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเพราะการที่จะเข้ามาอยู่ในกลุ่มได้ อย่างน้อยต้องเป็นกลุ่มแฟนฟุตบอลที่ตามเชียร์อย่างสม่ำเสมอทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด รวมทั้งการซื้อสินค้าที่ระลึกต่างๆ ยังไม่นับรวมค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะปฏิเสธว่ากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับส่วนมากเป็นคนที่มีความฐานะดีแต่ไม่สามารถปฏิเสธ ได้ว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับต้องมีความพร้อมในการเสียสละเงินจำนวนหนึ่งในการ ติดตามทีมฟุตบอลที่ตนเองรักและชื่นชอบ

3. **อยากให้การแข่งขันฟุตบอลอาชีพและฟุตบอลทีมชาติไทยพัฒนามากขึ้น** กล่าวคือกลุ่ม ฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมีความต้องการให้ฟุตบอลไทยทั้งระดับ

สโมสรและทีมชาติพัฒนาไปอยู่แถวหน้าของเอเชีย ซึ่งถือว่ามีความแตกต่างจากเป้าหมายของกลุ่มแฟนบอลทั่วไปที่ต้องการให้ทีมชาติไทยไปฟุตบอลโลกและสโมสรของไทยสามารถมีมาตรฐานเทียบเท่ายุโรป เหตุผลที่ทำให้เป็นเช่นนั้นเพราะกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะมีความเข้าใจถึงปัจจัยและขั้นตอนที่จะนำไปสู่เป้าหมายระดับสูงขนาดนั้นได้ ส่งผลให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับกลุ่มนี้จึงเห็นว่าวงการฟุตบอลไทยยึดแบบญี่ปุ่นหรือเกาหลีใต้ (J SK Model) เพราะมีสภาพร่างกายตลอดจนรูปแบบการพัฒนาและวัฒนธรรมของคนในสังคมคล้ายคลึงกับสังคมไทยมากกว่า

4. ขอบบรรยายภาคการเชียร์ฟุตบอลที่แสดงถึงพลังของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดยังให้ความสำคัญกับการเชียร์ 90 นาทีที่ไม่มีหมด ซึ่งเป็นเหมือนสัญลักษณ์และข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ ที่จะยืนเพื่อร้องเพลงเชียร์ไปตามท่วงทำนองที่แกนนำให้สัญญาณ เพราะฉะนั้นกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้จึงมีความภูมิใจกับการแสดงออกในลักษณะนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากถือเป็นการสร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของสโมสรแห่งนี้ออกไปสู่สาธารณชน ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้กับสโมสรอีกด้วย

5. ติดตามสื่อสารมวลชนด้านกีฬาเป็นประจำ การติดตามข่าวสารทั่วไปถือเป็นเรื่องปกติธรรมดาของคนในสังคม แต่สำหรับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับแล้วจะมีหนังสือพิมพ์ วิทยุ รายการโทรทัศน์หรือเว็บไซต์ที่ทำขึ้นมาเฉพาะสำหรับตอบสนองของความต้องการผู้ที่ชื่นชอบกีฬาฟุตบอล ซึ่งกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับส่วนใหญ่จะมีช่องทางที่ติดตามอยู่เป็นประจำขึ้นอยู่กับความสะดวกของช่วงเวลาและความต้องการข้อมูลข่าวสารในขณะนั้น

6. มีกิจกรรมที่ทำกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเป็นประจำ กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดยังมีกิจกรรมที่แยกทำตามความสนใจและช่วงเวลาที่เหมาะสมของแต่ละคนที่จะสะดวกในการเข้าร่วม เพราะฉะนั้นจากที่กล่าวไปในข้างต้นจึงส่งผลให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะเลือกทำกิจกรรมตามที่ตนเองชื่นชอบและสะดวก เช่น กลุ่มวัยรุ่นน่าจะเลือกเตะฟุตบอลประจำสัปดาห์ร่วมกัน กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับอาวุโสจะร่วมกิจกรรมแบดมินตันหรือตีกอล์ฟ เป็นต้น แต่ผู้วิจัยพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกขาประจำของชมรมหรือกิจกรรมที่อยู่ภายใต้การร่วมมือจัดตั้งของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรนี้

จากที่กล่าวมาในข้างต้นทั้ง 6 ประเด็นถือเป็นปัจจัยร่วม ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเกิดขึ้น แต่ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่มีความเฉพาะ และเป็นแรงผลักดันที่แตกต่างออกไปได้ เช่น คนในครอบครัวของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเจ้าหน้าที่ของสโมสร เป็นต้น กลุ่มนี้ก็จะมีความผลักดันที่ทำให้เข้าร่วมกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้แตกต่างออกไป

5.2 สนามของกิจกรรม: การสร้างและถ่ายทอดวัฒนธรรมของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ

การที่กลุ่มแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มของสมาชิกก็ขยายออกไปสู่กิจกรรมอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือประเด็นของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด สำหรับกลุ่มแฟนคลับสโมสรนี้บรรยากาศของการจัดกิจกรรมพบปะพูดคุยนอกสถานที่เพื่อกระชับความสัมพันธ์ของคนในกลุ่ม เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 1 ปี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมพื้นที่และกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอและมีนัยต่อความหมายและความสำคัญของการสร้างและถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ เพื่อให้สามารถเข้าใจการถ่ายทอดวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดได้มากขึ้น

กิจกรรมทำบุญประจำปี

สำหรับกลุ่มแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมร่วมกันในพื้นที่กรุงเทพมหานครหรือการจัดทริปไป-กลับ ต่างจังหวัดในวันที่ทีมต้องออกไปเล่นนัดเยือน ดูเหมือนเป็นกิจกรรมที่ชินตาและสร้างความคุ้นเคยให้กับเหล่าบรรดาสาวกของทีมนี้เป็นอย่างดี แต่ในช่วงที่กำลังจะใกล้ปิดฤดูกาลแข่งขัน 2552 แกนนำกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับได้มีการปรึกษาคว่าควรจัดกิจกรรมรูปแบบใดที่จะสามารถช่วยเหลือสังคมและสร้างความผูกพันให้เกิดขึ้นในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับไปในตัว เพราะในกลุ่มดังกล่าวต่างทราบดีว่าทุกคนเข้ามาดูฟุตบอลที่สโมสรแห่งนี้ ด้วยความรัก ศรัทธาที่มีต่อสโมสรเป็นหลักแต่การที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้จะสามารถผูกกรวมกลุ่มคนที่มีความแตกต่างในภูมิหลังทางสังคมและวัฒนธรรมให้อยู่ร่วมกันได้ มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างสำนักหรือจุดมุ่งหมายร่วมกันเพื่อให้กลุ่มมีจุดยึดเหนี่ยวที่จะสามารถร่วมผลักดันเป้าประสงค์ต่างๆ ร่วมกันได้

การจัดทำบุญช่วยเหลือสังคมประจำปี ถือเป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่สร้างให้เกิดความสัมพันธ์ และสร้างจิตสำนึกร่วมภายในในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามัคคีและการ ขยับความสัมพันธ์เป็นเพื่อนหรือครอบครัวที่มีความเข้าใจกันและกันมากขึ้น สมชายในฐานะผู้ที่ ได้รับการยอมรับว่าเป็น “พ่อใหญ่” ของบรรดาสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ เล่า ถึงความสำคัญของการออกไปจัดกิจกรรมนอกสนามเพื่อให้แฟนบอลของสโมสรเมืองทองหนอง จอก ยูไนเต็ดได้ทำกิจกรรมร่วมกันไว้อย่างน่าสนใจว่า

“ กิจกรรมที่สร้างความกลมเกลียวส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมนอกสนามเหมือน กิจกรรมอย่างค่ายลูกเสือที่ทำให้เราได้เพื่อน รักเพื่อน ผูกพันกัน หุงข้าว ด้วยกัน กินข้าวด้วยกัน ดังนั้นเราจึงได้คิดการทำกิจกรรมเพื่อน้อง ผ้าป่าเพื่อ การศึกษา เราพาเขาไปอยู่ด้วยกัน 2 วัน 1 คืน กิจกรรมไม่มีอะไรมาเลยนะ เตะบอลกับทางนั้นเสร็จ เลี้ยงข้าวเด็ก เราก็จ่ายเงินค่าทำกับข้าวมา เราก็ไป ตักข้าวเด็กด้วยกัน ตอนเย็นก็ไปนอนพักทำกิจกรรมด้วยกันไม่ได้มีอะไรที่ ซับซ้อนดนตรีแพงก็ไม่ต้อง เราเล่นกันเอง ฮากันเอง อยู่ได้กันทั้งคืน ไม่ได้จ้าง ดนตรีมา แชวกันเอง อ่ากันเอง สุดท้ายก็ผูกพันกัน สัญลักษณ์มันเป็นส่วน หนึ่งเท่านั้นเอง ไม่ได้มีความหมายทั้งหมด คือความสัมพันธ์มันไม่ได้บอกว่า เราผูกพันกันเพราะโลโก้มันไม่ใช่ มันผูกพันกันเพราะการกระทำ ” (สมชาย, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2553)

ตลอดระยะเวลาการเตรียมจัดกิจกรรมจนถึงกิจกรรมเสร็จสิ้น มีกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องเป็นจำนวนกว่าพันคนเพราะถึงแม้ว่าส่วนหนึ่งจะไม่ได้เดินทางไปทำกิจกรรม แต่เมื่อมีการบอกบุญกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับแล้วก็ได้รับความร่วมมือร่วมใจจนสามารถมี ยอดเงินในการไปบริจาคและทำกิจกรรมกว่าหนึ่งแสนบาท สมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของ สโมสรแห่งนี้หลายคนที่ได้ไปเข้าร่วมก็มีความรู้สึกว่าเป็นประโยชน์ต่อการทำงานร่วมกันมากขึ้น ขณะที่ส่วนหนึ่งคิดว่าการออกมาทำกิจกรรมเช่นนี้จะสามารถช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ในกลุ่มของ ตัวเองได้ จึงในฐานะหนึ่งในแกนนำของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด สะท้อนความรู้สึกและความสำคัญของกิจกรรมนี้ว่า

“จิบบอกว่าแฟนบอลทุกคนของสโมสรแห่งนี้มีส่วนทำให้กิจกรรมนี้เกิดขึ้นได้ และพอพวกเราส่วนหนึ่งได้ไปทำกิจกรรม ทำบุญด้วยกัน ยิ่งนักฟุตบอลและ ผู้บริหารสโมสรก็ไปให้กำลังใจด้วย ยิ่งทำให้พวกเรา(กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ) คิดว่าต้องทำต่อเนื่อง เบื้องต้นก็คิดกันว่าต้องเกิดขึ้นทุกปี ในช่วงปิดฤดูกาล แข่งขันเป็นช่วงที่เหมาะสมที่สุดเพราะยิ่งเวลาผ่านไป ผมยิ่งมั่นใจว่ากิจกรรมนี้

ทำให้ความสัมพันธ์ของเพื่อนกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับดีขึ้น ที่ได้อยู่แล้วก็ได้ไปใหญ่
” (จีบ, สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2553)

การสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมนี้ขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับและสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสัมพันธ์ที่สนิทสนมกันมากขึ้น จนกล่าวได้ว่าเป็นกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จทั้งการสร้างความสัมพันธ์ภายในและอีกส่วนที่สำคัญคือการคืนกำไรให้กับสังคมภายนอกด้วย ดังนั้นในปีต่อไปกิจกรรมนี้ก็ยังคงได้รับการบรรจุลงปฏิทินกิจกรรมของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้อีกเช่นเคย

กิจกรรมพัฒนาระบบการเชียร์

กิจกรรมพัฒนาระบบการเชียร์ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเป็นกิจกรรมที่มีการนัดหมายกันในช่วงเตรียมการแข่งขันก่อนเปิดฤดูกาลและช่วงพักครึ่งฤดูกาล ทั้งนี้เพื่อให้มีกลุ่มแกนนำที่สามารถนำร้องเพลงและเข้าใจในสัญลักษณ์และท่าที่ต่างๆที่จะแสดงออกในระหว่างการแข่งขันเพราะกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับแห่งนี้เชื่อว่าการสามารถพัฒนาระบบการเชียร์ให้กับกลุ่มของตนเองให้สำเร็จนั้นจะสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้ติดตามการแข่งขันฟุตบอลและสื่อสารมวลชนได้ นอกจากนี้หากทีมแกนนำที่ดูแลเรื่องระบบเพลงเชียร์ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับต้องการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเพลงเชียร์หรือมีการแต่งเพลงเชียร์ขึ้นใหม่ ก็อาจต้องมีการนัดหมายเพื่อจัดกิจกรรมดังกล่าวเพื่อสร้างให้เกิดความคุ้นเคยและความพร้อมเพรียงก่อนนำไปใช้ในสนามแข่งขันจริง

สำหรับสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาระบบการเชียร์ส่วนใหญ่จะเป็นแกนนำกองเชียร์หรือต้นเสียงของการเชียร์ ซึ่งจำนวนผู้เข้าร่วมขึ้นอยู่กับวันเวลาที่จะสามารถมาร่วมได้ ถึงแม้ว่าจะมีแกนนำเพียง 200 คน แต่ในสนามแข่งขันจริงการที่กลุ่มแฟนคลับจะนัดหมายกันที่สเตนด์ฝั่งใต้ (Zone South) ส่งผลให้ในท้ายที่สุดเสียงเชียร์ อารมณ์ความรู้สึกร่วมจะเกิดการถ่ายทอดจากการเชียร์ภายในสนามการแข่งขันได้ นอกจากการซ้อมร้องเพลงเชียร์แล้ว อีกหนึ่งกิจกรรมที่จะมีการระดมพลของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับอย่างต่อเนื่องคือการทำอุปกรณ์ประเภทป้ายเชียร์ ธงสโมสร เสื้อเชิ้ตยักซ์ แต่ในปัจจุบันก็จะมีคำสั่งทำบ้างหากเป็นอุปกรณ์ขนาดใหญ่หรือบางส่วนแฟนบอลแต่ละคนก็จะซื้อจากร้านขายของที่ระลึกของสโมสร

หรือถ้าสมาชิกบางคนมีความสามารถก็อาจประดิษฐ์อุปกรณ์เชียร์ขึ้นเองบ้างก็ตกแต่งเพิ่มเองตามความชอบของแต่ละคนก็มีอยู่บ้าง

การที่สมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ต มีความคิดร่วมกันประการหนึ่งว่าการเชียร์เป็นวัฒนธรรมและสัญลักษณ์ที่มีคุณค่าต่อกลุ่มแฟนบอลของสโมสรแห่งนี้เป็นอย่างมาก การเชียร์แบบตลอดการแข่งขันภายใต้สโลแกนที่ว่า “90 นาทีไม่มีหมด” เป็นความภูมิใจที่สำคัญของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ตที่แสดงออกว่าพวกเขาเป็นหนึ่งในกลุ่มคนที่ปลุกกระแสการชมฟุตบอลอาชีพของไทยให้ฟื้นคืนกลับสู่ความสนใจของสังคมอีกครั้ง เพราะฉะนั้นการที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับพยายามผลักดันให้รูปแบบการเชียร์ของกลุ่มตนเป็นเอกลักษณ์และสัญลักษณ์ที่สามารถชวนให้ผู้สนใจชมกีฬาหรือกลุ่มคนทั่วไปเกิดความประทับใจและเข้ามาร่วมเชียร์ฟุตบอลไทยฟรีเมียร์ลีกในสนามมากขึ้น ในการซ้อมร้องเพลงเชียร์แต่ละครั้งก็นำจะพยายามปลูกฝังวิถีคิดที่ไม่ใช้ความรุนแรง หยาบคายแต่จะเป็นรูปแบบที่ใช้เสียงเชียร์สร้างมิตรภาพระหว่างแฟนบอลไทยฟรีเมียร์ลีกถึงแม้ว่าจะเป็นการเชียร์ฝั่งตรงข้ามก็ตาม ทำให้หลายต่อหลายครั้งที่กลุ่มแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ได้รับเสียงตบมือจากกลุ่มแฟนบอลทีมตรงข้ามไม่ว่าการแข่งขันจะจบลงด้วยชัยชนะของอีกทีมก็ตาม

กิจกรรมนอกสนามลักษณะเช่นนี้เป็นสนาม (field) ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ตได้เป็นอย่างดี อย่างที่เต๋อได้กล่าวถึงกิจกรรมดังกล่าวในฐานะของคนที่เริ่มทำกิจกรรมมาตั้งแต่ต้นว่า

“ ผมเข้าร่วมกิจกรรมมาตลอดช่วงแรกฤดูกาล 2552 ตอนนั้นเราก็นัดเจอกันบ่อยครับ เพราะว่าการซ้อมร้องเพลง ช่วงแรกๆยังไม่ลงตัวก็ต้องค่อยๆพัฒนาแกนนำกัน จะมานัดเจอกันตอนเที่ยงสี่สี่สีแดง สถานที่ก็ยังไม่พร้อมเท่าพอเห็นคนมาร้อยกว่าเกือบสองร้อย พวกเราก็ตีใจมากๆแล้ว แต่ตอนเปิดฤดูกาลนี้เราก็นัดกันแต่จำนวนครั้งอาจน้อยลง จะนัดเพิ่มเข้ามาก็คือการทำอุปกรณ์ซึ่งในภาพรวมต้องบอกว่ากิจกรรมพวกนี้มันสร้างความเป็นพี่ เป็นน้องให้กลุ่มแฟนบอลจริงๆ เพราะเราเหนี่ยวด้วยกัน เหงื่อออกด้วยกัน พอทำงานทำกิจกรรมกันจบ ได้เวลาพวกเราก็ออกไปสนุกด้วยกัน ” (เต๋อ, สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2553)

การที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับส่วนหนึ่งสละเวลาเข้ามาทำกิจกรรมพัฒนาระบบการเชียร์ ส่งผลให้ในระยะยาวกลุ่มกองเชียร์ของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมีความเข้มแข็งและความหลากหลายในการเชียร์ฟุตบอลเป็นอย่างมาก เพราะกิจกรรมดังกล่าวจะเน้นมิติของการสร้างน้ำใจนักกีฬา การสร้างความเป็นสุภาพชนคนเชียร์บอลและความสามัคคีภายในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับอีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบและสร้างสรรค์การเชียร์ได้ นอกจากนี้การที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ร่วมเดินทางและทำกิจกรรมพัฒนาระบบการเชียร์ด้วยกันอย่างสม่ำเสมอส่งผลกระทบหนึ่งคือเมื่อเกิดปัญหาต่างๆขึ้นจะไม่เกิดภาวะไร้ระเบียบในกลุ่มเพราะจะมีแกนนำที่คอยเข้ามาควบคุมและให้คำแนะนำต่อการแก้ไขปัญหา เช่นกรณีที่ยิมฟุตบอลของสโมสรแห่งนี้คนหนึ่ง ได้ถ่ายทอดให้ผู้วิจัยฟังถึงการจัดการปัญหาความขัดแย้งในสนามบอลผ่านการเชียร์ที่มีน้ำใจนักกีฬาของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับกลุ่มนี้ว่า

“พวกเราเวลาไปเชียร์ฟุตบอลด้วยกันบ่อยๆก็จะคุ้นเคย ชินหน้าชินตา พอรู้ว่า เป็นแฟนบอลเมืองทองฯเหมือนกัน ยิ่งใส่ชุดเมืองทองด้วยแล้วก็ยิ่งมั่นใจ ทำให้หลายครั้งที่ในเกมฟุตบอลเราชนะแต่กองเชียร์ฝั่งตรงข้ามไม่ยอม เดินลงมาหน้ากองเชียร์พวกเราจะเอาเรื่อง กลุ่มแกนนำเชียร์ก็จะให้ร้องเพลง ร้องเชียร์ของเราไปเรื่อยๆ พอเขาเห็นว่าเราไม่ได้มาสู้ด้วย เขาก็หยุด บางทีก็ปรบมือให้ หรือยกมือทำนองชมว่าสุดยอดจริงๆ” (ยิม, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2553)

การพัฒนาของวงการฟุตบอลอาชีพไทยกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้ประสบความสำเร็จได้ และการที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดได้ตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นข้างต้นส่งผลให้การพัฒนาระบบการเชียร์ของวิธีการต่างๆ สามารถสร้างพลังในการเชียร์การแข่งขันฟุตบอลในสนาม นอกจากนั้นแล้วกิจกรรมลักษณะเช่นนี้ยังเปิดพื้นที่ให้กับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับได้กระชับและขยายความสัมพันธ์มากขึ้นทำให้เมื่อสถานการณ์ที่ต้องการการควบคุม แกนนำของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะสามารถควบคุมสถานการณ์และผ่อนคลายอารมณ์ตั้งเครียดลงได้

อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ที่สำคัญของกิจกรรมพัฒนาระบบการเชียร์คือการสร้างให้กองเชียร์ของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดทุกคนสามารถร่วมแรงร่วมใจกันเชียร์ตลอดการแข่งขัน 90 นาทีเพื่อแสดงออกถึงความเป็นผู้นำทั้งทางด้านความสำเร็จในสนามและกองเชียร์หรือกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในระดับประเทศ ขณะที่ผลพลอยได้อื่นๆที่ตามมาเช่น ความสนใจจาก

สื่อสารมวลชน การได้รับความสนับสนุนจากองค์กรธุรกิจ ถือเป็นผลสำเร็จที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้มองว่าเป็นเหมือนกับรางวัลภายหลังจากความทุ่มเททำกิจกรรมให้กับสโมสรฟุตบอลที่รักและศรัทธาอย่างเต็มที่ สมชาย ได้เคยบอกกับผู้วิจัยไว้ว่า

“เรามีเป้าหมายที่จะทำให้ได้แบบกองเชียร์ฟุตบอลของประเทศญี่ปุ่น พวกเราเลยเริ่มจากการจัดตั้งกองเชียร์กันเอง ลงเงินกันเองโดยใช้วิธีการทำเสื้อออกมาขายเป็นค่าใช้จ่าย แต่ตอนนี้เราเริ่มทำซีดีเพลงได้เอากันมาช่วยลงทุนได้นักฟุตบอลมาร่วมร้องซึ่งเป็นผลจากการที่กองเชียร์ของเราแสดงภาพลักษณ์ออกมาได้ดี ทำให้ตอนนี้องค์กรของเราก้าวหน้ามาก ด้านระบบการเชียร์เราพร้อมและพร้อมพัฒนาไปอีกเรื่อยๆ ซึ่งประโยชน์ก็จะตกกับวงการฟุตบอลไทยไม่ว่าจะเป็นทีมเมืองทองฯหรือทีมอื่นๆ” (สมชาย, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2553)

กิจกรรมของชมรมย่อยต่างๆ

การสร้างกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเริ่มต้นขึ้นจากความพยายามของกลุ่มแกนนำกองเชียร์ที่ต้องการให้เกิดกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่จะร่วมกันร้องเพลงและทำกิจกรรมในสนามฟุตบอลร่วมกัน ยิ่งเมื่อทางสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนก็ส่งผลให้เกิดการขยายตัวทั้งในมิติของจำนวนสมาชิกและจำนวนสนามในการสร้างกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ ที่ผ่านมากในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับได้มีการทำกิจกรรมที่สร้างให้สมาชิกรู้จักและมีความสัมพันธ์ในลักษณะส่วนตัวมากขึ้น ผลที่ปรากฏออกมาประการหนึ่งคือการทำสมาธิแต่ละคนจะรวมตัวตามความชอบของตนเองเพื่อทำกิจกรรมอื่นๆที่ไม่ใช่เพื่อการเชียร์สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดร่วมกันด้วย ทำให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับแห่งนี้มีความสัมพันธ์กันเหนียวแน่นมากขึ้นเนื่องจากสมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะมีเวลาและพื้นที่ในการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันมากขึ้น โดยที่กิจกรรมที่เพิ่มมากขึ้นจะอยู่ในลักษณะชมรมการแข่งขันฟุตบอลกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด ชมรมแบดมินตันกลุ่มเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด ชมรมกอล์ฟอุตสาหกรรมเมืองทอง เป็นต้น และการที่เกิดกลุ่มชมรมต่างๆขึ้นมาในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ทำให้สมาชิกที่มีความชื่นชอบและอยู่ในช่วงวัยเดียวกันสามารถสร้างประโยชน์จากพื้นที่ของชมรมในการพัฒนาความสัมพันธ์ให้เหนียวแน่นมากขึ้นได้ ดังที่เป็กนักศึกษาหนุ่มเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า

“ ผมเป็นคนปีนเกล้าแต่มหาวิทยาลัยอยู่แถวบางกะปิทำให้ไปทำกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อนแถวสโมสรไม่ไหว แต่โชคดีมีบ้านพี่แกนนำกลุ่มแฟนคลับของเราคนหนึ่งอยู่แถวมหาวิทยาลัย ทำให้ผมได้รวมตัวกันเตะฟุตบอลหรือกินข้าวสังสรรค์กันแถวๆ นี้ ยิ่งระยะหลังผมติดกลุ่มเพื่อนๆ พี่ๆ ที่นี้มาก พอพี่เขาชวนมาอยู่บ้านเขา ผมก็เลยย้ายมาอยู่บ้านพี่แกนนำกองเชียร์ พอพี่เขาเห็นว่าผมมีความจริงใจ ตั้งใจในการเสนอความคิดในการพัฒนาระบบการเชียร์ของเรา พี่ๆ เขาก็ชวนผมเป็นแกนนำเชียร์รุ่นใหม่ “ (เป็ก, สัมภาษณ์, 23 มิถุนายน 2553)

นอกจากเป็กแล้วกรณีของเต๋อถือเป็นความน่าสนใจของการรวมตัวกันเพื่อสร้างพื้นที่สำหรับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นกลุ่มเยาวชน เนื่องจากกลุ่มของเขาได้รับสมัครแฟนคลับของสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดที่ต้องการเตะฟุตบอลร่วมกัน ซึ่งจนถึงขณะนี้กิจกรรมเตะฟุตบอลของกลุ่มเยาวชนกลุ่มนี้มีมาอย่างต่อเนื่อง และด้วยความที่สมาชิกในกลุ่มมีความสนิทสนมกันมากขึ้นทำให้กลุ่มของเต๋อจะรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมอื่นๆ ด้วย

“ตอนแรกผมเห็นประกาศอยู่ในเว็บบอร์ดของสโมสรผมก็สนใจและสมัครเป็นคนแรกเลย หลังจากนั้นไม่นานกลุ่มของเราก็รวมตัวกันได้มากขึ้น ตอนนี้เรามีสมาชิกเกือบ 30 คนแล้วครับ ทั้งผู้ชาย ผู้หญิงแต่ส่วนใหญ่ยังเป็นนิสิตนักศึกษากันอยู่ กิจกรรมที่พวกเราทำคือเตะฟุตบอลและถ้ามีการแข่งขันที่ต่างจังหวัดเราก็จะไปเชียร์ด้วยกันทุกครั้ง ทำให้ตอนนี้ทุกคนสนิทกันมากเรียกได้ว่าเป็นครอบครัวกันไปแล้วเพราะนอกจากเรื่องฟุตบอล ใครเดือดร้อนอะไรพวกเราก็จะช่วยเหลือกัน” (เต๋อ, สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2553)

ศูนย์วิทยุทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 2 กลุ่มเยาวชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

การที่กลุ่มเยาวชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้สามารถรวมตัวและสร้างพื้นที่ทางสังคมของตนเองได้ ส่งผลให้ในปัจจุบันเยาวชนหลายคนได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ นอกจากกิจกรรมกีฬาแล้วกลุ่มเยาวชนยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบการเชียร์ เช่น การแต่งเพลงเชียร์ การออกแบบท่าเชียร์ หรือแม้แต่เป็นแกนนำในการเชียร์ เป็นต้น จากที่กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่ากลุ่มเยาวชนของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดได้สร้างพื้นที่ให้กับตนเองทั้งโดยประสงค์จะมีบทบาทหรือไม่ก็ตาม แต่การที่สามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการทำกิจกรรมหรืออยู่ในชุดของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมใน “สนาม” ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ได้ ส่งผลประการหนึ่งที่ชัดเจนคือการแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการประกอบสร้างพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมของตนเองขึ้นมาได้ แม้ว่าเขาเหล่านั้นจะเป็นเพียงเยาวชนก็ตาม

นอกจากกลุ่มเยาวชนที่สามารถรวมตัวและสร้างพื้นที่ของตนเองในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับได้แล้ว ชมรมกอล์ฟของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดถือเป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะคือเป็นการรวมตัวของกลุ่มคนที่เรียกตัวเองว่า “กลุ่มแฟนคลับอาวุโส” ถือเป็นอีกกลุ่มที่สามารถรวมตัวและสร้างพลังขับเคลื่อนกลับมายังกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับได้ ดังที่ชาวได้ถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวให้ผู้เขียนฟังว่า

“ตอนแรกชมรมของเราเกิดจากพวกแฟนบอลอายุ 45 ปีขึ้นไปที่รวมกันมาเตะฟุตบอล พอรู้จักกันมากขึ้นพีก็เลยหาเพื่อนตีกอล์ฟโดยประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์แฟนคลับ ปรากฏมากันเยอะทั้งเด็ก ผู้ใหญ่หลังจากนั้นเราก็นัดกันเป็นประจำ ตอนนี้พีมีเพื่อนมากขึ้นไม่รู้ก็กลุ่มต่อกี่กลุ่มเพราะเราไปทุกชมรมที่เราชอบ ในที่สุดพอกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเขาเห็นว่าพีรู้จักคนเยอะก็เลยมอบหมายหน้าที่ให้ดูแลเรื่องสร้างความสัมพันธ์กับแฟนบอลฝั่งตรงข้าม ตอนนี้ผมเลยยิงสนธิและทำงานกับกลุ่มเพื่อนเมืองทองฯ มากขึ้น ผมชอบสนุกดี” (ขาว, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2553)

การที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้สามารถสร้างสนามของกิจกรรมที่มีส่วนช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่มได้ ส่งผลให้ในปัจจุบันกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ซึ่งนอกจากกิจกรรมกีฬาแล้ว กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับยังมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและช่วงประชาสัมพันธ์กิจกรรมตลอดจนภาพลักษณ์ทางด้านกีฬาให้กับสโมสรได้

5.3 ทูฟุตบอลแฟนคลับ

ทวีประโยชน์: กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับและสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

ในบทความ “The Place of the stadium: English football beyond the fans” ของ Jessisa S.R. Robinson (2010) แห่งภาควิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยชิคาโก ได้อธิบายถึงการขยายตัวของพื้นที่การจัดกิจกรรมกีฬานอกเหนือจากสนามแข่งขัน (Stadium) ออกไปยังพื้นที่อื่นๆ เช่น การสร้างพิพิธภัณฑ์ประจำสโมสร การจัดภัตตาคารประจำสโมสรฟุตบอล การจัดกิจกรรมบริการชุมชน ถือเป็นงานที่สโมสรพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกีฬาในสังคมสมัยใหม่กับสังคมหรือแฟนคลับ ซึ่งอีกนัยหนึ่งคือความสามารถในการขยายเครือข่ายทางสังคมอันส่งผลทางตรงต่อการพัฒนาให้เกิดทุนทางเศรษฐกิจกับสโมสร อีกทั้งยังสร้างให้เกิดความประทับใจร่วมกันกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเพราะสมาชิกที่ชื่นชอบสโมสรฟุตบอลจะสามารถเข้าถึงสโมสรได้มากขึ้น นำประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและภาพลักษณ์มาสู่สโมสรได้

จากบทความข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าการแข่งขันภายในวงการกีฬาฟุตบอลปัจจุบัน นอกจากผลงานในสนามการแข่งขันแล้วการจัดการองค์กรกีฬาที่ต้องอาศัยความเป็นมืออาชีพถือว่ามีส่วนสำคัญต่อการประสบความสำเร็จมากเนื่องจากการที่สโมสรฟุตบอลต้องเป็นส่วนหนึ่งของการแข่งขันพื้นที่ในสนาม (field) ของกิจกรรมการพักผ่อนหรือถ้าจะพิจารณาในระดับกิจกรรมกีฬาแล้ว กีฬาฟุตบอลก็ยังจำเป็นต้องสร้างบทบาทเพื่อการต่อรองในการจัดวางตำแหน่งแห่งที่ในสนามของการแข่งขันให้จงได้ การแข่งขันของสโมสรต่างๆในรายการไทยพรีเมียร์ลีกก็เป็นหนึ่งชุดของความสัมพันธ์และอาณาบริเวณที่สโมสรฟุตบอลต่างๆจำเป็นต้องสร้างผลงานด้านต่างๆเพื่อให้สามารถมีตำแหน่งในสนามของการชิงพื้นที่ได้ ซึ่งกลไกในการที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้นั้น “ทุน” ด้านต่างๆดูเหมือนจะเป็นพลังที่ช่วยเสริมแรงให้สโมสรฟุตบอลสามารถจัดวางแข่งชิงและจัดวางตำแหน่งที่องค์กรของตนเองต้องการได้สำเร็จ และสำหรับสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในแวดวงที่มีกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่สามารถขับเคลื่อนและประสานพลังของแฟนฟุตบอลกลุ่มต่างๆให้หันมาสนใจและร่วมทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันได้นั้นถือเป็นกลไกสำคัญกลไกหนึ่งที่จะช่วยผลักดัน และสนับสนุนให้สโมสรแห่งนี้สามารถพัฒนาองค์กรของตนเองให้เป็นสโมสรชั้นนำของประเทศได้

การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ โดยเฉพาะกิจกรรมในสนาม(field)ของความสัมพันธ์ต่างๆที่สมาชิกได้เข้าไปร่วมกัน ส่งผลให้ที่ผ่านมาภาพลักษณ์ที่นำเสนอสู่สาธารณะของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับถือเป็นจุดขายที่สามารถประชาสัมพันธ์และสร้างกระแสให้เกิดความสนใจในกลุ่มผู้ชมฟุตบอลได้ การที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้วางแนวทางการพัฒนาระบบการเชียร์ของตนเองภายใต้แนวทางต้องมี “ความเป็นอารยชน” คือเน้นการเชียร์ที่เป็นระบบมีแกนนำคอยให้สัญญาณ อุปกรณ์ที่ทันสมัยและหลากหลาย รวมทั้งจะเน้นสร้างกำลังใจให้กับสโมสรของตนเองแต่จะไม่ใช้ความรุนแรงทั้งทางกริยาและท่าทางส่งผลให้มีกลุ่มผู้ชมจำนวนมากที่ประทับใจในรูปแบบดังกล่าวจนกลายมาเป็นแฟนคลับในที่สุด นอกจากนี้ การที่สมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสามารถสละทุนทางเศรษฐกิจด้วยการเสียอุปกรณ์ทั้งเสื้อสโมสร ผ้าพันคอ หมวก ธงตราสโมสรและผลิตภัณฑ์สินค้าอื่นๆอีกมากมายนั้นทำให้สมาชิกที่เข้ามาใหม่อย่างต่อเนื่องจะมีความสนใจและรับเอาวัฒนธรรมการเชียร์ การแต่งกายในลักษณะดังกล่าวเมื่อตนเองเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในแวดวงเช่นกัน

ปัจจุบันถึงแม้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในแวดวงมีจำนวนมากขึ้น และมีความหลากหลายทั้งสถานภาพและช่วงวัย แต่เมื่อกลุ่มคนเหล่านี้เข้ามาอยู่ในสนามของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับแล้ว พวกเขา ก็สามารถจะสละสถานภาพส่วนตัวแล้วสวมวิญญาณ “อุลตรา

เมืองทอง”⁹ เพื่อส่งเสริมเสียงตะโกนให้ร้องเพลงเชียร์ แสดงสัญลักษณ์ต่างๆ ประกอบการเชียร์ รวมไปถึงถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะที่ช่วยให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้สามารถสร้างความเป็นชุมชนให้เกิดขึ้นทั้งในและนอกสนามฟุตบอลได้ และการที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ มีความเป็นหนึ่งเดียวกันมากทำให้เมื่อต้องการผลักดันกิจกรรมหรือนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาสโมสรฟุตบอลและกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ก็มักจะประสบความสำเร็จได้อย่างดี

ทวีประโยชน์ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดและสโมสรฟุตบอลแฟนแห่งนี้ ถือเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับมีความพร้อมในการทำงานจนสามารถขยายรูปแบบการจัดกิจกรรม ตลอดจนจนเป็นการส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาระบบการเชียร์ในสนามกีฬาได้ โดยกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับได้เสนอแนะแนวทางที่จะสามารถพัฒนาสโมสรภายใต้มุมมองของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ และในที่สุดสโมสรรับไปดำเนินการดั่งที่ผู้วิจัยจะนำเสนอต่อไป

ข้อเสนอที่เป็นการผลักดันโดยกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเพื่อประโยชน์ร่วมกันกับ สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

1. **ช่วงเวลาของการแข่งขัน** ในการจัดช่วงเวลาเพื่อแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีก จะมีความสัมพันธ์กับการจัดตารางเพื่อทำการถ่ายทอดสดของสถานีโทรทัศน์ที่ต้องการทำการถ่ายทอดสดการแข่งขัน ซึ่งสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมักได้รับเลือกให้ออกรายการถ่ายทอดสดทำให้เวลาการแข่งขันจะต้องเลื่อนเพื่อให้ตรงกับความต้องการของสถานีโทรทัศน์ที่ต้องการช่วงเวลาประมาณ 16.30 – 18.30 น. แต่การแข่งขันในช่วงเวลานั้นมักส่งผลกระทบต่อผลการแข่งขันของทีมและบรรยากาศในการเชียร์ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ เนื่องจากอากาศที่ร้อนอกรักทั้งยังไม่ใช้ช่วงเวลาเย็นที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะสะดวกในการเข้าชมในสนาม ทำให้เมื่อเวลาผ่านไปหลายสัปดาห์และผลกระทบในลักษณะดังกล่าวยังไม่มีความนิยมดีขึ้น กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจึงเรียกร้องและนำเสนอความคิดให้สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดกลับไปเตะในช่วงเวลา 18.30 – 20.30 น. โดยไม่สนใจกับการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อในการถ่ายทอดสดทางสถานีโทรทัศน์ จากข้อเสนอแนะเพื่อสามารถปรับปรุงผลการแข่งขันและสามารถ

⁹ กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดจะใช้สัญลักษณ์การ์ตูนอุลตราแมน (Ultraman) ในการเรียกชื่อตนเอง นอกจากนี้ยังมีสัญลักษณ์และการแสดงออกคล้ายกับการปล่อยพลังของตัวการ์ตูนดังกล่าวในช่วงระหว่างการร้องเพลงเชียร์ด้วย

สร้างบรรยากาศที่เหมาะสมกับการเชียร์ฟุตบอล สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดจึงตัดสินใจไม่เปลี่ยนแปลงช่วงเวลาของการแข่งขันเพื่อออกสถานีโทรทัศน์แต่เลือกทำตามข้อเสนอแนะของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับแทน

2. การสนับสนุนอุปกรณ์พัฒนาระบบการเชียร์ กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเป็นกลุ่มที่ดำเนินการจัดตั้งและระดมทุนจากสมาชิกเอง เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นการจัดระเบียบทางสังคมภายในกลุ่ม การจัดกิจกรรม การบริหารงบประมาณ ล้วนต่างเป็นความรับผิดชอบของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ แต่ท่ามกลางการแข่งขันเรื่องการเชียร์และประชาสัมพันธ์องค์กรกีฬาผ่านการนำเสนอสีส่นและบรรยากาศในสนามการแข่งขัน (stadium) กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดได้ขอการสนับสนุนอุปกรณ์เพื่อการพัฒนาการเชียร์จากสโมสร เนื่องจากเห็นว่าการเพิ่มอุปกรณ์การเชียร์ที่มีความทันสมัยจะสามารถสร้างให้บรรยากาศการเชียร์ให้คึกคักและน่าสนใจมากขึ้น นอกจากนี้ในการที่สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดต้องเดินทางไปแข่งขันฟุตบอลรายการชิงแชมป์สโมสรแห่งประเทศไทยที่ต่างประเทศทำให้การติดตามการแข่งขันของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับมีความยากลำบากเพราะไม่มีการถ่ายทอดสดผ่านช่องสถานีโทรทัศน์ทั่วไป ทำให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับได้ร้องขอให้สโมสรจัดตั้ง “โทรทัศน์จอยักษ์” หน้าสนามเพื่อทำการถ่ายทอดสดการแข่งขันให้กับแฟนฟุตบอลที่ต้องการชมการแข่งขัน ซึ่งสโมสรก็ให้การสนับสนุนตามที่ร้องขอโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการสนับสนุนและตอบแทนให้กับความรักและเชื่อมั่นที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้มีให้กับสโมสร

3. กิจกรรมสังสรรค์ประจำปี การที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมีสมาชิกเพิ่มขึ้น อีกทั้งความสัมพันธ์ของสมาชิกก็มีความรักใคร่ สนิทสนมกันเป็นอย่างดีทำให้สนามหรือพื้นที่ของการสร้างปฏิสัมพันธ์ได้ขยายออกไปทั้งในชุมชนออนไลน์และพื้นที่กายภาพทั่วไป แกนนำของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับได้จัดกิจกรรมสังสรรค์ประจำปีซึ่งในงานจะประกอบด้วย การแข่งขันกีฬา การจัดเลี้ยงอาหาร การจัดกิจกรรมดนตรี และเพื่อสร้างความสนุกสนานและความน่าสนใจ กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับได้ขอความร่วมมือให้สโมสรส่งตัวแทนไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร นักฟุตบอล สตาฟโค้ช เข้าร่วมด้วยเพื่อถือเป็นการพบปะกับแฟนฟุตบอล ซึ่งได้รับความร่วมมืออย่างดีจากสโมสรเพราะทางสโมสรเองก็เห็นความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบรรดาสมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ ทั้งนี้ภายหลังกิจกรรมดังกล่าวได้ถูกพัฒนาให้เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นทุกฤดูกาลแข่งขัน

4. **ผู้ประสานงาน** การที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดยังไม่สามารถพัฒนาการจัดกิจกรรมและสร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่มได้อย่างเหนียวแน่น ทำให้กิจกรรมต่างๆ ที่ถูกขับเคลื่อนจากกลุ่มดังกล่าวมักจะสร้างผลประโยชน์ให้กับสโมสรได้ ขณะเดียวกันความคิดเห็น ข้อร้องเรียกหรือความต้องการในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอำนวยความสะดวก การรักษาความปลอดภัยต่างๆ ก็จำเป็นที่จะต้องมีการประสานงานกันอย่างจริงจัง ซึ่งในระยะแรกของการทำงานร่วมกันทั้งสโมสรและกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับต่างยังไม่สามารถประสานพลังร่วมกันได้อย่างเต็มที่ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะยังไม่มีผู้ประสานงานกันโดยตรงแต่ภายหลังสโมสรฟุตบอลเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดยังได้ตั้งผู้ประสานงานเพื่อให้ทั้งกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ สโมสรฟุตบอล แฟนฟุตบอลโดยทั่วไป สามารถร่วมแลกเปลี่ยนและเชื่อมต่อข้อเรียกร้อง ข้อมูลในการทำงานร่วมกันได้อย่างเต็มที่ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำกิจกรรมต่างๆ ให้กับสโมสรแห่งนี้

จากข้อมูลดังกล่าวไปในข้างต้นเราจะเห็นได้ว่าข้อเสนอที่เป็นการผลักดันโดยกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับนั้น ไม่ได้เป็นเพียงแค่ประโยชน์สำหรับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเท่านั้นเพราะภายหลังสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดยังได้ช่วยผลักดันข้อเสนอต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ ผลที่ตามมาคือกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับมีความเข้มแข็งในการพัฒนาระบบการเชียร์ การทำกิจกรรมต่างๆ สามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ข้อมูลหรือการอำนวยความสะดวก เช่น เรื่องการเดินทางไปต่างประเทศ ต่างจังหวัดหรือเรื่องการรักษาความปลอดภัยตลอดจนการเปลี่ยนแปลงข้อมูลการแข่งขันต่างๆ ก็ได้รับความร่วมมือและการจัดการที่ดีมากขึ้น ทั้งนี้ก็เป็นผลจากการที่ทั้งสโมสรและกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับต่างให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการทำงานร่วมกันและกัน

สรุป : การกลายเป็นทุนของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ

ในบทความหนึ่งที่ชื่อ “How can one be a sports fan?” Bourdieu (1993b) ได้ประยุกต์แนวคิด “สนาม” เพื่ออธิบายกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมกีฬาในสังคมปัจจุบัน เขาเสนอให้พิจารณากิจกรรมต่างๆ เหล่านั้นในฐานะที่เป็นอุปทาน (supply) ที่ถูกผลิตขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการหรืออุปสงค์ทางสังคม (social demand) นอกจากนี้ Bourdieu ยังตั้งคำถามถึงรสนิยมของผู้คนที่ติดกีฬา รวมทั้งความสนใจในผลิตภัณฑ์และสินค้าที่เกี่ยวข้องกับกีฬาเพื่อชี้ชวนให้ทำความเข้าใจระบบคุณค่าของคนในสังคมที่มีต่อกีฬาในปัจจุบันว่าเป็นเพียงกิจกรรมหรือได้รับการยกระดับขึ้นเป็นการแสดงทางสังคมแบบหนึ่งที่น่าตื่นเต้นและเร้าใจ ในการการตอบ

คำถามดังกล่าวข้างต้น Bourdieu ได้เสนอให้นำเงื่อนไขของสถาบันทางสังคม ความเชื่อ และระบบคุณค่าในแต่ละสังคมเข้าประกอบด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อให้สามารถเข้าใจถึง “สนามของการแข่งขัน” (field of competition) อันเป็นอาณาบริเวณของการเผชิญหน้าเพื่อแย่งชิงความสนใจและช่วงชิงตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งในที่นี้ก็รวมถึงสนามของวงการกีฬาด้วย

ซึ่งหากพิจารณาจากงานเขียนข้างต้นเราจะพบได้ว่าการที่สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมีกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่มีกระบวนการในการจัดกิจกรรมและการจัดระเบียบทางสังคมภายในกลุ่มที่เข้มแข็ง ส่งผลให้กลุ่มดังกล่าวสามารถพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานจนสามารถเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่ทำให้เกิดการขยายตัวของกลุ่มแฟนคลับมากขึ้น นอกจากการแข่งขันในสนาม (stadium) ของการแข่งขันของสโมสรต่างๆ ในรายการไทยพรีเมียร์ลีกแล้ว การแข่งขันในสนาม (field) ของการแย่งชิงผู้ชม การขายสินค้าที่ระลึกซึ่งนำไปสู่ความสามารถในการจัดวางพื้นที่และบทบาทขององค์กรกีฬาในสื่อสารมวลชนของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด ซึ่งผลสำเร็จดังกล่าวส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่สโมสรแห่งนี้มีกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่มีความพร้อมทั้งในด้านการเงิน ประสบการณ์การเชียร์กีฬาและการประชาสัมพันธ์กลุ่มของตนเองอย่างเป็นระบบ จึงส่งผลให้ทั้งสโมสรฟุตบอลและกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดสามารถร่วมผลักดันให้ภาพลักษณ์ขององค์กรกีฬาแห่งนี้เป็นที่น่าจดจำในสายตาของแฟนฟุตบอล อีกทั้งยังสามารถพัฒนาสินค้าให้ติดตลาดในกลุ่มผู้สนใจกีฬาฟุตบอลในสังคมไทยได้ด้วย

ในภาพรวมแล้วเราจะเห็นได้ว่าการที่สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมีกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่สนับสนุนการทำงานของสโมสรในด้านต่างๆ จนสามารถกล่าวได้ว่า ในมิติหนึ่งของการสนับสนุนนั้น กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับได้พัฒนาคุณค่าของตนเองจนกลายเป็น “ทุนทางวัฒนธรรม” ให้กับสโมสรได้ไม่ต่างจากการที่สโมสรแห่งนี้มีผลงานที่ดีหรือ มีการบริหารจัดการที่เป็นมืออาชีพเท่านั้น การพัฒนารูปแบบกิจกรรม การสื่อสารภายใน การประชาสัมพันธ์ตลอดจนการสร้างสนาม (field) ของการแลกเปลี่ยนทั้งสถานีโทรทัศน์ออนไลน์ ชุมชนออนไลน์ ต่างเป็นสนามที่ช่วยผลักดันรูปธรรมของการจัดการองค์กรกีฬาที่สามารถเสริมแรงให้กับสโมสรฟุตบอลที่กลุ่มดังกล่าวให้การสนับสนุนได้ และจากการนำเสนอข้อมูลมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่ากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ได้บรรลุเป้าหมายในการสนับสนุนและเป็นพลังทั้งสนามการแข่งขันและสนามของการแย่งชิงพื้นที่ทางสังคมกีฬาให้กับสโมสรได้ ด้วยเหตุผลที่ยกมาประกอบในข้างต้นทั้งหมดผู้วิจัยจึงคิดว่าไม่เกินจริงไปแต่อย่างใดถ้าหากเราอาจจะกล่าวได้ว่าส่วนหนึ่งของความสำเร็จของสโมสรแห่งนี้ก็มาจากการมี “ทุนฟุตบอลแฟนคลับ” นั่นเอง

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่: ศึกษากรณีสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด” มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายกระบวนการเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่ในฐานะกลุ่มทางสังคมรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับภาวะสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความเจริญทางเทคโนโลยีและการให้พัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในปัจจุบัน ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Purposive Sampling) ทำให้การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสัมภาษณ์กับร่วมสังเกตการณ์ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ได้อย่างลึกซึ้ง ขณะเดียวกัน การศึกษาบริบทและความเคลื่อนไหวของเว็บไซต์ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับและเว็บไซต์อย่างเป็นทางการของสโมสรก็เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่สามารถทำให้ผู้วิจัยเข้าใจกระบวนการของการก่อตั้ง “สนาม” ความสัมพันธ์จนพัฒนาไปสู่การกลายเป็นทุนแฟนคลับได้ดียิ่งขึ้น สำหรับในส่วนของบทที่ 6 ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วนดังต่อไปนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

6.2 ข้อจำกัดและอุปสรรคในการวิจัย

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยพบว่าในสนาม (Field) ของวงการฟุตบอลโดยเฉพาะรายการแข่งขันไทยพรีเมียร์ลีก มีการแข่งขันกันระหว่างสโมสรฟุตบอลต่างๆ ใน 2 ลักษณะด้วยกัน ลักษณะแรกคือการแข่งขันจากผลการแข่งขันภายในสนามซึ่งในแต่ละฤดูกาลแข่งขันจะมีผู้ชนะเลิศการแข่งขันประจำปี ขณะที่ลักษณะที่สองคือการแข่งขันในการสร้างกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับหรือกลุ่มแฟนบอลที่ให้การสนับสนุนนั่นเอง การศึกษาครั้งนี้ให้ความสนใจในรูปแบบการแข่งขันในลักษณะที่สองโดยที่การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเส้นทางที่นำไปสู่การรวมกลุ่ม การทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันจนนำไปสู่การสร้าง “ทุน” ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับซึ่งถือเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาสโมสรฟุตบอลในปัจจุบัน

กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มคนที่ต้องการพัฒนาการเชียร์ฟุตบอลให้กับสโมสรฟุตบอลของไทยและการที่สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็มีความพร้อมทั้งในเรื่องสนามแข่งขัน ประสิทธิภาพด้านการจัดการองค์กรีกีฬาและบุคลากรด้านกีฬาที่มีคุณภาพตลอดจนเทคโนโลยีการสื่อสารต่างๆที่สามารถอำนวยความสะดวกได้มากกว่าสโมสรอื่นส่งผลให้การประสานงานระหว่างสโมสรกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับมีความราบรื่นหรือถึงแม้จะมีช่วงที่ติดขัดบ้าง ทั้งสองฝ่ายก็พยายามต่อรองและพัฒนารูปแบบการประสานงานระหว่างกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งกับสโมสร นักกีฬาและแฟนฟุตบอลของสโมสรแห่งนี้ กล่าวได้ว่าการที่ทั้งสโมสรและกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็สามารถร่วมมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆทั้งในส่วนที่ต่างฝ่ายต่างรับผิดชอบและในส่วนที่รับผิดชอบร่วมกันได้สร้างให้เกิดการขยายสนามของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับและรูปแบบกิจกรรมมากขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

6.1.1 ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มให้ข้อมูลสำคัญแบบยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลักนั้น กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยที่สุดคือ 19 ปีและที่มีอายุมากที่สุดคือ 51 ปี ในจำนวน 10 คนนี้เป็นเพศชาย 9 คนและเพศหญิง 1 คน จบการศึกษา ระดับปริญญาตรี 8 คนและ ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีกับระดับปริญญาโทอีกอย่างละ 1 คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาปัจจุบันอยู่ในกรุงเทพมหานคร 7 คนที่เหลืออยู่นนทบุรีทั้งสิ้น 3 คน ขณะที่ผู้มีส่วนสำคัญให้ขึ้นชอบการชมกีฬาฟุตบอลนั้นส่วนใหญ่เป็นตนเอง 4 คน รองมาเป็นคนในครอบครัว 3 คน

6.1.2 ปัจจัยที่ส่งเสริมการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ

จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็จะมีภูมิหลังของ喜欢上บอลเป็นสำคัญ แต่จะมีความแตกต่างในประเด็นของช่วงเวลา ลักษณะความสนใจของการติดตาม (ฟุตบอลไทย - ฟุตบอลต่างประเทศ) เป็นต้น และจากการศึกษาผู้วิจัยพบว่ามี 3 ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ

1. การที่ติดตามฟุตบอลต่างประเทศมาก่อนกล่าวคือ การที่ฟุตบอลต่างประเทศมีรูปแบบการจัดการแข่งขัน โฆษณา ประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมต่างๆที่เป็นมืออาชีพทำให้ผู้ชมกีฬาฟุตบอลในสังคมไทยมีความนิยมในการบริโภคฟุตบอลต่างประเทศและรับเอาวัฒนธรรมการเชียร์กีฬา มาอย่างเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากการที่ทีมฟุตบอลสโมสรต่างๆจากต่างประเทศมักเข้ามาทำการแข่งขันในลักษณะกระชับมิตรกับทีมชาติไทย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะสามารถสร้างความสนใจและได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี จากความนิยมในลักษณะดังกล่าวทำให้เมื่อสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดสามารถพัฒนาการจัดการจัดองค์กรกีฬาและรูปแบบการแข่งขันได้อย่างมีมาตรฐานระดับสากลทำให้แฟนฟุตบอลที่นิยมในการติดตามฟุตบอลต่างประเทศตื่นตัวและเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้อย่างต่อเนื่องเพราะสามารถตอบสนองต่อรสนิยมหรือความชื่นชอบที่มีต่อการชมกีฬาฟุตบอลได้อย่างดี

2. การที่ติดตามฟุตบอลไทยมาก่อนกล่าวคือ ในอดีตนับว่าวงการฟุตบอลไทยมีความคึกคักในมิติของความสนใจผู้ชมจากสังคมและพัฒนาการด้านผลงานทั้งในระดับทีมชาติและสโมสรเป็นอย่างมาก ก่อนที่กระแสของฟุตบอลต่างประเทศและความถดถอยของการบริหารจัดการในวงการฟุตบอลเองที่มีส่วนสำคัญให้ความนิยมของวงการฟุตบอลไทยลดลง ท่ามกลางความเจ็บปวดของกระแสความสนใจจากสังคม วงการฟุตบอลไทยพยายามปรับตัวโดยพัฒนารูปแบบการจัดการแข่งขันรวมทั้งส่งเสริมให้สโมสรฟุตบอลต่างๆพัฒนาคุณภาพการบริหารเพื่อทั้งเรียกศรัทธาคืนจากแฟนฟุตบอลชาวไทยและเพื่อให้ผ่านการรับรองจากสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งประเทศไทยเอง ผลประการหนึ่งที่สำคัญคือเกิดสโมสรฟุตบอลได้พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการอย่างเป็นมืออาชีพจนสามารถเกิดกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่ให้การสนับสนุนการแข่งขันของสโมสรนั้นๆ ซึ่งกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดเองส่วนหนึ่งก็เป็นผู้ที่ติดตามฟุตบอลไทยมาอย่างยาวนานผ่านประสบการณ์ทั้งในยุคแห่งความรุ่งเรืองและความเจ็บปวด จนเมื่อเกิดความตื่นตัวในวงการฟุตบอลไทยอีกครั้งในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมาหลายคนได้ตัดสินใจให้การสนับสนุนและเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้

3. ความชื่นชอบในท้องถิ่นนิยมกล่าวคือ การที่การจัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพของไทยได้ขยายพื้นที่ออกสู่ภูมิภาคมากขึ้น ทำให้ความตื่นตัวทั้งจากลีกสูงสุด(ไทยพรีเมียร์ลีก)และการแพร่ขยายออกของกิจกรรมการแข่งขันไปยังต่างจังหวัดหรือแม้แต่ในกรุงเทพมหานครเอง ได้ส่งผลสำคัญประการหนึ่งคือคนในท้องถิ่นหรือชุมชนย่านใกล้เคียงกับที่ตั้งสนามแข่งขันได้รวมตัวกันเพื่อเป็นกำลังใจให้กับสโมสรฟุตบอลนั้นๆ การเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดส่วนหนึ่งก็เป็นผลจากการรวมตัวของกลุ่มคนในย่านนนทบุรีและพื้นที่ใกล้เคียงกับ

เมืองทองธานี ที่มีความพยายามจัดกิจกรรมเพื่อรวมตัวให้การสนับสนุนสโมสรแห่งนี้ จนในปัจจุบันกล่าวได้ว่ากลุ่มท้องถิ่นนิยมได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในวงการฟุตบอลไทยไม่เพียงแต่สโมสรแห่งนี้เท่านั้น

6.1.3 กิจกรรมที่นำไปสู่การถ่ายทอดวัฒนธรรมการเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ

จากการศึกษาพบว่าสนามของกิจกรรม (field of activity) มีส่วนสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรมระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด โดยกิจกรรมสำคัญที่เป็นสนามของการสร้างความสัมพันธ์จนนำไปสู่การถ่ายทอดวัฒนธรรมและสร้างตัวตนให้กับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับมีดังนี้

1. กิจกรรมทำบุญประจำปีกล่าวคือการทำกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมีการรวมตัวกันเพื่อตามเชียร์การแข่งขันฟุตบอลของสโมสรแห่งนี้มาอย่างต่อเนื่อง จนส่วนหนึ่งเกิดสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่มีความสัมพันธ์สนิทสนมกัน ทำให้เกิดนโยบายที่ต้องการให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับทั้งหมดได้มีพื้นที่ในการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดพร้อมกันช่วยเหลือสังคมไปด้วยและถือเป็นการผูกรวมกลุ่มคนที่มีความแตกต่างในภูมิหลังทางสังคม วัฒนธรรมให้เข้ามารวมกลุ่มกันได้ กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดจึงได้จัดกิจกรรมทำบุญประจำปีเพื่อเดินทางออกไปช่วยเหลือโรงเรียนต่างจังหวัดโดยที่ผ่านมามีการจัดกิจกรรมลักษณะนี้แล้ว 2 ปีติดต่อกันซึ่งได้รับความร่วมมือและการบริจาคสิ่งของรวมทั้งเงินเป็นจำนวนมาก

2. กิจกรรมพัฒนาระบบการเชียร์กล่าวคือพื้นที่ของการจัดกิจกรรมพัฒนาระบบการเชียร์ถือได้ว่ามีส่วนสำคัญในการถ่ายทอดและสร้างตัวตนให้กับสมาชิกในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเป็นอย่างมาก ภายใต้กิจกรรมดังกล่าวแฟนบอลจะเข้าร่วมด้วยความสมัครใจเพื่อสร้างตนเองให้เป็นแกนนำในการร้องเพลงรวมทั้งสัญลักษณ์ประกอบต่างๆ กิจกรรมนี้ถือว่ามีสำคัญต่อกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้อย่างมาก เนื่องจากการเชียร์แบบตลอดการแข่งขันภายใต้สโลแกนที่ว่า “90 นาทีไม่มีหมด” ถือเป็นความภูมิใจที่สำคัญของบรรดาแฟนคลับว่าตนเองเป็นหนึ่งในกลุ่มคนที่ปลุกกระแสการชมฟุตบอลอาชีพของไทยให้ฟื้นคืนมาอีกครั้ง

3. กิจกรรมของชมรมต่างๆ กล่าวคือการที่ปัจจุบันสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับมีจำนวนสมาชิกที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลประการหนึ่งที่สำคัญคือการก่อตั้งขึ้นของชมรมต่างๆ ที่รับสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเข้าทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การแข่งขัน

ฟุตบอลภายในสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองจอก ยูไนเต็ด ชมรมแบดมินตันกลุ่มเมืองทองจอก ยูไนเต็ด ชมรมกอล์ฟอุตสาหกรรมเมืองทองฯ เป็นต้น สนาม (Field) ในลักษณะดังกล่าวได้ช่วยขยายความสัมพันธ์และสร้างพื้นที่ในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกให้เหนียวแน่นมากขึ้น เราจะเห็นได้ว่าการเกิดขึ้นของกิจกรรมต่างๆ ทั้งจากการจัดการของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับหรือสโมสรเมืองทองจอก ยูไนเต็ด ต่างมีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมการชมและเชียร์ฟุตบอลระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ได้

6.1.4 การสร้างกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับให้เป็น “ทุน” ของสโมสรเมืองทองจอก ยูไนเต็ด

สำหรับสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองจอก ยูไนเต็ดการเข้าชมการแข่งขันฟุตบอลเป็นประจำหรือเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ ถือเป็นเส้นทางในการสร้างตัวตนของการเป็นกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองจอก ยูไนเต็ด ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้สร้างให้สมาชิกมีเอกลักษณ์ดังวิสัยทัศน์ที่ว่า “พวกเราจะสร้าง ปลุคฝั่ง และเป็นต้นแบบของวัฒนธรรมในการเชียร์อย่างอารยชน แต่เยาวชนรุ่นหลัง พร้อมทั้งยกระดับมาตรฐานในการเชียร์ฟุตบอลสโมสรไทย ให้สู่ความเป็นมาตรฐานสากล” ภายใต้การสร้างให้วิสัยทัศน์ของกลุ่มตนเองประสบความสำเร็จตามที่วางเป้าหมายไว้ กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้จึงพยายามพัฒนาการบริหารจัดการองค์กร การจัดระเบียบทางสังคม การสร้างบรรทัดฐานของการเชียร์ฟุตบอลตลอดจนการสร้างสรรครูปแบบกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่สามารถแสดงออกซึ่งเอกลักษณ์ของความเป็น “อุลตราเมืองทอง” คือมีความเป็นอารยชน ไม่ใช้ความรุนแรงในการเชียร์ฟุตบอลแต่จะแฝงไปด้วยความเข้มแข็ง สามัคคีและอยู่เคียงข้างเป็นกำลังใจให้กับนักฟุตบอลของสโมสรอย่างสุดแรงตลอด 90 นาทีของการแข่งขัน

จากความพยายามในการสร้างตัวตนและเอกลักษณ์ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองจอก ยูไนเต็ดส่งผลให้ตลอดระยะเวลาภายหลังการก่อตั้งกลุ่มขึ้นมา กลุ่มดังกล่าวได้พัฒนากิจกรรมที่จะสามารถเชื่อมความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่มทั้งนี้ก็เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้คือเป็นพลังขับเคลื่อนหนึ่งในการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับนักฟุตบอลของสโมสร และด้วยความตั้งใจจริงดังกล่าวผลสำเร็จประการหนึ่งคือการที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้สามารถสร้างสีสันและบรรยากาศที่ชวนให้เกิดความประหลาดใจในวงการสื่อสารมวลชนกีฬาตลอดจนผู้ให้ความสนใจโดยทั่วไปอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในวงการ

ฟุตบอลไทย ทำให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดได้กลายเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของสโมสรในความทรงจำของสาธารณชนทั่วไป และจากความสำเร็จดังกล่าวส่งผลให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับกลายเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ช่วยผลักดันให้เกิดการขยายตัวของจำนวนผู้ชม ความสนใจจากสื่อสารมวลชนหรือแม้แต่ความสำเร็จจากการประเมินของสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชียก็ตาม การที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้สามารถสร้างคุณค่าจนสามารถเป็นหนึ่งในสัญลักษณ์ที่ส่งเสริมให้สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมีหนทางในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมได้ ทำให้เราสามารถมองเห็นถึงปฏิบัติการทางสังคมที่นำไปสู่การกลายเป็น “ทุนทางวัฒนธรรม” ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด ซึ่งนับวันจะยิ่งมีความสำคัญกับสโมสรฟุตบอลแห่งนี้ จนกล่าวได้ว่ากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้เป็นแบบอย่างในการพัฒนาสโมสรฟุตบอลของไทยอีกหลายแห่งที่พยายามสร้างกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่สามารถแสดงให้เห็นถึงการประสานพลังระหว่างองค์กรกีฬา กับกลุ่มทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกีฬาได้อย่างประสบความสำเร็จจนเป็น “ทุนฟุตบอลแฟนคลับ” เช่นที่สโมสรเมืองทองหนองจอกยูไนเต็ดและกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดได้แสดงให้เห็น

6.2 ข้อจำกัดและอุปสรรคในการวิจัย

1. การขาดแคลนการศึกษาวิจัยทางสังคมวิทยาการกีฬาที่กล่าวถึงการศึกษาและวิพากษ์กลุ่มทางสังคม การจัดระเบียบทางสังคมตลอดจนพลวัตของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับกีฬาที่มีอิทธิพลต่อแบบแผนชีวิตของคนในสังคม
2. การเข้าถึงข้อมูลในเชิงนโยบายของสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยและบริษัท ไทยพรีเมียร์ลีก จำกัด เป็นไปค่อนข้างยากเพราะข้อมูลดังกล่าวมีลักษณะที่สามารถสร้างผลกระทบต่อวงการฟุตบอลได้ในระดับกว้างเพราะฉะนั้นการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจึงค่อนข้างใช้เวลาในการศึกษาและค้นคว้ามาก
3. การติดตามกิจกรรมของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมีลักษณะที่หลากหลายทั้งในมิติของพื้นที่ทางกายภาพ ช่วงเวลา สนามแข่งขัน สนามทางสังคมอื่นๆ ทำให้ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการสร้างความเชื่อถือ อีกทั้งการต้องเดินทางติดตามการแข่งขันในต่างจังหวัดก็ทำให้ต้องอาศัยเวลาและงบประมาณมากขึ้น

6.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยเพื่อทบทวนแนวคิด ทฤษฎีทางสังคมวิทยาการกีฬาจะสามารถสร้างให้เกิดการวิพากษ์ตลอดจนการทำความเข้าใจฐานคิดของการศึกษาด้านนี้ได้มากขึ้นเพราะที่ผ่านมาการทบทวนเอกสารตลอดจนการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ผ่านองค์ความรู้ทางสังคมวิทยาการกีฬาในสังคมไทยยังมีอยู่อย่างจำกัด

2. การศึกษาวิจัยเพื่อทำความเข้าใจพัฒนาการนโยบายของสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชียและสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยตลอดจนสามารถนำไปสู่การวางนโยบายเพื่อการพัฒนาการแข่งขันฟุตบอลอาชีพของไทยในอนาคตได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวงการฟุตบอลไทยในอนาคตได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. การศึกษาวิจัยอิทธิพลของวงการกีฬาตั้งแต่สโมสร นักกีฬา ผลิตภัณฑ์ที่มีต่อสังคมจะสามารถเข้าใจพื้นฐานอุดมคติ ตัวแบบด้านพฤติกรรมและการยอมรับคุณค่าทางสังคม ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นแบบแผนในการส่งเสริมให้เยาวชนในสังคมหันมาให้ความสนใจกับสุขภาพหรือการใช้เวลาว่างที่เกี่ยวข้องกับกีฬาได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฤษณ์ เล็กเริงสินธุ์. แจ็คแฟนคลับ: กรณีศึกษาเมคัส ตรีรัตน์วาริสิน จากรายการเรียลลิตี้โชว์ อะเคเดมี่แฟนตาเซีย แจ็ค เอเอฟ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขามานุษยวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2551.
- กัญญาณัฐ เฮงบางแผ้ว. ภาวะสังคมเสี่ยงภัย: แพทย์กับชีวิตคนไข้ในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2550.
- เกษม เพ็ญภินันท์. ความไกลาหลของวัฒนธรรมศึกษา. ใน รวมบทความจากการประชุมประจำปีประจำปีทางมานุษยวิทยาครั้งที่ 7 เล่มที่ 2, 11 – 105. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. 2552.
- จันทน์ เจริญศรี. โฟสต์โมเดิร์นและสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา . 2544.
- ชนิดา เสี่ยงมไพศาลสุข. เศรษฐกิจของทรัพย์สินเชิงสัญลักษณ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คบไฟ. 2550
- ชาย โพธิ์สิตา. ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง. 2550.
- เชษฐา พวงหัตถ์. แนวคิดหลักทางสังคมวิทยา โครงสร้าง-ผู้กระทำการ. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2548.
- ธงชัย วินิจจะกุล. การประวัติศาสตร์แบบ postmodern ใน รวมบทความเนื่องในวาระครบรอบ 60 ปี ชาลววิทย เกษตรศิริ, 353 – 386. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน. 2544.
- ธีรยุทธ บุญมี. โลก Modern & Post Modern. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร. 2546.
- ฐาสุข จันประเสริฐ. โครงสร้างทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงที่เด็กและเยาวชนถูกกระทำในโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2553.
- ณัฐสุพงศ์ สุขโสต. บทบาทของการสื่อสารและกระบวนการสร้างและสืบทอดวัฒนธรรม “แฟนบอล” ในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2548.

ดารินทร์ อินทร์เหมือน. การสร้างสภาวะสมัยใหม่ บทบาทของเหตุผล และการวิพากษ์เหตุผล.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต , สาขาสังคมวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2547.

นลินี ต้นภูวนิตย์. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาทฤษฎีสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550. (อัดสำเนา)

เนตรนภา ประกอบกิจ. พัฒนาการของวัฒนธรรมฟุตบอลต่างประเทศในสังคมไทย พ.ศ. 2509 - 2544. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2545.

ประสิทธิ์ ตั้งมหาสถิตกุล. ฟุตบอลประเด็นเล็กสะท้อนโลก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คบไฟ. 2552
ภัทรนันท์ หนูนักดี. แฟนคลับ: กระบวนการกลุ่มและพฤติกรรมสมาชิก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2550.

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. กีฬาในระบบทุนวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บ้านพระอาทิตย์. 2544

วารุณี ภูริสินสิทธิ์. แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา ตอน ชาร์ลส์ ฮอร์ตัน คูลีย์ และ ยอร์จ เฮอริเวิร์ต มีด. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2535.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีสังคมวิทยาเนื้อหาและแนวทางการใช้ประโยชน์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2550.

สุปรีดา ช่อลำไย. เครือข่ายการสื่อสารและการดำรงอยู่ของแฟนคลับธงชัย แมคอินไตย์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2549.

สุภาวค์ จันทวานิช. ทฤษฎีสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2551.

สุภาวค์ จันทวานิช และ รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข. แนวคิดทางสังคมวิทยาของปีแอร์ บูร์ดิเยอ. รวมบทความทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ปี 2549 เนื่องในโอกาสเกษียณอายุราชการ ศ.ดร.อมรา พงศาพิชญ์, 241 - 277. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2549.

สุภาวดี มิตรสมหวัง. เอกสารประกอบการสอนวิชาสัมมนาทฤษฎีสังคมวิทยา .

กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2551. (อัดสำเนา)

สุเทพ สุนทรภัสส์. ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย : พื้นฐานแนวคิดทฤษฎีทางสังคมและวัฒนธรรม. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์โกลบอลวิชั่น. 2540.

เสรีณ ปุณณะหิตานนท์. พฤติกรรมศาสตร์ : มุมมองของนักสังคมวิทยา. วารสารพฤติกรรมศาสตร์
1 (สิงหาคม 2537): 22 -52 .

อุทัย ดุลยเกษม (บรรณารักษกร). คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนา . ขอนแก่น:
สถาบันวิจัยและพัฒนา. 2544.

ภาษาอังกฤษ

Abercrombie, N., and Longhurst, B. Audiences: A Sociology Theory of Performance and Imagination. London: SAGE Publications, 1998.

Adler, P. A. and Adler, P. "Observational Technique," In DenZin, N. K. and Lincoln, Y. S.(eds). Handbook oh qualitative research . California: SAGE Publication, 1994.

Appadurai, A. Modernity at Large. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1997.

Bernard, H. R. Research Methods in Anthropology: Qualitative and Quantitative Approaches. California: Altamira, 1994.

Bourdieu, P. Outline of A Theory of Practice. Cambridge: Cambridge University Press, 1977.

Bourdieu, P. Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste. Cambridge Mass: Harvard University Press, 1984.

Bourdieu, P. The logic of practice. Cambridge: Policy Press, 1990.

Bourdieu, P. Sociology in Question. London: SAGE Publications, 1993a.

Bourdieu, P. "How Can One be a Sports Fan?," In During, S. (ed.), The Cultural study Reader. London: Routledge, 1993b.

Bourdieu, P., and Wacquant, L. An Invitation to Reflexive Sociology. Chicago: The university of Chicago Press, 1992.

Bryant, Clifton R., and Peck, Dennis L. 21st century sociology: A reference handbook. New York: SAGE Publications, 2007.

Fontana, A. and Frey, J. H. "Interview: The Art of Science," In DenZin, N. K. and Lincoln, Y. S.(eds). Handbook oh qualitative research . California: SAGE Publication, 1994.

Forsyth, F.R. Group Dynamics. Virginia: Wedsworth Publishing Company, 2006.

- DenZin, N. K., and Lincoln, Y. S.(eds). Handbook oh qualitative research. California: SAGE Publication, 1994.
- Dunning, E. Sport matters: sociological studies of sport, violent and civilization. New York: Routledge Publishing, 1999.
- Durkhiem, E. The Elementary Forms of Religious Life. Fields, E., K.(trans.). New York: A Division of Simon&Schuster Inc. 1995.
- Giddens, A. Modernity and Self-Identity. Self and Society in the late Modern Age. Canbridge: Cambrige Policy Press, 1991.
- Giddens, A. Sociology. Cambridge: Cambridge Policy Press, 2001.
- Giddens, A Introduction to Sociology . New York: W.W.Norton and Company, 2005.
- Giddens, A., Beck, U., and Lassh, S. Reflexive Modernization . Cambridge: Policy Press, 1994.
- Farganis, J. Readings in social theory: the classic tradition to post-modernis. New York: McGraw-Hill, 1993.
- Lever , J. Sociology of sport In Elly Dickason. Encyclopedia of Sociology. New York: Macmilan Publishing Company, 1992.
- Lincoln, Y. S., and Guba, E. G. "Naturalisticinquiry," In DenZin, N. K. and Lincoln, Y. S.(eds). Handbook oh qualitative research . California: SAGE Publication, 1994.
- Loonard, W. M. A Sociological Perspective of Sport. New York: Routleage Publishing, 1988.
- Mcguire, J. Sport, Sociology Of In Adam Kuper and Jessica Kuper(eds.), The Social Science Encyclopedia, Volume 2. New York: Routleage Publishing, 2004.
- Mead, H. G. Mind, Self and Society: From the Standpoint of a Social Behaviorist. Chicago: University of Chicago Press, 1934.
- Ritzer, G. Sociology Theory. Singapore: McGraw-Hill, 2000.
- Ritzer, G. Contemporary Sociology Theory and Its Classical Roots. New York: McGraw - Hill, 2003.
- Ritzer, G., and Goodman, D. Sociology Theory. Singapore: McGraw-Hill, 2003.
- Robert, K. The leisure industries. New York: Palgrave Macmilan, 2004.
- Robinson, J.. "The Place of the stadium: English football beyond the fan", Sport in Society, 13(6), pp.1012-1026, 2010.

- Russell, G. W. The social psychology of sport. New York: Springer-Verleg, 1993.
- Stangor, C. Social groups in action and interaction. Great Britain: Psychology Press, 2004.
- Stone, R. Structuration theory. China: Palgrave Macmilan, 2005.
- Therbour, G. Rouths to/through Modernity In Mike Featherstone; Scott Lash; and Roland Robertson(ed.), Global modernities. London: Sage, 1997.
- United Nations Development Programme. Thailand human development report 2003. Data Table, 2003.
- Wilson, D. R. Researching Sociology on the Internet. Canada: Thomson Learning Resource Center, 2004.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก(ก) บทสัมภาษณ์: คำบอกกล่าวของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาเรียบเรียง เป็นช่วงเวลาตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 – มิถุนายน พ.ศ. 2553 ทั้ง 10 กรณีศึกษาซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำความเข้าใจเพื่อสามารถนำมาวิเคราะห์และอภิปรายผลได้ในหัวข้อต่อไป โดยในส่วนนี้ผู้วิจัยพยายามเล่าความเป็นมาของการเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งประสบการณ์ การเรียนรู้ การเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในพื้นที่ทางสังคมของสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับแห่งนี้

คนที่ 1 เอ (นามสมมติ) “ทุกที่ ทุกเวลา ถ้ามีเมืองทองฯ ผมไม่ขอพลาด”

เอเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ด้วยความที่เป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดี ชอบความสนุกสนานและเข้าสังคม ทำให้เขาชื่นชอบการไปเชียร์ฟุตบอลมาตั้งแต่อายุยังน้อย เพราะเห็นว่ามีบรรยากาศที่ตื่นเต้นและเร้าใจ เนื่องจากภูมิลำเนาเดิมของเออยู่ในจังหวัดตราด ดังนั้นช่วงแรกของการสนใจฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีก เอจึงตระเวนดูการแข่งขันฟุตบอลทั้งที่จังหวัดชลบุรี ระยอง ปราจีนบุรี เมื่อเข้ามาศึกษาในระดับมัธยมในกรุงเทพมหานคร เอได้มีโอกาสและประสบการณ์ในการดูฟุตบอลตามสนามต่างๆ ในกรุงเทพมหานครมากขึ้น ในหลายๆ ครั้งถ้าเป็นการแข่งขันของทีมชาติไทยเขาก็ยินดีขาดเรียนเพื่อไปชมการแข่งขันฟุตบอล

การที่มีครอบครัวให้การสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ในการเรียนอย่างเต็มที่ ทำให้เอคิดว่าเขาเองมีหน้าที่สำคัญ 2 ประการ ประการแรกคือทำให้ความสำคัญการเรียน อีกประการหนึ่งคือทำในสิ่งที่ตนเองรัก และสิ่งที่เอรักมากอย่างหนึ่งในตอนนี่คือการติดตามชมและเชียร์ฟุตบอลของสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ด เกือบทุกนัดการแข่งขันของทีมเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ด เอจะยืนอยู่ด้านหน้าสุดของสแตนด์เชียร์กับบรรดาเพื่อนๆ ที่ได้รู้จักกันจากการชมฟุตบอลของสโมสรแห่งนี้ ปัจจุบันกลุ่มเพื่อนรวมถึงเอจะนัดพบกันอย่างต่ำ 3 วันต่อสัปดาห์ เพราะนอกจากการไปเชียร์ฟุตบอลแล้ว กลุ่มของเอรวมพลยังรวมตัวกันเพื่อเตะฟุตบอลอีกด้วย

สำหรับเอแล้วการที่ยังเป็นนักศึกษาอยู่ทำให้เขากลายเป็นน้องคนเล็กของกลุ่มเพื่อนๆ ที่ไปดูฟุตบอลด้วยกัน ถึงแม้จะเป็นเพื่อนกันไม่นานแต่เขารู้สึกว่าสมาชิกที่มีอายุมากกว่าดูแลเขาเสมือนเป็นคนในครอบครัวเดียวกันไปแล้ว ความประทับใจหนึ่งของการเดินทางไปดูสโมสร

เมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดทำการแข่งขันนอกประเทศ เอเก็บเงินทำงานตั้งแต่ช่วงที่รู้ว่าสโมสรแห่งนี้มีโอกาสเป็นตัวแทนของประเทศไทยไปแข่งขันในต่างประเทศ จนเมื่อโปรแกรมถูกกำหนดจากสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชียว่าสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดอาจต้องเดินทางไปแข่งขันในต่างประเทศถึง 2 ประเทศในระยะเวลาใน 1 เดือน เพื่อทำการแข่งขันในฐานะตัวแทนประเทศไทย ในการแย่งสิทธิ์เข้าแข่งขันในรายการชิงแชมป์สโมสรฟุตบอลแห่งเอเชีย เอก็เตรียมพร้อมสำหรับการเดินทางไปดูการแข่งขันของทีมโปรดดังกล่าว ในการเดินทางไปเวียดนามซึ่งเป็นประเทศแรกในการแข่งขัน เอเดินทางไปแม้ว่าจะไม่รู้จักคนอื่นๆ ที่ร่วมเดินทางไปก็บรรดาศักดิ์ของสโมสรด้วยกันเลย เอเลยยื่นให้ฟังถึงช่วงเวลาดังกล่าว

“ไปเชียร์ต่างประเทศผมก็ไป มันเป็นเรื่องที่แปลกใหม่มาก อย่งไปเวียดนามผมเสียเงินกับสโมสร 6,500 บาท นั่งรถไปถึงเวียดนามเลย ไปกันประมาณ 50 กว่าคน รถบัสทั้งคันผมไม่รู้จักใครเลย แต่พอเดินทางไปด้วยกันก็เริ่มสนิทขึ้นครับ พอเมืองทองฯ ต้องไปทำการแข่งขันที่สิงคโปร์ผมได้อาศัยรถที่รู้จักที่เวียดนามไป มีไปกัน 4 คน เารถไปจอดไว้ที่หาดใหญ่ แล้วก็ต่อรถไฟไป เสียไปไม่กี่พันถูกกว่าตอนไปดำนังอีก ไปถึงดูเสร็จก็กลับเลย อยู่นานไม่ได้ไม่มีที่พักเลย เวลาไปต่างประเทศส่วนใหญ่ผมจะเจอพี่ที่โตกว่าผมทั้งนั้น พอกลับก็จะแลกเปลี่ยนไว้ให้กัน สุดท้ายก็กลายเป็นเพื่อนใหม่ที่ได้จากการดูบอลอีกกลุ่มครับ” (เอ, สัมภาษณ์, 24 พฤษภาคม 2553)

นอกจากการชมฟุตบอลที่ต่างประเทศแล้ว ที่ผ่านมามีเอได้ร่วมทำกิจกรรมกับสโมสรและกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้มากมายจนนับครั้งไม่ถ้วน ยิ่งเวลาผ่านไปความสนิทสนมของตัวเขาและเพื่อนก็มากขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นครอบครัวของกันและกันไป จากการที่เจอกันบ่อย สนใจในเรื่องต่างๆ คล้ายกัน ทำให้กลุ่มของเอสนิทสนมกันค่อนข้างเร็ว ตลอดระยะเวลาของการเข้ามาเป็นสมาชิกในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ด เอมองว่ากิจกรรมที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกสนามที่เขาได้สัมผัสมาตลอดเป็นสิ่งที่ตรงกับความต้องการของเขาอย่างมาก โดยเฉพาะการที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้สามารถยกระดับการเชียร์การแข่งขันฟุตบอลให้มีสีสัน พร้อมทั้งมีอุปกรณ์การเชียร์ที่สามารถสร้างความตื่นเต้นเร้าใจ อีกทั้งการที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้รณรงค์ให้สมาชิกภายในกลุ่มมีรูปแบบการเชียร์ที่ไม่หยาบคาย ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวไปในข้างต้นทำให้เอประทับใจในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดเป็นอย่างมาก ทุกวันนี้เอใช้เวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันไปกับการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนฟุตบอลแฟนคลับ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลข่าวสารที่

เกี่ยวข้องกับวงการฟุตบอลผ่านเว็บไซต์ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ การติดตามรายการการแข่งขันผ่านเว็บไซต์ของสโมสร รวมถึงการไปถึงการเลือกซื้อสินค้าและสะสมของที่ระลึกของสโมสรฟุตบอลแห่งนี้ เอยอมรับว่าเขาได้กลายเป็นหนึ่งในสมาชิกฟุตบอลแฟนคลับที่เหนียวแน่น และมีจังหวะชีวิตที่หมุนตามโลกของฟุตบอลลูกกลมๆ ลูกนี้อย่างถอนตัวไม่ขึ้นไปแล้ว

คนที่ 2 ปี (นามสมมติ) “สิ่งที่ทำให้แฟนคลับเป็นหนึ่งเดียวกันคือการทำกิจกรรมอย่างชัดเจน”

ปีเป็นคนกรุงเทพมหานครโดยกำเนิด เขาจบการศึกษาระดับปริญญาตรีมาแล้วเกือบ 4 ปี ปัจจุบันหลังจากทำงานบริษัทเอกชนมากกว่า 3 – 4 ปี เขาตัดสินใจลาออกเพื่อที่จะทำธุรกิจส่วนตัว ด้วยเหตุสำคัญที่ว่ามียาได้และอิสระมากกว่า แต่สิ่งหนึ่งที่ปียังคงทำเป็นกิจวัตรเสมอมาโดยไม่คิดว่าเป็นกิจกรรมที่ทำให้ช่วงเวลาอิสระของชีวิตลดลงก็คือการติดตามไปดูการแข่งขันของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด ปีกับการเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับโคจรมาเจอกันครั้งแรกผ่านการทำงานในบริษัทออนไลน์แห่งหนึ่งเพราะที่ตั้งของบริษัทแห่งนั้นตั้งอยู่ใกล้กับสนามซ้อมของสโมสรแห่งนี้ ทำให้เขามีเพื่อนทานกลางวันส่วนหนึ่งเป็นนักฟุตบอลสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด ซึ่งในอดีตจะแวะเวียนมาทานอาหารกลางวันหลังซ้อมช่วงเช้าที่ร้านเดียวกับเขาเป็นประจำ และการที่อยู่ใกล้สนามแข่งขันนั่นเองที่ทำให้เขาเริ่มสนใจ ติดตามตั้งแต่เมื่อ 4 ปีที่ผ่านมาที่ช่วงนั้นยังมีคนดูไม่กี่คนเท่านั้น

การที่ปีให้ความสนใจกับการติดตามการแข่งขันฟุตบอล ทำให้คนที่อยู่ใกล้ตัวเขาก็ต้องได้รับผลกระทบในเรื่องเวลาที่มีให้กันลดน้อยลงไปด้วย เขาจึงชักชวนครอบครัวให้มาสนใจฟุตบอลไปกับเขาด้วย ดังนั้นส่วนใหญ่ในการไปชมฟุตบอลเขาจะไปกับเพื่อนสาวคนสนิท เขาถือเป็นสมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับคนแรกๆ ของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด เพราะฉะนั้นเขาจะเห็นพัฒนาการของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับกลุ่มนี้มาโดยตลอด จนสามารถกล่าวได้เลยว่าตลอดระยะเวลา 4 ปีที่สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดโลดแล่นอยู่ในวงการลูกหนังไทยเขาแทบจะนับจำนวนนัดที่พลาดได้ในเลขหลักเดียวเท่านั้น ถึงแม้ว่าระยะหลังเขาจะต้องทำงานส่วนตัวจนไม่ได้มีเวลาไปร่วมกับแกนนำในระดับนโยบายหรือแกนนำเชียร์ในสนามเหมือนในอดีตที่ผ่านมา แต่ปีก็ได้สรุปถึงเหตุผลที่ทำให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ประสบความสำเร็จในเรื่องความเหนียวแน่น การสนับสนุนและจำนวนผู้ชมอย่างเหลือเชื่อไว้อย่างน่าสนใจ

“ สิ่งที่ทำให้แฟนคลับเป็นหนึ่งเดียวกันคือการทำกิจกรรมอย่างชัดเจน มันเป็นเรื่องเหมือนประเพณีที่เค้าทำกันมา เป็นวัฒนธรรม อย่างเวลาไปเชียร์บอลนอกสถานที่ก็ไปกับ บริการรถบัสให้แฟนบอล เวลานั้นรถไปไม่รู้จกกันคุยกัน อันดับ

แรกก็เป็นเพื่อนก่อน อย่างนั่งรถบัสไปด้วยกันรู้จักเพื่อนใหม่ 3 คน บรรยายภาค บรรณจะไม่มีเจียบบมีการให้แนะนำตัว จะมีแกนนำ ให้แนะนำตัว ฝึกร้องเพลง พอเจอกันบ่อยๆ 5-6 นัด ก็เป็นครอบครัวแล้วสนิทกันมากขึ้น นอกจากเรื่อง นอกสนามแล้วในสนามฟุตบอลสโมสรเมืองทองฯ ประสบความสำเร็จเรื่องคน ดูมาจากการจัดการที่ดี การจัดการในทุกๆ เรื่อง ทุกๆ อย่าง การดูแลสนาม การทำให้สนามสวยงาม นักเตะ Super Star ที่เราดึงมา การเล่นที่สวยงาม คือ สโมสรแห่งนี้นอกจากเล่นเพื่อชนะแล้ว ต้องเล่นเพื่อ Entertain คนดูด้วย คนดูได้ติด มันส์ว่ะ เจ๋งว่ะ คนได้มาดูอีก ปากต่อปากชวนเพื่อนมา ” (ปี ,สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2553)

ถึงแม้ว่ากลุ่มแฟนคลับฟุตบอลจะเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ชวนให้สังคมสนใจและ กลุ่มแฟนคลับเองก็เชื่อว่าพวกเขามีส่วนสำคัญที่ผลักดันให้สโมสรแห่งนี้ประสบความสำเร็จอย่าง ก้าวกระโดดแต่ในความคิดส่วนตัวของบีแล้ว เขากลับเห็นว่าทางสโมสรฟุตบอลแห่งนี้ในฐานะ องค์กรกีฬาที่เป็นมืออาชีพถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน หลายครั้งที่ผู้บริหารสโมสร นักฟุตบอลตัดสินใจบางอย่างที่ไม่ถูกใจกลุ่มแฟนคลับ เช่น วันและเวลาของการแข่งขัน บีจะแสดงให้เห็นถึงสปิริตในฐานะแฟนบอลของสโมสรโดยเขาพยายามทำความเข้าใจกับตนเอง และเพื่อนแฟนบอลเพื่อผลประโยชน์ในระยะยาวของสโมสร ทั้งนี้ตัวเขาเองมองว่าการที่ได้ถือ โอกาสทำความเข้าใจให้เพื่อนๆ มองสโมสรได้อย่างถูกต้องก็ถือเป็นการร่วมสร้างให้สโมสรแห่งนี้ เดินหน้าไปได้อย่างมั่นคง

การที่บีติดตามสโมสรฟุตบอลแห่งนี้มาเป็นระยะเวลากว่า 4 ปี จากวัยที่เริ่มเชียร์คือ ในช่วงหลังการจบการศึกษาระดับปริญญาตรีใหม่ๆ จนในปัจจุบันเขาเองเลยมองอนาคตทั้งของ ตนเองและสโมสรฟุตบอลที่เขารัก โดยเขาตั้งความหวังว่าวันหนึ่งสโมสรแห่งนี้จะก้าวไปเป็นแชมป์ สโมสรแห่งเอเชียได้ สำหรับการสนับสนุนโดยส่วนตัวนั้นบีเองมีสินค้าของสโมสรพอสมควรอีก ทั้งในเรื่องความรู้สึกในใจนั้นเขายอมรับว่าตอนนี้เขาเองทั้งอินและบ้าคลั่งสโมสรแห่งนี้เข้า สายเลือดไปแล้ว

คนที่ 3 จี๊ป (นามสมมติ) “เพราะเมื่อคนเรามันมีความรักความศรัทธา จะรู้สึกว่าการมาดูบอลคือ การมาเจอเพื่อน เมื่อเพื่อนเหนื่อยเราก็อพร้อมที่จะเป็นกำลังใจให้”

จ๊อบเป็นคนที่มีความเป็นเพื่อนเยอะ ร่าเริงและมีนิสัยชอบผูกมิตรกับคนอื่น ๆ เสมอ การที่เขาเรียนมาทางกฎหมายส่งผลประการหนึ่งคือเขาจะรับทำหน้าที่ดูแลกฎระเบียบต่างๆในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับแห่งนี้ โดยส่วนตัวแล้วเขาเป็นคนชอบกีฬาทุกประเภทเรียกได้ว่าในวัยเด็กเขาก็ฟิฟ่าจะเป็นช่วงเวลาที่เขาต้องมานั่งรอหน้าโทรทัศน์เพื่อดูความเคลื่อนไหวในวงการกีฬาประจำวัน นอกจากนี้การที่คนในครอบครัวทั้งพ่อและอาของเขาเป็นคนที่รักกีฬาและชักจูงให้เขาได้ไปดูฟุตบอลในสนามตั้งแต่เด็ก ทำให้จ๊อบถือเป็นแฟนตัวยงของฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกก็ว่าได้ เพราะเขาติดตามและไปชมในสนามตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นปีแรกที่มีความพยายามการจัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพขึ้นในประเทศไทยถึงแม้ว่าช่วงนั้นจะไม่ประสบความสำเร็จมากนัก

สำหรับจ๊อบแล้วเขามองว่าการจะทำให้คนเข้ามาดูกีฬาฟุตบอล อิทธิพลของสื่อมีผลอย่างมากเพราะว่าภาพลักษณ์ของวงการฟุตบอลไทย เมื่อย้อนกลับไปในอดีตจะเป็นลักษณะที่เล่นหน้าเปื้อน นักฟุตบอลใช้ความรุนแรงในสนาม กองเชียร์ไม่สุภาพ ซึ่งภาพที่ถ่ายทอดออกไปทำให้คนไม่ค่อยอยากเข้ามาเชียร์การแข่งขันในสนาม ตรงนี้สื่อจึงเป็นอิทธิพลที่สำคัญที่จะกำหนดคนได้เลยว่าสนามฟุตบอลนั้นอันตรายหรือไม่อันตราย ตัวเขาเองในฐานะสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดยังพยายามสร้างภาพกองเชียร์ของสโมสรแห่งนี้ออกมาเป็นแนวใหม่ที่เน้นเชียร์อย่างสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตามการสร้างแรงบันดาลใจให้กับกลุ่มคนที่สิ้นหวังไปแล้วในฟุตบอลอาชีพไทยกลับมามีความคาดหวังแล้วเข้าร่วมอีกครั้งไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะที่ผ่านมากองเชียร์คนไทยไม่มีการจัดตั้งกลุ่มแต่อย่างใด ทำให้ถ้าหากจะรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับต้องอาศัยทั้งคน โอกาสและเวลาที่เหมาะสม อย่างที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดยังจัดตั้งกลุ่มขึ้นได้

จ๊อบไม่ได้ชอบแต่การชมฟุตบอลอย่างเดียวเท่านั้น แต่เขาพยายามชวนเพื่อนๆสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับหาเวลาเพื่อเตะฟุตบอลกันภายในกลุ่ม ยิ่งเมื่อได้รู้จักคนมากขึ้นจากการเข้ามาในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับอีกทั้งต้องรับหน้าที่ประสานงานและดูแลสมาชิกคนอื่นๆ ทำให้เขามักประสานให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับมีนัดกันประจำสัปดาห์และถ้าเป็นช่วงที่สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดยังมีการแข่งขันก็อาจจะนัดกันเพื่อออกไปเที่ยวต่างจังหวัด ทำให้กลุ่มเพื่อนที่มาได้รู้จักเพราะเป็นกองเชียร์ฟุตบอลสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดยายตัวและสนิทกันมากขึ้น จนในช่วง 1 ปีที่ผ่านมานอกจากงานและครอบครัวซึ่งเป็นกิจวัตรธรรมดาของปุถุชนคนธรรมดาที่ให้ความใส่ใจแล้ว กลุ่มแฟนคลับฟุตบอลสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดยังเป็นกลุ่มสังคมที่ใกล้ชิดตัวเขามากที่สุด

“ จากการเข้าร่วมกิจกรรมบ่อยๆ มีส่วนช่วยในเรื่องการสานความสัมพันธ์
 อย่างมากเลย เพราะบางคนมาคนเดียวไม่รู้จักกันได้มาเป็นเพื่อนกันก็ที่นี่ ถือ
 เป็นพลังขับเคลื่อนให้กับสโมสร เพราะเมื่อคนเรามันมีความรักความศรัทธา
 จะรู้สึกว่าการมาดูบอลคือการมาเจอเพื่อน เมื่อเพื่อนเหนื่อยเราก็มาร่วมที่จะ
 เป็นกำลังใจให้เพื่อนมันมีส่วนสำคัญ แน่แน่นอนว่าต้องมีการต่อยอดไปนอก
 สนามบอลด้วย นัดเจอ นัดสังสรรค์กัน เจอหน้ากันทุกวันเลยเดี๋ยวนี๊ มีงาน
 บวช งานแต่ง งานต่างๆ ก็ไปร่วม เชื้อใหม่ตอนนี้เพื่อนเก่าผมเลิกคบผมไปแล้ว
 เพื่อนตั้งแต่สมัยปริญญาตรี สมัยเรียนเนติบัณฑิตไทยมาด้วยกัน ผมถามว่า
 ทำไม...เค้าบอกก็เอาเวลาให้เพื่อนที่เมืองทองฯหมดเลย จนไม่มีเวลาให้เค้า
 แล้ว เค้าไปนัดกันมาชวนผมเราไม่เคยได้ไป พอเป็นมากๆผมก็เอามาเล่าให้
 เพื่อนที่นี้ฟังหลายคนบอกว่าไม่ได้เป็นคนเดียว เราก็มเหมือนกันเป็นอย่างนี้หมด
 อย่างวันจันทร์ไปกินสังสรรค์กัน วันอังคารนัดเตะบอล วันพุธนัดไปเชียร์บอล
 ที่สนามอื่น วันพฤหัสบดีหนึ่ง วันศุกร์เล่นเกม มันเจอกันอยู่ทุกวัน พอถึงวันเสาร์
 อาทิตย์ก็เชียร์บอล ” (จีบ, สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2553)

ปัจจุบันจีบยังเป็นแกนนำสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่คอยดูแลความเรียบร้อยของการ
 ร้องเพลงเชียร์ในสนาม ส่งผลให้เขารู้จักคนและเข้ามาเกี่ยวข้องกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับมากขึ้น
 ถึงขนาดที่บางครั้งตัวเองต้องลงงานเพื่อไปดูแลการเชียร์ฟุตบอลในช่วงที่สโมสรแห่งนี้ต้อง
 ออกไปแข่งขันที่ต่างจังหวัดซึ่งไม่ใช่วันหยุดราชการ การที่เขาารู้สึกว่าตัวเองมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ
 จะแตกต่างจากหน้าที่การงานก็ต้องที่เขาคิดว่าในส่วนนี้เป็นความรับผิดชอบต่อความรัก ความ
 ศรัทธาของสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็มนั่นเอง

คนที่ 4 ยิ้ม (นามสมมติ) “สิ่งที่สำคัญที่สุด คือหัวใจในการเชียร์ ทุกคนไป แล้วต้องเชียร์”

ยิ้มเป็นผู้ชายวัยกลางคนที่รักครอบครัวและทำทางอารมณ์ดี ไม่ว่าผู้วิจัยจะเจอเวลาตาม
 ไปเก็บข้อมูลที่ต่างจังหวัดหรือเจอโดยบังเอิญอีกหลายครั้ง ยิ้มจะเดินเข้ามาทักทายพร้อมใบหน้า
 เปื้อนรอยยิ้มพร้อมกับยื่นมือมาจับกับผู้วิจัยทุกครั้ง ช่วงเวลาที่ผู้วิจัยอยู่ระหว่างการเก็บข้อมูลจะ
 เห็นภาพที่ชินตาคือยิ้มนั่งคุยกับเพื่อนที่มาเจอกันเพราะชอบสโมสรฟุตบอลทีมเดียวกันอย่างมาก
 หน้าหลายตาบริเวณคั่นบันไดตรงข้ามร้านขายสินค้าที่ระลึกของสโมสร ซึ่งผู้วิจัยทราบภายหลังว่า
 เพราะตรงนั้นเป็นจุดนัดพบระหว่างเขากับเพื่อนฝูงเป็นประจำและเหตุผลอีกประการคือต้องพา

ภรรยาไปกับซื้อของที่ระลึก ซึ่งยิ้มบอกอย่างภูมิใจว่าตัวเองมีสินค้าเกือบทุกอย่างที่สโมสรผลิตขึ้นมาขายให้กับบรรดาสาวกของสโมสร

สำหรับยิ้มเขาชื่นชอบฟุตบอลมาตั้งแต่สมัยที่อยู่บ้านเกิดที่พิจิตร พอมีโอกาสเข้ามาเรียนและทำงานที่กรุงเทพฯ ยิ่งทำให้มีข่าวสารกีฬาต่างๆ ให้ติดตามมากขึ้น โดยเฉพาะการแข่งขันฟุตบอลของทีมชาติไทยที่เขาชื่นชอบและเข้าไปชมในสนามเป็นประจำ ปัจจุบันการที่ยิ้มอาศัยอยู่ย่านไทรน้อย จังหวัดนนทบุรีกับภรรยาและลูกอีก 2 คน ซึ่งทุกคนในครอบครัวชอบฟุตบอลไม่เว้นแม้แต่ภรรยาซึ่งจะต้องตามมาเชียร์ด้วยทุกนัดแม้ว่าบางครั้งกระทบการงานปกติก็ยินยอม ด้วยความที่ทำธุรกิจส่วนตัวที่ต้องใช้เวลาช่วงเสาร์-อาทิตย์ในการทำงาน ทำให้ช่วง 2 ปีที่ผ่านมายิ้มและครอบครัวจะพยายามวางแผนตารางงานในวันอาทิตย์ ในส่วนของลูกๆ ก็จะให้เรียนพิเศษแค่วันเสาร์เท่านั้นเพราะวันอาทิตย์จะเป็นช่วงเวลาของครอบครัวเขากับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเท่านั้น

ยิ้มเล่าว่าเขามีจุดเริ่มต้นของการกลายเป็นฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ 2 ประการสำคัญข้อแรกคือทั้งตัวเขาและภรรยาชื่นชอบนักฟุตบอลคนหนึ่ง ซึ่งติดตามเชียร์มาตั้งแต่สมัยเล่นกับทีมอื่นพอนักฟุตบอลคนนี้ (ณัฐพร พันธุ์ฤทธิ์) ย้ายมาค้าแข้งกับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดซึ่งมีสนามเหย้าอยู่ใกล้บ้านทำให้เขาเองก็อยากติดตามเชียร์ให้มากขึ้น ขณะที่เหตุผลอีกประการคือทั้งสองคนอยากให้ลูกๆ คนเป็นคนมีระเบียบวินัย มีน้ำใจนักกีฬาจึงพยายามส่งเสริมให้เล่นกีฬา ซึ่งก็ถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีเพราะลูกชายคนโตของยิ้มเคยเป็นนักฟุตบอลโรงเรียนของโรงเรียนอัสสัมชัญ อีกทั้งยังเป็นนักฟุตบอลเยาวชนของสโมสรราชประชานุเคราะห์ด้วย จากเหตุผลสนับสนุนทั้งจากตนเองและครอบครัวจึงดึงดูดให้ยิ้มติดตามการแข่งขันของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมาอย่างต่อเนื่อง

การที่ยิ้มเป็นคูปองและมักยื่นมือไม่ตรีในการพูดคุยกับแฟนคลับคนอื่นๆ อย่างเป็นกันเองทำให้ยิ้มมีกลุ่มเพื่อนที่ไว้ใจซื้อตั๋วการแข่งขันแทนให้ครอบครัวของเขาและไปจ่ายเงินคืนให้ในภายหลัง นอกจากนั้นแล้วยิ้มยังมีส่วนผลักดันให้คนรู้จักหลายครอบครัวกลายเป็นแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ไปด้วย เพราะเขามักจะชวนคนรู้จักหรือเพื่อนบ้านขึ้นรถตู้ของครอบครัวไปที่สนามแบบฟรีๆ จนหลายครอบครัวไปแล้วเกิดความสนใจจนกลายเป็นคอบอลทีมเดียวกันไปในที่สุด

ที่ผ่านมายิ้มเป็นกองเชียร์หนึ่งในอีกหลายคนที่ยพยายามตามไปเชียร์สโมสรแห่งนี้ให้ได้ทุกนัดการแข่งขัน เขาจึงเห็นการเชียร์ของหลายทีมมาแล้วทั้งการเชียร์ที่เน้นความสนุกสนาน การ

เชียร์ที่เน้นกดดันคู่แข่งหรือแม้แต่เหตุการณ์ดีกันที่สนามศุภชลาศัย ยิ้มเองก็อยู่ในเหตุการณ์อย่างใกล้ชิดถึงขนาดที่ต้องไล่ภรรยาและลูกกับไปคอยที่รถ ขณะที่เขาเองลงไปช่วยเพื่อนร่วมสโมสรที่ถูกทำร้ายจากกองเชียร์ฝ่ายตรงข้าม ภายหลังเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ยิ้มเข้าใจถึงความเป็นเพื่อนและน้ำใจที่มีร่วมกันของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ ถึงขณะที่เขามองว่าไม่ว่าอย่างไรก็ตามกองเชียร์เป็นสิ่งสำคัญที่สุดของสโมสรฟุตบอล

“สิ่งที่สำคัญที่สุด คือหัวใจในการเชียร์ ทุกคนไปแล้วต้องเชียร์ เมืองทองฯจะมีพลังซ่อนเร้นอยู่อย่างหนึ่ง เวลาที่เปลี่ยพลัง ต้องตามคู่ต่อสู้ กองเชียร์เค้าจะมีพลังเชียร์แล้วขึ้น จะเรียกเป็นเส้นหนึ่งของเค้าก็ได้ หรือจะเรียกว่าพลังแฝงเร้นเวลาที่ฟุตบอลตามคู่ต่อสู้ ทุกคนช่วยกันหมด หัวใจของกองเชียร์ Ultra เค้าจะรวมพลังจะประสานกัน การเชียร์มันมีพลัง เราต้องยอมรับว่ากองเชียร์ไม่ว่าสโมสรไหนล้วนต้องไม่ทำให้กองเชียร์เดียวตาย ถ้าทุกสโมสรทำได้อย่างเมืองทองฯ อย่างนี้ถือเป็นนิมิตหมายที่ดี เป็นการพัฒนาที่ดีสำหรับฟุตบอลของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นเมืองทองฯ พวกเราก็คสบาย” (ยิ้ม, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2553)

ยิ้มยังแสดงความเห็นส่งท้ายว่าในปีต่อไปเขาจะพยายามเข้าชมการแข่งขันให้ได้ทุกนัดจะไม่ยอมพลาดโดยเด็ดขาดเพราะตอนนี้เริ่มมั่นใจแล้วว่าทั้งตนเองและครอบครัวเป็นฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ เพราะเขารู้สึกได้ว่าเวลาไปเชียร์แล้วเหมือนได้ไปเจอคนในครอบครัว เจอเพื่อนเก่า ทำให้ครอบครัวของเขาได้ใช้เวลาในการพักผ่อนร่วมกัน

คนที่ 5 ชาว (นามสมมติ) “พอไปนั่งดูแล้วมีความรู้สึกว่ากองเชียร์ที่มันเข้ามาด้วยใจ ไม่ได้สร้างอย่างที่เรารู้มาว่า นับจากนัดการแข่งขันนั้นมาที่ก็เริ่มเข้ามาเชียร์เมืองทองฯ”

ช่วงเวลารวันหยุดในสถานการณ์ไม่ปกติของบ้านเมืองวันหนึ่ง ผู้วิจัยมีนัดหมายสัมภาษณ์กับชาวผู้ชายซึ่งผู้วิจัยรู้จักจากการชักนำของประธานกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ด ทำให้ผู้วิจัยต้องติดต่อเพื่อขอคำยืนยันจากเขาอีกครั้งซึ่งภายหลังการสนทนาจบลง ผู้วิจัยได้เดินทางไปยังสถานที่นัดหมายทันทีแต่สถานที่นัดหมายครั้งนี้แตกต่างไปจากที่ผู้วิจัยเคยไปเก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มากที่สุด เพราะขบวนนัดหมายผู้วิจัยไปที่คลับของสนามกอล์ฟแห่งหนึ่ง ทำให้ผู้วิจัยยิ่งสนใจว่ากลุ่มตัวอย่างคนนี้จะสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนประเด็นในเรื่องที่ทำการศึกษาได้อย่างน่าสนใจเพียงใด

เขาเป็นผู้ชายวัยกลางคนที่ใครได้พูดคุยสนทนาด้วยจะรู้ว่าเขาเป็นคนมีอารมณ์ขัน และคุยสนุกอย่างมาก ปัจจุบันเขาได้รับมอบหมายจากกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดให้รับหน้าที่เป็นผู้เชื่อมสัมพันธ์กับแฟนบอลทีมอื่นในช่วงที่มีนัดการแข่งขันฟุตบอล(ผู้วิจัยสังเกตถึงรอยยิ้มบนใบหน้าตลอดเวลา ขณะที่เขาเล่าถึงกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ) เขาเป็นหนึ่งในสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดมาก่อน ภายหลังเมื่อย้ายมาอยู่กรุงเทพฯและมีครอบครัวแล้ว เขาจึงมาลงหลักปักฐานอยู่แถวงามวงศ์วานซึ่งถือได้ว่าเป็นพื้นที่บริการความบันเทิงที่สำคัญย่านหนึ่งของสโมสรฟุตบอลชื่อต๋องย่นเมืองทองฯทีมนี้

สำหรับเขานอกจากการให้เวลากับญาติพี่น้องที่อยู่ชานและครอบครัวของเขาที่กรุงเทพฯ เวลาว่างส่วนใหญ่ที่เหลือเขาจะมีความสุขกับกอล์ฟไม่ว่าจะเป็นกอล์ฟ บาสเกตบอลหรือในระยะเวลาหลังก็คงเป็นการเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ เขาบอกว่าเริ่มดูฟุตบอลตั้งแต่เมื่อ 20 ปีที่แล้ว ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นสมัยที่วัยรุ่นไทยสมัยนั้นเริ่มหันมาสนใจฟุตบอลอังกฤษมากขึ้น แต่สำหรับฟุตบอลไทยโดยเฉพาะระดับสโมสรไม่ใช่ระดับทีมชาติเขาเพิ่งจะมาคุ้นหูมากกว่าสมัยที่สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเริ่มได้รับการพูดถึงในสื่อหนังสือพิมพ์กีฬาเมื่อประมาณ 2 ปีกว่าที่แล้ว

อย่างไรก็ตามการที่ตัวเขาเองเป็นคนพระนครศรีอยุธยาทำให้เมื่อฟุตบอลระดับสโมสรของไทยเริ่มเป็นที่สนใจของบรรดาแฟนบอลอีกครั้ง เขาจึงเป็นหนึ่งในหลายคนที่ตัดสินใจตามเชียร์ทีมบ้านเกิดเป็นหลัก ถึงแม้ว่าบางครั้งจะต้องเดินทางไปเชียร์ถึงสนามกีฬาประจำจังหวัดก็ตาม แต่ด้วยความที่ใจรักก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคสำหรับเขาแต่อย่างใดยิ่งมีการช่วยกันโหมโรงของสื่อด้วย เขาก็รู้สึกอยากไปเชียร์ให้สโมสรฟุตบอลบ้านเกิดทำผลงานดี ๆ ในฐานะแฟนบอลที่เป็นชาวอยุธยา เขาก็จะมีความสุขไปด้วย ส่วนความรู้สึกที่มีต่อสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดในช่วงนั้น เขาเล่าให้ฟังไม่ค่อยชอบเท่าไรเนื่องจากคิดว่าเป็นสโมสรใหญ่ที่อาศัยทุนเป็นหลัก

“แรกๆ เลยเดิมทีพี่เชียร์การไฟฟ้า อยุธยา¹⁰ เพราะพี่เป็นเด็กอยุธยาแล้ว บังเอิญมันมี จังหวะหนึ่งเมื่อ 2 ปีที่แล้วต้องมาเชียร์มานัดเยือนที่เมืองทอง แล้ววันนั้นพี่ก็ไปเชียร์ไฟฟ้าซึ่ง พอดีพี่มีเพื่อนคนหนึ่งอยู่สยามกีฬาเขาเอาเสื้อเมืองทองมาให้แล้วบังคับให้พี่เปลี่ยนตรงนั้นเลย พอพี่เปลี่ยนเสร็จพี่ก็นั่งเชียร์ตรงไฟฟ้า พอไฟฟ้าทำดีพี่ก็เฮ พอเมืองทองทำอะไรพี่ก็ด่า กองเชียร์ไฟฟ้า คนอื่นเขาก็งง มันก็ถามว่าตกลงพี่เชียร์อะไรแน่ ผมเลยบอกผมเชียร์ไฟฟ้า

¹⁰ ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น นูร์ริมย์ พี่เอและย้ายสนามเหย้าไปอยู่ที่จังหวัดนูร์ริมย์ ทำให้ตอนนี้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เหลือสโมสรฟุตบอลอยุธยา เอฟซี เป็นสโมสรหลัก

แล้วทำไมคุณใส่เสื้อเมืองทอง? พี่ก็บอกว่าเพื่อนผมมันแก๊งมันอยู่สยามก็พามันเอาเสื้อมาให้อยากให้ผมเชียร์เมืองทอง แต่ผมไม่เชียร์ผมยังไม่รู้อะไรสักอย่าง ยังไม่ได้สัมผัสกับสโมสรเมืองทองหนองจอกฯด้วยตนเอง แต่บังเอิญน้องสาวสะใภ้ของผมเขามีกลุ่มอยู่แล้วที่เชียร์เมืองทองฯ เขาก็พยายามที่จะชวนผมให้เข้าไปเชียร์เมืองทองฯให้ได้ แล้วมีการแข่งขันหนึ่งที่กลับไปเยือนอยุธยาพี่ก็เข้าไปนั่งที่กองเชียร์เมืองทองฯ พอไปนั่งดูแล้วมีความรู้สึกว่างองเชียร์ทีมนี้เขา มาด้วยใจ ไม่ได้สร้างอย่างที่เราทราบว่า นับจากนัดการแข่งขันนั้นมาพี่ก็เริ่มเข้ามาเชียร์เมืองทองฯ สรุปคือ สาเหตุที่เปลี่ยนมาชอบเมืองทองเพราะ 1. แฟนคลับที่มาด้วยใจ 2. การทำงานของสโมสร เป็นขั้นตอน เป็นมืออาชีพ 3. ปรับปรุงสนามได้ดีไม่มีที่ติรวมแล้วมันใช่เลย ” (ขาว, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2553)

จุดเปลี่ยนที่สำคัญภายหลังการไปเชียร์สโมสรแห่งนี้แล้วเกิดความประทับใจในรูปแบบหรือวัฒนธรรมการเชียร์ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ ส่งผลให้ตอนนี้เขาเป็นคนหนึ่งที่ทำกิจกรรมกับเพื่อนๆสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเป็นประจำ ทั้งตระเวนเตะฟุตบอลกับแฟนคลับของสโมสรอื่น เพื่อกระชับความสัมพันธ์ของแฟนบอลสโมสรต่างๆในรายการไทยพรีเมียร์ลีก รวมทั้งเป็นแกนนำในการก่อตั้งกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด รูนอาวุโสเพื่อเปิดโอกาสให้คนอายุ 40 ปีขึ้นไปที่เป็นสมาชิกกลุ่มแฟนคลับได้มีพื้นที่ในการสังสรรค์และออกกำลังกาย ด้วยความทุ่มเทดังกล่าวทำให้ยิ่งนับเขาได้รู้จักเพื่อนและน้องๆในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับด้วยกันมากขึ้น ทำให้เขากลายเป็นพี่สาวที่ทุ่มเทเวลา ทุนและแรงใจของบรรดาวัยรุ่นกองเชียร์สโมสรแห่งนี้

พี่สาวของบรรดาน้องๆกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรแห่งนี้ได้แสดงความเห็นถึงการขยายจำนวนสมาชิกอย่างรวดเร็วของกลุ่มแฟนคลับฟุตบอลสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดว่า สโมสรแห่งนี้พัฒนาขึ้นมาได้เพราะแฟนบอลที่ให้การสนับสนุนมีทุกชนชั้น ทุกระดับการศึกษาแต่พอมารวมตัวกันแล้วกลับแสดงออกถึงความเป็นอารยะของแฟนบอลที่ไม่ก้าวร้าว รุนแรงแต่เน้นการมีจิตใจเป็นนักกีฬาและแสดงออกให้เห็นว่าตั้งใจมาเชียร์อย่างแท้จริง เมื่อภาพที่ปรากฏกับคนอื่นที่ฟังมีโอกาสได้เห็นหรือฟังมาสัมผัส จึงส่งผลให้คนรายนั้นประทับใจและอยากเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งอีก จนถึงตอนนี้สามารถกล่าวได้ว่ากลุ่มของเขามีความมั่นคงเข้มแข็งและพร้อมพัฒนาก้าวขึ้นไปอีกในอนาคตเพราะมีพร้อมทั้งทุน การบริหารจัดการและกำลังคนที่ทุ่มเทให้การสร้างให้สโมสรแห่งนี้เป็นหนึ่งในสโมสรที่ยิ่งใหญ่ของเอเชียให้ได้

คนที่ 6 สาว (นามสมมติ) “เดือนๆนึงป่าเสียเรื่องชุดหลายพันนะ แต่ต้องทำผมเรารักเมืองทองฯ”

ผู้วิจัยได้รับคำยืนยันว่าให้ไปหาที่ห้องแถวสองคูหาย่านคอนโดเมืองทองธานี ซึ่งได้รับการบอกเล่าทั้งจากสาวที่อุตสาหะหีบยี่นเวลาที่มีค่าของเธอ รวมทั้งคำการันตีจากกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่สนิทกับเธออีกหลายคนว่าไม่ผิดแน่เพราะสถานที่ที่เธอนัดหมายผู้วิจัยให้ไปพบนั้นคือห้องเสื้อสำหรับผู้หญิงและร้านเสริมสวยที่เธอเป็นเจ้าของอยู่ ช่วงเวลาที่เราพบกันครั้งนี้แตกต่างออกไปจากทุกครั้งที่ผ่านมา ไม่ใช่เพราะเป็นวันที่ฝนตกหนักทั่วกรุงเทพฯทั้งวันแต่เป็นเพราะทุกครั้งที่ผู้วิจัยเจอเธอที่สนามฟุตบอล เธอจะเป็น “คุณป้า” ที่ใจดีของบรรดาแฟนคลับเด็กๆทั้งหลาย แต่วันนี้เธอคือนักธุรกิจเจ้าของห้องเสื้อและร้านเสริมสวย อีกทั้งยังมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับความสวย ความงามอีกหลายแห่ง แต่ที่ผู้วิจัยต้องตั้งคือเธอสามารถนำความรู้ ความถนัดที่เธอมีมาสร้างอุปกรณ์ ตลอดจนความประทับใจให้กับผู้คนที่พบเจอจนเรียกได้ว่าตอนนี้เธอเป็นสีสันที่ขาดไม่ได้สำหรับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดไปแล้ว

สาวเป็นผู้หญิงวัยกลางคนที่มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นดีมาก ด้วยความที่เธอรักการเรียนรู้งานเกี่ยวกับการเสริมสวยและมีโอกาสได้ไปทำงานด้านความสวยความงามที่ต่างประเทศหลายปี เธอจึงสามารถเก็บเงินกลับมาทำธุรกิจเป็นคนตนเองได้ในปัจจุบัน สาวเป็นคนมีพรสวรรค์ด้านออกแบบเสื้อผ้าเป็นอย่างมาก เธอสามารถเป็นผู้ออกแบบเครื่องเงิน อัญมณีหายากราคาแพงได้ด้วยตลอดจนตัดเย็บเสื้อผ้าได้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันเธอก็เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการชมฟุตบอลมากคนหนึ่งทีเดียวเพราะเธอบอกว่าได้ไปสัมผัสกับสนามใหญ่ๆมาแล้วหลายแห่งทั่วยุโรป ทำให้เธอประทับใจในความสนุกสนานของกีฬาฟุตบอลส่งผลให้เมื่อสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเริ่มเป็นที่สนใจของคนย่านเมืองทองธานี เธอจึงไม่รอช้าที่จะไปรับรู้ประสบการณ์ดังกล่าวด้วยตนเอง

สาวคิดว่าการที่เธอได้ไปใช้ชีวิตในยุโรปหลายปีทำให้ตัวเองรับอิทธิพลการดูฟุตบอลมาจากสังคมที่นั่น ส่งผลให้เมื่อเธอเห็นสโมสรแห่งนี้ได้รับการนำเสนอจากสื่อสารมวลชนแขนงต่างๆ เธอจึงชักชวนลูกน้องให้ไปดูฟุตบอลเป็นเพื่อนเธอ แต่สิ่งนี้ที่ทำให้เธอโดดเด่นกว่าคนอื่นในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรนี้คือทุกครั้ง她去เชียร์การแข่งขัน เธอจะต้องตัดชุดใหม่พร้อมทั้งอุปกรณ์เสริมความงามต่างๆ เช่น หมวก โบว์คาดผม ผ้าโพกศีรษะ เป็นต้น ทำให้หลายครั้งเอกลักษณ์ดังกล่าวของเธอถูกนำเสนอผ่านสื่อ ซึ่งเธอเองก็สะท้อนให้ผู้วิจัยฟังว่าเธอไม่ได้ต้องการความโดดเด่นไปจากคนที่มาดูบอลปกติทั่วไปแต่ที่แสดงออกมาเช่นนั้นเป็นเพราะใจรักมากกว่า

นอกจากจะกลายเป็นที่คั่นหน้าคั่นตาของคนที่ไม่เชียร์ฟุตบอลเนื่องจากเครื่องแต่งการที่เป็นเอกลักษณ์ของเธอเองแล้ว สวายังเป็นที่รู้จักของนักฟุตบอลทั้งชาวไทย ชาวต่างชาติของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด อีกทั้งเธอยังเป็นผู้สนับสนุนด้านเสบียงคนสำคัญของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในยามที่มีกิจกรรมนอกสนามต่างๆเป็นประจำไม่เคยขาด เพียงขอให้เธอรู้ว่ามี การซื้อม้วนเพลงเชียร์ กิจกรรมทำธงยักษ์เพื่อโบกในสนามหรือแม้แต่กิจกรรมเตะฟุตบอลของบรรดาสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ทุกวันพุธ ถ้าเธอสามารถหาเวลาว่างจากกิจการของเธอได้เป็นอันว่าต้องมีอาหารจัดส่งไปถึงที่จัดกิจกรรมอย่างแน่นอน สิ่งที่ทำให้กับเพื่อน ๆ สมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับหรือแม้แต่กับนักฟุตบอลนั้น เธอเล่าให้ฟังว่าเป็นเหมือนวัฒนธรรมไทยที่ผู้ใหญ่ต้องดูแลเด็ก เพื่อนต้องช่วยเหลือเพื่อนและอาจเป็นเพราะเธอได้รับการยกให้ป้าสาวของเด็กวัยรุ่น เป็นแม่สาวของนักฟุตบอล เป็นพี่สาวของแกนนำกองเชียร์ที่มันเธอจึงอยากดูแล ช่วยเหลือตามเท่าที่เธอจะทำได้

“ ถ้ามีกิจกรรม แฟนคลับเตะฟุตบอลกันเอง ป้ามีหน้าที่หาของให้เขากิน เขาไปเตะที่ไหนเราก็เอาอะไรไปร่วม บางทีเอาน้ำไปให้ 10 ลัง คือเพื่อนเราเขาให้มาถูก ขวดหนึ่งไม่กี่บาทเราก็ให้เด็กมันไป 500 บาทอย่างนี้หรือบางทีเราไม่ได้ไปเอง เราก็ส่งของหรือแก่นักฟุตบอลซิลล่า¹¹ ฟิงมีลูก ป้าก็ทำกับข้าวให้เขากิน ตั้งชื่อให้ลูกเขาด้วยชื่อว่าที่รัก เวลาป้าไปเขาจะบอกแม่มาแล้วจากนั้นก็อุ้มลูกมาสอนให้เรียกป้าป้าอมๆ ส่วนหนึ่งที่ต้องดูแลเพราะแฟนเขามาจากที่ต่างประเทศไม่รู้วิธีการดูแลเด็ก ซิลล่าพูดไทยได้เราก็เลยช่วยดูแล แฟนเขาพูดไม่ได้ลำบากหน่อย แต่ป้าจะทำแกงเลี้ยงไปให้ประจำ เขาจะได้มีน้ำนมเยอะๆ เหมือนลูกเหมือนหลาน อย่างซิลล่านี้อีกขาดไม่ได้” (สาว, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2553)

สาวบอกว่าเธอต้องเสียค่าของที่ระลึกในการนำมาสร้างสรรค์ชุดและอุปกรณ์เสริมในการแต่งกายของเธอเดือนละหลายพันบาทแต่เธอไม่ได้รู้สึกเสียดายแต่อย่างใดเพราะเธอคิดว่าเธอได้รับความสุขและการผ่อนคลายคืนมา ยิ่งตอนนี้สโมสรมีกลุ่มกองเชียร์เป็นทุนในการขยายความสำเร็จด้านต่างๆออกไปสู่สังคมด้วย ยิ่งทำให้เธอคิดว่าในอนาคตการเชียร์ของสโมสรแห่งนี้ต้องเพิ่มสีสันและจังหวะที่เร้าใจ ความสนุกสนานให้มากขึ้น ส่วนผลงานในสนามเธอก็มีความหวังว่าสักวันหนึ่งสโมสรแห่งนี้ต้องได้แชมป์ในรายการชิงแชมป์สโมสรแห่งเอเชีย โดยที่เธอไม่ลืมที่ย้ำ

¹¹ มุซซา ซิลลา (Moussa Sylla) นักฟุตบอลของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดชาวกินี (Republic de Guinee) ปัจจุบันอายุ 25 ปี เริ่มต้นเข้ามาค้าแข้งในประเทศไทยช่วงเดือนมกราคม 2548กับสโมสรกองทัพบก ภายหลังเซ็นสัญญาเข้าร่วมทีมสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2552

เตือนผู้วิจัยว่าเธอต้องเป็นส่วนหนึ่งของกองเชียร์ที่ยืนตะโกนแสดงความดีใจในสนามวันนั้นอย่างแน่นอน

คนที่ 7 บอย(นามสมมติ) “ผมเป็นศิลปินนะ พอลมาเจอสโมสรฟุตบอลที่มีศิลปะทั้งการเชียร์การเล่น ผมชอบเลย”

บอยเป็นผู้ชายวันทำงานที่มีความเป็นผู้นำและมีเหตุมีผลในการตัดสินใจต่างๆอย่างมาก ผู้วิจัยพูดคุยกับบอยหลายครั้งและทุกครั้ง πουถึงการทำงานและการศึกษาวิจัยครั้งนี้ บอยจะสอบถาม แลกเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับกรวิจัยได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ส่วนการมาเป็นแกนนำของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับได้นั้นเขาบอกว่าอาจเพราะเขาเองเป็นผู้นำนักศึกษาสมัยเรียนหนังสือระดับปริญญาตรีและชอบเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่างๆจึงทำให้เมื่อบอยเริ่มเข้าไปเป็นกองเชียร์ของสโมสรแห่งนี้ได้ไม่นาน เขาก็ได้รับเชิญจากบรรดาแกนนำกองเชียร์ให้เข้าร่วมเป็นแกนนำกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

บอยเป็นหนึ่งในบรรดากองเชียร์ของสโมสรแห่งนี้ที่อาศัยอยู่ย่านงามวงศ์วานมาตั้งแต่เกิด ทำให้ตัวเขาเองค่อนข้างซึ่มซั้กับเรื่องท้องถิ่นนิยมได้อย่างรวดเร็วเพราะตลอด 2 – 3 ปีที่ผ่านมา เขาบอกว่าการขยายตัวของแฟนบอลเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดในละแวกนี้ขึ้นไปอย่างรวดเร็วสำหรับเขาแล้วได้ถึงการเข้ามาอยู่ในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ โดยเริ่มต้นจากการเป็นแฟนคลับฟุตบอลต่างประเทศเมื่อ 10 ปีที่แล้ว จนวันหนึ่งเขาทราบจากหนังสือพิมพ์กีฬาฉบับหนึ่งว่าสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมีนักฟุตบอลชื่อธีรศิลป์ แดงดา ด้วยความที่ชื่นชอบนักฟุตบอลคนนี้เป็นการเล่นตัวเขาจึงหาโอกาสไปติดตามที่สนาม ซึ่งบอยเองได้แสดงความคิดเห็นในช่วงที่เริ่มรู้จักจนมาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับไว้ว่า

“ทีมฟุตบอลอะไรชื่อโคตรเซยเลย ชื่อยาวมาก แล้วมันอยู่ไกลอยู่ที่หนองจอก ตอนแรกพี่ชอบเพราะว่ามันมีธีรศิลป์ แดงดา มันมีนักเตะที่เป็นทีมชาติไทยที่เราชอบมานาน หลังจากย้ายสนามมาอยู่ที่เมืองทองธานี พี่เริ่มเห็นจากทีวีอยู่ก่อนแล้วหลายนัด พอมีโอกาสก็ไปสนามเอง เพราะพี่เห็นว่าคนมันเยอะเหลือเกินอยากไปดูบรรยากาศด้วยตนเอง พี่ก็ลองไปคนเดียวเลย พอไปดูแล้วประทับใจ จึงตัดสินใจเป็นแฟนคลับตอนนั้นเลยเพราะ 1. บ้านพี่อยู่แถวนี้ 2. พี่เชียร์เมืองทองฯในเรื่องของนักเตะธีรศิลป์ที่เขาอยู่ที่นี้ แล้วก็คงจะหลีกเลี่ยงไม่ได้เรื่องของแบรนด์ที่เขาทำมาในเรื่องของ Marketing ในเรื่องของ Couple Colour ของเขา สีแดง สีดำ ซึ่งมันก็ตรงกับ Idol ของเรา ด้วยความที่

พี่เป็นศิลปินพอลกลับบ้านพี่ก็วาดรูปธีรศิลป์ แดงดาทันที รูปนั้นทุกวันนี้แฟนบอลทุกคนต้องเคยเห็นเพราะโชว์ในสนามบ่อยครั้ง ตรงนี้แหละที่ผมจะบอกตลอดว่าผมเป็นศิลปินนะ พอมาเจอสโมสรฟุตบอลที่มีศิลปะทั้งการเชียร์ การเล่น ผมชอบเลย” (บอย, สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2553)

บอยบอกผู้วิจัยว่าสโมสรฟุตบอลแห่งนี้เหมือนรักแรกพบของเขาและกระตุ้นให้เขาสนใจในวงการฟุตบอลไทยก็ได้เพราะหลังจากที่เริ่มเป็นแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้แล้ว เขาเริ่มศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ของสโมสร รวมทั้งตระเวนซื้อของที่ระลึกที่มีขายอยู่ในร้านค้าสินค้าของสโมสรและเสื้อแข่งในอดีตเท่าที่เขาจะสามารถหามาได้ นอกจากนั้นเขายังทำหน้าที่เป็นชักชวนเพื่อนของเขาให้สนใจมาดูฟุตบอลที่สนามเหย้าของสโมสรย่านคอนโดเมืองทองธานีจนตอนนี้หลายคนกลายเป็นกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้เช่นกัน

“พี่คิดว่าเรายังไม่มีเพื่อน อีกรูปแบบ มันยังไม่มียุคสโมสรที่จะเป็นเฉพาะของกลุ่มแฟนคลับแถวปากเกร็ด แถวธวัชภิวัฒน์ แถวงามวงศ์วานอยู่ก่อนประกอบกับโดยพื้นฐานที่พี่ชอบเตะฟุตบอลก็เลยรวมทีมฟุตบอลจากในแฟนคลับฟุตบอลทีมเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดได้อีกภายหลัง โดยอาศัยฟุตบอลเป็นตัวกลางหาความพาเพื่อนเข้าไปดูเมืองทองฯให้เยอะที่สุดเพราะไปดูกันหลายๆคนสนุกดี ” (บอย, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2553)

บอยให้ความเห็นว่าการที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับกลุ่มนี้ประสบความสำเร็จในเรื่องการขยายฐานจำนวนและคุณภาพของการควบคุมกลุ่มคนในสนามเป็นผลมาจากการที่แฟนบอลของสโมสรแห่งนี้จะซึมซับวัฒนธรรมของคนที่อยู่มาก่อนคือไม่หยาบ มีสปิริตไม่ว่าผลการแข่งขันจะออกมาเช่นไร จะไม่ด่าผู้เล่น โค้ช กรรมการแต่จะให้กำลังใจด้วยการเชียร์ตลอด 90 นาที นอกจากนั้นแล้วการจัดการให้ของสโมสรที่เป็นมืออาชีพ มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลทั่วถึง มีความเป็นกันเองกับแฟนบอล จึงเป็นเหมือนจุดขายให้คนบอกต่อและอยากให้คนที่ตัวเองรู้จักเข้ามาสัมผัสกับสิ่งดีๆอย่างที่รับรู้มาก่อน ยิ่งสถานการณ์ในสังคมไทยตอนนี้มีความตึงเครียดโอกาสของกิจกรรมเช่นนี้จึงเปิดกว้างและพร้อมต้อนรับคนที่ต้องการช่วงเวลาพักผ่อนคลายและเมื่อหลายๆปีจ้ะมารวมกันกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้จึงขยายตัวมากขึ้นนั่นเอง

คนที่ 8 แบนค์ (นามสมมติ) “เมืองทองฯทำให้ชีวิตผมเปลี่ยนไป”

แบงค์เป็นผู้ชายวัยกลางคนที่มีฐานะการงานมั่นคง เขาเป็นคนมีครอบครัวแล้วแต่ยังไม่มีบุตรทำให้นอกจากเวลาที่ทุ่มเทให้ครอบครัวแล้ว เขาก็จะมีเวลาเหลือส่วนหนึ่งเขาสังคมที่ตนเองชื่นชอบตั้งแต่เล่นดนตรี เล่นฟุตบอล เล่นแบดมินตันแล้วแต่ช่วงเวลาจะเอื้ออำนวยให้เข้าสามารถทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจได้

..... ผมดูฟุตบอลมาตั้งแต่เด็กหรือจำความได้เลยดีกว่า ตามแมนยูไนเต็ด เป็นแฟนที่มีน้ำมาตลอดตั้งแต่ปี ค.ศ.1977

ประโยคดังกล่าวเป็นคำบอกเล่าที่ยอมรับถึงความหลงใหลกีฬาฟุตบอลของเขามาเป็นระยะเวลากว่า 30 ปี เขาเล่าให้ฟังว่าความฝันหนึ่งของเขาตั้งแต่วัยเด็กว่าเขาอยากจะทำอย่างไรให้สโมสรฟุตบอลของไทยสามารถยกระดับให้เทียบเท่าหรือใกล้เคียงทีมระดับโลกหรืออย่างน้อยก็ในเกาหลีใต้กับญี่ปุ่นให้ได้ สิ่งนี้เป็นเหมือนเป็นปมในใจที่ฟุตบอลระดับสโมสรของไทยไปไม่ถึงถึงเส้นชัย เมื่อมีโอกาสของก็อยากสนับสนุนให้บอลไทยเป็นที่นิยมมากๆ เหตุผลอีกประการคือเหมือนเป็นการสานความฝันในวัยเด็กของตนเองด้วย

แบงค์เล่าให้ฟังว่าเขาได้ยื่นชื่อสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดครั้งแรกผ่านหนังสือพิมพ์สยามกีฬาเมื่อกว่า 4 ปีที่แล้วแต่ตอนนั้นไม่ได้สนใจติดตามข่าวสารเพียงแค่ว่ารับรู้อย่างผ่านตาเท่านั้น จนกระทั่งเมื่อ 3 ปีที่แล้วเขาเริ่มเห็นว่าสโมสรแห่งนี้จริงจังในการทำทีมโดยมีการเสริมผู้เล่นทั้งไทยและต่างชาติอย่างต่อเนื่อง แต่กว่าที่เขาได้เข้าไปดูฟุตบอลในสนามของเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดครั้งแรกก็ต้องรอถึงช่วงกลางปี 2552 อาจเป็นเพราะตอนแรกเขาเองไม่ได้ตั้งใจจะเชียร์ทีมนี้เพราะมีทีมในดวงใจเป็นสโมสรในรายการไทยพรีเมียร์ลีกอยู่ก่อนแล้ว แต่ก็เหมือนเจอจุดเปลี่ยนเมื่อวันหนึ่งสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเดินทางไปเป็นทีมเยือนที่สโมสรที่แบงค์เชียร์ให้ตั้งแต่สมัยเขายังเป็นเด็กนักเรียนกางเกงขาสั้นกว่า 30 ปีมาแล้ว ซึ่งผลการแข่งขันก็เป็นฝ่ายทีมที่แบงค์ชอบได้รับชัยชนะ แต่เขาก็กลับพบปรากฏการณ์ที่ทำให้เขาต้องตกใจคือบรรดากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรที่พ่ายแพ้ต่างลุกขึ้นยืนในมือชูผ้าพันคอ พร้อมขับกล่อมเพลงประจำสโมสรให้กับเหล่าสาวกและนักฟุตบอลของสโมสร ซึ่งถึงแม้ทีมเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดจะพ่ายแพ้ในวันนั้นแต่ในความรู้สึกของแบงค์แล้วเขาก็กลับประหลาดใจที่แฟนบอลของสโมสรแห่งนี้แสดงออกถึงคำว่าสปิริตได้อย่างน่าประทับใจยิ่งนัก

หลังจากเหตุการณ์ในวันนั้นเขาตัดสินใจชวนแฟนสาวไปชมการแข่งขันของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดที่สนามเพราะอยากเห็นว่าเหตุการณ์ที่เขาเจอมาก่อนหน้านี้เป็นเพียงแค่

สัญชาติญาณชั่วคราวหรือประเพณีของกองเชียร์ที่มันี้กันแน่ ภาพที่ปรากฏต่อหน้าเขาก็คือกองเชียร์กว่าหมื่นคนร่วมกันร้องเพลงอย่างสนุกและเชียร์อย่างไม่รู้จักเหนื่อย ทำให้แบ่งคือโอกาสหวานลิ้มให้แฟนสาวเป็นแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ทั้งที่เพิ่งมาประจักษ์กับตาตนเองเพียงครั้งเดียวเท่านั้น

เบนค์เองเริ่มเข้าไปทำกิจกรรมที่มีการเชิญชวนให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเข้าไปร่วมทั้งการซ้อมร้องเพลงเชียร์ การเดินทางไปทำบุญที่ต่างจังหวัดร่วมกันในช่วงปิดฤดูกาลแข่งขัน กระทั่งในปีการแข่งขัน 2553 เขาเองใช้รถส่วนตัวขนแฟนบอลไปทำกิจกรรมตีแบดมินตันหรือแม้แต่ไปเชียร์ฟุตบอลในนัดการแข่งขันที่ต่างจังหวัดหลายครั้งจนมีสมาชิกที่เป็นกลุ่มสนิทกันมากขึ้น เบนค์ให้ความเห็นว่าการที่กลุ่มของเขามีความเหนียวแน่นกันเพราะทุกคนเป็นกันเองและมีสิ่งหนึ่งที่เป็นหลักยึดร่วมกันนั่นก็คือสโมสรฟุตบอลที่ทุกคนรัก

“สิ่งที่เรามีร่วมกันมาโดยตลอดและที่ควรถ่ายทอดให้กับคนมาใหม่คือ ความรัก ความสามัคคีที่มีต่อกลุ่มและสโมสรแค่นี้เลย เพราะเมื่อเรารักแล้วก็จะเข้าใจอะไรได้ง่ายมากขึ้น คนเราเมื่อมีความรู้สึกที่ดีต่อกันก็จะรับรู้อะไรได้ง่าย ส่วนความสามัคคีมันก็บอกอะไรตายตัวอยู่แล้วว่าเราต้องสามัคคีร่วมกันไว้ถึงแม้ว่าเราจะแพ้ก็ตาม เชื่อไหมผมเคยผมถูกหอยได้มาเกือบหมื่นผมปิดบ้านเลี้ยงเลยเท่าที่ผมนึกออกว่าจะเชิญใครมา ผมจำได้มากันประมาณ 70 กว่าคน อย่างหมุย่างเนื้อผมไม่เอาเงินใครซักบาท แต่ใครมีน้ำใจอยากหิ้วอะไรก็หิ้วมา อุปกรณ์อย่างอื่นผมเตรียมให้หมด ” (เบนค์, สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2553)

ปัจจุบันเบนค์เป็นคนที่ติดการสื่อสารกับบรรดาเพื่อนในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเป็นอย่างมาก เพราะเขาจะเล่นอินเทอร์เน็ตเพื่อสื่อสารกับเพื่อนๆผ่านทางเว็บบอร์ดของสโมสรทุกวัน ส่วนในสนามฟุตบอลแล้วไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันกลางสัปดาห์หรือสุดสัปดาห์ เขาจะยืนอยู่ตรงคนที่ทำหน้าที่ตีกลองเพื่อช่วยให้อังหวะในการนำเชียร์ นอกจากนี้เขาเองเป็นผู้ก่อตั้งชมรมแบดมินตันของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรแห่งนี้ขึ้นมาเริ่มต้นจากคน 20 – 30 คน กับคอร์ตแบดมินตัน 2 คอร์ต ตอนนี้อย่างบอกว่าการกิจกรรมนี้เริ่มมีคนมาร่วมมากขึ้น ต้องเพิ่มทั้งเวลาทั้งคอร์ตแบดมินตันเพื่อให้ทุกคนได้เล่นอย่างทั่วถึง สำหรับปีบอแล้วระยะ 3 – 4 เดือนที่ผ่านมาช่วงเวลาว่างส่วนใหญ่ของเขาจะใช้เวลาอยู่กับเพื่อนกลุ่มนี้จนเพื่อนในสมัยเรียนและเพื่อนที่ทำงานเริ่มแซวเขาในทำนองว่าลืมนกันไปเลยแต่เขาเองก็ไม่ได้แปลกใจเพราะสมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มที่มาคลุกคลีอยู่ด้วยกันต่างก็เจอประสบการณ์เช่นนี้มาเช่นกัน

คนที่ 9 ต้อง (นามสมมติ) “ตอนนี้ถ้าเปรียบเทียบระหว่างบอลไทยกับบอลต่างประเทศ ตอนนี้ผม ลืมแมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ดไปแล้ว”

ต้องเป็นคนกรุงเทพฯโดยกำเนิด เขาเป็นผู้ชายอารมณ์ดีและชอบการเล่นฟุตบอลเป็นอย่างมากเพราะสมัยเด็กได้เป็นถึงตัวแทนระดับโรงเรียนมาโดยตลอด ตอนนี้เขาเพิ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรีได้ 1 ปี และกำลังรอเริ่มศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ผู้วิจัยพบต้องหลายครั้งแม้แต่การเดินทางไปเชียร์ที่ต่างจังหวัดเขาเองก็ไปเช่นกันแต่สิ่งหนึ่งที่ต้องไม่เคยลืมก็คือ เขาจะถามผู้วิจัยเสมอว่ามีตัวหรือยัง เดินทางไปเองสะดวกไหม ต้องการเดินทางไปกับกลุ่มเขาหรือไม่ น่าใจเช่นนี้ของเขาเป็นสิ่งที่ส่งผลให้เขาได้เพื่อนใหม่ในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด

ต้องเริ่มสนใจติดตามดูฟุตบอลต่างประเทศมาก่อนฟุตบอลไทยหลายปี เขาเองเล่าให้ฟังว่าแต่เดิมไม่ได้เคยคิดว่าจะมาเป็นคนที่ติดฟุตบอลไทยเพราะดูบอลนอกมาเป็น 10 ปีก็ไม่เห็นว่าบอลไทยจะมีแว่วว่าจะพัฒนาขึ้นมา สำหรับต้องเขาบอกว่าถึงตอนนี้ยังนึกขอบคุณรุ่นพี่สมัยเรียนมหาวิทยาลัยคนหนึ่งที่สนิทกันจากการที่เตะฟุตบอลหลังเลิกเรียนด้วยกันเป็นประจำเพราะรุ่นพี่คนนี้ได้มาชักชวนให้เขาไปคัดตัวเพื่อเป็นนักฟุตบอลของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดและเหตุการณ์วันนั้นก็ทำให้เขาได้รู้จักสโมสรฟุตบอลแห่งนี้

ภายหลังเมื่อทราบว่สโมสรแห่งนี้ย้ายสนามอยู่ในเมืองทองธานีทำให้เขาตัดสินใจชวนแฟนสาวไปดูฟุตบอลกันสองคน ถึงแม้ว่าจะติดใจในบรรยากาศในสนามและประทับใจการบริหารงานที่เป็นมืออาชีพของเจ้าของสโมสรมากแค่ไหนก็ตาม แต่ตอนนั้นเขาเองยังไม่ได้ไปยืนร้องเพลงและทำกิจกรรมแบบสุดตัวเช่นในปัจจุบัน จนกระทั่งวันหนึ่งหลังจากที่กลับจากดูฟุตบอลแล้ว เขาก็ได้เข้าไปในเว็บไซต์ของแฟนคลับสโมสร โดยตั้งใจจะไปดูความเคลื่อนไหวเรื่องต่างๆ แต่แล้วเขาก็เจอกระทู้ที่ชวนให้มาสัครเตะฟุตบอลและทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันระหว่างคนที่แฟนคลับ ต้องจึงเข้าไปสมัครเป็นคนแรกและหลังจากนั้นเขาก็ได้พบเพื่อนที่มีความสนใจร่วมกันอีกหลายคน

เขาเล่าให้ฟังว่าหลังจากที่ตัดสินใจไปสมัครเข้ากลุ่มเพื่อเตะฟุตบอลกันทุกสัปดาห์และทำกิจกรรมอื่นๆแล้ว เขาก็พบกับเพื่อนอีกหลายคนที่มีแนวทางคล้ายกับเขาคือมาเป็นแฟนของทีมนี้เพราะอยู่แถวบ้านและชอบความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสโมสร ทำให้ตอนนี้กลุ่มของต้องยังคงเหนียวแน่นในการเตะฟุตบอลทุกวันศุกร์และถ้าต้องมีเดินทางไปต่างจังหวัดเพื่อดูฟุตบอลของ

สโมสรนี้ พวกเขา ก็จะเดินทางไปโดยรถส่วนตัวของเพื่อนคนใดคนหนึ่งแล้วแต่อาทิตย์ไหนใครจะสะดวกแต่จะไปด้วยกันเป็นกลุ่มใหญ่

ต้องบอกว่า การที่เข้าได้ตามเชียร์ฟุตบอลไปในหลายที่ทั้งศรีสะเกษ สระบุรี ปทุมธานี อยุธยา หรือแม้แต่เวียงจันทน์ สิงคโปร์ที่เขาไม่ได้ไปแต่เพื่อนสนิทหลายคนก็กลับมาเล่าบรรยากาศให้ฟัง ทำให้ต้องและเพื่อนของเขา มักจะชวนกันคิดว่า ถ้าสโมสรได้รับการสนับสนุนจากสังคมจริงๆ ในอนาคตฟุตบอลไทยจะมีโอกาสพัฒนาไปได้

“ตอนนี้ถ้าเปรียบเทียบระหว่างบอลไทยกับบอลต่างประเทศ ตอนนี้ผมลิ้มแมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ดไปแล้ว ลิ้มที่จะเข้าเว็บเขาไปแล้ว เรียกว่าติดตามบอลไทยมากกว่า อย่างฟุตบอลโลกตอนนี้ก็ไม่ได้ติดตามข่าวสารเหมือนอย่างเมื่อก่อนไม่ได้เข้าเว็บไปเลย แม้แต่เจอกลุ่มเพื่อนที่เคยมีก็น้อยลง การเคลื่อนไหวต่างๆ ก็ไม่ได้สนใจอะไรมาก เพราะตอนนี้ผมจะหนักไปทางบอลไทยมากกว่า ผมคิดไปอยากให้แต่ละบ้านมีทีมเชียร์ เริ่มจากการเชียร์ทีมที่อยู่ใกล้บ้านก่อน เพราะถ้าเด็กเริ่มดูฟุตบอลได้เริ่มมีทีมเชียร์ก็จะเริ่มอยากเตะฟุตบอล พอเก่งก็จะมีสโมสรให้ลง เด็กมันก็จะเก่งตั้งแต่เด็กก็อาจจะทำให้บอลไทยเราไปบอลโลกได้ ” (ต้อง, สัมภาษณ์, 30 พฤษภาคม 2553)

ต้องให้ความเห็นถึงเรื่องกิจกรรมของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับว่ากิจกรรมต่างๆ เป็นเหมือนการเปิดพื้นที่ของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกทุกคน เพราะการจัดกิจกรรมจะมีคนมาร่วมหลายร้อยคนทำให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับก็จะรู้จักและสนิทกันมากขึ้น พอถึงเวลาว่างงาน แต่งงาน หรือกิจกรรมงานต่างๆ ที่ช่วยเหลือกันได้ทุกคนก็จะไปช่วยกัน ถึงตอนนี้เขาเองคิดว่าตัวเองได้เพื่อนมากขึ้นมาต่ำกว่า 100 คน แต่เขาเองก็บอกว่าไม่ได้ปิดกั้นตัวเองไว้กับเพื่อนเก่า ทั้งนั้นเวลาที่มิกิจกรรมหรือไปเชียร์บอลทุกสัปดาห์เขาเองก็ทักทาย ทำความรู้จักเพื่อนใหม่ เพราะเหมือนเป็นการต้อนรับและให้ความอบอุ่นคนที่มาใหม่เพื่อที่จะเขาจะได้ประทับใจและมาเป็นกองเชียร์ของสโมสรนี้

สำหรับต้องแล้ว เขามองว่าการที่ตัวเขาเองหรือสมาชิกฟุตบอลแฟนคลับคนอื่นๆ เสียสละทุน เสียสละเวลาให้กับสโมสรฟุตบอลแห่งนี้ ถือเป็นส่วนหนึ่งของการช่วยผลักดันให้สโมสรสามารถมีงบประมาณในการไปบริหารจัดการองค์กร ขณะที่นักกีฬาเองก็จะมีกำลังใจ มีความทุ่มเทในการที่จะแสดงความสามารถออกมาให้มากที่สุด ต้องยังแสดงความเห็นเสริมอีกว่าถ้าสโมสรแห่งนี้สามารถขยับตนเองให้เป็นสโมสรฟุตบอลแถวหน้าของเอเชียได้ในอนาคตก็อยากให้

นักฟุตบอลต่างประเทศที่มีชื่อเสียงเข้ามาเล่นเยอะ ซึ่งเมื่อระยะเวลาผ่านไปจะสามารถช่วยให้นักฟุตบอลไทยพัฒนาความสามารถจนกลายเป็นผู้เล่น(สินค้า)ส่งออกไปยังยุโรปหรืออย่างน้อยก็ญี่ปุ่นหรือเกาหลีได้ ถึงแม้ว่าต้องจะวาดฝันให้กับสโมสรฟุตบอลที่เขารักไว้ในอนาคตอย่างสวยงาม แต่ตัวเขาเองก็ออกตัวว่าถึงแม้จะทำไม่ได้ในเร็ววันก็ไม่ใช่ว่าเรื่องที่ทำให้เขาผิดหวังเสียใจเพราะทั้งหมดเป็นแค่ความคาดหวังถึงอย่างไรเขาก็ยังเป็นกำลังใจให้ต่อไปตราบดีที่สโมสรแห่งนี้ยังตอบแทนความสุขให้กับกลุ่มคนรักฟุตบอลอย่างเต็มที่เช่นในปัจจุบัน

คนที่ 10 เป็ก (นามสมมติ) “เวลาเชียร์เมืองทองฯ เราก็สนุกสนานกับการเชียร์ เฮฮา เต็มที่ เราช้องเพลงไม่หยุด”

เป็กเป็นคนกรุงเทพฯโดยกำเนิดตอนนี้เขากำลังศึกษาในระดับปริญญาโท เป็กมีบุคลิกที่ภูมิฐานน่าเชื่อถืออีกทั้งยังเป็นคนที่ชอบสร้างสัมพันธ์กับเพื่อนใหม่และรักในการทำกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้ในที่สุดเขาก็ได้รับการชักชวนให้เป็นแกนนำในการร้องเพลงบนสแตนด์การแข่งขัน เป็กเล่าให้ฟังว่าเขาเองสนใจฟุตบอลต่างประเทศมาก่อนเป็นระยะเวลาเกือบ 10 ปีและด้วยเขามีกิจวัตรประจำวันอย่างหนึ่งคือการต้องอ่านหนังสือพิมพ์กีฬา ทำให้เขาไปสะดุดตากับสโมสรฟุตบอลเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดเมื่อประมาณสัก 1 ปีที่ผ่านมาเพราะเขาไม่เคยเห็นฟุตบอลไทยที่มีคนไปเชียร์หลักหลายพันมาก่อนจนเขาเองก็คิดว่าถ้ามีโอกาสคงได้หาเวลาไปดูสักครั้ง

เป็กบอกว่ากระแสโฆษณาและการกระตุ้นของสื่อต่างๆมีผลต่อเขาเยอะเพราะเมื่อมีการประชาสัมพันธ์ในสื่อสารมวลชนมากขึ้นส่งผลให้ตัวเขาเองก็สนใจจะไปดู ทั้งๆที่ยังไม่รู้ด้วยซ้ำว่าสนามอยู่ที่ไหนทำให้ในวันแรกที่เขตัดสินใจขับรถออกจากบ้านไปดูบอลนั้น เขาต้องโทรศัพท์หาเพื่อนตลอดว่าสนามอยู่ตรงไหนเพราะถึงแม้จะเป็นคนกรุงเทพฯแต่เขาแตกต่างออกไปจากกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของที่นี่หลายคนเนื่องจากบ้านของเขาไม่ได้อยู่ใกล้กับย่านนี้แต่อย่างใด

ภายหลังจากกลับมาจากการดูบอลที่สนามยามาซ่า สเตเดียมในวันนั้นแล้ว เป็กบอกว่าเขารู้สึกสนุกและประทับใจรูปแบบการเชียร์เป็นอย่างมากทำให้หลังจากนั้นเขาชวนเพื่อนสนิทของเขา 6 – 7 คนไปเป็นเพื่อนในอีกหลายนัดต่อมา ซึ่งตลอดเวลาที่เขาไปเชียร์นั้นเขาชอบร้องเพลงและแสดงออกตามที่แกนนำสั่งการมาตลอด จนกระทั่งมีอยู่วันหนึ่งก็มีแกนนำกองเชียร์เดินมาหาเขาในช่วงจบการแข่งขันและชักชวนให้เขามายืนนำเชียร์ด้วยกันข้างหน้า

“ ตอนนั้นไปเชียร์ไม่ได้คิดถึงว่าเป็นแฟนคลับรีปาวเพียงแต่รู้สึกชอบมาก จนที่เข้าไปเป็นแกนนำได้เพราะจริงๆ ก็ไม่ได้อยากจะเป็นอะไร

เราก็สนุกสนานกับการเชียร์ เฮฮา เต็มที่ เราช้องเพลงไม่หยุด แล้วพี่ๆ สตีฟ เขาคงเห็นแววเขาเคยเกริ่นไว้ว่าในอนาคตเขาจะเพิ่มสแตนด์ แล้วจะต้องมีคน นำเพิ่มโดยหากจากน้องๆ รุ่นใหม่มาเพิ่ม แต่ที่นี้เราก็ไม่คิดว่าเป็นเรา แต่เขาคงจะเห็นจิตใจที่มีความทุ่มเท ซึ่งแฟนคลับทุกคนที่ร่วมกันเชียร์ก็มีจิตใจที่ทุ่มเททุกคน แต่พี่ๆ เขาคงเห็นว่าเรามีความเป็นผู้นำ ลองให้เราฝึกดู ” (เป็ก, สัมภาษณ์, 1 สิงหาคม 2553)

เป็กบอกว่าตอนแรกก็เหมือนเป็นแฟนคลับอยู่แล้ว พอมาทำหน้าที่ในจุดนี้ยิ่งต้องสนใจ ข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่างๆ ของสโมสรตัวเอง ความคิดเห็นของแฟนคลับตัวเองหรือ บางครั้งต้องสนใจของทีมอื่นไปด้วย ส่งผลให้ตอนนี้เป็กใช้เวลาในพื้นที่ออนไลน์ในการพูดคุยกับบรรดาเพื่อนๆ กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่เนืองเนืองเป็นประจำ เขาบอกว่าพื้นที่ในส่วนนี้ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี อีกส่วนหนึ่งที่เป็กบอกว่าเป็นพื้นที่นอกสนามฟุตบอลเช่น การจัดกิจกรรมเตะฟุตบอลทุกวันพุธและวันศุกร์หรือ แม้แต่การจัดการสังสรรค์ประจำปีซึ่งมี 2 ครั้ง เป็กแสดงความเห็นว่าพื้นที่พวกนี้ทำให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสนิทกันมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเพราะจะมีกิจกรรมที่ทุกคนจะได้พูดคุย การสนุกสนานร่วมกัน ซึ่งเขามองว่าจุดนี้เป็นประโยชน์ในการพัฒนากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของพวกเขาในอนาคตได้เป็นอย่างดี

เป็กแสดงความเห็นว่าการทำงานที่สโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่เนืองเนืองประสบความสำเร็จด้านกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเป็นอย่างมากเพราะว่าการจัดการที่เป็นมืออาชีพ อีกส่วนหนึ่งที่สำคัญมากคือการที่คนที่เข้ามาเชียร์บอลหรือกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรนี้ใจเย็นและเข้าใจธรรมชาติของฟุตบอล กล่าวคือเป็นกลุ่มคนที่เข้าใจว่าฟุตบอลแพ้ได้ ชนะได้ ซึ่งเขามองว่าสำคัญมากเพราะทำให้เมื่อผลการแข่งขันไม่เป็นอย่างที่ใจนึกหวังก็จะไม่ใช้ความรุนแรง โดยส่วนมากจะเน้นไปที่การแสดงออกที่สนุกสนานและความเป็นหนึ่งเดียวกัน ถึงแม้ว่าจะมีกองเชียร์หลายกลุ่มแยกเชียร์กันไปพื้นที่ของสนามที่กลุ่มตนเองจับจองอยู่แต่ทุกกลุ่มก็มีเป้าหมายเดียวกันคือสามารถผลักดันให้สโมสรฟุตบอลแห่งนี้ประสบความสำเร็จได้มากขึ้น ด้วยเป้าหมายร่วมกันนี้เองที่ทำให้เป็กมองว่ากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับแห่งนี้จึงมีความเข้มแข็งและสละเวลา ทุนทรัพย์เข้ามาช่วยกันพัฒนาสโมสรแห่งนี้

ภาคผนวก(ข) แนวคำถามที่ใช้เป็นเครื่องมือของการวิจัย

- สำหรับผู้บริหารสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย

1. ภูมิหลังของท่านต่อความสนใจในวงการกีฬา
2. การเริ่มต้นทำงานของท่านในวงการฟุตบอล
3. คิดว่าเพราะเหตุใด สโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดถึงมีแฟนคลับมากขึ้น และหากเปรียบเทียบกับสโมสรอื่น ๆ มีความเหมือน / ต่างอย่างไร
4. ท่านคิดว่าสื่อ และการติดต่อที่ทันสมัย มีส่วนสำคัญต่อการเติบโตของวงการฟุตบอลไทยอย่างไร
5. ท่านคิดว่าฟุตบอลกับคนดูหรือแฟนคลับมีความสำคัญเพียงใด และอย่างไร
6. ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาฟุตบอลอาชีพของไทยควรเป็นอย่างไร
7. ท่านคิดว่ากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในการแข่งขันไทยพรีเมียร์ลีกควรมีการพัฒนาอย่างไร
8. ท่านคิดว่าสโมสรฟุตบอลในการแข่งขันไทยพรีเมียร์ลีก ควรมีแนวทางการพัฒนา และบริหารอย่างไรให้สามารถเป็นส่วนหนึ่งของการผลักดันมาตรฐานฟุตบอลไทย
9. เป้าหมายที่ท่านอยากเห็นและต้องการผลักดันในวงการฟุตบอลไทย
10. ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดจึงมีคนเข้าร่วมชมการแข่งขันที่มเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ด และทีมอื่นๆในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาเป็นจำนวนมาก
11. ท่านคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้สโมสรแห่งนี้ประสบความสำเร็จในการมีฟุตบอลแฟนคลับ
12. ภายใต้การเป็นสมาชิกสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดหรือสโมสรอื่นๆ ท่านคิดว่าเหตุผลใดดังต่อไปนี้สำคัญที่สุดที่ทำให้มีคนจำนวนมากเข้าร่วม
13. การจัดการของสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดมีส่วนในการตัดสินใจเข้าเป็นแฟนคลับของทีมฟุตบอลเมืองทองฯหรือทีมอื่นๆ หรือไม่

ฯลฯ

- สำหรับผู้บริหารสโมสรสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ด

1. ภูมิหลังของท่านต่อความสนใจในวงการกีฬา
2. การเริ่มต้นทำงานของท่านในวงการฟุตบอล
3. คิดว่าเพราะเหตุใด สโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดถึงมีแฟนคลับมากขึ้น และหากเปรียบเทียบกับสโมสรอื่น ๆ มีความเหมือน / ต่างอย่างไร

4. ท่านคิดว่าสื่อ และการติดต่อที่ทันสมัย มีส่วนสำคัญต่อการเติบโตของวงการฟุตบอลไทยอย่างไร
5. ท่านคิดว่าฟุตบอลกับคนดูหรือแฟนคลับมีความสำคัญเพียงใด และอย่างไร
6. เป้าหมายที่ท่านอยากเห็นและต้องการผลักดันในวงการฟุตบอลไทย
7. ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดจึงมีคนเข้าร่วมชมการแข่งขันที่เมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด และสโมสรอื่นๆ ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาเป็นจำนวนมาก
8. ท่านให้ความสำคัญกับการตอบสนองข้อเรียกร้องของสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับอย่างไรบ้าง
9. ท่านคิดว่ากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมีความสำคัญในด้านสัญลักษณ์ หรือการเป็นเครือข่ายทางสังคมอย่างไร
10. ท่านมีพื้นที่ทางสังคมในการติดต่อกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับฯ อย่างไรบ้าง

ฯลฯ

- สำหรับสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

1. ท่านมีความสนใจกีฬาประเภทใดบ้าง และ เพราะอะไร
2. ทำไมท่านถึงสนใจกีฬาฟุตบอล
3. ท่านติดตามการแข่งขันผ่านทางวิธีการใด
4. ในการเข้าร่วมเชียร์ฟุตบอลท่านเดินทางไปกับใคร
5. อิทธิพลของสื่อมีผลต่อการเข้าชมฟุตบอลมากน้อยเพียงใด
6. ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดจึงมีคนเข้าร่วมชมการแข่งขันที่เมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด และสโมสรอื่นๆ ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาเป็นจำนวนมาก
7. ท่านคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้สโมสรแห่งนี้ประสบความสำเร็จในการมีฟุตบอลแฟนคลับ
8. ภายใต้อาการเป็นสมาชิกสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดหรือสโมสรอื่นๆ ท่านคิดว่าเหตุผลใดดังต่อไปนี้สำคัญที่สุดที่ทำให้มีคนจำนวนมากเข้าร่วม
9. การจัดการของสโมสรฯมีส่วนในการตัดสินใจเข้าเป็นแฟนคลับของทีมฟุตบอลเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดหรือสโมสรอื่นๆ หรือไม่ อย่างไร
10. ท่านคิดว่าท่านให้การสนับสนุนสโมสรแห่งนี้อะไรบ้างและแต่ละข้อทำอย่างไร
11. ท่านมีพื้นที่ทางสังคมในการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มของท่านอย่างไรบ้าง
12. กิจกรรมของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่ท่านชื่นชอบและให้ความสำคัญมีอะไรบ้าง

ภาคผนวก(ค) รูปภาพที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

รูปที่ 3 ร้านขายสินค้าที่ระลึกของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

รูปที่ 4 บริเวณภายในร้านขายสินค้าที่ระลึก

รูปที่ 5 บรรรยากาศระหว่างทำกิจกรรมพัฒนาระบบการเชียร์ก่อนเปิดฤดูกาล

รูปที่ 6 ภาพบรรยากาศการเดินทางออกไปทำกิจกรรมทำบุญประจำปี

รูปที่ 7 บรรยากาศการเชียร์การแข่งขันที่สนามเหย้าของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

รูปที่ 8 บรรยากาศโดยรอบสนามแข่งขันของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายสายชล ปัญญชิต เกิดวันที่ 28 พฤศจิกายน 2528 ที่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ 1 (การพัฒนาชุมชนเมือง) จาก ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปี 2551 และ 2552 ระหว่างศึกษาปริญญาโทได้เป็นผู้ช่วยวิจัยโครงการวิจัยเพื่อเผยแพร่เกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดที่ กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ให้กับสำนักงาน คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และเป็นผู้ช่วยสอนและ พานิสิตลงภาคสนามในวิชา สังคมวิทยาชนบท ภาควิชาสังคมวิทยาและ มานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี 2553 ได้รับเชิญเป็นอาจารย์พิเศษ เพื่อบรรยายวิชาหลักคิดทางสังคม ศาสนาและจริยธรรมให้กับภาควิชาสังคมวิทยา คณะ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้ช่วยสอนในวิชาสัมมนาทฤษฎีสังคมวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ และเป็นผู้ช่วยวิจัยโครงการวิจัย ชุมชนแห่งนั้นชื่อปรารถนาฯ

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย